

**ЛУКАДИЛАЙ АТАЙ
ШАД ХАБАР
ИЛЧИЙРИН КРАР**

Библиядин таржумайрин институт
Москва
2004

ЛУКАДИЛАЙ АТАЙ ШАД ХАБАР
ИЛЧИЙРИН КРАР

Таржумачияр: Б. Талибов, А. Къардаш
Редакторар: С. Керимова, М. Алексеев,
М. Ведихов, Е. Калинина

ISBN 5-93943-066-X

© Библиядин таржумайрин институт, 2004

СИФТЕ ГАФ

Гъурметлу келзавайди!

Ви гъиле са жилдина аваз акъуднавай кве ктаб ава. Сад «Лукадилай атай Шад Хабар», муькуьди «Илчийрин крар» я. И кве ктабни Цийи Икърардин паяр я. Цийи ва Куьгъне Икърардин ктабриз кведазни санал Библия лугуда. Библия дубънда шумудни са виш йисара инсанри виридалайни гзаф келай ва гилани келзавай ктаб я.

«Лукадилай атай Шад Хабар» ва «Илчийрин крар» Лукади кхъенвай са эсердин кве пай я. И кве ктабни чи эрадин тахминан 60-йисара туькуьрнай. Лука жерягъ тир. Ам илчи Павелан дуст ва рекъин юлдаш тир.

Ктабда кхъенвай крар чи эрадин 1 – асирда Палестинда кбиле физва. Ана яшамиш жезвай чувудар а чавуз Римдин гьукумдаррин гъилик квай. Анжах абуру чпин дин хуьзвай. И диндин бинеда Аллагъди Мусадив гана ракъурнавай Къанун авай. Мусадин гьугъуьна аваз атай гзаф пайгъамбарри Месигъ – Аллагъдин лишан алайди кведайдакай, Ада инсанар гунагъринни кьиникъинин гьукумдикай къутармишдайдакай виликамаз хабар ганай. Гъа икI, чи эрадин сифте кбилера Палестинда авай са гъвечIи Вифлеем шегъерда вирида яргъалди вилив хвейи Месигъ Иса – Исус Христос («Христос» грек чIалал «Аллагъдин лишан алайди» лагъай чIал я) дидедиз хъана. Ам неинки са чувудар, гъакIни дубънда алай вири инсанар къутармишиз атанвай. Гъавиляй Исадикай Шад Хабар – гъина яшамиш хъунилай ва гъи чIалал рахунилай аслу тушиз гъар са кас патал ганвай хабар я.

Месигъ Исадикай Шад Хабар гъикI чкIанатIа «Илчийрин крар» ктабди суьгъбет ийизва. «Лукадилай атай Шад Хабар»

давамарзавай и ктабдихъ тарихдин къетІен метлеб ава. «Илчийрин крар» ктабди сифте вахтара инсанри Месигъдин чирвилерихъ гьикІ инанмишвал ийизвайтІа, галай-галайвал къалурзава. Лукади Исадин са къве виш тилмиздикай ибарат гъвечІи кІватІал, гзафни-гзаф манийвилериз килиг тавуна гуьгъуьнлай вири дуйнъя тирвал чкІанвай инанмишбурун чІехи кІватІалдал гьикІ элкъвентІа, гьадакай ихтилатзава.

Лукади вичин ктабар грек чІалал кхъенай, амма къад асирдин къене абур дуйнъядин вишералди чІалариз таржума авунва. Гила «Лукадилай атай Шад Хабар» ва «Илчийрин крар» сифте яз лезги чІалални акъатзава.

Библиядин таржумайрин институтди «Лукадилай атай Шад Хабар» ва «Илчийрин крар» ктабрин таржумачийриз ва редакторриз, гьакІни и ктаб лезги чІалал чап авуник пай кутунвай вири ксариз рикІин сидкъидай разивал къалурзава. КІелзавайбуруз Аллагъдин Калам авай и ктаб хайи чІалал кІелдай мумкинвал хьунухъ чун гзаф шад я.

Таржума грекрин къадим гъилин хатІарай авунвайвиляй лезги чІалан текстина урус чІалан синодал текстерилай са бязи тафаватлувилер ава.

Сад лагъай таржума гъамиша четин кар яз гьисабда. И ктабдин квилел азим йисара гзаф ксари зегъмет чІугуна. Гъавиляй адахъ татугайвилерни галачиз туш. Синагъ яз чапзавай и ктабдин гьакъиндай кІелдайбуру чпин фикирар чаз кхъейтІа, чун гзаф шад жеда.

Библиядин таржумайрин институт

ЛУКАДИЛАЙ АТАЙ ШАД ХАБАР

Закариядин патав малаик атун

1¹⁻⁴ Гзафбур чина кыле фейи, гьакИни бинедилай чпиз вилералди акур ва Аллагьдин Гафуниз кьуллугь авур ксаривай чаз ван хьайи вакъиайрикай кьисаяр туькIуьриз эгечIна. Гьавиляй, зани, жуван нубатда, вун патал, гьуьрметлу Феофил, вун жуваз гайи чирвилер дуьз тирдан рикIяй чIалахъ хьун патал, вири лап эвелдай авайвал ахтармишна галай-галайвал са-садан гуьгьуьнлай кхьин кьетIна.

⁵ Ягьудиядин пачагь Гьирудан девирда Авий кыле хьайи кешишрин кIватIалдик Закария лугьудай са кешиш квай, адан паб Елизавет Гьарунан сихилдикай тир. ⁶ Аллагьдин велик абур Худадин вири кьайдайризни буйругьриз кIевелай амал йийизвай муьминар тир. ⁷ Абурухъ аялар авачир, вучиз лагьайтIа Елизавет эремек тир, абур кьведни яшлу тир.

⁸ Садра Аллагьдин КIвале кьуллугь ийидай нубат Авий кыле хьайи кешишрин кIватIалдал атана. ⁹ Адет тирвал, кешишрин арада атирдин ни галай гум чукIурун и гьилера чпинай Закариядал атана. ¹⁰ Ада Аллагьдин КIвале гум чукIурзавайла, кьецел алай гзаф инсанрини дуьбаяр ийизвай. ¹¹ Гьа и вахтунда адаз атирлу гум акьатзавай чкадин эрчIи пата Аллагьдин малаик акьвазнаваз акуна. ¹² Ам акурла, Закария вич вичивай квахьна ва адаз гзаф кичIе хьана.

¹³ Малаикди адаз лагьана:

– КичIе жемир, Закария, Аллагьдиз ви дуьайрикай хабар хьанва, ви паб Елизавета ваз хва хада, вуна адал Ягья

тIвар эцигда. ¹⁴Ам дуьньядал атуни ваз чIехи шадвал гьида, амай гзаф инсанризни хвеша жеда. ¹⁵Аллагьдин вилик адакай зурба кас жеда. Ада я чехир, я адаз ухшар маса туьнт шей хьвадач. Гьеле дуьньядиз татанмаз ам Пак Руьгьдив ацIанваз жеда. ¹⁶Ада Израилдин гзаф ксар чпин Худа тир Аллагьдиз мукьва хьийида. ¹⁷Ильяс пайгьамбардин хьтин руьгьни кьудрат аваз ам, бубайрин ва рухвайрин рикIер мукьва хьийиз, Аллагьдин рекьяй акъатнавайбур дуьз рекье хуказ, Худа кьведалди виликамаз халкъ гьазурун патал, Аллагьдилаь вилик дуьньядиз кьведа.

¹⁸Закарияди малаикдивай жузуна:

– ГьакI жериди заз гьикI чир хьурай? Зун кьуьзуь я эхир, зи пабни жегьил туш.

¹⁹Малаикди адаз жаваб гана:

– Зун Аллагьдин патай атанвай Жабраил я, зун ваз и муштулук гун патал гьада ракъурнавайди я. ²⁰За ваз лагьайбур вахт агакъайла кьилиз акъатда. Амма вун зи гафарин чIалахь тахьайвиляй, за лагьай кар кьилиз акъатдалди, вун мез кьуна рахан тийиз амукьда.

²¹Халкъдин вил Закариядал алай, ам Аллагьдин КIвале геж хьуни инсанар мягьтел авунвай. ²²Закария экъечIна, амма адавай рахаз хьхьанач. Халкъ адаз Аллагьдин КIвале керемат акурдан гьавурда гьатна. ЧIал кьуниз килигна, Закария инсанрихь галаз ишарайралди рахазвай.

²³Кьуллугь ийидай йикъар куьтягь хьайила, Закария вичин кIвализ хьфена. ²⁴Са тIимил вахтундилаь адан паб Елизавет кIвачел залан хьана ва сифтегьан вад вацра кIваляй экъечIнач. Ада лугьуз хьана:

²⁵– Им Аллагьди залай айиб, инсанрин рахшандар алудун паталди авунвайди я.

Муштулук

²⁶⁻²⁷Елизавет аялдик кваз ругуд лагьай варз хьайила, Аллагьди Галилеяда авай Назарет шегьердиз Давудрикай тир Юсуфа лишан кутунвай Майрам тIвар алай рушан патав Жабраил ракъурна. ²⁸Жабраила атана Майрамаз лагьана:

– Саламар хъуй ваз! Аллагъдиз кІаниди! Худа вахъ галаз я.

²⁹ Жабраилан гафарин ван хъайила, вичи вич квадарай руша ибур вуч гафар ятІа лугъуз фикирар авуна. ³⁰ Малаикди Майрамаз лагъана:

– КичІе жемир, Майрам, вун Аллагъдин мергъеметдик акатна. ³¹ Вун кІвачел залан жеда, вуна хва хада ва Адал Иса тІвар эцигда. ³² Ам чІехи кас жеда, Адаз Цавараллайдан Хва лугъуда. Худа Аллагъди Ам Адан чІехи буба Давудан тахтуна ацукъарда. ³³ Ада Якъубан несилриз даим пачагъвал ийида ва адан пачагъвилине эхир жедач.

³⁴ Майрама малаикдивай жузуна:

– Им жедай кар яни? Зун гъеле гъуьлуьз фенвайди туш!

³⁵ Малаикди жаваб гана:

– Вун Пак Руьгъдин эсердик кваз жеда. Вун Цавараллайдан къудратдик акатда. ГъакІ хъайила, вуна хадай Пак аялдиз Аллагъдин Хва лугъуда. ³⁶ Ингъе, икъван гагъди эремекек яз гъисабзавай ви мукъвади Елизавет къуьзуь кыляй аялдик кваз ругуд варз я. ³⁷ Аллагъдилае алакь тийидай са карни авач.

³⁸ – Зун Аллагъдин лукІ я! – лагъана Майрама. – Къуй гъа на лагъайвал хъурай!

Малаик адан патавай хъфена.

Майрам Елизаветан патав фин

³⁹ Гъа идалае къулухъ са тІимил йикъарилае Майрам тадиз дагълух Ягъудиядин шегъердиз фена. ⁴⁰ Ада, Закариядин кІвализ атана, Елизаветаз салам гана. ⁴¹ Майраман саламдин гафар ван хъайила, Елизаветан бедендик квай аял юзана, Елизавет акваз-акваз Пак Руьгъдае ацІана. ⁴² Ада ван алаз лагъана:

– Аллагъдиз вири дишегълийрилае гзаф кІанзавайди! Ви бедендик квай аял Аллагъдиз кІани я. ⁴³ Зи Худадин Диде зи патав агун – им заз гъинае жагъай бахт я! ⁴⁴ Ви саламдин сес зи япарихъ галукъайла, зи бедендик квай аялдик шадвилине юзунар акатнава. ⁴⁵ Худади лагъайбур кылиз акъатдаидан чІалахъ хъайи вун бахтавар я.

⁴⁶⁻⁵⁵ Майрама лагъана:

– РикІ ацІурна алхишда за Худадиз,
Руьгъ шад я зи Къутармишдай Аллагъдал,
Вичин табий лукІ ақунал цаварай,
Гила тариф акъатда зи бахтунин.
Къудратлуда багъишна заз шафакъат*,
Шукур хъурай адаз, Пак я тІвар Адан.
Гъар девирда Ада вичин регъимдик
Вичиз гъурмет ийизвайбур кутазва.
Ада Вичин къуват авай гъилелди
Лавгъа рикІер авай ксар чукурна.
Гъукум гвайбур тахтунилай гадарна,
Усалбур Ада виниз хкажна.
Авачирдаз гана Ада мал-девлет,
Девлетлубур туна гъилер ичІи яз.
Ада феи заманра чи бубайриз,
Ибрагъимаз ва гъакІ адан веледриз,
Гъамишалух гуда лугъуз хиве къур
Регъим рикІел хвена, Вичин къуллугъда
Акъвазнавай Израилдиз куьмекна.

⁵⁶ Елизаветан кІвале пуд варз акъудайдалай къулухъ Майрам элкъвена вичин кІвализ хъфена.

Ягъя пайгъамбар дидедиз хъун

⁵⁷ Елизавета аял хадай вахт алуқъна — адаз гада хъана.

⁵⁸ Худади адаз зурба мергъемет авуна лагъай ван хъайи къуншиьрини мукъва-къилийри шадвилер авуна. ⁵⁹ Аял хъайи муьжуьд лагъай юкъуз мукъва-къилияр ам суьннетиз атана, абуруз аялдал вичин буба Закариядин тІвар эцигиз кІан хъана. ⁶⁰ Амма аялдин диде рази хъанач:

– Ваъ, адан тІвар Ягъя жеда.

⁶¹ – Ви мукъва-къилийрик Ягъя лугъудай кас хъайиди туш, — лагъана абуру ⁶² ва аялдин бубадивай ишарайралди адал гъихътин тІвар эцигда лагъана хабар къуна.

* 1:46-55 *Шафакъат* – Аллагъди ракъурнавай регъим, куьмек.

⁶³ Закарияди кьул тІалабна, адал: «Адан тІвар Ягья я» лагъана кхьена. Вири мягътел хъана амукъна. ⁶⁴ Закариядал гъсятда чІал ахкъалтна ва ада Аллагъдиз шукурар ийиз хъана. ⁶⁵ Инал Закариядин кьуни-кьуншийрик кичІ акатна ва инал хъайи крар вири дагълух Ягьудияда инсанрин сивера гъатна. ⁶⁶ И кардикай ван хъайибуру и шад хабар чпин рикІе хуьз хъана. Абуру чпи чпик: «И аялдикай вуж жеда-тІа?» – лугьуз фикирзавай. Гьакьикъатдани, Аллагъдин кьуват гьадахъ галай.

⁶⁷⁻⁷⁹ Ягьядин буба Закариядал чІал ахкъалтна, Ам Пак Руьгъдин эсердик кваз, пайгъамбар хьиз рахаз эгечІна:

– Шукур хьурай Израилдин Аллагъдиз
 Вичин халкъдал кьил чІугур, ам азадай.
 Незуьр алай пайгъамбаррин мецелди
 Кьутармишда лугьуз чи халкъ душманрин
 Ва гьакІни чун такІанбурун гъиликай.
 Чаз лап фадлай хиве кьурвал Худади,
 Ада чаз чун кьутармишдай гуж гана
 Вичин бенде Давудан пак велед яз,
 Чи бубайрал регъим кьурун паталди,
 Ибрагъимаз Вичи кьур кьин рикІеваз,
 Хуьда лугьуз чун мидяйрин пацукай,
 Гуда лугьуз чаз даиман мумкинвал
 Вичиз пак яз ва муьмин яз кьуллугъдай.
 Вакай Аллагъ-Тааладин пайгъамбар
 Жеда, аял фида Адан вилик кваз,
 Адан халкъдиз вич кьутармиш хьунухьин
 Ва цав ацІай регъимдив Сад Аллагъди
 Гъил къахчунин гунагърилай инсанрин
 Муштулухар, чирвилер, шад хабар гуз,
 Чи Худадиз гьаркъуь ва дуьз рехъ кутаз;
 Адан регъим цІийи йикъан ярар яз
 Хкаж жеда, чаз кьени рехъ ачухиз,
 МичІивиле авайдаз ва ажалдин
 Хьенди кичІе кутурдаз экв багъишиз.

⁸⁰ Аял чІехи жезвай ва руьгьдалдини акьулдалди ацІуз-вай. Израилдин халкъдин вилик экъечІдай вахт алуцьдалди ам баябан чуьллера яшамиш хъана.

Иса дидедиз хъун

2¹ Гъа йикъара чилел алай къван инсанар сиягьдиз къачун патал Август пачагьдилаь эмир атана. ² Им Квиринайди Сирия идара ийизвай чІавуз сад лагъай сефер яз халкъ сиягьдиз къачузвай вахт тир. ³ Чпин тІварар кхьиз тун патал, вирибур чпин шегъерриз хъфена. ⁴ Галилеядин Назарет шегъердай Ягъудиядиз, Давуд пачагьдин ватан тир Вифлеем шегъердиз Давудан сихилдикай тир Юсуфни фена. ⁵ Ам аниз ада лишан кутунвай Майрамни галаз чпин тІварар сиягьда тун патал фейиди тир. Майрам кІвачел заланзавай. ⁶ Абур Вифлеемда авайла, Майрамаз аял жедай вахт алуцьна. ⁷ Ада хва – сифте аял хана, ам пекерик кутуна, мугъманханада чка тахъуниз килигна, тІуна эцигна.

⁸ Абур акъвазнавай чкадин мукъув гвай чІура йифиз чпин суьруьяр хуьзвай чубанар авай. ⁹ Садлагъана абурун вилик Аллагьдин малаик акъатна. Абур алай чка Аллагьдин къудратдин нурари ишигълаван авуна. Абуруз кІевелай кичІе хъана. ¹⁰ Амма малаикди абуруз лагъана:

– КичІе жемир, за квез Израилдин вири инсанар шадардай зурба муштулух гузва: ¹¹ къе Давудан шегъерда куьн Хиласдайди – Худа Месигъ дидедиз хъанва. ¹² Имни квез ишара: тІунай квез пекерик кутунвай аял жагъида.

¹³ Садлагъана малаикдин патав, Аллагьдиз шукурар ийиз-ийиз атай цаварин гзаф аскерар пайда хъана:

¹⁴ – Шукур хъуй цавара авай Аллагьдиз! Адаз кІани инсанар авай чилел ислягъвал хъурай!

¹⁵ Малаикар цаварал хъфейла, чубанри сада садаз лагъана: – Ша чун Вифлеемдиз фин, ана вуч хъанатІа килигин. Чаз Аллагьди ганвайди вуч хабар ятІа акван.

¹⁶ Тади кваз аниз атай абуруз Майрам, Юсуф ва тІуна авай аял ақуна. ¹⁷ БицІек ақурла, чубанри малаикди чпиз Адакай лагъай гафар анал алайбуруз тикрар хъувуна. ¹⁸ Чубанрин

ихтилат ван хъайибур мягтел хъана. ¹⁹Амма Майрама вичин рикле идакай фикирзавай. ²⁰Чпиз лагъайди чпин вилериз акваз-акваз кылиз акъуддай Аллагъдиз чубанри шукурар авуна ва Адан тарифар ийиз-ийиз элкъвена хъфена.

²¹Аял дидедиз хъайи муъжуьд йикъалай, Ам суьннет ийидай вахт алукуьайла, Адал Иса тIвар эцигна. А тIвар дидедин руфуна аял къадалди малаикди гайиди тир.

Иса Аллагъдин КIвале

²²Худади Мусадиз гайи Къанундалди михъивилердай адет кылиз акъуддай вахт алукуьайла, Юсуфани Майрама бицIек Ярусалимдиз гъана. ²³⁻²⁴Гъа Къанунда кхъенвайвал, гъар са сад лагъай гада аял Худадиз бахшна ва къве лиф ва я къве лифрен бала къурбанд гана кIанзавайди я.

²⁵Гъа вахтунда Ярусалимда Симеон лугъудай кас аваз хъана. Ам муъмин ва Аллагъдиз вафалу, вични Израил гъамарикай азад жадай югъ атунал вил алай, Пак Руьгъ акатнавай инсан тир. ²⁶Худадин Месигъ вилералди такунмаз вич рекъин тийидайди адаз Пак Руьгъди эвелдай лагъанвай.

²⁷⁻²⁸Симеон Пак Руьгъдин эсерди Аллагъдин КIвализ гъана. Чпин бицIек патал Мусадин Къанунда къалурнавай къайдаяр кылиз акъудиз, Исадин дидени буба Аллагъдин КIвализ гъахъайла, Симеона абурувай аял къачуна, Аллагъдиз шукурар авуна ва лагъана:

²⁹ — Заз гайи гаф Вуна кылиз акъудна,

Вири ихтияррин иеси,

Гила, На заз рухсат гуда.

³⁰⁻³¹ Зи вилериз и бицIекдай акуна

На гъазурай Къутармишвал инсанриз

³² Гъар са халкъдиз рехъ къалурдай экв гуда,

Израилдал гъида Ада баркалла.

³³Аялдин бубани диде Адакай авур ихтилатри мягтеларнай. ³⁴Симеона абуруз хийир-дуьа авуна, Аялдин Диде Майрамаз лагъана:

— Ингъе, Израилдин инсанрикай садбур агъуз, муькуьбур виниз авунин лишан аквазва. Аллагъди ганвай и лишан

гзафбуру къабулдач. ³⁵ Гъа идалди абурун рикIера вуч аватIа ачух жеда. Вазни рикI атIай къван тIар жеда.

³⁶ Инал Ашеран сихилдикай тир Фануилан лап къуьзуь хъанвай руш Анна алай. Ам Аллагъдин мецелай раханай. Гъуьлуьз фейидалай къулухъ ам вичин итимдихъ галаз санал ирид йисуз яшамиш хъанай. ³⁷ Ам къудкъанни къуд йис хъанвай хендеда тиртIани, ада йифди-югъди дубаяр ийиз, сив хуьз Аллагъдиз къуллугъ ийидай. Ам гъамиша Аллагъдин КIвале жедай. ³⁸ Аннади гъа вахтунда аялдин диде-бубадин патав атана, Аллагъдиз шукурар авуна. Гъадалай къулухъ ада Ярусалим азад авунал вил алай къванбуруз таза аялди-кай ихтилатар ийиз хъана.

³⁹ Худадин Къанунда кхъенвайвал, вири лазим крар авуна кутьягъ хъайила, абур Галилеядиз, чпин Назарет шегъердиз хтана. ⁴⁰ Аял къвердавай чIехи жезвай, акъул балугъ жердавай Ам мягъкемни жезвай. Ам гъамиша Аллагъдин нуьсретдик квай.

⁴¹ Гъар йисуз Адан диде-буба Ярусалимдиз Песахдин суварик фидай. ⁴² Иса цIикъвед йиса авайла, адет тирвал, абур суварик Ярусалимдиз фенай. ⁴³ Суварин йикъар кутьягъ хъана, абур элкъвена хквезвайла, жаван Иса Ярусалимда амукъна. Ам хквен тийизвайди Юсуфазни гададин Дидедиз эвелдай акуначир. ⁴⁴ Абуру Ам масабурухъ галаз хквезва же-ди лагъана фикирнай. Амма са йикъан рехъ атIайдалай къулухъ, абур мукъва-къилийринни танишрин арада гадахихъ къекъвез хъанай. ⁴⁵ Ам жагъун тавурла, Адахъ къекъвез элкъвена Ярусалимдиз хъфена. ⁴⁶ Экуьнилай няналди Исадин диде-буба Ярусалимда къекъвена. Эхирни абуруз Ам, Аллагъдин КIвале муаллимрихъ яб гуз ва абурун вилик суалар эцигиз, абурун арада ацукънаваз жагъана.

⁴⁷ Исади гузвай жавабрин ван хъайибур Адан акъуллувилел гъейран тир. ⁴⁸ Ам акурла, дидени буба мяггтел хъана амукъна. Дидеди Адаз лагъана:

— Я хва, Вуна чаз вуч авуна? Ви бубани Зун рикIик гъа-лаба кваз Вахъ къекъвез хъана.

⁴⁹ Исади абуруз лагъана:

– Куьн Захъ вучиз къекъвена? Зун Зи Бубадин кIвале хъана кIанзавайди квез чизвачирни?

⁵⁰Амма абур Исади лагъай гафарин гъавурда гъатнач.

⁵¹Ам абурохъ галаз элкъвена Назаретдиз хтана. Гъадалай къулухъ Исади абур лагъай вуч хъайитIани ийиз хъана. Адан Дидеди Ярусалимда хъайи агъвалат рикIел хвена.

⁵²ЧIехи жердавай Исадин камал гзаф, Аллагъдини инсанри Адахъ ийизвай майилар артух жезвай.

Ягъя пайгъамбардин тарс

3¹Тиберийди пачагъвал ийизвай цIувад лагъай йисуз Понтий Пилата Ягъудияда гъакимвал, Гъируда Галилеяда бегвал, адан стха Филипа Итурияда ва Трахонит вилаятда бегвал, Лисанийдини Абилинейда бегвал ийизвай. ²Гъа и береда Анна ва Кайафа чIехи кешишар тир. Гъа чIавуз Закариядин хва Ягъя баябанда авай. Ана адаз Аллагъ вичихъ галаз рахай ван хъана. ³⁻⁵Ярдан вацIун патарив гвай чилера къекъвез, ада инсанриз ша куьн Аллагъдин рекъиз ша, мад гунагъар хъийимир, и кар къиле тухун патал це гъахъ ва гъа чIавуз Аллагъди квелай гъил къачуда лугъуз насигъатар гузвай. ГъакI хъайила, Исая пайгъамбардин ктабда икI кхъенвай: «Баябанда гъарайзавайдан сес чкIида: „Худадиз рехъ гъазура, Адан рехъ дуьзди ая. Гъар са чухур ацIур хъия, дагъни тепе дуьзен ая. Лекъвер дуьзар хъия, ханвай рекъер цIалцIам хъия. ⁶Гъа чIавуз чан алай гъар садаз вич Аллагъди къутармишдай югъ аквада“».

⁷Це гъахъун патал вичин патав атайбуруз Ягъяди лугъудай:

– Эй гъуьлягъдин къеняй акъатайбур! Аллагъдин жазадикай квевай катиз жеда лагъай фикир куь къилера ни туна?

⁸Аллагъдин рекъиз атанвайди куьне куь краралди къалура! «Чи буба Ибрагъим я», – лугъуз ацукъмир; за квез лугъузва хъи, Аллагъдивай и къванерни Ибрагъиман веледриз элкъуьриз жеда. ⁹ЯкIвни гъамиша тарарин танарив гъазур я: хъсан бегъер тегъидай гъар са тар атIана цIуз гадарда.

¹⁰Ягъядивай халкъди хабар къуна:

– Бес чна вуч авун лазим я?

¹¹ Ада абуруз жаваб яз лагыана:

– Нихъ кьве кьат перем аватІа, авачирдаз це; нихъ не-
дайди аватІа, авачирдаз це.

¹² Харж кІватІдайбуруни, циз гьахьун патал атана, ада-
вай жузуна:

– Муаллим, чна вуч авуна кІанда?

¹³ Ягьяди абуруз жаваб гана:

– Тайинарнавайдалай артух харж тІалабмир.

¹⁴ Адавай аскеррини хабар кьуна:

– Бес чна вуч ийида?

Ада абуруз жаваб гана:

– Халкъдивай азгьундаказ тарашмир, садални бугьгтен
вегьмир, жуваз гайи гьакьидал рази хьухъ.

¹⁵ Халкъ, важиблу са квел ятІани вил алаз акьвазнавай,
ада, им Ягья Месигь ятІа лугьуз, хиялар ийизвай.

¹⁶ Ягьяди, виридахъ элкьвена, лагыана:

– За куьн цяй чуьхвена михьи авуна. Амма залай кьуд-
ратлуди кьведа. Зун Адан кІвачин кьапарин чІулар ахьа-
йизни лайихлу туш. Ада куьн Пак Руьгьдалди ва цІалди
михьи ийида. ¹⁷ Адан йирф Вичин гьиле ава, Ада Вичин
рат михьда, гатай кьуьл Вичин гьамбарханадиз кІватІа,
самарни хкахъ тийидай цІал куда.

¹⁸ Гьа ихьтин гафаралди Ада Шад Хабар инсанрал ага-
кьарзавай ва гьакІ абуруз амай маса меслятарни кьалурза-
вай. ¹⁹⁻²⁰ Гьируд бегди вичин стхадин паб вичиз гьуниз ки-
лигна, Ягьяди ам халкъдин вилик беябурна. Адалайни
гьейри Гьируд бегди авур амай чІуру кІвалахарни Ягьяди
винел акьудиз хьана. Виликдай вичи авур кьван чІуру
крар бес тахьана, Гьируда Ягьяни дустагьда тваз туна.

Иса це гьахьун

²¹ Вири халкъ це гьахьайдалай кьулухъ Исани цик экечІ-
на. Ада дуьбаяр ийизвайла, цав ахьа хьана. ²² Пак Руьгь,
чан алай лиф хьиз атана, Исадал эвичІна. Цаварай: «Вун
Зи рикІ алай Хва я, Зи шадвал Вун я!» – лугьудай сес
чкІана.

Исадин сихил

²³ Вичин хиве авай кардив эгечІдайла, Исадин къанни цІуд йис къван тир. Халкъди Ам Элидин хва Юсуфан велед яз фикирзавай. Амайбур Адан чІехи бубаяр тир: ²⁴ Маттат, Леви, Мелхи, Яннай, Юсуф, ²⁵ Маттати, Амос, Наум, Гьесли, Наггай, ²⁶ Магъат, Маттати, Шими, Юсех, Ягъуд, ²⁷ Югънан, Риза, Зоробабел, Шалатил, Нери, ²⁸ Мелхи, Адди, Кусам, Элмадам, Эр, ²⁹ Йошуа, Элизер, Ярим, Маттат, Леви, ³⁰ Симеон, Ягъуд, Юсуф, Янам, Элеким, ³¹ Мелей, Мина, Маттата, Натан, Давуд, ³² Ишай, Абид, Буз, Салмон, Нассун, ³³ Аминадаб, Админ, Арни, Гьесрон, Перес, Ягъуд, ³⁴ Якъуб, Исакъ, Ибрагъим, Терегъ, Нагъур, ³⁵ Серух, Регъу, Пелег, Эбер, Салагъ, ³⁶ Канан, Арбахшад, Шем, Нуьгъ, Ламех, ³⁷ Метушелагъ, Энох, Яред, Магъалалил, Канан, ³⁸ Энош, Сет, Адам, Аллагъ.

Баянлухда синагъ авун

4 ¹ Пак Руьгъ акатнаваз Ярдан вацІ галай патай хтай Иса гъа Пак Руьгъди баябандиз тухвана. ² Иблисди ана яхцІур юкъуз Ам синагъ авуна. Гъа йикъара Исади затІни тІуьначир. ЯхцІур югъ алатайла, Адаз гишин хъана. ³ Иблисди Адаз лагъана:

– Вун Аллагъдин Хва ятІа, и къван фал элкъуьрдай эмир це.

⁴ Исади адаз жаваб гана:

– Пак Каламда кхъенва хъи, инсан анжах са фалди яшаммиш жезвач.

⁵ Иблисди Ам са къакъан дагъдиз акъудна, са легъеда Адаз алемдин вири пачагълугъар къалурна, ⁶ Исадиз лагъана:

– И вири пачагълугъар ва абурун халкъарин гъуьрмет-хатур гъана За Ви вилик эцигда. Абур вири зи ихтиярда ава; зи рикІиз вуж кІан хъайитІа, абур за гъадаз гуда. ⁷ Эгер Вуна заз икрам авуртІа, абур вири вибур жеда.

⁸ Исади адаз жаваб яз лагъана:

– Пак Каламда кхьенва: «Икрамни виридан Худа Аллагъдиз ая, къуллугъни – Гьадаз».

⁹ Иблисди Ам Ярусалимдиз тухвана, Аллагъдин КІвалин виридалайни къакъан чкадал хкажна, Адаз лагъана:

– Вун Аллагъдин Хва ятІа, инлай хкадра. ¹⁰ Пак Каламда кхьенва: «Аллагъди Вичин малаикрал Вун сагъ-саламатдиз хуьн тапшурмишда; ¹¹ Абуру Вун, Ви кІвач къванцихъни галукъар тавуна, гъилерал къуна тухуда».

¹² Исади адаз жаваб яз лагъана:

– Пак Каламда лагъанва: «Виридан Худа тир Аллагъ синагъ мийир».

¹³ Иса синагъ авуна куьтягъайла, Иблис са къадар вах-тунда Адалай алатна.

¹⁴ Пак Руьгъдивай къуват къачур Иса Галилеядиз хтана; чка-чкада Адакай гъар жуьредин гафар чкІана. ¹⁵ Ада абуроз чувудрин мискІинра чирвилер гуз хъана, инсанрин сивера Адан тариф гъатна.

Садакайни жуван ватанда пайгъамбар жедач

¹⁶ Иса Вич чІехи хъайи Назаретдиз хтана. Киш юкъуз, адет тирвал, Ам чувудрин мискІиндиз атана. ¹⁷ Анавайбурун вилик Ам Пак Калам кІелиз экъечІна. Адав Иса пайгъамбардин ктаб вугана. Ада, ктаб ахъайна, ихътин гафар кхьенвай чка жагъурна, кІелна:

¹⁸⁻¹⁹ «Зал Худадин Руьгъ ала. Ам лишан я

Течирбуруз муштулукъ гуз, есирриз

Азадвал гуз, буьркъуьбуруз экв хгуз,

Къутармишиз зулумдик квай факъирар,

Чи Худади чІехи регъим ийир вахт

Хъанвайдакай хабариз Зун атунин».

²⁰ Ктаб акъална, Ам чувудрин мискІинда къуллугъзавай-дав вахкана, Иса ацукъна. Чувудрин вилер Исадал алай.

²¹ Исади абуруз лугъуз хъана:

– Квез инал ван хъайи и пайгъамбарвал гила къилиз акъатна.

²² Вири Исадихъ галаз рази яз, Адан сивяй акъатзавай хуш гафарал мягтел хъанвай. Абуру жузуна:

– Ам Юсуфан хва тушни?

²³ Исади абуруз лагъана:

– Гьелбетда, куьне Заз мисалда авайвал лугъуда жеди: «Эй, жерягъ! Сифте Жува Жув сагъар хъия. Инани, Жуван ватанда, Кефернагъумда Вуна авуна лагъана чаз ван хъайи крар тикрар хъия».

²⁴ Исади давамарна:

– За квез авайвал лугъузва: вичин ватанда вич пайгъамбар яз къабулнавай са пайгъамбарни авач. ²⁵⁻²⁶ За квез авайвал лугъузва: Ильяс пайгъамбардин девирда пуд йисни зура цавар кIеви хъайила, вири чил тирвал чIехи каш гъатна. Израилда гзаф хендедаяр авай, амма Аллагъди Ильяс пайгъамбар Израилдин вири хендедайрин патав ваъ, Шидундин патав гвай Сарафат шегъерда авай са хендедадиз куьмек гуз ракъурнай. ²⁷ Елиша пайгъамбардин девирда цIарнах квайбурни Израилда гзаф авай, амма Аллагъди абур ваъ, сирияви Наъман сагъарна.

²⁸ И гафарин ван хъайила, чувудрин мискIинда авай вирибурук хъел акатна. ²⁹ Абуру къарагъна Иса шегъердай чукурна. Абуру Ам чархалай вегъин патал шегъер алай дагъдин кукIвал тухвана. ³⁰ Амма Иса абурун арадай экъечIна, Вичин рехъ къуна фена.

Чуру жин хкудун

³¹ Иса Галилеядин Кефернагъум шегъердиз атана. Кишдин юкъуз Ада чувудрин мискIинда инсанриз чирвилер гузвай. ³² Вири Адан чирвилерин гъейран хъанвай, Адан гафара гъукум авайди чир жезвай. ³³ Гъа вахтунда ана чуру жин квай са кас авай, адани гъарайна:

³⁴ – Яъ, Ваз чавай вуч кIанзава, назаретви Иса? Вун чи эхир пучиз атанвайди яни? Вун вуж кас ятIа заз чизва. Вун Аллагъдин Пакди я.

³⁵ Исади адаз гъукумдалди лагъана:

– Кис хъухъ, экъечI и инсандин тандай!

Адак акатнавай жинди ам чувудрин мискИиндин юкьвал ярхарна, са зиянни тагана, ам адакай хкечІна. ³⁶Анал алай-буруз кІевидиз таъсир авуна.

Абуру са-садаз лугъуз хъана:

– Им вуч лагъай чІал я? Ада Вичин чІехи ихтиярдалди чІуру жинерриз буйругъар гузва ва абурни Адан чІалаз килгзава. ³⁷Адакай ванер вири патариз чкІана.

Начагъбур сагъарун

³⁸Чувудрин мискИиндай экъечІна, Иса Симонан кІвализ фена. Симонан яран дидедиз цІаю тади гузвай. Ана авайбуру Исадивай куьмек тІалабна. ³⁹Исади, адан патав атана, цІай элекъарна. Дишегълидикай азар хкатна. Ам гъасятда къарагъна, абурун килел-кІвачел элкъвез эгечІна.

⁴⁰Рагъ акІидайла, Адан патав инсанри чпин кІвалеравай азарлубур гъиз хъана; Ада, гъарадалай гъил элкъуьриз, абур сагъар хъийизвай. ⁴¹Гзафбурай акъатзавай жинерри гъарайзавай: «Вун Аллагъдин Хва я». Исади абуруз и гафар лугъун къадагъа ийизвай, вучиз лагъайтІа абуруз Ам Месигъ тирди чизвай.

⁴²Югъ алуқъайла, Иса шегъердай экъечІна баябан чуьлдиз фена. Инсанар Адахъ къекъвез хъана. Ам жагъайла, абур Адал чпин патавай масаниз хъфимир лугъуз, гъавалат хъана. ⁴³Амма Исади лагъана:

– За маса шегъеррани Аллагъдин пачагъвиликай Шад Хабар гана кІанда, Аллагъди Зун гъа и кар патал ракъурнавайди я.

⁴⁴Ада фена Ягъудияда авай чувудрин мискИинра чирвилер гуз давамарна.

Инсанар къадай балугъчияр

5 ¹Садра Иса Генисаретда авай вирин кьерехдиз атайла, Аллагъдила атай гафарихъ яб акализ Адал халкъ алтІуш хъанвай. ²Исадиз вирин кьерехдал къве луйткве акуна; балугъчийри луйтквейрай эвичІна чилер чуьхуьзвай. ³Иса Симонан луйткведиз акъахна, адавай вирин кьерехдивай

са тІмил анихъ гьалун тІалабна; Ада луйткведа ацукьна халкъдиз чирвилер гана. ⁴Чирвилер гана куьтягьайла, Ада Симоназ лагьана:

– Луйткве дерин чкадал гьала ва чил вегь.

⁵Симона Адаз жаваб гана:

– Муаллим, чун йифди алахьна, амма чаз гьатай затІни хьанач. Гьа вуна лагьайвал чил чна дерин чкадиз вегьеда.

⁶ГьакІ авурла, абуруз гзаф балугьар гьатна, са тІмил амай абурун чилинай пад акьатиз. ⁷Чпиз куьмек гун патал абур ишарайралди муькуь луйткведа авай юлдашризни эверна. Абур атана, кьве луйтквени балугьарив акІ ацІанай хьи, луйтквеяр батмиш жез са тІмил амай. ⁸⁻¹⁰Симон-Петрудизни адахъ галайбуруз чпи кьур кьван балугьар акурла кичІе хьана. Адахъ галайбурук Зеведеян рухвар тир Якъубни Ягьа квай. Абур Симонан юлдашар тир. Симон-Петруди, Исадин вилик мет ягьана, Адаз лагьана:

– Закай яргьаз хьухъ, зи Худа! Зун гунагьар квай инсан я!

Симоназ Исади лагьана:

– КичІе жемир, кьенин йикъалай вакай инсанар къадай балугьчи жада.

¹¹Кьве луйтквени кьерехдиз акьудна, алай-алайнал туна, абур Исадихъ галаз фена.

Царнах квайди сагьарун

¹²Садра Иса са шегьерда авайла, Адан патав царнахди кьунвай са кас атана. Ам Исадин вилик ярх хьана, Адаз минетна:

– Зи Худа! Эгер Ваз кІан хьайитІа, Вавай зун сагьар хьийиз жада эхир!

¹³Исади адак гьил кяна лагьана:

– КІанзава Заз, сагъ хьхьухъ!

Адакай гьасятда царнах хкатна.

¹⁴Исади лагьана:

– Килиг, гьич садазни чуькьмир, амма, кешишдин патав фена, жува жув гьадаз кьалура. Вун дири хьхьунин сагьлугьдай Мусадин Кьанундив къадайвал, жуван

къурбандни гъваш. Гъа идалди вун дири хъхъанвайди чир хъурай.

¹⁵ЯтІани, къвердавай Исадикай ван-сес гегъеншдиз чкІана. Гзаф къадар инсанар, Адаз яб гуз ва чпик квай азарар хкудун патал Адан патав къвез хъана. ¹⁶Амма Ам дубаяр авун патал фад-фад баябандиз фидай.

Фалужди янавайди сагъарун

¹⁷Исади чирвилер гузвай са юкъуз Галилеядай, Ягъудиядай ва Ярусалимдай атанвай фарисеярни тавратдарар Адан патав ацукънавай. Инсанар сагъар хъийидай къуватни Аллагъди Адаз ганвай. ¹⁸Са шумуд касди фалужди янавай инсан занбурагдал алаз гъана. Ам абуруз кІвализ тухвана Исадин вилик эцигиз кІан хъана. ¹⁹Гзаф инсанар авайдаз килигна, чпивай ам кІвализ тухуз тахъайла, къавал акъахна, абуру чепейрин арадай ам месел алаз кІвалин юкъвал Исадин вилик авадарна. ²⁰Абурун инанмишвал акурла, Исади а касдиз лагъана:

– Эй инсан, ви гунагърилай гъил къахчунва.

²¹Тавратдаррини фарисейри чпин арада лугъуз хъана:

– Ихътин аси ихтилатар ийиз им вуж хъурай? Тек са Аллагъдила гъейри, гунагърилай нивай гъил къачуз жеда?

²²Исадиз абурун фикир чир хъайила, Ада абуруз жаваб яз лагъана:

– Вучиз куъне куъ рикІера ихътин фикирар тунва? ²³Вуч лугъун регъят я: «Ви гунагърилай гъил къахчунва», я тахъайтІа: «Къарагъ, ахлад?» ²⁴Амма Инсандин Хцихъ виридан гунагърилай гъил къачудай ихтияр авайди квез чир хъун патал За и фалужди янавайдаз лугъузва: «Къарагъ, жуван месни къахчуна кІвализ ахлад!»

²⁵Амни гъасятда къарагъна, вич алаз гъайи шалтани къахчуна, Аллагъдиз шукур ийиз-ийиз, виридан виликай тІуз вичин кІвализ хъфена. ²⁶Анал алайбур гзафни – гзаф мягътел хъана. Абуру Аллагъдиз шукурар гъиз лагъана:

– Къе чаз алааматдин крар акуна.

Левидикай тилмиз хьун

²⁷ Инлай Иса кьарагъна хьфидайла, Адаз харж кIватIиз ацукънавай Леви акуна ва адаз лагъана:

– Захъ галаз ша.

²⁸ Амни, вири алай-алайвал туна, кьарагъна Исадин гуьгъуьна аваз фена. ²⁹ Левиди вичин кIвале Адаз хьсан тIуьн-хьун гъазурна. Ана харж кIватIдайбур ва абурухъ галаз жуьреба-жуьре инсанарни атана ацукънавай. ³⁰ Тавратдаррини фарисейри наразивал ийиз, Адан тилмизриз лагъана:

– Куьне вучиз харж кIватIдайбурухъни гунагъкаррихъ галаз санал ацукъна тIуьнар-хьунар ийизва?

³¹ Исади абуруз жаваб яз лагъана:

– Жерягъ сагъбуруз ваъ, начагъбуруз герек я; ³² Зун гунагъар квачирбуруз ваъ, гунагъкарриз Аллагъдин рекъиз ша лугъуз атанвайди я.

Сив хуьникай

³³ Абуру Исадиз лагъана:

– Ягъадин ва гъакIни фарисейрин тилмизри мукъвал-мукъвал сив хуьз дуьаяр ийизва, бес вучиз Ви тилмизар нез-хъваз гъатнава?

³⁴ Исади абуруз лагъана:

– Чам галай мехъерин мугъманрив сив хуьз гун мумкин яни? ³⁵ Амма са вахт атана, чпивай чам къакъудайла, абуру сив хуьда.

³⁶ Инал Ада абуруз са къиса ахъайна:

– ЦIийи пекиникай атIана цIуру пекиниз пине сада ни ядач, цIийидини къазунда, цIийидакай атIанвай пине куьгънедахъ галаз къадач. ³⁷ Гъич садани цIийи чехир цIуру целера цадач; чехирди куьгъне цел хъиткъирда – чехирни авахъда, целни барбатI жеда. ³⁸ Амма цIийи чехир цIийи целце цун лазим я. ³⁹ Куьгъне чехир хъваз вердиш хъанвай са касдизни цIийиди хъваз кIан жедач, абуру лугъуда: «Гена куьгънеди хьсан я».

Киш йикъан гъавурда тун

6 ¹Са киш юкъуз Иса Вичин тилмизарни галаз къуьлер цанвай никІяй тІуз физвай. Адан тилмизри, къилер атІуз, абур капалай ийиз тварар незвай. ²Фарисейрикай садбуру Адаз лагъана:

– Куьне киш юкъуз къадагъа кар вучиз ийизва?

³Исади абуруз жаваб гана:

– Давуд пачагъдиз ва адахъ галайбуруз гишин хъанвайла, абуру вуч авунатІа куьне Каламдай кІелначни мегер?

⁴Давуда Аллагъдин КІвализ гъахъна, чІехи кешишрилай гъейри садазни недай ихтияр авачир, Аллагъдиз акъуднавай фар къачуна вичини тІуьна, галайбурузни гана.

⁵Ада давамар хъууна:

– Инсандин Хва киш йикъанни агъа я.

Члахъ гъил сагъар хъувун

⁶Гуьгъунин киш юкъузни Иса чувудрин мискІиндиз фе-на, ана чирвилер гана. Ана эрчІи гъил члахъ хъанвай са итим авай. ⁷Фарисеярни тавратдарар, вилер атІумна, Исадиз килгзавай. Эгер Ада киш юкъуз инсанар дири хъуунайтІа, абуруз Ам тахсирлу ийидай са багъна жагъидай. ⁸Амма Исади, абурун ният чизваз, члахъ гъил галай касдиз лагъана:

– Виридаз аквадайвал юкъвал акъваз.

Амни къарагъна юкъвал атана.

⁹Ахпа Исади амайбуруз лагъана:

– За квевай хабар къазва: киш юкъуз хъсанвал авун лазим яни, тахъайтІа – писвал? Уьмуьр гудани, тахъайтІа ам пучдани?

¹⁰Абуруз виридаз вил яна, Исади гъил члахъ касдиз лагъана:

– Ви гъил инихъ ая.

Ада вичиз лагъайвал авуна. Адан гъил муькуь гъил хъиз сагъ хъхъана. ¹¹Хъел акатай Исадин душманар къапарай акъатна. Исадиз вуч ийин лугъуз, абуру чпин арада меслятар авуна.

Цикъвед илчи хкягъун

¹² Садра Иса дуьаяр ийиз дагъдиз хкаж хъана ва йифди Аллагъдиз дуьаяр ийиз гъана амуьна. ¹³ Югъ алуькайла, Ада Вичин тилмизар кIватIна, абурукай цIкIкъвед хкягъна ва абуруз илчияр тIвар гана: ¹⁴ Симон-Петрудизни адан стха Андреяз, Якъубазни Ягъядиз, Филипазни Барталамаяз, ¹⁵ Маттаязни Фомадиз, Гьалфеян хва Якъубазни Миллетчи лакIаб алай Симоназ, ¹⁶ Якъубан хва Ягъудазни, гьакIни Ам маса гайи Искарот Ягъудаз.

Дагъда чирвилер

¹⁷ Иса абурухъ галаз дагъдай эвичIна, са дуьзен чкадал акъвазна. Адан патав тилмизар ва вири Ягъудия тирвал, Ярусалимдай, гьуьлуьн кьерехда авай Тирдайни Сидундай атанвай гзаф къадар инсанар акъвазнавай. ¹⁸ Абур Адахъ яб акализ ва чпик квай азарар хкудиз, чIуру жинерар квайбурни чпик квай жинерар хкудиз атанвайбур тир; абур сагъни хъижезвай. ¹⁹ Вири Исадик гъил кягъиз алахънавай, Адакай къвезвай къудратди Адак гъил кягъайди гьар са тIалдикай сагъар хъийизвай.

²⁰ Исади тилмизриз вил яна лагъана:

– ЗатIни авачирбур, куьн бахтавар я, Аллагъдин пачагъвал куьди я.

²¹ Гила каш чIугвазвайбур, куьнни бахтавар я, гележегда куьн тух жеда.

Гила Шехъзавайбур, куьнни бахтавар я, гележегда куьн хъуьреда.

²² Инсандин Хциз килигна, инсанри куьн чпив агуд тийидай чIавуз, куьн абуру чукурдай чIавуз, квез чпин такIанвал къалурдай чIавуз, куь тIварар къацIурдай чIавуз куьнни бахтавар я. ²³ Гьахъгин югъ алуькайтIа, куьне куь рикIер аладра ва шадвилер ая, вучиз лагъайтIа цаварал квез Аллагъди зурба савкъват гьазурзава. Куьн хурук кутадайбурун бубаярни алатай девирда пайгъамбаррихъ галаз гьакI хъайибур я.

²⁴Амма гуж я квез жедайди, девлетлубур! Квел куь бахтар чилелламаз агакьнава.

²⁵Гуж я квез жедайди, алахьна физвайбур! Куьн кеве гьатда.

Гуж я квез жедайди, и заманада хьуьрезвайбур! Яс авайла хьиз куьн шехьдай вахт кьведа.

²⁶Гуж я квез жедайди, эгер вири инсанар квекай хьсандиз рахаз хьайитIа: ахьтинбурун бубаярни тапан пайгьамбаррикай гьакI рахадай.

²⁷Амма яб гузвай квез За лугьзува: жуван душман кIан хьухь, куьн такIанбуруз хьсанвал ая, ²⁸квез лянет ийизвайбур патал Аллагьдин мергьемет тIалаба ва куь кефи хазвайбур патал Аллагьдиз дуьаяр ая. ²⁹Ви хьвехь ягьайдахь муькуь хьвехьни элкьуьра; винелай алуькIнавай ви пекер кьакьудзвайдаз ви перемни хтIуниз манийвал ийимир. ³⁰Вавай тIалабзавай гьар садаз це, вавай кьачунвайди элкьвена тIалаб хьийимир. ³¹Инсанри куьн патал вуч авуна кIанзаватIа, куьнени абуруз гьам ая. ³²Эгер куьн кIандайбур квезни кIандатIа, идакай квез вуч суваб жеда? Гунагькарризни чеб кIандайди кIан жеда. ³³Эгер куьне квез хьсанвал ийизвайбуруз хьсанвал ийизватIа, идакай квез вуч суваб жеда? Гунагькаррини гьакI ийида. ³⁴Эгер куьне бурж ихтибарлудав вугузватIа, идакай квез вуч суваб жеда? Гунагькаррини гунагькаррив буржуна вугуда, гьакьванди ахпа абурувай вахчун патал. ³⁵Амма квез жуван душман кIан хьухь, адаз вири хьсанвилер ая, са затIунани вил тун тавуна адав бурж гице; гьакI хьайитIа, квез кьезвай пишкешни зурбади жеда ва квекайни Цаварал Алайдан рухваяр жеда. Чпиз авур хьсанвал чир тежедайбур патални, ярамазар патални Цаварал алайди мергьеметлу я. ³⁶Куь Буба гьикI мергьеметлу ятIа, куьнни гьакI мергьеметлу хьухь.

³⁷Куьне айибар кутун тавуртIа, Аллагьди квекни айибар кутадач; куьне масадан дуван аквамир, Аллагьди куь дуванни аквадач; куьне гьил кьачуртIа, Аллагьдини квелай гьил кьачуда. ³⁸Куьнени це, Аллагьди квезни гуда, артухни алаз, ацIай киледалди гуда; куь гин ацIурайдалай гуьгьуьниз

гъил илис хъвуна къваларилай алахъдайвал мад алава хъи-йида; гъихътин уьлчмедалди куьне гайитІа, квезни гъахътин уьлчмедалди гуда.

³⁹ Исади абуроз са къиса ахъайна:

– Буьркъуьдавай буьркъуьдаз рехъ къалуриз жедани? Абур къведни фуруз аватдачни? ⁴⁰ Тилмиз вичин муаллимдилай винида жен мумкин туш. Амма чирвилер къилиз акъудай гъар са кас вичин муаллимдин дережадив агакъда. ⁴¹ Жуван виле авай чукъван такваз, вучиз ваз ви стхадин виле авай къал аквада? ⁴² Я тахъайтІа, жуван виле авай чукъван такваз, вавай ви стхадиз къала за ви виле авай къал акъудда лугъуз жедани? Къве чин алайди! Сифте жуван виле авай чукъван акъуд, ахпа ваз жуван стхадин виле авай къал гъикІ акъуд-датІа гъам аквада.

⁴³ Усал емиш гъидай баркаван тар тежервал, усал таравай баркаван емишни гъиз жедач. ⁴⁴ Гъар са тар вичин емишдилай чир жеда. Къукъвадин тарцелай инжил атІудац, вала-лайни – ципицІ. ⁴⁵ Хъсан инсанди хъсанвал вичин рикІин хазинадай къачуна ийида, пис инсанди писвал вичин пис рикІяй. РикІе авайди мецел жеда.

⁴⁶ За лугъузвайди куьне тийиз хъайила, вучиз куьне Заз: «Я Худа! Я Худа!» лугъузва? ⁴⁷ Зи патав къезвай гъар сад, Зи гафариз яб гузвай ва абур къилиз акъудзавай гъар са кас низ ухшар ятІа, За квез лугъузва: ⁴⁸ ам, кІвал эцигдайла хандакІар дериндиз яна, кІвалин бине къванцел эцигай инсандиз ухшар я. Атана селди басрухайла, кІвализ зиян гуз хъанач, вучиз лагъайтІа, адан бине мягъкем къванцел алай. ⁴⁹ Амма гафариз яб гуз, абур къилиз акъуд тийизвайди хандакІ авачиз кІвал чилел эцигнавай касдиз ухшар я. Ци басрухнамазни адан кІвал гъасятда чкІана. КІваликай анжах харапІаяр амукъна.

Аскеррин къилевайдан тІалабун

7 ¹ Яб гузвай халкъдиз лугъудай гафар рахана куьтягъна, Иса Кефернагъумдиз хъфена. ² Са аскеррин къилевайдан рикІ алай къуллугъчи начагъ хъана рекъидай гъалда авай. ³ Адаз Исадикай ван хъайила, атана вичин къуллугъчи

сагъар хъия лугъуз, ада чувудрин агъсакъалар Исадин къилив ракъурнай. ⁴Исадин патав атана, абуру адавай кIевелай тIалабна:

– И инсан Вуна куьмек авуниз лайихлу кас я. ⁵Адаз чи халкъ кIанда ва ада чаз мискIин эцигна.

⁶Иса абурухъ галаз фена, амма Ам кIвализ мукъва хъайила, аскеррин къилевайда Адан патав вичин дустар ракъурна ва Адаз икI лугъун тапшурмишна:

– Инжиклу жемир, зи Худа, Вун зи къилив зи кIвализ атуниз зун лайихлу туш. ⁷Я Ви патавни зун атанач, вучиз лагъайтIа, Ви вилик экъечIизни зун лайихлу кас туш. ЯтIани зи къуллугъчи сагъ хъийидай са гаф лагъ. ⁸Зун масадан гъилик квай инсан ятIани, захъ жуваз табий аскерарни ава; абурукай садаз за «Алад» лагъайтIа, ам фида; муькуь-даз «Инал ша» лагъайтIа, ам къведа; зи къуллугъчидиз «И кар ая» лагъайтIа, ада ам гъасятда ийида.

⁹И гафар ван хъайи Иса мягътел хъана ва элкъвена Вичихъ галаз къвезвай инсанрин кIеретIдиз лагъана:

– За квез лугъузва хъи, и саягъда Захъ ийизвай хътин инанмишвал Заз Израилдин инсанрин арадани акурди туш.

¹⁰Исадин патав ракъурнавайбур кIвализ хтайла, абуруз азарлуди сагъ хъхъанваз жагъана.

Исади хендедадин хцел чан хкун

¹¹Са къадар йикъарилай Иса Наин шегъердиз фидайла, Адахъ галаз Адан тилмизар ва инсанрин зурба са кIеретIани рекъе гъатна. ¹²Ам шегъердин варарин мукъув агакъайла, са хендедадин авай-авачир хва магъфедал алаз тухузвай; дидедихъ гзаф шегъерэгълияр галай. ¹³Диде акурла, Худадиз адан язух атана ва Ада дидедиз лагъана:

– Шехъмир.

¹⁴Исади фена магъфедик гъил къана; магъфе тухузвайбур акъвазна. Исади лагъана:

– Эй, жегъил, За ваз къарагъ лугъузва.

¹⁵Къенвайди хкаж хъана ацукъна ва рахаз эгечIна. Исади ам вичин дидедив вахкана.

¹⁶ Виридак кичІ акатна; инсанри Аллагьдиз шукурар ийиз, лугьуз хьана:

– Чи арада чІехи пайгьамбар пайда хьанва. Аллагь Ви-чин халкъдиз куьмек ийиз эгечІнава.

¹⁷ Ихьтин гафар-чІалар Адакай Ягьудияда ва патав гвай вири чкайрани чкІана.

Ягья пайгьамбардин тилмизар

¹⁸ Исадин крарикай Ягья пайгьамбардин тилмизри хтана чпин муаллимдал хабар агакъарна. ¹⁹ Ягья пайгьамбарди вичин тилмизрикай къведаз эверна, абур Исадивай: «Атана кІанзавай Месигь Вун яни, я тахьайтІа чна масад вилив хуьдани?» – лагьана хабар къаз ракьурна. ²⁰ Исадин къилив атана, абуру лагьана:

– Чун Ягья пайгьамбарди Ви патав ракьурнавайбур я. Ада Вавай «Атана кІанзавай Месигь Вун яни, я тахьайтІа чна масад вилив хуьдани?» – лугьуз хабар къазва.

²¹ И чІавуз Исади азаррикайни маса тІалрикай гзафбур сагьар хьувунвай, гзафбурукай жинерар хкуднавай, гзаф буьркьуьбуруз экуь дуьнья къалур хьувунвай. ²² Исади тилмизриз жаваб гана:

– Ягья пайгьамбардин патав хьфена квез акурдакайни ван хьайидакай лагь: буьркьуьбуруз цІийи къилелай аквазва, къецІибур кІвачел ахкъалтзава, цІарнах квайбур михьи хьижезва, бишибуруз ван хквезва, къейибурал чан хквезва; саилризни Шад Хабардин ван къвезва. ²³ Зал шак тегьизвай кас бахтавар я.

²⁴ Ягья пайгьамбарди ракьурай ксар хьфейдалай къулухь, Исади Ягья пайгьамбардикай халкъдиз суьгьбет ийиз эгечІна:

– Куьн баябандиз куьз тамашиз фенвай? Гару юзурзавай нацІариз килигиз фейиди я тахьуй? ²⁵ ГьакІ туштІа, бес куьн куьз килигиз фенвай? Багья пекер алукинавай инсандиз килигиз фенвайни? Чагай пекер алукина кеф чІугваз яшамиш жезвайбур пачагьрин кІвалера жеда. ²⁶ АкІ хьайила, куьн куьз килигиз фенвайбур тир? Пайгьамбардиз?

Эхъ, лугъузва за квез. Ам пайгъамбардилаи ни виневайди я.
²⁷ Адакай Каламдани икI кхъенва: «Килиг, Валай вилик За зи чархачи ракъурзава, Ада Ви вилик Ви рехъ гъазурда». ²⁸ За квез лугъузва: дишегълиди ханвайбурун арада Ягъя пайгъамбардилаи зурбади авач; амма Аллагъдин пачагъ-лугъда авай виридалаи агдававай кас гъа Ягъядилаи ни вине жада.

²⁹ Ягъя пайгъамбардиз яб гайи вири халкъди ва харж кIватIзавайбуру Аллагъдин ниятар дуьзбур яз гъисабна ва абур Ягъядин патав циз гъахъиз атана. ³⁰ Фарисейрини тавратдарри Ягъя пайгъамбардин жуьреда циз гъахъун кваз къунач ва гъадалди абур Аллагъдин чпиз талукъ къастарни негъ авуна.

³¹ Исади давамарна:

– Чи девирдин инсанар За нив гекъигда? Яраб абур низ ушшар ятIа? ³² Абур аялрив гекъигиз жада.

Аялри, базардин майдандал къугъвадайла, сада садаз лугъуда:

– Чна квез кфилдай макъамар ягъайла, куьне куьлерначир, чна къейибурухъ ишелар авурла, куьн шехъначир.

И девирдин инсанарни гъакI я. ³³ Ягъя пайгъамбар атанва, ада я фу незвач, я чехир хъвазвач, амма инсанри «Адак чIуру жин ква» лугъузва. ³⁴ Инсандин Хва атанва – Ада ненни ийизва, хъунни. Ам акур инсанрини лугъузва: «ХупI тIуьнрални хъунрал рикI алай инсан тушни, Вични харж кIватIдайбурунни гунагъкаррин тай хъанва». ³⁵ Аллагъдин Акбул-Камал гъахълу я. Адакай пай къачурбуру адан гъахъвал тестикъарзава.

Гунагъкар дишегълидилаи гъил къахчун

³⁶ Фарисейрикай сада Исадиз вичихъ галаз фу нез ша лагъана. Ада фена фарисейдин кIвале суфрадихъ чка къуна. ³⁷ Гъа вахтунда а шегъерда яшамаш жезвай гунагъкар са дишегълидиз, Иса фарисейдин кIвале авайдакай хабар хъайила, ада гъаниз хъенчIин къапуна аваз атирдин ни галай гъери гъана. ³⁸ Ам Исадин къулухъай акъвазна, шехъна,

Адан кІвачерилай накъвар авадариз, кІвачер вичин чІараралди михъиз, Адан кІвачериз теменар гана ва гъери яна.

³⁹ И кар акур кІвалин иесиди фикирна: «Эгер Ам пайгъамбар тиртІа, Адаз Вичик гъихътин дишегълиди гъил кягъзаватІа чир жедай. И дишегъли гунагъкар я эхир».

⁴⁰ Амма Исади, адахъ элкъвена, лагъана:

– Симон! Ваз лугъудай са гаф ава.

Адани лагъана:

– Лагъ, Муаллим.

⁴¹ Исади лагъана:

– Буржуна пулар вугудай са касдиз къве кас буржлу яз амай: са кас – вад виш гимишдин пул, муъкуьдини – ях-цІурни цІуд. ⁴² Абурухъ буржар вахкудай мумкинвал тахъуниз килигна, ада къведазни а пулар гьалална. Лагъ кван садра, абурукай ам гьидаз гзаф кІан жеда?

⁴³ Симона жаваб гана:

– Заз чиз, чІехи бурж алайдаз.

Исади адаз лагъана:

– Вуна дуъз фикирна.

⁴⁴ Дишегълидихъ элкъвена, Исади Симоназ лагъана:

– Ваз и дишегъли аквазвани? Зун ви кІвализ атайла, вуна Заз кІвачер чуъхъудай яд гъваш лагъана эмирнач; и дишегълиди вичин накъваралди Зи кІвачер чуъхвена, абур ада вичин кылин чІараралди кьурурна. ⁴⁵ Вуна Зун теменралди къаршиламишнач, амма ада, Зун атайдалай кьулухъ акъваз тавуна, Зи кІвачериз теменар гузва. ⁴⁶ Вуна, кІвалин иесидиз адет хъанвайвал, Зи кылиз зейтундин гъери хъайитІани янач, амма ада Зи кІвачеризни кваз лап багъа гъери яна. ⁴⁷ ГьакІ хъайила За ваз лугъузва: адахъ гзаф майилвал хъуниз килигна, адан гзаф къадар гунагърилай гъил къахчузва. Низ тІимил гьалалнаватІа, гьадахъ майилвални тІимил жеда.

⁴⁸ Дишегълидизни Исади лагъана:

– Ви гунагърилай гъил къахчузва.

⁴⁹ Исадихъ галайбуру чпи чпикди лугъуз хъана:

– Гунагърилайни гъил къахчудай ихътин Им вуж хъурай?

⁵⁰ Исадини дишегьлидиз лагъана:

– Ви инанмишвили вун къутармишна; алад, саламат хъурай вун.

Иса шегъерра

8 ¹Гуьгъуьнлай Иса, Аллагъдин пачагълугъдикай Шад Хабар агакъариз ва чирвилер гуз, шегъеррани хуьрера къекъевез хъана. Адахъ галаз Вичин цIикъвед илчи, ²Вичи чIуру жинеррикайни тIалрикай сагъар хъувур са шумуд дишегъли, вичикай ирид жин хкатай Маждалви Майрам, ³Гъирудан кIвалер хуьзвайбурун кыле акъвазнавай Хуздин паб Яна, Сусана ва масабур авай. Абуру чпин такъатралди Исадинни тилмизрин къайгъуяр таъминарзавай.

НикIиз тум вегъезвайдакай къиса

⁴Садра Исадин патав гзаф чкайрай инсанар атана кIватI хъана, Иса абуруз къиса ахъайиз эгечIна:

⁵– Са гъилера лежбер никIиз тум вегъез фида: вегъей са бязи тварар рекъин къерехдиз аватна, абур рекъевайбурун кIвачерикни акатна, къушарини тIуьна куьтягъна. ⁶Са бязи тварар къван квай чкайриз аватна, экъечIна дигмиш жедалди къурана, абуруз къеж бес хъанач. ⁷Са бязибур цацариз аватна. Цацар чIехи хъана, абуру акъалтзавай къаз басмишарна. ⁸Са бязибур миян чилел аватна. ЭкъечIайла, абуру вишра артух бегъер гъана.

ИкI лагъана, Исади ван алаз давамарна:

– Нихъ ван къведай япар аватIа, гъадаз ван атурай!

⁹Исадин тилмизри Адавай хабар къуна:

– И къисадин мана вуч хъурай?

¹⁰Исади абуруз жаваб гана:

– Аллагъдин пачагъвилини сирерай кыл акъуддай алакьунар квез ганва, амайбуруз ибур манасуз къисаяр яз амукъзава, вучиз лагъайтIа, абуру килигзава – акъазвач, яб гузва – ван къвезвач. ¹¹Гила къиса куькай ятIа килиг: тумунин твар – Аллагъдин гаф я. ¹²Рекъин къерехдиз аваттай тварар – гаф ван хъайибур я. Ахпа абурун патав атана

Иблисди, абур инанмиш ва къутармиш тахьун патал, абурун рикIяй а гаф акъудзава. ¹³Къван квай чкайриз аватай тварар – гаф ван хъанмазни шадвилелди къабулдай, амма чпихъ дувул авачирбур я: гъавиляй са къадар вахтуналди Аллагъдин гафунин чIалахъ жеда, амма синагъдин йикъара абур къулухъ жеда. ¹⁴Цацарин арайриз аватай тварар – абур гафуниз яб гудай, амма къвердавай чеб, эчIелри хъиз, къайгъуйри, девлетрини лезетри буъркъуь авуна, цIир гъана куьтягъ тахъанмаз Аллагъдин гаф рикIелай алуддайбур я. Абуру бегъерни гъидач. ¹⁵Миян чилел аватай тварар – абур ван хъайи гаф милаим ва михъи рикIе хуьзвай ксар я. Бегъерни абуру сабурлувилелди гъида.

¹⁶Гъич садани, шем куькIуьрна, адан винел къаб гъалдач, я тахъайтIа, ам чарпайдин кIаник эцигдач; кIвализ къевезвайбуруз экв акун патал ам шемерганда твада. ¹⁷Я винел акъалт тийидай сирни авай туш, я малум тахъана амуькдач чинебан карни. ¹⁸Гъа икI, куьне хъсандиз яб це: нихъ аватIа, адаз хгунни ийида; вичихъ са вуч ятIа авайди хъиз жезвайдавай гъа авайдини къакъудда.

Диде ва стхаяр

¹⁹Садра Исадин патав Адан Дидени стхаяр атана; абурвай, кIвале гзаф инсанар хъуниз килигна, Адан мукъув къевез жезвачир. ²⁰Исадиз: «Ви Дидени стхаяр Вун акваз кIанз къецел акъвазнава», – лагъана, хабар гана. ²¹Ада абуруз жаваб яз лагъана:

– Зи Дидени стхаяр Аллагъдин гафуниз яб гузвай ва а гафуниз амал ийизвайбур я.

Турфан секинарун

²²Са юкъуз Иса Вичин тилмизарни галаз луйткведиз акъахайла, Ада абуруз лагъана:

– Ша чун вирин а патаз экъечIин.

Абуру луйткве гъална. ²³Рекъе Иса ахварал фена. Вирел гужлу гар акъалтна, луйткве цяй ацIуз эгечIна. Абур кIеве гъатна. ²⁴Тилмизри Иса ахварай авудна, лагъана:

– Муаллим! Муаллим! Чун батмиш жезва.

Ада къарагъна гарни гурлу лепеяр секинарна. Турфан акъвазна, къуд пата секинвал гъатна. ²⁵Ада абурувай хабар къуна:

– Куь инанмишвал гъиниз фена?

Кичевал акатнавай ва мягътел хъанвай тилмизри чпи чпиз лагъана:

– Гарни яд Вичиз кIандайвал муьтIуьгъарзавай Им Вуж хъурай?

Жинерар квай инсан

²⁶Абур Галилеядин къаншарда авай Герасин вилятдиз атана акъатна. ²⁷Иса вирин къерехдал эвичIайла, Адан вилик фадлай жинерар квай, пекерни алуки тийизвай, вични кIвале ваь, къейибур твадай къветIера* яшамиш жезвай са инсан экъечIна. ²⁸Иса акурла, ам Адан вилик ярх хъана ван алаз лагъана:

– Ваз завай вуч кIанзава, я Сад Аллагъдин Хва Иса? Ваз минет хъурай, Вуна зун азабрик кутамир!

²⁹Ада акI лугъунин метлеб ам тир хьи, Исади чIуру жиндиз и инсандикай хкечIун эмирнай. Жинди са шумудра и инсан къуна чандивай авурди тир. Шумудни садра ам зунжурралди кутIунна хуьз хъанатIани, абур къатI-къатI ийиз, жиндин таъсирдик кваз кас авачир баябан чуьллериз катдай.

³⁰Исади адавай жузуна:

– Ви тIвар вуж я?

– Къушун я, – жаваб гана касди, вучиз лагъайтIа, адак гзаф жинерар квай. ³¹Жинерри Исадиз, чеб гургурдиз ракъурмир лугъуз, минетна. ³²Патав гвай дагъда вакIарин са чIехи суьруь авай. Жинерри вакIарик акахъдай ихтияр це лугъуз Исадиз минетна. Ада абуруз ихтияр гана. ³³Жинерар инсандикай хкатна вакIарик акахъна; вакIарини чукурна

* 8:27 Чувудри къейибур кучукдачир, абуру мейитар махсус къветIера динжардай.

фена са къкъбан чархалай вириз хкадарна ва ана абур вири батмиш хъана.

³⁴ Хъайи кар акур вакІарбанри, чукурна фена, чпиз акур-дакай шегъеррани хуърера ихтилатна. ³⁵ Инсанар вуч хъанватІа килигиз рекъе гъатна. Исадин патав атайла, абуроз жинерар хкатнавай кас вич вичел хтанваз, пекерни алаз Исадин патав ацукънаваз акуна; абурок кичІ акатна. ³⁶ И крар акурбуру жинерар квайди гъикІ сагъарнатІа атайбуруз ахъайна. ³⁷ Герасин вилаятда яшамиш жезвай халкъди Исадивай чпин сергъятрай хъфин тІалабна, абурок лап зурба кичІ акатнавай. Исани луъткведа акъахна Галилеядиз хъфена. ³⁸ Жинерар хкатай касдини Исади хъ галаз амукъиз кІанз Адаз минетна, амма Исади адаз лагъана:

³⁹ – Жуван кІвализ ахлад. Аллагъди ваз авур зурба куъ-мекдикай вуна хъфена виридаз рахух.

Адани Исади вичиз авурдакай фена шегъер тирвал суъгъбет ийиз хъана.

Халкъдин шадвал

⁴⁰ Иса элкъвена Галилеядиз хтана. Халкъди Ам шадвилелди къаршиламишна, вучиз лагъайтІа, Адал виридан вил алай. ⁴¹ Ингъе, чувудрин мискІиндин къиле авай Яир лугъудай кас атана Исадин кІвачерик ярх хъана. Ада Исадиз вичин кІвализ ша лагъана, минетна: ⁴² адан цІикъвед йиса авай тек са руш рекъидай гъалда авай. Иса аниз рекъе гъатна, инсанри гъар патахъай Ам юкъва туна. ⁴³ ЦІикъвед йисуз къеняй иви физ азиатдик квай са дишегъли, вичихъ авай-авачир вири эменни лукъманриз серфнатІани, садавайни ам сагъариз хъхъаначир. ⁴⁴ И дишегълиди, къулухъай атана, Исадин парталдин къерехдик гъил къягъна. А дишегълидай физвай иви гъасятда акъваз хъана. ⁴⁵ Исади лагъана:

– Зак ни гъил къягъна?

Садани хиве къун тавурла, адахъ галайбуру ва Петруди лагъана:

– Муаллим, халкъди Вун элкъуърна юкъва тунва.

⁴⁶ Амма Исади лагъана:

– Са ни ятІани Зак гҗил кягҗна. За Жувай кҗуват фейи-ди гҗисс авуна.

⁴⁷А дишегҗли, вичи авур кар чуьнуьхиз тахьана, зурзун кваз атана Исадин кІвачерик ярх хьана. Исадик гҗил кягҗуникди вичиз регҗят хьайиди ада вири халкьдиз малумарна. ⁴⁸Исади адаз лагҗана:

– Чан руш! Ви инанмишвили вун кҗутармишна! Ахлад, саламат хьурай вун.

⁴⁹Адан гаф сиве амаз чувудрин мискІиндин кбиле авайдаз атана сада лагҗана:

– Ви руш кьена, вуна мад Муаллим инжиклу хьийимир.

⁵⁰И гафар ван хьайила, Исади Яираз лагҗана:

– КичІе жемир, анжах инанмиш хьухь. Ви руш кҗутармиш жеда.

⁵¹Исади рушан диде-бубадилай гҗейри садазни кІвализ гьахьдай ихтияр ганач. ⁵²А рушахь вири шехьзавай. Амма Исади лагҗана:

– Шехьмир, руш кьенвач, ам ксанва.

⁵³Анал алай инсанар адал хьуьрена, абуруз руш кьенвайди чизвай. ⁵⁴Исади, рушан гҗил кьуна, гьарайна:

– Кьарагь, я руш!

⁵⁵Рушал гҗасятда чан ахкьалтна, ам кьарагҗна. Исади рушаз тІуьн гун буйругҗна. ⁵⁶Рушан диде-буба мягҗтел хьана амукҗна. Исади абуруз хьайи кардикай садазни лугҗумир лагҗана.

Цикьвед илчи

9 ¹Исади Вичин цІикьвед илчидиз эверна, абуруз жинерар чпиз муьтІуьгҗардай ихтияр ва азарар сагҗар хьийидай кҗуват гана. ²Ада абур Аллагҗдин пачагҗвеликай хабар гуз ва азарлуяр сагҗар хьийиз ракҗурна. ³Исади абуруз лагҗана:

– Фидай рекьиз гҗич са затІни кьамир: я аса, я гьебе, я фу, я пул, я дегишдай пекерни. ⁴Гьи кІвализ куьн феитІа, гьана акьваз ва гьанай рекьиз эхкьечІ. ⁵Эгер са гьина ятІани куьн мугҗманвиле кьабул тавуртІа, анай экьечІна хьфидайла, виридаз аквадайвал куь кІвачерал ацукҗай

ругни югъур хъувуна ахлад. Къуй им абуруз гудай жазадикай виликамаз хабардарвал хъурай.

⁶Абур Шад Хабар чукІуриз ва инсанар сагъар хыйиз хуърер тирвал къекъвена.

⁷Исадин крарикай Гъируд бегдиз хабар хъана. Адан къил акъатзвачир: садбуру Иса къена чан хтанвай Ягъя пайгъамбар я, ⁸муъкуъбуру Ам хтанвай Ильяс я, са бязибуруни Ам цІийиз чан хтанвай дегъ Чаварин пайгъамбар я лугъузвай.

⁹Амма Гъирудани лагъана:

– Ягъя пайгъамбардин къил за атІана. Амма, заз ван жезвай, чеб тежедай хътин крар ийизвай Ам вуж хъурай?

Адаз Иса акваз кІан хъана.

Вад агъзур кас тухарун

¹⁰Илчияр элкъвена хтайла, чпи къилиз акъудай крарикай абуру Исадиз ахъайна. Ахпа Иса гъабурухъ галаз къилди амукъун патал, Бейтсаид лугъудай шегъердин патав гвай са хелвет чкадиз фена. ¹¹Иса аниз финикай хабар хъайила, халкъни Адан гуъгъуна гъатна гъаниз атана. Адани халкъ къабулна ва Аллагъдин пачагъвиликай абуруз ихтилатар ийиз, сагъарна кІанзавайбур дири хыйиз хъана.

¹²Югъ атана нянихъ элкъвенвай. Ціикъвед илчиди, Адан патав атана, лагъана:

– Вуна халкъ ахъая, абур патарив гвай хуърериз чпиз илифдай чка ва недай затІ жагъуриз фирай. Инаг хелвет чка я, абуруз инай недай затІ жагъидач.

¹³Исади илчийриз лагъана:

– Куъне халкъдиз тІуън це.

Абуру Исадиз лагъана:

– Чав гвайди анжах вад фуни къве балугъ я. Белки чна и инсанриз виридаз недай затІар къачун? ¹⁴(Папарни аялар квачиз, вад агъзур къван итим авай.)

Исади Вичин тилмизриз лагъана:

– ЯхцІурни цІуд-яхцІурни цІуд кас жерге-жерге ацукъра.

¹⁵Абуру Ада лагъайвал халкъ ацукъарна. ¹⁶Исади вад фу ва къве балугъ къачуна, вилер цавуз хкажна, хийир-дуъа

ийиз-ийиз, фу тике-тике авуна, ам халкъдин арада паюн патал тилмизрив вугана. ¹⁷Фу тІуьна вири тух хъана; тилмизри цІикъвед къужгъур ацІудай къван фан кІусар кІватІ хъувуна.

Къасухдай лагъай гафар

¹⁸Садра хелвет чкада Исади Вичин тилмизарни галаз дуаяр ийизвай. Ада абурувай хабар къуна:

– Халкъди Зун нйя къазва?

¹⁹Абуру жаваб гана:

– Садбуру Ягъя пайгъамбардай, садбуру – Ильяс пайгъамбардай; масадбуру Вун цІийиз чан хтанвай дегъ чІава-рин пайгъамбардай къазва.

²⁰Адани абурувай хабар къуна:

– Бес къуне Зун нйя къазва?

Петруди жаваб гана:

– Аллагъдин Месигъдай.

²¹Амма и кардикай садазни талгъун патал Исади абуруз кІевелай тагъкимарна.

²²Исади абуруз лагъана:

– Инсандин Хци гзаф азаб-азият чІугун лазим я. Ам агъсакъалри, чІехи кешишри ва тавратдарри къабулнач. Ам абуру рекъида ва пуд лагъай юкъуз Адал чан хкъеда.

²³Виридахъ элкъвена, Исади лагъана:

– Низ Зи гуьгъуьна аваз къвез кІанзаватІа, ам чандилай-ни гъил къачуна, гъар юкъуз вичин азабрин хашни кІулаз ягъиз Захъ галаз атурай. ²⁴Низ вичин чан хуьз кІанзаватІа, а касдивай чан къакъатда. Зун патал ни вичин чан эцигайтІа, адан чан сагъни жеда. ²⁵Вичин чан пучна вири дуьнья къазанмишуникай инсандиз вуч хийир ава? ²⁶Инсандин Хва Вичин ва Вичин Бубадин, гъакІни пак малаикрин баркалла алаз къеда. Амма низ Зун ва Зи гафар къабулиз регъуь хъайитІа, Инсандин Хцизни, Вич атайла, гъа кас къабулиз регъуь жеда. ²⁷За квез рикІивай лугъузва: инал акъвазнавай са бязибуруз Аллагъди пачагъвал ийидай вахт акун тавунмаз, гъич ажални аквадач.

Исадин къамат дегиш хьун

²⁸ И гафар лагъана са гьафте къван алатайла, Петру, Ягъа ва Якъуб галаз Иса дуьаяр ийиз дагъдиз фена. ²⁹ Ада дуьа ийидайла, Адан къамат дегиш хъана, Адан пекерни лацу хъана цIарцIар гуз акъвазна. ³⁰ Гъа вахтунда Адахъ галаз къве касди суьгъбет ийизвай: сад Муса пайгъамбар тир, муькуьдини – Ильяс пайгъамбар. ³¹ Баркалла алаз атанвай абур Иса Ярусалимда рекъидайдакай ва Ада Вичин халкъдиз гудай азадвеликай рахазвай.

³² Абуру суьгъбетар ийизвай чIавуз Петру ва адахъ галай-бур ахвариз фенвай. Ахварай аватайла, абуруз Исадин баркаллади гузвай рапрап ва Исадихъ галаз акъвазнавай къве итим акуна. ³³ Муса пайгъамбарни Ильяс пайгъамбар Исадин патавай хъфидайла, Петруди, вичи вуч лугъузватIа тийижиз, Исадиз лагъана:

– Муаллим! Чун ина аваз хъсан хъана. Ша чна ина пуд кума эцигин: сад Ваз, сад Муса пайгъамбардиз, садни Ильяс пайгъамбардиз.

³⁴ Ада и гафар лугъудайла, тилмизар цифедин хъендик акатна. Чеб цифедик акатайла, тилмизриз кичIе хъана.

³⁵ Цифедай рахадай ван акъатна:

– Ам Зи рикI алай Хва я, Адан чIалаз килиг.

³⁶ А ван атIайла, Иса анал мад текдиз аламай. Чпиз акурдакай Петруди ва адахъ галай тилмизри садазни лагъанач.

Чуру жин квайди сагъарун

³⁷ Абур пакагъан юкъуз дагъдай хтайла, абурун вилик гзаф халкъ экъечIна. ³⁸ Садлагъана халкъдин арадай са итимди гъарайна:

– Муаллим! Ваз минет хьурай, зи хциз килиг. Ам захъ авай-авачир сад я. ³⁹ Ам чIуру жинди къаз, адай гъараяр акъудзава. Адан сивяй каф чкIидалди жинди ам ахъайзавач; вичиз кIандай къван азабар гайидалай къулухъ ам адалай алатзава. ⁴⁰ За Ви тилмизривай адакай чIуру жин хкудун тIалабнай, амма абурулай алакънач.

⁴¹ Исади адаз жаваб гана:

– Эй, рекъяй акъатнавай, инанмишвал зайиф хъанвай инсанар! Гъикъван гагъди Зун квехъ галамукърай? Гъикъван чІавалди За куън эхрай? Гъваш иниз жуван хва.

⁴² Гада Исадин патав агатзавайла, жинди ам чилел ярхарна, гада вич вичелай ракъурна. Амма Исади чІуру жин акъвазарна. Гада сагъар хъувуна, ам вичин бубадив вахкана.

⁴³ Вири Аллагъдин гъйбатлувили мягътеларнай. Инсанар Исади авур кардал мягътел хъана амайла, Ада тилмизриз лагъана:

⁴⁴ – И гафар куъне рикІел хуъх: Инсандин Хва инсанрин гъиле тун лазим я.

⁴⁵ Амма абур Ада лагъай гафарин гъавурда гъатнач. Абур гъавурда гъат тежедай жуъреда къасухдай лагъай гафар тир. Абурун манани Адавай хабар къаз абуруз кичІезвай.

Вуж артух я

⁴⁶ Тилмизрин арада абурукай вуж артух я лугъуз, гъуъжет гъатна. ⁴⁷ Абурун рикІе авай фикир чир хъайила, Исади аял къачуна Вичин вилик акъвазарна, ⁴⁸ Ада абуруз лагъана:

– И аял Зи хатурдай ни къабулайтІа, гъада Зунни къабулзава; ни Зун къабулайтІа, гъада Зун Ракъурайдини къабулзава. Квекай виридалайни агъада вуж аватІа, гъам виридалайни вине жеда.

⁴⁹ Инал Ягъяди лагъана:

– Муаллим! Чаз Ви тІвар эзбериз инсанрикай жинерар хкудзавай са кас ақунай. Ам чи арадай тахъуниз килигна, чна адаз а кар ийиз къадагъа авуна.

⁵⁰ Исади адаз лагъана:

– Къадагъа ийимир, вуж квез акси туштІа, гъам куъ патал ала.

Иса Шамарияда къабулнач

⁵¹ Иса цаварал хутахдай йикъар мукъвал хъайила, Ада кІевелай Ярусалимдиз фин къетІна. Ярусалимдиз Шамариядай яна фена кІанзавай. ⁵² Аниз Ада Вичелай вилик сифте

Вичин инсанар ракърна. Ам кведалди гъзурвилер авун патал абур Шамариядин са хуъруз фена. ⁵³Амма Иса Ярусалимдиз физва лугъуз, Шамарияда абур садани илифарнач.

⁵⁴А кар акур Адан тилмизар тир Якъубани Ягъяди лагъана:

– Я Худа! Ша чна цавай цгуз эверна, абур кърмишин.

⁵⁵Исади абуруз и кар къадагъа авуна. ⁵⁶А вахтунда абур элкъвена маса хуъруз фена.

⁵⁷Абур рекъе авайла, са ни ятІани Адаз лагъана:

– Я Худа! Вун гъиниз фейитІани зунни Ви гуьгъуьна аваз кведа.

⁵⁸Исади адаз жаваб гана:

– СикІерихъ магъараяр жеда, цавун кършарихъни – мукар, амма Инсандин Хцихъ кърънт ядай са чка авач.

⁵⁹Муькуьдаз лагъана:

– Зи гуьгъуьна аваз ша.

Ада лагъана:

– Я Худа! Вуна эвел заз фена зи къренвай буба кучукдай ихтияр це.

⁶⁰Амма Исади адаз лагъана:

– Кърейибур къръй мейитри динжаррай, жува фена Аллагъдин пачагъвиликай муштулухар це.

⁶¹Са масадани лагъана:

– Зун Вахъ галаз кведа, я Худа, амма сифте Вуна заз фена жуван хизандиз сагърай лугъудай ихтияр це.

⁶²Амма Исади адаз лагъана:

– Ни вичин гъил куьтендин хилел эцигиз, вил кърлухъ ягъиз хъръитІа, гъадакай пачагъвалдай Аллагъ патал гъич са хийирни жедач.

Пудкърнни цІикъвед тилмиз

10 ¹Адалай кърлухъ Худади мад пудкърнни цІикъвед кас хкъгъна. Вичиз физ кІанзавай шегърризни хърериз абур къвед-къвед Вичелай вилик ракърна. ²Абуруз Ада лагъана:

– Гвен бул я, гвен гуьдайбур – кърери; гъакІ хъръила, гвенин Иесидиз гвен гуьдайбур мад ракъррай лагъ! ³Алад!

За куьн жанавуррин арадиз кЕлер хьиз ракъурзава. ⁴Я чувал, я чанта, я кІвачин къапар къачумир, я салам гуз рекъелни акъвазмир. ⁵Гьи кІвализ куьн фейитІани, сифте лагь: «Хийирар хьуй!» ⁶Эгер ана хийир-дуьа авуниз лайихлу инсан аваз хьайитІа, ада куьне а кІвализ гьидай хийир къада, тахьайтІа куь хийир элкъвена квел хкведа. ⁷Гьа кІваляй хьфимир, гьабурухъ авайди неъ, хьухъ: чІугунвай зегьметдиз лайихлу къимет гун лазим я. Садан кІваляй масадан кІвализ экъечІмир. ⁸Са шегьердиз атана куьн къабулайтІа, квез вуч гьайитІа, гьам неъ. ⁹Гьана авай азарлуярни сагьар хьия ва анин эгълийризни лагь: «Аллагьдин пачагьвал квез мукьва я». ¹⁰Эгер, маса шегьердиз атайла, куьн къабул тавуртІа, къецел экъечІна, лагь: ¹¹«Куьн тахсирлу тирди чирун патал, чи кІвачерал ацукьнавай куь шегьердин ругни кваз чна югьур хьувуна квез тада. Аллагьди пачагьвалдай вахт мукьва хьанвайди квез чир хьухъ». ¹²За квез лугьузва хьи, Къияматдин юкьуз гьа Аллагьди Садум шегьердиз гайи баладилай гьа шегьердиз пис бала гуда. ¹³Вазни жедайди гуж я, Харазин шегьер! Вазни жедайди гуж я, Бейтсаид шегьер! Эгер куьна хьайи хьтин аламатар Тирда ва Сидун шегьерра хьанайтІа, а шегьеррин агьаллийри, руьхьведа гьатна, усал пекер алаз, чпин гунагьар хиве къадай. ¹⁴ГьакІ хьайила Къияматдин юкьуз квез гудай жазилай Тирдизни Сидундиз гайи Аллагьдин жаза къезилди жеда. ¹⁵Вазни, Кефернагьум, вун цавариз хкаждайди хьиз жезвани? Ваъ, вун ирид чилерин кІаник вегьида! ¹⁶Квекай къил къакьудзавайда закайни къил къакьудда, Закай къил къакьудзавайда Зун ракъурнавайдакайни къил къакьудда.

Тилмизар элкъвена хтун

¹⁷Пудкъанни цІикьвед тилмиз шаддаказ элкъвена хтана. Абуру лугьузвай:

– Я Худа! Ви тІвар къурла, чаз жинерарни кваз муьтІуьгъ жезвай.

¹⁸Исади абуруз лагьана:

– Заз цІайлапан хьиз цавай аватай Иблис ақуна. ¹⁹ Ингье, За квез гьуэлягьрални акьрабрал ва душмандин амай вири кьуватрал гьалиб жедай гуж ганва, са затІунивайни квез зиян гуз жедач. ²⁰ Амма куьне жинерар квез табий хьунал шадвал ийимир, куь тІварар цаварал кхьенвай лугьуз шадвал ая.

²¹ Гьа вахтунда Пак Руьгьди Иса хвешивилив ацІурна. Исади лагьана:

– Ваз шукур хьурай, Буба, цавунни чилин Худа, Вуна ақуллабурукайни кьанажагьлубурукай чьунуьхнавай сир чІехи хьайилани, гьвечІи аялар хьиз амай инсанриз ахьайна. Эй, Буба, ам Ви регьимлу кьаст тир.

²² Исади Вичин тилмизрихь элкьвена лагьана:

– Зи Бубади Заз виридакай пай ганва; Хва вуж ятІа, Бубадилай гьейри садазни чидач, Буба вуж ятІа, Хцелай гьейри садазни чидач. Хцизни Ам низ чириз кІан хьайитІа, гьадазни чир жеда.

²³ Исади тилмизрихь элкьвена кьилди абуруз лагьана:

– Квез аквазвайди аквазвай вилер бахтавар я! ²⁴ За квез лугьуза: гзаф пайгьамбарарни пачагьар квез исятда вуч аквазватІа гьам ақунихь тамарзу тир, амма абуруз ақунач, квез исятда ван кьеззвай гафариз яб гунихь тамарзу тир, амма абуруз ван атанач.

Хьсан шамарияви

²⁵ Са гьилера Иса синагь ийиз кІанз, кьарагьна са тавратдарди Адавай хабар кьуна:

– Муаллим, эбеди уьмуьрдив агакьун патал за вуч авун лазим я?

²⁶ Исади адаз жаваб гана:

– Кьанунда вуч кхьенва? Анай вуна вуч кІелна?

²⁷ Ада жаваб гана:

– Виридан Худа Аллагь рикІин сидкьидай, жуван вири чандалди, жуван вири амандалди, жуван вири кьатІунралди кІан хьухь, жув хьиз жуван мукьвадини кІан хьухь.

²⁸ Исади адаз лагьана:

– Вуна дуьздаказ жаваб гана; вуна гьакI авунни ая, ваз эбеди уьмуьр гуда.

²⁹Амма вичин суал турусди яз къалурун патал ада Иса-диз лагъана:

– Бес мукъвади вуж я?

³⁰А суалдиз жаваб яз, Исади адаз къиса ахъайна:

– Са инсан Ярусалимдай Еригъундиз физвайла, ам къачагърин гъиле гъатна; абуру адалай пекер хтIунна, гатана, ам рекъидай чкадал гъана, чебни хъфена. ³¹А рекъяй са кешииш физваз хъана, адаз гатанвайди акурла, ам къасухдай къвалавай элячIна фена. ³²Гъа и чкадал атай левитдини гьакI авуна: гатанвайди акунмазни, патавай элячIна фена. ³³Гъанлай са шамарияви фидайла, ам акунмазни, адаз а касдин язух атана. ³⁴Ам адан патав фена, чехирдив чуьхвена, адан хирериз зейтундин гъери яна, кутIунна. Вичин ламрал акъадарна ам мугъманханадиз хкана ва гъанани адахъ гелкъвена. ³⁵Пакагъан юкъуз вич хъфидайла, къве гимишдин пул акъудна ада мугъманханадин иесидиз виликамаз гана ва лагъана: «Адахъ гелкъуьгъ; эгер артухан харж акъатайтIа, элкъвена хкведайла, за вав вахкуда». ³⁶Ваз чиз, къачагърин гъиле гъатай кас патал а пудакай вуж мукъвад тир?

³⁷Ада лагъана:

– Адаз хъсанвал авурди.

Ахпа Исади адаз лагъана:

– Алад, жувани гьакI ая.

Иса мугъманвиле

³⁸Садра абур рекъе авайла, Иса атана са хуьруьз акъатна; ана Марфа лугъудай са дишегълиди Адаз мугъманвилез эверна. ³⁹Адахъ Майрам лугъудай са вах авай. Ада, Исадин кIвачерив ацукъна, Адан гафариз яб гузвай. ⁴⁰Зурба тIуьн-хъун гъазуриз гара авай чIавуз, Марфади, атана, Исадиз лагъана:

– Я Худа! Зи ваха са кIвалахни тийиз икъван крар зал вегъенвайди Ваз аквазвачни? Адаз заз куьмек ая лагъ.

⁴¹ Исади адаз жаваб яз лагъана:

– Марфа! Марфа! Вуна гзаф зегъметар чІугвазва, ваз гзаф къайгъуяр ава. ⁴² КІанзавайди анжах сад я. Майрама вичиз виридалайни хъсан кар хкягънава, ам адавай къакъудни ийидач.

Дуъа авуникай

11 ¹ Садра са чкада Исади дуъаяр авурдалай къулухъ, Адан тилмизрикай сада лагъана:

– Я Худа! Ягъя пайгъамбарди вичин тилмизриз дуъаяр ийиз гъикІ чирнатІа Вунани чаз гъакІ чира!

² Ада абуруз жаваб яз лагъана:

– Дуъа ийидайла, куъне икІ лагъ: Буба! Пак хъурай Ви тІвар!

Ви пачагъвилин вахт алукърай!

³ Чаз къевзвай са кап гъалал фу це Вуна чаз гъар юкъуз.

⁴ Чи гунагърилай гъил къачу, чнани чаз буржлубурулай гъил къачузва эхир.

Чун синагъра твамир Вуна.

⁵ Ахпа Исади абуруз лагъана:

– Лугъун чна, къуланфериз квекай сада дустунин патав фена, лугъуда: «Къала, дуст кас, буржуна зав къвед-пуд фу гице. ⁶ Рекъяй зи дуст атана акъатнава, захъ адан вилик эцигдай затІни авач».

⁷ АтІада кІвалин къеняй адаз жаваб гана: «Зун инжиклу ийимир, ракІарарни агалнава, аяларни захъ галаз къатканва; завай ваз къарагъна фу гуз жедач». ⁸ Эгер, лугъузва За квез, ада ваз дуствилелди фу тагуз хъайитІа, ви кІевивал акурла, адаз чара жедач.

⁹ Зани квез лугъузва:

тІалаба – квез гуда,

къекъуьгъ – квез жагъида,

рак гатут – квез ахъайда.

¹⁰ Гъар ни тІалабайтІа, гъада къачуда,

вуж къекъвейтІа, гъадаз жагъида,

ни рак гатайтІа, гъадаз рак ахъайда.

¹¹ Хци балугъ це лагъайла, квекай гъич са бубадини балугъдин чкадал адан гъиле гъулягъ вугудач.

¹² Кака це лагъайла, какадин чкадал акъраб гудач.

¹³ Куьн хътин писбуру чпин аялриз хъсан савкъатар гуз хъайила, Цаварал алай Бубадивайни Вичивай тГалабайдаз Пак Руьгъ гуз жедачни мегер?

Иса ва Велзевул

¹⁴ Садра Исади лалдакай чИуру жин хкудна. Жин хкатайла, лалди рахаз эгечИна. Халкъ мягтел хъана. ¹⁵ Са бязибуру лугъузвай:

– Жинерар хкуддай къуват Ада жинеррин кылевай Велзевулавай къачузва.

¹⁶ Муькуьбуру, Ам синагъ ийиз кИанз Цаварал Алайдавай къалуриз жедай хътин аламатар ая лугъуз адавай тГалабзавай. ¹⁷ Амма Исади, абурун рикIера авайдакай чиз, абуруз лагъана:

– Чеб чпиз акси къве патал пай хъайи пачагълугъ ичИи жеда; къал гъатай кIвални чIур жеда. ¹⁸ Эгер Иблисни вич-вичиз акси хъайитIа, адан пачагълугъди давам гъикI гуда? Куьне лугъузва хьи, За жинерар хкуддай къуват Велзевулавай къачузва. ¹⁹ Эгер За а къуват Велзевулавай къачузватIа, куь терефдарри ахътин къуват нивай къачузва? Куь дуван ийидайбур гъабур хъурай! ²⁰ Эгер куьне За жинерар хкуддай къуват Аллагъдивай къачузва лагъайтIа, – им квел Аллагъди пачагъвал ийизва лагъай чIал жеда. ²¹ Къуватлуда ва яракълуда вичин кIвал хуьз хъайила, адан мулк саламатвиле амукъда. ²² Амма адалай къуватлуди адал гъалиб хъайитIа, адавай вичин далу акалнавай яракъни къакъудда, адан эменнини тарашна тулкI ийида. ²³ Захъ галаз сад тущирди Заз акси я; Зун галачиз кIватIайди гару тухуда.

Жин элкъвена хтун

²⁴ Жин инсандикай хкечIайла, ам яд авачир баябанда вичиз секин са чка жагъун тавурла, къекъез гъатда. Ада лугъуда: «Жуван кIвализ хъфин кван». ²⁵ Элкъвена аниз

хтайла, адаз анаг къакъажнаваз жагъида. ²⁶ Гъанлай ам фена, вичелайни бетер ирид маса жинни къачуна, вич кваз хъайи инсандиз гъахъ хъийида ва архайин жеда. А жинер акатай инсандиз амайдалайни пис жеда. ²⁷ Ада и гафар лугъудайла, халкъдин арадай са дишегълиди ван хкажна, Исадиз лагъана:

– Бахтавар я Вун хайи, Ваз нек гайи дишегъли!

²⁸ Амма Исади лагъана:

– ЯтІани, Аллагъдин чІалаз килигиз, Адан гафар къилиз акъудзавайбур а дишегълидилаини бахтавар я.

Юнус пайгъамбардин керемат

²⁹ Исадин патав мадни гзаф халкъ кІватІ жез хъана. Абурухъ элкъвена, Ада лагъана:

– Къенин несил гъикъван чІур хъанва! И несилди керемат тІалабзава, амма адаз Юнус пайгъамбардин керематдилай гъейри маса керемат аквадач. ³⁰ Ниневиядин эгълийриз Юнус пайгъамбар гъихътин ишара хъанатІа, и несилдизни Инсандин Хва гъахътин ишара жеда. ³¹ Къибле патан пачагъ-ханум чилин а къилияй Сулейман пачагъдин камаллу гафариз яб гуз атанай. И несилди Сулейман пачагъдилаини Чехидан гафариз яб гузва. ЯтІани и несил Адаз акси экъечІава. Гъавилияй Къияматдин юкъуз Къибле патан пачагъ-ханумди и несилдин дуван аквада. ³² Юнус пайгъамбардин насигъатриз яб гайи Ниневиядин агъалияр Аллагъдиз килиг хъувуна. И несилди Юнусалайни Чехидан насигъатриз яб гузва. ЯтІани и несил Адаз акси экъечІава. Гъавилияй Къияматдин юкъуз Ниневиядин агъалийри и несилдин дуван аквада.

Экв ва мичІивал

³³ Гъич садани куькІурнавай шем чинебан чкада, я тахъайтІа, ципІинин кІаник эцигдач. Ам гъахъзавайбуруз экв акун патал шемергандал эцигда. ³⁴ Бедендин чирагъ вилер я; эгер вилер сагъ хъайитІа, инсан экуьнай ацІана жеда, эгер вилер чІурузваз хъайитІа, инсан мичІивиле гъатна жеда.

³⁵ Килиг ви беденда авай экв мичИвал яз тахъурай! ³⁶ Эгер ви беден экуь ятIа ва адак гъич са чIулав лекени квачтIа, вун, чирагъди ишигълаван ийизвайди хъиз, экуь жеда.

Дуван

³⁷ Исади Вичин чирвилер гана куьтягъайдалай кьулухъ, са фарисейди Адаз вичин кIвализ эверна. Ада атана суф-радихъ Вичин чка кьуна. ³⁸ Фу недалди Исади Вичин чин-гъил чухуьн тавурла, фарисей лап мягтел хъана. ³⁹ Амма Худади адаз лагъана:

– Куьне, фарисеяр, куь къаб-къажахдин винел патар миxъзаватIани, куь кьене авайди къанихвални писвал я. ⁴⁰ Эй, ахмакъар! Къен пад халкъ авунвайди гъа винел пад халкъ авурди тушни? ⁴¹ Къаб-къажахда авайди кесибриз пая – куьн вири патарихъай миxъи жеда.

⁴² Гуж я квез хъанвайди, фарисеяр, рейгъандилай, шивитдилай ва гъар жуьредин майвайрилай куьне харж гузва, амма эвелни-эвел авуна кIанзавай адалатлувални Аллагъ кIан хъун куьне рикIелай ракъурнава! Авуна кIанзавай важиблу кар гъа им я, амма муькуь крарни рикIелай ракъурна виже къведач.

⁴³ Гуж я квез хъанвайди, фарисеяр, чувудрин мискIинра аквадай чкаяр кьунал куь рикI ала, майданрални – квез куьн гьурметдалди тебрикна кIанда.

⁴⁴ Гуж я квез хъанвайди, тавратдарарни фарисеяр, куьн кьилихъ къван галачир суар хъиз я: инсанар ана суар авайди тийижиз къекъезва.

⁴⁵ Инал тавратдаррикай сада Адаз лагъана:

– Муаллим! Вуна и гафаралди чи гуьгьуьлрани эцязава хьи!

⁴⁶ Амма Исади лагъана:

– Квезни, тавратдарар, хъанвайди гуж я: куьне халкъдин кIула диндин къайдайрин зурба парар твазва, амма а парарик куьне гъич тIубни къазавач. ⁴⁷ Гуж я квез хъанвайди, куьне куь бубайри кьейи пайгъамбарриз гуьмбетар эцигзава. ⁴⁸ Гъадалди куь бубайри авур чIуру крар дуьзбур я лугъуз куьне къул чIугвазва; абуру пайгъамбарар кьена,

куъне а пайгъамбарриз гуъмбетар эцигзава. ⁴⁹ Гъавиляй тушни Аллагъдин чІехи Камалди икІ лагъайди: «За абурун патав пайгъамбарарни илчияр ракъурда; абурукай садбур абуру рекъида, муькуьбур хурук кутада». ⁵⁰⁻⁵¹ Дуьнья халкъ авур чІавалай инихъ экъечІнавай пайгъамбаррин иви, Гъабилан ивидилай гатІунна Аллагъдин КІвалинни къурбандар ийидай чкадин арада къейи Закариядин ивидал къведдалди За а несилдин вилерай хкида. Эхъ, лугъузва За квез, а несилдиз вичиз къвезвайди вичел агакъни ийида. ⁵² Гуж я квез хъанвайди, тавратдарар: Аллагъдин сирерин ракІар ачухдай куьлегар куъне куь гъиле къунва. Я куьн гъахъзавач, я гъахъиз кІанзавайбурни куъне гатІунарзавач.

⁵³ Иса анай экъечІайла, тавратдарарни фарисеяр гужуналди Адаз суалар гуз, Ам кІеве тваз кІанз, ⁵⁴ Адан сивяй Ам тахсирлу ийиз жедай хъгин гаф акъатдатІа лугъуз алахъзавай.

Никай мукъаят хъана кІанда

12 ¹ Агъзурралди инсанар кІватІ хъана, сада сад чукъуьз-вай арада Исади сифте Вичин тилмизриз лугъуз хъана: – Фарисейрин маядикай, яни абурал къве чин хъуникай мукъаят хъухъ! ² Ашкара тежедай гъич са затІни ва я малум тежедай чинебан гъич са карни авайди туш. ³ Гъаниз килigna мичІи чкада вуч куъне лагъанатІа, гъадан ван экуь чкада жеда ва кІвале куъне япал вуч лагъанатІа, гъадакай кІвалин чІередилай хабар акъатда. ⁴ За квез, Зи дустариз, лугъузва: инсан яна рекъизвайбурукай кичІе жемир, къинилай гъейри абурулай маса кар алакьдач. ⁵ Амма нихъай кичІе хъана кІандатІа, За квез лугъуда: къена жегъеннемдиз ракъурдай къуват авай анжах Садакай кичІе хъухъ. Эхъ, лугъузва За квез, гъа Гъадакай кичІе хъухъ. ⁶ Вад нуькІрен къимет къве кепек тушни? НуькІерикай садни Аллагъдин рикІелай фенвач. ⁷ Куь къилелни гъикъван чІарар алатІа гъисабнава; гъа икІ, квез кичІе жемир: куьн нуькІериланни артух я. ⁸ Лугъузва За квез: инсанрин вилик Зун ни ачухдаказ къабулзаватІа, гъам Аллагъдин малаикрин вилик Инсандин Хцини гъакІ къабулзава. ⁹ Инсанрин вилик ни

Закай кбил къакъудайтІа, Аллагъдин малаикрин вилик Инсандин Хцини адакай кбил къакъудда. ¹⁰ Инсандин Хцикай ни чІуру гаф лагайтІа, лагайдалайни гџил къачуда; амма Пак Руьгъдикай ни аси гафар авуртІа, адалай гџил къачудач. ¹¹ Куьн чувудрин мискІинриз, гъакимрин ва гуж гвайбурун патав гъайила, абуруз гъикІ ва вуч жаваб гудатІа лугъуз къайгъудик жемир. ¹² Куьне вуч лагъана кІандатІа, гъам квез Пак Руьгъди лугъуда.

Девлетлу ахмакъ

¹³ Халкъдин арадай сада Исадиз лагъана:

– Муаллим! Зи стхадиз лагъ хъи, ада захъ галаз ирс пай авурай.

¹⁴ Исадини а инсандиз лагъана:

– Эй инсан, куь мал-мулк паюн, куь гъахъ-дуван авун Зи хиве тунвайди вуж я?

¹⁵ Исади хълагъна:

– Килиг, пулунихъ-деветдихъ къаних жемир, инсандин уьмуьр адан мал-деветдилае аслу жедач.

¹⁶ Исади абуруз са къиса ахъайна:

– Са девлетлу инсандин никІи хъсан бегъер гъана. ¹⁷ Ада ни вичи вичикди веревирдер авуна: «Вучда? Зи чилерин бегъер кІватІна хуьдай чка захъ авач». ¹⁸ Давамарна: «Ингъе за вучдатІа аку: жуван гъамбарханаяр чукІурна, гъабурулайни гегъенш чкаяр эцигда. Ана за жуван техил ва жувахъ авай-авачир вири хуьда. ¹⁹ Жува жувазни лугъуда: Вуна ваз яргъалди ишлемишдай зурба няметар кІватІна: архайин хъухъ, неъ, хъухъ, кеф чІугу». ²⁰ Амма Аллагъди адаз лагъана: «Эй ахмакъ! Къе йифиз ви чан къачуда; вуна кІватІнавай къванди нел гъалтда?» ²¹ Аллагъ патал ваъ, вич патал девлет кІватІадайдан квилел гъа ихътин крар къведа.

Аллагъдин пачагълугъ ва чилин къайгъуяр

²² Исади Вичин тилмизриз лагъана:

– ИкІ хъайила За квез лугъузва: вуч недатІа лугъуз жуван чан патал ва вуч алукидатІа лугъуз жуван беден патал

къайгъуйрик жемир. ²³ Чан недайдалай артух я, беденни – пекерилай. ²⁴ Пехъериз килиг: абуру я цазвач, я гуъзвач; абурухъ я цадай, я бегъер хуъдай чкаяр авач, амма Аллагъди абуруз тIуън гузва. Квезни Аллагъди гуда! Куън къушарилай артух тушни мегер? ²⁵ Кат-галтуг авуналди квевай нивай жуван уьмуър са сятдин хъайитIани артухариз жеда? ²⁶ Гъа икI, эгер квелай и гъвечIи кар хъайитIани алакьдач-тIа, амайбурун къайгъу чIугун куъз герек я? ²⁷ Бубуяр гьикI экъечIзаватIа килиг: абуру я зегъмет чIугвазвач, я са затI хразвач. Амма За квез лугъзва хьи, гьихътин чIагай пекер алай Сулейман пачагъни и цуькверикай садав гекъигиз хъун мумкин туш. ²⁸ Эгер къе никIяй экъечIзавай ва пака къулаз вегедай векъни Аллагъди акI чIагурзаватIа, Ада а векъ квелай артух чIагурзавани, эй инанмишвал зайифбур! ²⁹ Гъа икI, куън вуч неда, я тахъайтIа вуч хъвада лугъуз, кат-галтугмир, я къайгъудикни жемир, ³⁰ тIуънихъ-хъунихъ и дуъньяда галтугзавайбур Аллагъ таквазвайбур я. Куъ Бубадиз ибур вири квез герек тирди чизва. ³¹ Гъавилай квез квел Аллагъди пачагъвал авун кIан хъухъ, амайди Ада квез кIукIни алаз гуда. ³² КичIе жемир, жемят! Квез Бубади Вичин пачагълугъ гун куъ Бубадин къаст я. ³³ Жуван мулкар маса це ва садакъаяр пая. Гъадалди куъне квез цаварал куьгъне тежедай пулдин кисеяр ва куътягъ тежедай хазина-яр гъазурда. Анра ам я чуънуьхдай угъри, я недай гъуьчI жедач. ³⁴ Куъ девлет гъина хъайитIа, куъ рикIни гъана жеда.

Ихтибар

³⁵ Куън юкъвара чIулар туна куькIуърнавай чирагъар гваз гъазур хъухъ. ³⁶ Куън Мехъерикай хтана кIанзавай чпин агъадал вил алай инсанриз ухшар хъухъ. Ам хтана рак гатанмазни адаз гъасятда рак ахъайда. ³⁷ Чпин агъа кIвализ хтайла, уях хъайи лукIар бахтавар я. За квез рикIивай лугъузва: агъади, вичин пекер дегишарна, абуруз суфрадихъ эверда ва гъардан патав къвез, абуруз къуллугъда. ³⁸ Эгер лукIарин иесидиз, къуланфериз хтайлани, экв жедайла хтайлани абур уях яз жагъайтIа, а лукIар бахтавар я. ³⁹ Квез

чидани, эгер кІвалин иесидиз угъри къведай вахт чир хъанайтІа, ада уяхвал ийидай ва вичин кІвални атІуз тадачир.
⁴⁰ Куьнни гъазур яз хъухъ: гъич квез хабарни авачиз Инсандин Хва хтана акъатда.

⁴¹ Гъа чІавуз Петруди Исадиз лагъана:

– Я Худа! И къиса Вуна чаз лугъузвайди яни, я тахъайтІа амайбурузни?

⁴² Худадени лагъана:

– Лугъун хъи, иесиди вичин кІвалихъ гелкъвезвайбурун къилел абуруз вахтунда фу-яд гун патал са кас эцигна. Эгер а кас вафалуди ва къил авайди хъайитІа, ада вуч ийида?
⁴³ Худа кІвализ хтайла, ам вичин хиве авай крарал машгъул яз жеда. Ахътин кас бахтавар я. ⁴⁴ За квез рикІивай лугъузва хъи, ада вичин вири мал-мулкунин къиле а кас акъвазарда. ⁴⁵ Эгер а касди вичи вичик «Зи агъа мукъвара акъатдач» лагъана кІвалел алайбур гатаз, къадардилай артух нез, хъваз хъайитІа, ⁴⁶ а касдин агъади, гъич виливни те-хуъзвай са юкъуз, гъич фикирдизни гъиз тежедай чІавуз хтана, адаз жаза гуда ва гъадазни имансузбуруз хъиз гъа икІ ийида. ⁴⁷ Вичин агъадиз вуч кІанзаватІа чизвай, амма а кар тийизвай кас гзаф гатанни ийида. ⁴⁸ Вичин агъадин мурад тийижиз, саймазвилелди са чІуру кар авур лукІ тІимил гатада. Гъар низ гзаф ганватІа, гъадавай гзаф кІанни жеда; нив гзаф ихтибар вуганватІа, гъадавай гзаф тІалабни ийида.

Аксивал

⁴⁹ Зун чилел цІай куькІуьриз атанвайди я, ам гужлудаказ куькІвенвайтІа Заз кІандай! ⁵⁰ Зун жезмай къван дериндиз це гъахъдай югъ вилик ква, а югъ атана алуькъдалди Зи рикІел залан пар жеда. ⁵¹ Квез Зун и дуьньядиз ислягъвал гун патал атанвайди хъиз авани? Ваъ, Зун инсанар чара ийиз атанвайди я! ⁵² Гила кІвале вад кас аваз хъайитІа, абур къве пай жеда: пуд къведаз акси жеда, къведни – пудаз. ⁵³ Буба хциз акси жеда, хвани – бубадиз; диде рушаз акси жеда, рушни – дидедиз; къари вичин сусаз акси жеда, свасни – вичин къаридиз.

Ийидай кар гежел вегьемир

⁵⁴ Халкъдизни Исади лагъана:

– Рагъ экъечІзавай патай къвезвай циф акурла, куъне «марф къвада» лугъуда. Дуъз я. ⁵⁵ Къибле патай гар акъатайла, куъне «гзаф чими жеда» лугъуда. Дуъз я. ⁵⁶ Эй, къве чин алайбур! Чилизни цавуз килигна гъихътин гъава жеда-тІа, къевай чириз жезва, бес гила гъихътин вахт атанватІа къевай къатІуз жезвачни? ⁵⁷ Бес вучиз къевай куън патал вуч хъун хъсан ятІа чириз жезвач? ⁵⁸ Жув вав бурж вугайдахъ галаз дуванриз фидайла, вун жезмай къван адахъ галаз рекъе туъхІуькІ. АкІ тахъайтІа, ада вун къазидин патав тухуда, къазидини вун дустагъчидин гъиле твада, дустагъчидини вун дустагъханадиз вегъеда. ⁵⁹ За ваз лугъузва: вал алай бурж эхиримжи чат кепекдал къведалди вахкун тавунмаз вун дустагъдай ахъайдач.

Аллагъдин рекъиз татайтІа...

13 ¹ Гъа вахтунда са бязибур Исадин патав атана ва Аллагъдин КІвале къурбандар ийизвай чІавуз Пилатан эмирдалди яна къейи галилеявийрикай Адаз суьгъбетна.

² И кардин патахъай Исади абуруз лагъана:

– Квез чиз, а инсанар амай галилеявийрилай гзаф гунагъар ква лагъана яна къенватІа? ³ Ваъ, лугъузва За квез; эгер куън Аллагъдин рекъиз татайтІа, гъабур хъиз куънни вири пуч жеда. ⁴ Я тахъайтІа, куъне Силуамдин минарадик акатна къейи цІемуъжуьд касдик Ярусалимда яшамиш жезвай амай вирибурулайни гзаф тахсирар ква лагъана фикирзавани? ⁵ Ваъ, лугъузва За квез; эгер куън Аллагъдиз килиг тавуртІа, гъабур хъиз куънни вири пуч жеда.

⁶ Ада абуруз и къисани ахъайна:

– Са касдихъ вичин уъзуьмлухда инжилдин тар хъана; тарцелай бегъер кІватІиз атайла, адаз затІни гъатнач. ⁷ Ада уъзуьмчидиз лагъана: «Пуд йис я заз и таралай инжилар кІватІиз кІанз, амма заз адалай затІни жагъизвач. Вуна ам атІутІ: гъавайда ада вучиз чил къазвайди я?» ⁸ Амма

уъзуьмчиди жаваб яз адаз лагъана: «Худа, цИ ам за пер яна кьук кутадалди тур. ⁹Ада бегъер гьидатIа килигда чун; тагъайтIа, чна къведай йисуз ам атIуда».

Набут дишегъли сагъарун

¹⁰Киш юкъуз чувудрин са мискIинда Исади Вичин чирвилер гузвай. ¹¹Ана чIуру жинди цIемуьжуьд йисан къене акIажарнавай са дишегъли авай, адавай дуьз акъвазиз жезвачир. ¹²Ам акунмазни, Исади адаз эверна, лагъана:

– Вун ви начагъвиликай азад жезва.

¹³ГъакI лагъана, Исади адал гъил эцигна; дишегъли гъясятда къарагъна дуьз хъхъана ва Аллагъдиз шукурар ийиз эгечIна.

¹⁴Киш юкъуз Исади а дишегъли сагъар хъувуна лугъуз, чувудрин мискIиндин къилевайда хъел кваз халкъдиз лагъана:

– Гъафтеда кIвалахна кIанзавайди ругуд югъ я; тIаларикай сагъариз киш ваъ, маса йикъарикай са юкъуз ша.

¹⁵Худади адаз жаваб яз лагъана:

– Къве чин алайбур! Киш юкъуз куьне гъар сада жуван яц, я лам цурай акъудна цел тухузвачни? ¹⁶ЦIемуьжуьд йисан къене Иблисди бедбахтвилик кутунвай Ибрагъиман и руш киш юкъуз вичин къзадикай хкудна кIандачни?

¹⁷Исади и гафар лагъайла, Адаз акси тир инсанриз регъуь жезвай, амай халкъди Адан аламатдин крарал шадвилер ийизвай.

Шинидин цил

¹⁸Исади лагъана:

– Аллагъди пачагъвал авун куьз ухшар я ва Ам куьв гекъигиз жеда? ¹⁹Ам инсанди вичин сала цайи пIинидин цилиз ухшар я: ам экъечIна, адакай еке тар хъана, къушарини къвез адан хилерикай чпиз далда къаз хъана.

²⁰Исади давамарна:

– Аллагъди пачагъвал авун куьв гекъигиз жеда? ²¹Ам дишегълиди пуд уьлчме гъуьруьк кутур гъвардиз ухшар я, ам кутунмазни тини атана.

Иса Ярусалимдиз фин

²² Иса Ярусалимдиз фидайла, рекъе гьалтзавай шегьерра ва хуърера Ада чирвилер гуз хъана.

²³ Са инсанди Исадиз лагъана:

– Я Худа! Тимил инсанар къутармиш жеда лугъудай гафар гъахъбур яни?

Адани абуруз жаваб яз лагъана:

²⁴ – Аллагъдин пачагълугъдиз рехъ ачухзавай гуьтгуь варарай физ алахъ. За квез лугъузва, гзафбур а варарай физ алахъда, амма абурувай анай экъечИиз жедач. ²⁵ КИвалин иесиди къарагъна рак агалайла, куьн къежел амукъда. Куьне: «Я Худа! Я Худа! Чаз рак ахъая», – лугъуз, варар гатаз жеда. Амма Ада квез жаваб гуда: «Куьн гъинай я? Заз куьн чидач». ²⁶ Гъа вахтунда куьне лугъуда: «Чун Вахъ галаз фу-яд тгуьрбур я, чи куьчейрани Вуна чирвилер гайиди я». ²⁷ Амма Худади лугъуда: «За квез лугъузва: куьн гъинай ятIа, Заз куьн чидач. Залай алат, адалатсуз крар ийизвай-бур». ²⁸ Квез Аллагъдин пачагълугъда Ибрагъим, Исакъ, Якъуб ва амай вири пайгъамбарар аваз акурла, аниз ахъай тавуна къежел амукъайла, куьне сасни регъведа, шел-хвални ийида. ²⁹ РагъэкъечИдай патайни рагъакИдай патай, кефер патайни къибле патай атана, инсанри Аллагъдин пачагълугъда межлисда чпиз чкаяр къада. ³⁰ Исятда агъада авайбурукай са бязибур вине жеда, исятда вине авайбурукай са бязибур – агъада.

³¹ Гъа и чIавуз са шумуд фарисей атана, абуру Исадиз лагъана:

– Инай ахлад, фена сана чуьнуьх хъухъ: Гъирудаз Ви къилиз яд чимиз кIанзава.

³² Исади абуруз лагъана:

– Фена а сикIрез лагъ хьи, къени пака За инсанрикай жинерар хкудда ва азарлубур сагъар хъийида, пуд лагъай юкъуз За Зи крар куьтягъда. ³³ Амма къени, пакани, галай юкъузни Зун Зи рекъе хъун лазим я, вучиз лагъайтIа, Ярусалимдилай гъейри маса чкада пайгъамбардивай ажал къабулиз жедач.

³⁴Эй Ярусалим, Ярусалим! Пайгъамбарар къирмишдай шегъер! Аллагъди ракъурнавайбур къванцин хура твадай шегъер! Вечре вичин цицибар кIватIна лувак кутадаиди хъиз, шумудра Зун ви балаяр кIватIиз алахънай! Амма квез кIан хъаначир! ³⁵Килиг, куь ичIи макан За квез тазва. Куьне: «Худадин тIварцIелай къвезвайдаз шукур хъурай!» лугъудай вахт къведалди, квез Зун ахквадач.

Мад са алаMAT

14 ¹Са киш юкъуз Иса фарисейрин кбиле авайдахъ галаз фу тIуьн патал адан кIвализ фейила, ана авайбуру Адалай вил алуд тийиз хъана. ²Исадин вилик беден яд ака-тунин азарди къунвай са кас ацукънавай. ³И арада Исади тавратдарривайни фарисейривай: «Киш юкъуз сагъар хъувун турус яни-тушни», – лагъана хабар къуна. ⁴Абуру сивяй са гафни акъуднач. Исади а кас сагъарна ва адаз кIвализ хъфидай ихтияр гана. ⁵Ахпа Исади иналлайбурувай жузуна:

– Эгер куь хва, я тахъайтIа яц къуйдиз аватайтIа, куьне, киш йикъазни килиг тавуна, ам анай гъасятда акъуддачни?

⁶Абурувай Адаз жаваб гуз хъанач.

Насигъат

⁷КIвализ эвернавайбуру къвез хъсан чкаяр хкъягъиз ацукъиз акурла, Исади абуруз къиса ахъайна:

⁸– Ваз мехъерин межлисдиз эверайла, фена хъсан чка къаз алахъмир, валайни машгъур касдиз эвернаваз хъун мумкин я. ⁹Ам атайла, ваз кIвализ эверайда: «И чкадал и кас ацукърай», – лугъун мумкин я. ГъакI хъайила, беябур хъана, вун фена лап гъа ракIарив гвай чкадал ацукъуниз мажбур жеда. ¹⁰Амма ваз са межлисдиз ша лагъайла, жув фена гъа ракIарив ацукъ. Гъа чIавуз иесиди ваз: «Я дуст, акI жедач, фена вини кбиле ацукъ», – лугъуда. ГъакI хъайила, ацукънавайбурун виликни ваз хатур-гъуьрмет жеда. ¹¹Гъар ни вичи вич вине къуртIа, гъам агъуз вегъеда, вичи вич агъуз къурди виниз акъудда.

¹²Вич илифарай фарисейдиз Исади мад лагъана:

– Мугьманвизлиз эверайла, вуна ви дустариз, стхайриз, ви мукьвабуруз, ви девлетлу кьуншийриз эвермир: абуру вунни илифар хьийида ва куьн кылерихъ кыл хьйжеда. ¹³Амма вуна эвердайла, эвелни эвел элкьвена ваз хгудай шей авачир кьекьверагиз, набутбуруз, кьецИбуруз, буьркьуьбуруз ша лагь. ¹⁴Гьадалди вуна суваб кьазанмишда. Муьмин тир вири инсанрал чан хтайла, ваз Аллагьди хгуда.

¹⁵И гафарин ван хьайила, Исадихъ галаз ацукьнавайбурукай сада лагьана:

– Аллагьдин пачагьлугьда межлисда вуж хьайитIа, гьам бахтавар я.

¹⁶Исади адаз жаваб яз лагьана:

– Са инсанди зурба межлис кутуна гзафбуруз эвернай. ¹⁷Туьн-хьун ийидай вахт хьайила, ада вичи ша лагьанвайбуруз: «Вири гьазур хьанва, буюр», – лугьуз, вичин лукI ракурнай. ¹⁸Амма эвернавайбур, гаф-чIал сад авунвайди хьиз, гьар жуьредин багьнаяр акьудиз эгечIна. Сада адаз: «Зун кьачунвай чилиз килигиз фин лазим я; ваз тавакьу ийида, закай кефи хамир», – лагьана. ¹⁹Муькьуда лагьана: «За вад жуьт ясар кьачунва, зун абуру цана чеб гьикI тухудатIа чириз физва; тавакьу ийида, залай гьил кьачу». ²⁰Пуд лагьайда лагьана: «Зун эвленмиш хьанва, гьакI хьайила завай кьезе жадач». ²¹ЛукIрани хтана, вичин агьадиз хьайи-хьайивал ахьайна. КIвалин иесидиз хьел атана ва вичин лукIраз лагьана: «Гьерекатна фена шегьердин куьчейрайни ккIарай кьекьверагар, набутар, буьркьуьбурни кьецИбур галаз хьша». ²²Са герендилаь, лукIра хтана лагьана: «Я Агьа! Ви тапшуругь кылиз акьудна, суфрадихъ чкаяр мад ама». ²³Агьади лукIраз лагьана: «Рекьерайни жигьиррай алад, зи кIвал ацIун патал абур гьанрайни галаз хьша. ²⁴За ваз лугьузва хьи, за эверна татайбуру зи фу недач!»

Тилмизвилини кьимет

²⁵Исадихъ галаз гзаф инсанар физвай. Ада абурухъ элкьвена лагьана:

²⁶– Эгер Зи патав кьезевайда вичин бубадилаьни диде-дилаь, папалаьни аялдилаь, стхайрилайни вахарилай ва

вичин чандилайни гьил къачуна къвезвачтІа, адакай Зи тилмиз жедач. ²⁷ Вуж Вичин азабрин хаш кІулаз яна, Захъ галаз къвезвачтІа, гьадакай Зи тилмиз жедач. ²⁸ Эгер квекай садаз минара эцигиз кІан хъайитІа, сифте ада минарадин кѳимет, ахпа жувахъ авай такъатар гьисабдачни мегер? ²⁹ Минарадин бине кутуна, ам эцигна куътягъиз тахъайтІа, ам акур вирибур а касдал хъуьреда, ³⁰ «И инсандивай бине кутунвай минара эцигна куътягъиз хъанач», – лугъуда. ³¹ Я тахъайтІа, маса пачагъдин аксиниз дяве ийиз экъечІзавай пачагъди ацукъна, цІуд агъзур кас галаз вичивай къад агъзур къушун галаз къвезвай пачагъдин хура акъвазиз жеда ни лагъана, сифте веревирдер авун лазим я. ³² Эгер адаз вичивай адан хура акъваз тежедай чІал чир хъайитІа, ада, ам яргъа амаз, ислягъвилини шартІарикай меслят ийин паталди адан патав вичин векилар ракъурда. ³³ Куьнни гьакІ я, эгер куьне квахъ авай-авачирдалай гьил къачунвачтІа, квекай садакайни Зи тилмиз жедач.

³⁴ Къел хъсан шей я; эгер къелен ери квахъайтІа, адаз гьикІ дад хгуз жеда? ³⁵ Ам чил миянар ийизни виже къведач; гьакІ гадарна тада. Нихъ япар аватІа, гьадаз ван атурай!

Исади квахъайди жагъурун

15 ¹ Исадиз яб гун патал харж кІватІдайбурни гунагъкарар вири атана кІватІ хъанвай. ² Фарисейрини тавратдарри наразивал ийизвай. Абуру лугъузвай:

– Ам гунагъкаррихъ галаз алагъ-салагъда ава, гьатта абурухъ галаз санал ацукъна фуни незва.

³ Амма Исади абуруз ихътин къиса ахъайна:

⁴ – Виш хипекай сад квахъайла, къудкъанни цІекІуьд хеб баябанда туна, гъа квахъай садахъ къекъвез квекай вуж фидач? Хеб жагъун тавунмаз вуж элкъвена хкведа? ⁵ Жагъайла, хеб шадвилелди къуьнерал вегъена хкида. ⁶ КІвализ хтайла, ада дустаризни къуншийриз эверна лугъуда: «Куьнени захъ галаз шадвал ая, заз зи квахъай хеб жагъун хъувуна». ⁷ Идалди За квез лугъузва хьи, къудкъанни цІекІуьд гунагъ квачир касдила са гунагъкар Аллагъдиз килиг хъувун цавар

патал чѠехи шадвал я. ⁸Я тахъайтѠа, цѠуд гимишдин пул авай са дишегъли къачун, пуларикай сад адавай квахъайтѠа, гъам жагъидалди шемни куькѠурна ам кѠвал шуткуниз, мукъуфдалди кѠвалин са-са пѠипѠ тирвал къекъез жедачни мегер? ⁹Ам жагъайла, дустаризни къуншийриз эверна ада лугъуда: «Куьнни захъ галаз шад хъухъ, квахъай пул заз жагъун хъууна». ¹⁰Гъа икѠ, лугъузва За кез, Аллагъдиз килиг хъувур са гунагъкар акуртѠани, Аллагъдин малаикриз хвеши жада.

Квахънавай хва

¹¹Исади мад лагъана:

– Са касдихъ къве хва авай. ¹²Абурукай гъвечѠида бубадиз лагъана:

– Я буба! Ви эменнидикай зал гъалтзавай пай зав вахце.

Бубадини эменни рухвайрин арада пайна. ¹³Са къадар йикъар фейила, гъвечѠи хва вичин шейэр кѠватѠна, яргъал чкайриз фена. Гъанра ада, явавилер ийиз, вичихъ авай мал-девет гарал вегъена. ¹⁴Ада вичихъ авай-авачирди руфунай авадарна куьтягъайла, а вилаятда зурба каш гъатна. Ам кѠеве гъатна. ¹⁵Ам фена кѠвалах це лугъуз а вилаятдин са касдал алахъна, адани ам вичин вакѠар хуьз чуьлдиз ракъурна. ¹⁶Ам вакѠари незвай емдалдини руфун аѠѠуриз гъазур тир, амма адаз гъам гудайдини авачир.

¹⁷Къили ван авурла, ада вичи вичикди лагъана:

– Зи бубадихъ гъакъидалди кѠвалахзавайбур гъикъван аватѠани, абур вири тухни я ва недайди абуруз амуькни ийизва, амма зун ина гишила рекъизва! ¹⁸Бубадин патав хъфена, за адаз лугъуда: «Чан буба! Зун цавун ва ви вилик гунагъкар я, ¹⁹гила зун ви хва я лагъай тѠварѠиз лайихлу туш. Ваз минет хъурай, буба, зунни ваз кѠвалахзавайбурун арадиз къабула».

²⁰Ам къарагъна вичин бубадин патав хъфена. Бубадиз ам гъеле яргъа амаз акурла, адаз хцин язух атана; бубади, чкуна фена хцин гардан къуна, адаз теменар гана. ²¹Хци адаз лагъана:

– Чан буба! Зун цавун ва ви вилик гунагькар я, ви хва я лугьудай тІварцІизни зун лайихлу туш.

²²Амма бубади вичин лукІариз лагъана:

– Лап хъсан пекер гъана адал алуки, адан тупІухъ акалдай тупІални гъваш, алукидай кІвачин къапарни, ²³хвенавай данани гъана тукІукІ. Нез, хъваз шадвилер ийида чна: ²⁴зи и хва къенвай, гила адал чан хтанва, ам завай квахънавай, гила ам заз жагъун хъувунва.

Абуру шадвилер авуна.

²⁵ЧІехи хва, лагъайтІа, никІе авай; ам хтана кІвализ ах-гакъайла, адаз манийрин ва инсанри шадвилер ийизвай ванер атана. ²⁶Ада кІвалевайбурукай садаз эверна, адавай хабар къуна:

– Ина вуч хъанва?

²⁷Адаз жаваб гана:

– Ви стха хтанва, хва сагъ-саламат яз акур ви бубадини хвенвай дана тукІуна.

²⁸Стхадиз хъел атана кІвализ хквез кІан хъанач. Бубади, кІваляй экъечІна, адаз хъша лагъана. ²⁹Амма ада бубадиз жаваб гана:

– Икъван гагъди за ваз къуллугъ ийиз, ви гафунал гаф эцигайди туш, амма вуна заз, жуван дустарихъ галаз кефер чІугун патал, гъич бацІини гайиди туш. ³⁰Гъина ятІани гъатнавай ва дишегълийрихъ галаз ви эменни гаралай авур ви и хва хтайла, вуна адаз хвенвай дана тукІуна.

³¹Бубади адаз лагъана:

– Чан хва! Вун гъамиша захъ гала, захъ авай-авачирдини вири види я. ³²Ша чна ви стха хтана лагъана шадвилер ийин. Икъван чІавалди ам къенвай, гила – чан хтанва. Ам квахънавай, гила – жагъун хъувунва.

Сад хъыз къуллугъиз жедач

16 ¹Вичин тилмизриз Исади лагъана:

– Са инсан девлетлу тир, адахъни кІвалин майи-шатдин кылел алайди авай; ада кІвалин эменни вара-зара ийизва лугъуз са ни ятІани девлетлудаз хабарнай.

²Девлетлуда адаз эверна, лагъана:

– Заз вакай чІуру хабарар къвезва. Абур вуч ванер я? Жуван идарадин гъахъ-гъисаб авуна, зи патав гъваш. За вун къуллугъдилай алудзава.

³КІвалин-йикъан къилеллайдани вичи вичикди лагъана:

– Гила за вуч ийида? Зи агъади зун къуллугъдивай яргъаз ийизва. Залан кІвалахдив зун вердиш туш, це лугъуз физни заз регъуьда. ⁴КІвалахдилай алудайла, масадбуру зун чпин кІвалера къабулун патал за вуч ийида? Агъан, заз чир хъана.

⁵Ада вичин агъадин буржар алайбуруз са-садаз къилди-къилди эвериз хъана. «Вал зи агъадин гъикъван бурж ала?» – лугъуз сад лагъайдавай хабар къуна.

⁶Ада жаваб гана:

– Гъеридин виш уьлчме алама.

КІвалин-йикъан къилеллайда адаз лагъана:

– Жуван буржунин куьгъне чар къахчуна, тадиз яхцІурни цІуд уьлчме лагъана цІийи чар кхъихъ.

⁷Ахпа муькуьдаз эверна, лагъана:

– Вун гъикъван буржлу я?

Ада жаваб гана:

– Виш киле къуьл.

Адазни лагъана:

– Жуван буржунин куьгъне чар къахчуна къудкъад лагъана цІийиди кхъихъ.

⁸Ахпа агъади, крар бажарагълувилелди авуна лугъуз, кІвалин-йикъан къилеллай ламатІдин тариф авуна. РикІивайни, Аллагъдин экуьнин веледри чпин крарай къил акъудзавай-далай и дуьньядин инсанри а крарай къил акъуллувилелди акъудзава. ⁹За квез лугъузва: и гъахъ авачир дуьньяда къазанмишай девлетрин куьмекдалди куьне квез дустар жагъура. Эгер куьне гъакІ ийиз хъайитІа, пул вилай аватайла, куьн хушвилелди даим дуьньядин кІвалера къабулда. ¹⁰ГъвечІи карда вафалуди чІехи крарани вафалу жеда, гъвечІи карда вафасузди чІехи крарани вафасузди жеда. ¹¹Эгер куьне куь девлетар чІуру рекъералди къазанмишнаватІа, чпин гъалалбур квел ни ихтибарда? ¹²Эгер квевай чарадан девлет хуьз хъаначтІа,

куь девлет квез ни гуда? ¹³Гъич са нуькердивайни кьве агъадиз къуллугъ ийиз жедач. Абурукай сад кІан хъайитІа, муькуьди такІан жеда; садаз вафалу хъайитІа, муькуьдаз жедач. Аллагъдизни пулуниз квевай сад хъиз къуллугъ ийиз жедач.

Лазаракай къиса

¹⁴И гафар пулунал рикІ алай фарисейризни ван хъана, абур Адал хъуьрезвай.

¹⁵Исади абуруз лагъана:

– Куьне куьн инсанрин вилик муьмин инсанар хъиз къалурзава, амма Аллагъдиз куь рикІера авайдакай хабар ава: инсанри къиметлу я лугъзвай затІ Аллагъдин вилерай муртад затІ я. ¹⁶Ягъядилай вилик Къанунни авай, пайгъамбарарни. Адалай къулухъ Аллагъдин пачагъвиликай муштулухар гуз хъана. Гзафбур, чпин вири къуватар эцигна, Аллагъдин пачагълугъдиз гъахъиз алахъзава. ¹⁷Цавни чил кІвахъиз мумкин я, амма Къанундин лап гъвечІи са цІарни къуватдай аватдач. ¹⁸Вичин папахъ галаз чара хъана маса паб гъизвай гъар сада зинавал ийизва; масада рахкурнавай паб гъизвайдани зинавал ийизва.

¹⁹Са девлетлу инсан хъана. Ада, вичел пачагъдин хътин чІагай пекер алукииз, гъар юкъуз кІандайвал кефер чІугваз хъана. ²⁰Михъиз каради къунвай Лазар лугъудай са къекъвераг адан варарин кІане аваз хъана. ²¹Девлетлудан суфрадилай амукъай кІусар вичел мус гьалтдатІа лугъуз, ам вил алаз жедай. КицІерини къвез адан карариз мез гудай. ²²Ам къейила, малаикри къачуна, ам Ибрагъиман патав тухвана. Девлетлуди къена, ам кучукна. ²³Жегъеннемда азабрик кваз, девлетлуда вилер хкажайла, яргъай хъиз адаз Ибрагъим ва адан патавни Лазар акуна. ²⁴Ада гъарай галаз лагъана:

– Я Ибрагъим буба! Зи язух ша, зун кана кармаш жезва. Вуна зи патав Лазар ракъура, ада вичин тупІун кІвенкІв къежирна зи мецивай гуьцІрай.

²⁵Амма Ибрагъима лагъана:

– Я хва! Вуна рикІел хкваш хъи, дуьньяда ваз жезмай къван кефер хъана, амма Лазараз анжах писвилер акуна.

Гила ам ина архайин жеда, вун – азабрик. ²⁶ Адалайни гъейри куьни чи арада ахьтин кІан квачир дагъар ава хьи, инай куь патаз кІан хъайибурувай экъечІиз жедач ва а патайни и патаз къвез жедач.

²⁷ Девлетлудани лагъана:

– За ваз минетзава, буба, вуна Лазар зи бубадин кІвализ ракъура, ²⁸ ана захъ вад стха ама. Ада абуруз зурба азаб-азият авай и жегъеннемдикай хабар гурай, гъабур хъайитІани иниз акъат тавурай.

²⁹ Ибрагъима адаз лагъана:

– Абурухъ ана Мусадин ва пайгъамбаррин ктабар ава; къуй абуру ана кхъенвайдал амал авурай.

³⁰ Девлетлуда лагъана:

– Ваъ, Ибрагъим буба! Эгер абурун къилив къейибурукай сад фейитІа, абур Аллагъдин рекъиз хкведа.

³¹ Ибрагъима адаз лагъана:

– Эгер абур Мусадинни амай пайгъамбаррин чІалахъ жезвачтІа, къейидалай къулухъ чан хтанвай са вуж ятІани абурун патав атайла, абур чІалахъ жедач.

Исади тилмизриз гъил къачуз чирун

17 ¹ Исади Вичин тилмизриз лагъана:
– Инсан рекъяй акъуддай затІар дуйньяда тахъун мумкин туш, амма абур ни арадал гъизватІа, гъадаз мусибат жеда. ² ГъакІан гъвечІи инсанрикай сад рекъяй акъудзавай кас гарданда регъуьн къван туна гъуьлуьз вегъейтІа, хъсан я. ³ Мукъаят хъухъ, эгер ви стхади гунагъ жедай са кар авуртІа, вуна адаз туьнбуьгъ ая. Эгер ада мад ахьтин кар хъийидач лагъайтІа, вуна адалай гъил къачу. ⁴ Эгер ада йикъа иридра гунагъ крар авуртІа ва иридрани мад ахьтин крар хъийидач лагъайтІа, вуна адалай гъил къачу.

Инанмишвиликай

⁵ Илчийрини Худади лагъана:

– Чи инанмишвал артухра!

⁶ Худади лагъана:

– Эгер квехъ пинидин цил кван са гъвечи инанмишвал аватIа, тутун тараз куьне: «Жуван дувуларни кяхчуна фена гъулуз гяхъ», – лагъайтIа, ам куь чIалаз килигда. ⁷Цан цазвай, я тахъайтIа куь малар хуьзвай кьуллугъчи элкъвена хтайла, квевай нивай адаз: «Тадиз хъша, суфрадихъ ацукъ», – лугъуз жеда? ⁸Акси яз, куьне адаз: «Вуна заз нянин тIуьн гъазура, за тIуьн-хъун ийидалди жуван пекер дегишарна захъ гелкъуьгъ, ахпа жувани неъ», – лугъудачни?

⁹Вичин буйругъ кьилиз акъудна лагъана ада а кьуллугъчидиз чухсагъул лугъудани? Бажагъат. ¹⁰Куьнни гьакI я, квез ганвай буйругъ кьилиз акъуддайла, лагъ:

– Чун са куьнани вил авачир кьуллугъчияр я, чна анжах чаз гайи буйругъ кьилиз акъудна.

Царнах квайбур сагъарун

¹¹Садра Иса, Шамариядинни Галилеядин сергъят кьуна, Ярусалимдиз физвай. ¹²Ам са хуьруз гяхъдайла, Адан вилик царнах квай цIуд кас атана, са тIимил кьерехда хъиз акъвазна. ¹³Абуру гъарайна лагъана:

– Иса! Муаллим! Чи язух ша!

¹⁴Абур акурвалди, Исади лагъана:

– Алад, фена куьн кешишриз кьалура.

Фидай рекъе абур царнахдикай михьи хъана. ¹⁵⁻¹⁶Абурукай сад, вич сагъ хъхъана акурди, элкъвена хтана. Ада ван алаз Аллагъдиз шукурар авуна. Ам Исадин кIвачерик ярх хъана, адаз «вун сагърай» лагъана. А кас чувуд ваъ, шамарияви тир.

¹⁷Исади адавай хабар кьуна:

– Бес амайбур гьикI хъана, абур дири хъхъанвачни? Амай кIуьд кас гьинава? ¹⁸И шамариявидилай гъейри Аллагъдиз шукурар ийиз вучиз абурукай садни хтанач? ¹⁹Къа-рагъ, вач, ви инанмишвили вун кьутармишна.

Цайлапан хъиз

²⁰Садра фарисейри Аллагъдин пачагъвилини вахт мус алуькда лагъана хабар кьурла, Исади абуруз жаваб ганай:

– Аллагъдин пачагъвилин вахт вилериз аквадай жуьреда алуькдач, ²¹я квез: «Ангъе, ам Аллагъдин пачагъвал я», я тахъайтIа: «Килиг, ана авайди Аллагъдин пачагъвал я» лагъана Адакай хабар къванни гудач. Ингъе, Аллагъдин пачагъвал куь арада авайди я.

²²Ада тилмизриз мад хълагъна:

– Йикъар къведа хъи, Инсандин Хцин баркаллувилин са югъ хъайитIани квез акваз кIан жеда, амма ам квез аквадач. ²³Квез садбуру: «Ингъе, Инсандин Хва ина ава», – лугъуда. Муькуьбуру: «Ангъе, Ам ана ава», – лугъуда. Куьн абурун гуьгъуьна гъатмир, я абуру къалурзавай патазни фирмир. ²⁴Цавун са патай ягъайла муькуь пад ишигълавандай цIайлапан хъиз, Инсандин Хва атана акъатда. ²⁵Амма сифте Инсандин Хцикай и несилдин инсанри къил къакъудда, Ам гзаф азиятрик акатун лазим я. ²⁶Нуьгъан девирда гъикI хъанатIа, Инсандин Хва элкъвена хтай девирдани гъакI жеда: ²⁷Нуьгъан девирда яд акъалт тавунмаз вирибуру незвай, хъвазвай, папар гъизвай, гъуьлуьз физвай, амма дуьньядал яд акъалтна – вири терг хъана, анжах са Нуьгъни адан гимида авайбур къутармиш хъана. ²⁸Гъа икI Лутан девирдани вирида незвай, хъвазвай, къачузвай, маса гузвай, тарар акIурзавай, дараматар эцигзавай. ²⁹Амма Садумдал цаварай цIайни гугурт квай марф къвадай югъ алуькна, вири терг хъана, анжах са Лут къутармиш хъана. ³⁰Инсандин Хва пайда хъайи юкъузни гъакI жеда. ³¹Гъа юкъуз кIвалин чIередал вуж хъайитIа, ам кIвале авай шейэр къахчуз эвичI тавурай; вуж чуьлда аваз хъайитIа, ам элкъвена кIвализ хтун тавурай. ³²Лутан папан къилел атай мусибат рикIел хкваш*. ³³Низ вичин чан хуьз кIанзаватIа, адавай ам къакъудда, ни вичин уьмуьрдилай гъил къачуртIа, адан чан сагъ жеда. ³⁴За квез лугъуьзва: гъа йифиз къвед са месик жеда: абурукай сад къахчуда, муькуьди тада. ³⁵Къведа са

* 17:32 Лутан хизан Аллагъди бала ганвай Садум шегъердай экъечIна хъфизвайла, Аллагъди абуруз элкъвена къулухъ килигун къадагъа авунвай. Амма Лутан паб килигна. Гъавилай ам къванциз элкъвена.

регъве техил регъведа: абурукай сад къахчуда, муькуьди тада. ³⁶ Къвед никIе жеда: абурукай сад къахчуда, муькуьди тада.

³⁷ Исади авур и гафариз яб гайидалай къулухъ тилмизри Адавай хабар къуна:

– А крар гъина хъун лазим я?

Ада жаваб гана:

– Гъинал леш алатIа, гъанал лекъерни кIватI жеда.

Адалатсуз къазидикай къиса

18 ¹Ахпа Исади Вичин тилмизриз умуд квадар тавуна гъамиша дуьаяр авуникай са къиса ахъайна.

² Ада лагъана:

– Са шегъерда са къази авай, адаз я Аллагъдикай кичIедачир, яни инсанрикай регъуьдачир. ³ Гъа шегъерда са хендеда яшамиш жезвай. Къазидин патав къевез ада лугъузвай: «Дуванда вуна зи пад хуьх».

⁴ Амма ада дишегълидин пад хуьн тийиз гзаф вахт тир. Садра къазиди вичи вичикди лагъана:

– Заз Аллагъдикай кичIедачтIани, инсанрикай регъуьдачтIани, ⁵ и дишегълиди зун секинз тун тавуниз килигна, мад ам зи патав тахтун патал, за адаз са куьмекда.

⁶ Худадини лагъана:

– Къез адалатсуз къазиди вуч лугъузватIа ван къевезвани? ⁷ Мегер Аллагъ Вичи хкъагъайбурун патал жедачни? Ада абуруз гудай куьмек энгелардани мегер? ⁸ За къез лугъузва: Аллагъди тадиз абурун пад къада. ГъакI ятIани, Инсандин Хва элкъвена хтайла, яраб Адаз чилел инанмишвал жагъин хъийидатIа?

Фарисей ва харж кIватIдайди

⁹ Чеб муьмин инсанар яз гъисабзавай, масабур такIан ксариз Исади агъадихъ галай къиса ахъайна:

¹⁰ – Къве инсан дуьаяр ийиз Аллагъдин КIвализ гъахъна. Абурукай сад фарисей тир, муькуьдини – харж кIватIдайди.

¹¹ Фарисейди дуьа ийидайла, вичи вичикди лагъана:

– Я Аллагъ! Ваз шукур хъуй, зун амай вири инсанар хътинди туш: зун чапхунчийрикай, масадбурун кефи хайдайбурукай, зиначийрикай ва харж кІватІзавайбурукай туш. ¹² За гъафтеда къведра сив хуъзва ва гъилиз къвезвайдан цІудакай са пайни Аллагъдин КІвализ гузва.

¹³ Харж кІватІзавайда фарисейдивай яргъал акъвазна, вилер хкаждай жуърэт авачиз, вичин хур гатаз, лугъзвай:

– Я Аллагъ! Зун гунагъкар я, залай гъил къачу! Мергъе-мет ая!

¹⁴ За квез лугъзва хьи, фарисей ваъ, гъа и харж кІватІзавай инсан дуъа авурдалай къулухъ вичин кІвализ Аллагъдин вилик муъмин яз хъфена. Гъар ни вичи вич вине къуртІа, ам кІвачерик аватда, вичи вич агъуз къадайди вичин хкаж жеда.

Аялриз хийир-дуъа

¹⁵ Исадин патав, Ада кап алтадун патал, аяларни гъидай, амма тилмизри абур адав гатІунарзавачир. ¹⁶ Исади Вичин тилмизриз эверна, лагъана:

– Аялар Зи патав атурай, куъне абуруз манийвилер ийимир, Аллагъдин пачагълугъ гъахътинбурунди я. ¹⁷ За квез рикІивай лугъзва: ни Аллагъдин пачагълугъ аялди хъиз къабул тавуртІа, аниз акъатдач.

Девлетлу жегъил

¹⁸ Гъакимрикай сада хабар къуна:

– Регъимлу Муаллим! Эбеди уъмуърдин иеси хъун патал за вуч авун лазим я?

¹⁹ Исади Адаз жаваб гана:

– Вуна Заз регъимлуди вучиз лугъзва? Аллагъдила гъейри са касни регъимлу туш. ²⁰ Ваз Аллагъдин тІалабунар чида: «Зинавал ийимир; яна рекъимир; чуънуъхмир; тапан шагъидвал ийимир; жуван диде-бубадиз гъуърмет-хатур ая».

²¹ Амма ада Исадиз лагъана:

– Вири а тГалабунрал жуван жегьил чГавалай за амал ийизва.

²² И гафарин ван хъайи Исади адаз лагъана:

– Ваз кимизвайди са кар я: фена вахъ вуч аватГа, маса гана кесибриз пая, гъа чГавуз вахъ цавара хазинаяр жеда. ГъакІ авурла, ахпа Захъ галаз ша.

²³ И гафарилай кьулухъ адан кефияр чГур хъана, вучиз лагъайтГа адахъ гзаф девлет авай.

²⁴ И гьал акур Исади адаз лагъана:

– Девлет авайбуруз Аллагьдин пачагьлугьдиз фин гьикъ-ван четин я! ²⁵ Девлетлудавай Аллагьдин пачагьлугьдиз физ жедалди, деведиз рапунин кьекъуьмдай экъечГиз регьят я.

²⁶ И гафарин ван хъайибуру лагъана:

– АкІ хъайила, бес нивай вич кьутармишиз хьурай?

²⁷ Исади жаваб гана:

– Инсанрин гьияляй текъведай кар Аллагьдин гьияляй кьведа.

²⁸ Петрудини лагъана:

– Ингье, вири туна чун Ви гуьгъуьна аваз атана.

²⁹⁻³⁰ Исади абуруз лагъана:

– За квез рикГивай лугъузва: Аллагьдин пачагьлугьдиз фин патал кьемаз кГвал-югъ, диде-буба, стха-вах, паб-аял тур, гьар садал вичи турдалайни гзаф гьалтда, гележегда адаз эбеди уьмуьр жеда.

Гъавурда гьатнач

³¹ Вичин цГикъвед илчи са кьерехдив тухвана, Исади абуруз лагъана:

– Ингье, чун Ярусалимдиз гъахъзава. Инсандин Хцикай пайгьамбарри кхьенвайди ина Адан кьилел кьведа: ³² Ам мажусийрин гьиле твада, Адакай рахшандарни ийида, Адакай ягъанатда, Адаз тфуярни гуда, ³³ Ам гатана рекьинни ийида. Амма пуд лагъай юкьуз Адал чан хкведа.

³⁴ Амма Исади лагъай гафарин гъавурда абур гьатначир, и гафарин мана Аллагьди илчийрикай чьунуьхарнавай хьиз тир, абурувай а мана кьатГуз хъаначир.

Буьркьюди дири хъувун

³⁵ Иса Еригъундин патав агакьдайла, рекъин кьерехда са буьркьюь кьекъвераг ацукънавай. ³⁶ Патавай инсанар физвайди чир хъайила, ада хабар къуна:

– Им вуч хабар я?

³⁷ Адаз назаретви Иса къвезва лагъана. ³⁸ Гъа вахтунда ада гъарайна:

– Давудан хва Иса! Ваз зи язух ша!

³⁹ Вилик кваз физвайбур ам секинриз алахъна, амма ада мадни кIевиз гъарайна:

– Я Давудан хва! Ваз зи язух ша!

⁴⁰ Исади, акъвазна, ам Вичин патав гъун эмирна. Буьркьюди Адан патав гъайила, Исади адавай хабар къуна:

⁴¹ – Ваз Завай вуч кIанзава?

Ада жаваб гана:

– Я Худа! Заз экв ахкуна кIанзава.

⁴² Исади адаз лагъана:

– Сагъ хъхъухъ! Ви инанмишвили вун къутармишна.

⁴³ Адан вилер гъасятда сагъ хъхъана, амни Аллагъдиз хийир-дуъа ийиз-ийиз Исадин гуьгъуьна аваз фена. И кар акур вири халкъдини Аллагъдиз шукурар ийиз хъана.

Иса Закхеян патав

19 ¹ Иса Еригъун шегъердай яна физвай. ² Ингъе, харж кIватIдайбурун кьилел алай Закхей лугъудай девлетлу са кас, ³ Иса вуж ятIа чириз кIанз Ам акваз алахъзавай, амма вичин гъвечIи буй себеб яз, халкъдин арадай адаз Иса аквазвачир. ⁴ Иса акун патал ам чукурна фена тутун тараз акъахна, Иса гъа и таран патавай фин лазим тир. ⁵ Тарав агакьайла, Исади виниз килигна адаз лагъана:

– Закхей! Гьерекатна эвичI! Къе Зун ваз мугъман хъун лазим я.

⁶ Закхея, тадиз тарай эвичIна, Исадиз хушвилелди кIваллиз ша лагъана. ⁷ И кар акур вирибуру, Иса гунагъкардин

кІваліз физва лугъуз, наразивал ийиз хъана. ⁸ Закхейни, къарагъна, Худадиз лагъана:

– Я Худа! За зи девлетдин са пай кесибриз гуда; за нивай артух харж къачунатІа, гьадавни къудра артух вахкуда.

⁹ Исади адаз лагъана:

– Закхейн кІвалел къе къутармишвал атанва, гьамни Ибрагъиман велед тушни? ¹⁰ Инсандин Хва и дуъньядиз квахнавай затІар жагъурна, абур къутармишун патал атанвайди я.

АтІугъай агъадикай къиса

¹¹ И гафариз яб гайибуруз Исади са къисани ахъай хъувуна. Ам Ярусалимдиз мукъва хъанвай, гьакІ хъайила гзафбуру гила мад Аллагъди пачагъвалдай вахт алукуьда лугъуз фикирар ийиз хъана. ¹² Исади лагъана:

– Са асул-несил авай инсан яргъал вилайтдиз вичиз пачагъвал къачун патал физ кІвачин хъанай.

¹³ Ада вичин цІуд къуллугъчидиз эверна, гьардаз къизилдин цІуд манат гана лагъана:

– Зун фена хкведалди и къизилдин пулар кардик кутур.

¹⁴ Амма адан раятриз ам дакІандай ва адан гуьгъуьнал алаз «Ада пачагъвал авуна чаз кІандач» лугъун патал чархачияр ракъурнай. ¹⁵ Пачагъвал къачуна элкъвена хтайла, ада вичин патав, ни вуч къачунатІа чирун патал, къизил пулар вугай къуллугъчийриз эверун буйругъна.

¹⁶ Сад лагъайда атана лагъана:

– Агъа! Ви са къизил манатди цІуд къизил манат гъана.

¹⁷ Ада къуллугъчидиз лагъана:

– Баркалла, вун хъсан къуллугъчи я! И гъвечІи карда вун вафалу хъуниз килигна, вун за цІуд шегъердин къиле акъвазарзава.

¹⁸ Къвед лагъайда атана лагъана:

– Агъа! Ви са къизил манатди вад къизил манат гъана.

¹⁹ Идазни ада лагъана:

– Вунни вад шегъердин къиле акъвазарда.

²⁰ Пуд лагъайда атана лагъана:

– Агъа, ингъе ягълухдик кутуна хуъзвай ви къизил манат.
²¹Заз вахъай кичеда, вун атгугъай, чин кЛеви инсан я: вуна эциг тавур шей вуна вахчуда, вуна цун тавур ник вуна гуъда.

²²Агъади адаз лагъана:

– Ви дуван за, ярамаз къуллугъчи, ви гафаралди ийида! Зун жува эциг тавурди къахчудай ва жува цун тавурди гуъдай, чин кЛеви инсан тирди ваз чизвай. ²³Заз хийир жедайвал, вучиз вуна зун хкведалди зи пул кардик кутунач? Хтайла, за ам къил алаз къахчуз тир.

²⁴Патав акъвазнавайбуруз ада лагъана:

– Адавай пул къахчуна, ам цгуд манат къил алаз къазанмишайдав гице.

²⁵Абуруни лагъана:

– Я агъа! Адахъ цгуд манат ава.

²⁶Ада абуруз жаваб гана:

– За квез лугъузва хьи, авайдаз гуда, авачирдавай авайдини къакъатда. ²⁷За чпин къилел пачагъвал авуна такан зи душманар, лагъайтга, зи вилик гъана, жаза це.

Иса Ярусалимдиз гъахъун

²⁸И къиса ахъайна, Иса Ярусалимдиз рекъе гъатна. ²⁹Зейтун дагъдин патав гвай Бейтажидинни Бейтанидин патав агакъайла, Ада Вичин къве тилмиз ракъурна ³⁰абуруз лагъана:

– Куъ вилик квай хуъруъз алад; аниз финни кумаз квел кутгуннавай хам шаркгунтг гьалтда, адал садрани инсан акъахайди туш; ам ахъайна иниз гъваш. ³¹Эгер квевай: «Ам вучиз ахъайзава?» лагъана хабар къадай кас хъайитга, куъне адаз икг лагъ: «Ам Худагиз герек я».

³²Ракъурайбур фена ва абуруз Ада лагъай чкадал шаркгунтг жагъана. ³³Абуру шаркгунтг ахъайдайла, адан иесийри абуруз лагъана:

– Куъне ламрак вучиз къгъзава?

³⁴Абуруни жаваб гана:

– Ам Худагиз герек я.

³⁵Шаркгунтг абуру Исадин патав гъана; шаркгунтгдал чпин пек-лек вегъена, адал абуру Иса акъадарна. ³⁶Иса

ламрал алаз фидайла, инсанри Адан вилик рехъ тирвал чпин пекер вегъиз хъана. ³⁷Ам Зейтун дагъдиз мукъва хъайила, Адан гзаф къадар тилмизри, чпиз икъван аламатар къалурай Аллагъдал шад яз, гъарай ацалтна шукурар ийиз хъана. ³⁸Абуру гъарай галаз лугъуз хъана:

– Худадин тІварцІелай къведай пачагъдиз шукур хъурай! Цавараллайди ислягъ хъурай, Аллагъдиз цавар ацІай къван шукур хъурай!

³⁹Халкъдин арада авай са бязи фарисейри Исадиз лагъана:

– Муаллим! Жуван тилмизар секинра.

⁴⁰Ада абуруз жаваб яз лагъана:

– За квез лугъузва, эгер абур кисайтІа, къванерай гъараяр акъатда.

⁴¹Шегъер аквадай чкадив агакъайла, Иса адан гележегдихъ шел-хвал ийиз эгечІна:

⁴²– Эй, Ярусалим, ваз ислягъвал куь гъидатІа къемаз чир хъанайтІа хъсан жедай! Амма Аллагъди ам вакай чуьнухънава. ⁴³Ви къилел ахътин йикъар къведа хъи, душманри атана сенгерар яда ва къуд патахъайни вун элкъуьрна къада, вал абуру гъар патахъай басрухда, ⁴⁴вун барбатІда, ви рухварни тергда, ви къван къванцел тун тавуна вун руг-руг ийида. Ибур, ви патав Аллагъ атайла, ваз Ам чир тахъайвиляй жедай крар я.

Алверчияр чукурун

⁴⁵Иса Аллагъдин КІвализ гъахъна, ана алвер ийизвайбур чукурин эгечІна. ⁴⁶Ада абуруз лугъуз хъана:

– Пак Каламра: «Зи кІвал дуьа ийидай кІвал я» лагъана кхъенва, амма куьне ам гъарамзадайрин макандиз элкъуьрнава. ⁴⁷Ада Аллагъдин КІвале гъар юкъуз чирвилер гузвай. Чехи кешешар, тавратдарар, агъсакъалар ам рекъидай са мумкинвилихъ къекъвезвай, ⁴⁸амма чпин фикир къилиз акъуддай са багъна абуруз жагъизвачир. Халкъди, лагъайтІа, алтІушна къанихдаказ Адан чирвилериз яб гузвай.

Исадин ихтияр

20¹ Йикъарикай са юкъуз, Исади Аллагъдин КІвале инсанрин вилик чирвилер гуз, абурал Шад Хабар агакъарзавайла, Адав агъсакъаларни чІехи кешишар галаз тавратдарар агатна. ² Абуру Адаз лагъана:

– Вуна ийизвай и крар гъикІ лагъана ийизва? Ваз а ихтияр ни гана?

³ Исади абуруз жаваб гана:

– За квевайни са кардикай хабар къада, куьнени Заз жаваб це: ⁴ Ягъяди инсанар абуруз чпиз кІан хъана цяй чуьхузвайни, я тахъайтІа, Аллагъдин къастуналди?

⁵ Абуру чпи чпихъ галаз веревирдерна:

– Эгер чна «Аллагъдин къастуналди» лагъайтІа, Ада хабар къада: «Бес куьн Ягъядихъ вучиз агъунач?» ⁶ «Инсанриз чпиз гъакІ кІан хъана» лагъайтІа, вири жемятди къван гана чун рекъинни мумкин я, вучиз лагъайтІа Ягъя гъакъикъи пайгамбар тирдахъ вири халкъ инанмиш я.

⁷ Абуруни жаваб гана:

– Ам гъикІ ятІа, чаз чидач.

⁸ Исади абуруз лагъана:

– Зани квез а крар За ни ихтияр гана ийизватІа лугъудач.

Узьумчийрикай къиса

⁹ Халкъдиз Исади ихътин къиса ахъайна:

– Са инсанди узьумлух кутуна, ам вичиз КІвалахиз къунвай узьумчийрив вугана, вич яргъал вахтаралди са гъиниз ятІани фена. ¹⁰ Вахт атайла, ада узьумчийрин патав вичиз къвезвай бегъердин пай къахчуз вичин къуллугъчи ракъурна, амма узьумчийри ам гатана ва затІни гвачиз элкъурна рахкъурна. ¹¹ Мад маса къуллугъчи ракъурна; амма гъадазни бегъем гатунар къуна, себ-сивни гана, затІни гвачиз элкъурна къулухъ рахкъурна. ¹² Ахпа ада пуд лагъай къуллугъчи ракъурна, гъамни абуру хер-къацІ авуна элкъурна рахкъурна.

¹³ Инал узьумлухдин иесиди лагъана:

– За вуч авуртІа хъсан я? За зи рикІ алай хва ракъурда; ам акурла, абуруз, белки регъуъ жен.

¹⁴Амма ам акурла уъзуъмчийри чпи чпин арада веревирдер авуна:

– Им варис я; ша чна ам рекъин, ахпа ирсни чал гьалтда.

¹⁵Абуру ам, уъзуъмлухдай акъудна, къена гадарна. Гила уъзуъмлухдин иесиди вуч ийида? ¹⁶Ада атана а уъзуъмчийр рекъида ва уъзуъмлухни масадбурун гъиле вугуда.

И гафар ван хъайибуру лагъана:

– Аллагъди яргъазрай!

¹⁷Амма Исади, абуруз килигна, лагъана:

– «УстІарри кваз такъуна гадарай къванцикай хандакІдин пипІе твадай къилин къван хъана» лагъай гафарин метлеб вуч я? ¹⁸Гъар вуж а къванцел алукайтІа, адан чин-гъил алатда, нел а къван аватайтІа, ам а къванци шупІа.

¹⁹АлакънайтІа, чІехи кешишрини тавратдарри Иса инал аламаз къуна дустагъда твадай. И къисани Ада абурун аксина ахъайнавайдан гъавурда абур гъатнавай, амма абуруз халкъдихъай кичІезвай.

Пачагъдиз гудай харж

²⁰Абур, Исадилай вил алуд тийиз, Адан геле къекъвезвай. Ам гафунал къуна Римдин гъакимдин гъиле тун патал Адал чеб винелай хъсан яз къалурдай, амма рикІ чІулав жасусар гьалдарнавай. ²¹Абуру Исадивай хабар къуна:

– Эй, Муаллим! Ви ихтилатар ва Вуна гузвай чирвилер гъахъбур тирди, Вуна чин чуъхуъдай гафар тийидайди чаз чизва. Вуна чаз Аллагъдин дуъз рекъерни къалурзава. ²²Римдин Пачагъдиз харж гун дуъз кар жезвани?

²³Исади, абуруз чІуру ният авайди чиз, лагъана:

– Куъне вучиз зун синагъ ийизва? ²⁴Зун килигун патал са динар гъваш. Идал алай шикил нинди я? ТІвар, дережа нинди я?

Абуру жаваб гана:

– Шикил пачагъдинди, дережарни гъаданбур я.

²⁵Исади абуруз лагъана:

– ГьакI хьайила, пачагьдин пай пачагьдиз це, Аллагьдин пай – Аллагьдиз.

²⁶ Абуруз Исадин гафарай Ам къуна дустагьда твадай делилар жагьанач. Абур Адан жавабдал мягьтел хьана, кисна акъвазна.

Хьсан лагьана

²⁷ Гьа вахтунда садукьайрикай са бязибуру (абур кьейи инсанрал чан хтунин месэладин акси я) атана Исадивай жузуна:

²⁸ – Эй, Муаллим! Мусадичаз кхьенва хьи, эгер паб авай сивинсузди кьейитIа, адан паб кьейи стхадин несил даварун патал адан муькуь стхади кьахчун лазим я. ²⁹ Ирид стха хьана: сад лагьай стха эвленмиш хьана, амма ам аялар тахьана кьена. ³⁰ Адан паб кьвед лагьай стхади кьахчуна, аялар тахьана гьамни кьена. ³¹ Пуд лагьай стхани гьакI хьана. А паб ирид стхадини кьахчунай, амма садахьни аялар хьанач. ³² Абурулай кьулухь пабни хьена. ³³ Ам вири стхайрихь галаз яшамиш хьуниз килигна, абурал чан хтайдалай кьулухь а дишегьли ирид стхадикай гьи стхадин паб хьун лазим я?

³⁴ Исади абуруз жаваб яз лагьана:

– И чилел яшамиш жезвай садбур гьуьлуьз физва, муькуьбуру папар гьизва. ³⁵ Амма кьейидалай кьулухь чан хтайбурукай лайихлубур гележегда паб тагьана ва я гьуьлуьз тefена яшамиш жеда. ³⁶ Малаикар хьтинбур хьана абур рехкьидач. Аллагьди абурал чан хкуниз килигна, абурукай Аллагьдин веледар жеда. ³⁷ Кьейибурал чан хтуникай рахайтIа, Муса пайгьамбардин Тавратда цIай къуна кузвай кьукьвадин валарикай кхьенвай цIарара Худадиз Ибрагьиман, Исакъан ва Якъубан Аллагь лугьузва. ³⁸ Аллагь кьейибурун ваь, чан алайбурун Аллагь я, Аллагьдин патал вуж алатIа, гьам рекьинни ийидач.

³⁹ Инал тавратдаррикай са бязибуру лагьана:

– Вуна хьсан лагьана, Муаллим!

⁴⁰ Мад Адавай са куьникайни хабар кьадай жуьрэт абуру хьувунач.

Месиѓ Давудан велед яни?

⁴¹ Исади чирвилер гуз давамарна:

– Месиѓдиз Давудан велед вучиз лугъузвайди я? ⁴²⁻⁴³ Забурда Давуда вичи лаѓанва эхир: «Аллаѓди зи Худадиз лаѓанай: „Ви душманар За ви кІвачерихъ вегьидалди атана Зи эрчІи гъилив ацукъ“».

⁴⁴ Давуда Месиѓдиз Худа лугъуз хъайила, Ам Давудан велед гъикІ жезвайди я?

⁴⁵ Вири халкъди яб гудайла, Ада Вичин тилмизриз лаѓана:

⁴⁶ – Тавратдарриз яргъи пекер алаз майданрал чеб къалуриз кІанзава, абурун рикІ халкъди чпиз гъурмет къалурунал ала. Чувудрин мискІинрани межлисра абур вилик квай чкаяр къаз алахъда. Абурукай яргъаз хъухъ! ⁴⁷ Абуру жадувилелди, яргъалди дуъаярдай амалар ийиз хендедайрин кІвал-югъ тІуъна куътягъда. Амма Аллаѓдин патай абурал чІехи жаза агакъда.

Садаќа

21 ¹ Исадиз садаќа пул вегьедай цурукай авунвай крчуна пул эцигзавай девлетлуяр акуна. ² Адаз ана кье кепек эцигай кесиб хендедани акуна.

³ Исади лаѓана:

– За квез рикІивай лугъузва: и дишегълиди амайбурулай гзаф пул вегьена. ⁴ Атабуру чпихъ авай артуханди къурбандзава, и дишегълиди вичин кесибвизни килиг тавуна, вичихъ авай-авачир вири пул гана.

Керематар

⁵ Са бязибур, Аллаѓдин кІвал эцигнавай къванер гъихътин гуърчегбур ятІа, ам гъихътин баѓа затІаралди чІагурнаватІа аку лугъуз рахадайла, Исади лаѓана:

⁶ – Ахътин йикъар къведа хъи, квез ина аквазвай къван затІарикай къван къванцел аламаз садни амукъдач, вири ацахъда.

⁷ Адавай хабар къуна:

– Муаллим! А кар мус жеда? Адакай виликамаз хабар гудай лишан гьихътинди я?

⁸Исади жаваб гана:

– Куьн ягълмиш тежедайвал мукъаят хъухъ, гзафбур, чеб Зун я лугъуз, Зи тІварцІелай атанвайди я лугъуз, а вахтни алукънава лугъуз, къведа. Абурун гуьгъуьна гъатмир. ⁹Дявейрикай ва гъулгъулайрикай ван хъайила, квез кичІе жемир: сифте гъакІ хъун лазим я, амма им эхир туш.

¹⁰Гъа чІавуз Исади абуруз лагъана:

– Халкъ халкъдал къарагъда, пачагълугъ – пачагълугъдал. ¹¹Гзаф чкайра залзалаяр жеда, каш гъатда, инсанар телеф жеда, маса бедбахтвилерни къведа ва цаварилайни зурба ишараяр жеда. ¹²Адалайни вилик Зун себеб яз куьн къада ва хурук кутада. Чувудрин мискІинра куь дуван ийида, куьн дустагъда твада, пачагъринни гъакимрин вилик куьн жавабдарвилиз чІугвада. ¹³Гъа чІавуз квез Закай рахадай мумкинвал жеда. ¹⁴Хъсандиз рикІел хуьх: гьихътин жавабар гудатІа лугъуз, виликамаз фикирар ийимир. ¹⁵За квез рахадай мезни гуда, дерин акъулни. Гъич са душмандивайни я куь хура акъвазиз, я куьн гафаралди тухуз жедач. ¹⁶Диде-бубаярни стхаяр, мукъва-къилиярни дустар куьн рекъидай рекъерихъ къекъведа, квекай са бязибур рекъинни ийида. ¹⁷Зун себеб яз виридаз куьн лап такІан жеда. ¹⁸Амма куь къилелай аватай са чІарни пуч жедач. ¹⁹КІевиз акъваз – куьн къутармиш жеда.

²⁰Къушунри элкъуьрна къунвай Ярусалим акурла, гъа чІавуз чир хуьхъ хъи, адан эхир мукъва хъанва. ²¹Гъа чІавуз Ягъудияда авайбур дагълариз катрай. Шегърда вуж аватІа, гъанай экъечІрай, шегърдин патарив вуж гватІа, шегърдиз тефирай. ²²Каламда кхъенвайди и йикъара къилел къведа. ²³Гъа чІавуз КІвачел заланбурузни хурухъ черел аялар галайбуруз гуж жеда! И чилел зурба мусибат къведа, Аллагъдин хъелни и халкъдин къилел аватда. ²⁴Турунин хура гъатна, инсанрин эхир пуч жеда ва гзафбур маса халкъар авай чкайриз есирар яз тухуда. Мажусийрини, чпин гъиле гъатай серфе куьтягъ тахъанмаз, Ярусалимдиз кІур гуда.

²⁵ Рақъинилай, вацралай ва гъетерилай чанда кичІ твадай ишараяр аквада. Къув къачунвай гъуьлуьнни къизгъин лепейрин гъилай вуч ийидатІани тийижиз зурзун акатнавай халкъарин ийир-тийир квахъда. ²⁶ Цавун къуватар юзана акур инсанар къах хъана амукъда ва Алемда жедай кра-ри абурун чанда кичІ твада.

²⁷ Гъа вахтунда абуруз Инсандин Хва циферал алаз, Вичин къудратда аваз ва баркалла алаз къвез аквада. ²⁸ И гужар къилел къведайла, тик хъхъухъ, къилер хкаж хъия, къу къутармишвал мукъва жезвайди чир хъухъ.

²⁹ Исади абуруз къиса ахъайна:

– Инжилдиз ва амай тарариз килиг. ³⁰ Абуру пеш авуна акурла, квез гад мукъва жезвайди гъикІ чир жезватІа, ³¹ гъакІ За лугъузвайди къилел къвез акурла, Аллагъдин пачагъвилин вахт агакънавайди квез чир хъухъ. ³² За квез рикІивай лугъуз-ва: ам гилан несил алатна фидалди къилиз акъатда. ³³ Цавни чил дегиш жеда, амма зи гафар дегиш жедач. ³⁴ Эгер куьн явавилерин, хъунрин, дуьньядин ката-галтугунрин гуьгъуьна гъатайтІа, а югъ атайла, куьн ийир-тийир жеда: ³⁵ а югъ желе хъиз дуьньяда виридан къилел къведа. ³⁶ Къилел къведай крар регъятдиз алуд жедайвал, бес къадар къуватлу хъун патал ва эхирдай Инсандин Хцин вилик экъечІиз хъун патал гъар са чІавуз уях хъухъ ва дуьаяр ая.

³⁷ Гъар юкъуз Исади Аллагъдин КІвале чирвилер гудай, йифиз анай экъечІна Зейтун дагъдиз фена гъана жедай. ³⁸ Пакамалай Адан гафариз яб гуз вири халкъ Аллагъдин КІвализ Адан патав къведай.

Къулай вахт

22 ¹Тили фарин сувар мукъва жезвай, адан тІварни Песах я. ²Чехи кешишарни тавратдарар Иса чпи гъикІ рекъидатІа лугъуз са багънадихъ къекъвезвай, амма абуруз халкъдик гуьлгъула акатиз кичІезвай. ³Исадин цІикъвед тилмиздикай сад тир Искарот лакІаб алай Ягъудак Иблис акатна. ⁴Ам, Иса чІехи кешишринни аскеррин къилевайбурун гъиле гъикІ твадатІа лугъуз, меслят ийиз

фена. ⁵Абуруз хвеша хъана, абуру а кардай адаз пул гун хиве кьуна. ⁶Ягьуд абурун икьрардал рази хъана ва ам, халкъдиз таквадайвал Иса абурун гьиле тун патал са тукI-вей вахтунихъ къекъезвай.

Песахдин тIуьн-хъун

⁷Тили фарин суварик адет тирвал тукIвадай Песахдин кIел кьурбанддиз акъуддай югъ атана. ⁸Исади Петрудизни Ягьядиз «Алад, фена чаз Песахдин суварик недай затIар гьазура», – лагъана.

⁹Абуру Адавай хабар кьуна:

– Ваз чна тIуьн гина гьазурна кIанзава?

¹⁰Исади абуруз жаваб гана:

– Куьн шегьердиз гьахъайла, квел яд авай кутар гвай са итим гьалтда; гьадан гуйгъуьна аваз фена, гьам гьахъай кIвал-лиз куьнни гьахъа. ¹¹А кIвалин иесидиз «Муаллимди Вичин тилмизрихъ галаз Песахдин тIуьнар авай кIвал гьим я лугъуз хабар къазва», – лагъ. ¹²Адани кез вини гьавада дуьзмишнавай чIехи кIвал къалурда. Гъана Песахдин тIуьн гьазура.

¹³Абурни фена. Абуруз Исади лагъай гафар галай-галайвал кьилиз акъатдайди акуна. Абуру гъана Песахдин тIуьн гьазурна.

¹⁴Вахт хъайила, Исади, Вичин цIикъвед илчини галаз суфрадихъ ацукъна, ¹⁵лагъана:

– И Песахдин фу Заз квехъ галаз Зи азаб-азиятдин вахт алуькдалди нез кIандай! ¹⁶За и фу Аллагьдин пачагьвал алуькдалди недач.

¹⁷Ахпа Ада сукIра гьиле кьуна, Аллагьдиз шукур авуна, лагъана:

– Къачуна им куь арада пая. ¹⁸За кез лугъузва хьи, гьа и декьикъадила, Аллагьдин пачагьвал жедалди, За мад чехир – ципицIрин миже хъвадач.

¹⁹Ахпа Ада фу къачуна, Аллагьдиз шукур ийиз-ийиз, фу тике-тике авуна, ам абуруз гана ва лагъана:

– Им куь рекъе кьурбандзавай Зи беден я. Зун рикIел хтун патални гьа икI ая.

²⁰ Нянин тГуьнилай кьулухъ Исади мад гьиле сукІра кьуна лагъана:

– И чехир – За куьн патал авадарзавай Зи иви я. Зи ажалди Аллагъдинни инсанрин арада цІийи Икърар кутІунда. ²¹ Ингъе, Зун хаинвилелди маса гузвай касдин гьилни Зи гьилихъ галаз санал са суфрадал ала. ²² Инсандин Хва Вичиз Аллагъди ганвай рекъяй фида, амма Ам маса гудай касдиз жедайди маса гуж я!

²³ Тилмизар чпин арадай и кар ийидайди яраб вуж ятІа лугъуз, сада садавай хабар кьаз хъана. ²⁴ Илчийрин арада, чпикай вуж чІехиди яз гьисабна кІанзавайди ятІа лугъуз, гьужетар гьатна.

²⁵ Исади абуруз лагъана:

– Мажусийрин арада пачагъри чпин халкьарал агъавал ийизва, гьукумдарри чпиз «Архаяр» лагъ лугъуз халкьдивай тІалабзава. ²⁶ Куь арада акІ тахъурай! Квекай виридалайни виневайда вич агъада авайдай, гьакимвалзавайда вич виридан кьилел-кІвачел элкьезвайдай кьун лазим я. ²⁷ Виневайди вуж я – суфрадихъ ацукънавайди яни, я тахъайтІа гьадахъ гелкьезвайди? Куьне, гьелбетда, суфрадихъ галайди я лугъуда. Амма, килиг, Зун куь арада кьуллугъчи хьиз ава.

²⁸ Зун синагъ ийизвай вахтара куьн гьамиша Захъ галай. ²⁹ Зи Бубади Заз пачагъвал гьикІ багъишнатІа, Зани ам кьез багъишзава. ³⁰ Зи пачагълугъда куьн нез, хъваз Зи суфрадихъ жеда. Тахтара ацукъна, куьне Израилдин цІикъвед сихилдин гьахъ-дуван ийида.

³¹ Эй, Симон, Симон! Иблисдиз куьн кьуьл хьиз сафунай ягъдай ихтияр ава. ³² Амма За ви инанмишвал зайиф тахъуй лагъана вун патал дубаяр авунай. Вунани, элкьвена Зи патав хтана, ви стхайрин инанмишвал амайдалайни мягкемара.

³³ Петруди Исадиз жаваб гана:

– Я Худа! Ви гуьгьуьна аваз дустагъдиз физни, рекъизни зун гьазур я.

³⁴ Амма Исади адаз лагъана:

– За ваз лугъузва, Петру, кье кІекре гьарайдалди, вуна пудра Зун ваз чидай кас туш лугъуда.

³⁵ Амайбурузни Исади лагъана:

– За куън пул авай кисени гвачиз, чантани гвачиз, кІвачин къапарни гвачиз ракъурайла, квез кими хъйи затІ хъанайни?

Абуру «ваъ» лагъана жаваб ганай.

³⁶ Инал Ада абуруз лагъана:

– Амма гила пул авайда пул яхъ, чантани къачу. Нихъ тур авачтІа, жуван пекерни гана тур къачу. ³⁷ За квез лугъузва хъи, Каламда: «Адакай тахсиркаррин тай авуна» лагъана кхъенвай гафар Зи кылел атун лазим я. Закай вуч кхъенватІа, исятда гъам кылиз акъатда.

³⁸ Абуру лагъана:

– Я Худа! Ингье ина кве тур ава.

Ада абуруз лагъана:

– Бес я.

Ягъудан темен

³⁹ Адет хъанвайвал, Иса Зейтун дагъдиз фена. Адан гуъгуънал алаз Адан илчиярни фена. ⁴⁰ Чкадал агакъайла, Исади абуруз лагъана:

– Завай синагъра таб гуз хъурай лугъуз дуъаяр ая.

⁴¹ Ам Вич, гадардай къван аватдай къван чкадиз абурувай къакъатна, метІер яна, дуъаяр ийиз эгечІна:

⁴² – Я Буба! За Ваз тавакъу ийида, эгер Ваз кІан ятІа, Зун и азабдикай яргъаз ая! ЯтІани, Заз кІандайвал ваъ, Ваз кІандайвал хъурай!

⁴³ Цаварай Исадин патав Адак руъгъ кутаз малаик атана.

⁴⁴ РикІик зурба гъалаба кваз, Исади мукъуфдалди дуъаяр ийизвай; Адакай ивидин стІалар хъиз гъекъ кІвахъна физвай.

⁴⁵ Дуъа акъвазарна, Ам Вичин тилмизрин патав атана. Адаз абур дерг хъана ахвариз фенваз жагъана. ⁴⁶ Ада абуруз лагъана:

– Куън вучиз ксанва? Къарагъ, синагъра квевай таб гуз хъурай лугъуз дуъаяр ая.

⁴⁷ Ам и гафарик кумаз инсанар атана акъатна, кІвенкІве Исадин цІикъвед илчидикай сад тир Ягъуд авай. Ам темен гуз Исадиз мукъва хъана. ⁴⁸ Исади адаз лагъана:

– Эй, Ягьуд! Вуна Инсандин Хва темендалди маса гузвани?

⁴⁹ Инал жедай кардин кьил акурла, Исадихъ галайбуру Адаз лагъана:

– Я Худа! Турар кардик кутадани?

⁵⁰ Абурукай сада кешишрин кьилевайдан кьуллугъчидин яб яна галудна. ⁵¹ Инал Исади лагъана:

– Бес я, акъваз!

Адан япук гьил кяна, ам сагъар хъувуна. ⁵² Вичиз акси экъечІнавай чІехи кешишриз, агъсакъалриз ва Аллагъдин КІвалин къаравулрин кьиле авайбуруз Исади лагъана:

– Куьн Зи винел турарни вагърамар гваз атанва, на лугъуди, Зун са къчагъ я! ⁵³ Зун квехъ галаз гъар юкъуз Аллагъдин КІвале жезвай, куьне Зал гьил хкажначир. Амма гила куь девран алукънава, мичІивилин девран гъалиб хъанва.

Петруди Исадикай кьил къакъдун

⁵⁴ Иса къуна кешишрин кьилевайдан дараматдиз тухвана. Петруни яргъай хъиз абурун гуьгъуьна аваз физвай. ⁵⁵ Иса къурбуру гъаятдин юкъвал цІай авуна. Вири санал ацукъайла, атана абурун арада Петруни ацукъна. ⁵⁶ Ам цІун патав ацукънаваз акур са къаравушди, адаз мукъуфдалди килигна, лагъана:

– Имни Гъдахъ галайди тир.

⁵⁷ Амма Петруди вич Исадихъ галайди инкар авуна, дишегълидиз лагъана:

– Ам Заз чидай кас туш.

⁵⁸ Са герендилай ам акур са масадани лагъана:

– Вунни гъабурукай я.

Амма Петруди а инсандиз лагъана:

– Туш.

⁵⁹ Са сят къван алатайла, мадни сада вичел чІалахъ яз лагъана:

– РикІивайни, имни Гъдахъ галай, гъа имни галилеяви я.

⁶⁰ Петруди а касдиз лагъана:

– Вуна квекай рахазватІа, зун гъавурда гъатзавач.

Ада икI лугъузвайла, кIекре гъарайна. ⁶¹Гъа вядеда Худа элкъвена Петрудиз килигна; Петрудин рикIел Худади лагъай: «Къе кIекре гъарайдалди вуна пудра Зун ваз чидай кас туш лугъуда» гафар хтана. ⁶²Анай экъечIайла, Петру гъайиф хъана шехъна.

Исадик тахсирар кутан

⁶³Иса къунвай инсанри, Адакай рахшандар ийиз, Ам газвай. ⁶⁴Исадин вилер кутIунна, Адан чин ягъиз, Адавай хабар къазвай:

– Эгер Вун пайгъамбар ятIа, вун ни янатIа, лагъ кван!

⁶⁵Абуру Адахъ хукIурдай маса гафарни лугъузвай. ⁶⁶Югъ малум хъайила, чувудрин агъсакъалар, чIехи кешишар ва тавратдарар кIватI хъана. Абуру Иса чпин Меслятдиз тухвана ⁶⁷ва хабар къуна:

– Лагъ кван чаз, Месигъ Вун яни?

Исади абуруз лагъана:

– За квез лагъайтIа, куън Зи чIалахъ жедач. ⁶⁸Квевай За хабар къуртIа, куъне Заз жавабни гудач. ⁶⁹Къенин йикъалай Инсандин Хва Къудратлу Аллагъдин тахтунин эрчIи патавай ацукъда.

⁷⁰Вирида лагъана:

– АкI хъайила Вун Аллагъдин Хва я ман?

Ада абуруз жаваб гана:

– Куъне Зун я лугъузва хьи.

⁷¹Абуруни лагъана:

– Мад чаз шагъидвал герек я къван? Чаз вири Адан Вичин сивяй ван хъана.

Гъирудан патав

23 ¹Дуванда авай вирибур къарагъна, Иса Пилатан патав тухвана. ²Абур Адак тахсирар кутаз эгечIна:

– Чаз тайинарна хьи, Ада халкъ рекъяй акъудзава, Вич Месигъ-Пачагъ я лугъуз, Ада Пачагъдиз харж гун къадагъа ийизва.

³Пилата Исадивай хабар къуна:

– Вун чувудрин Пачагъ яни?

Исади адаз жаваб яз лагъана:

– Вуна икI лугъузва.

⁴Пилата чIехи кешишризни халкъдиз лагъана:

– Заз и инсандик тахсир кваз аквазвач.

⁵Амма абуру, Ада Вичин чирвилералди Ягъудияда, Галилеядай эгечIна и чкадал къведалди халкъ рекъяй акъудзава лугъуз кIевивалзавай.

⁶Галилеядикай ван хъайила, Пилата жузуна:

– Ам Галилеядай яни мегер?

⁷Иса Гъируд бегдин вилайтдай тирди чир хъайила, ада Ам и йикъара Ярусалимдиз атанвай Гъирудан патав ракъурна. ⁸Гъирудаз Иса акурла шад хъана. Адаз ам фадлай акуна кIанзавай, адал Исадикай гзаф ванер атанвай. Ида-лайни гъейри ада вичиз Исадин аламатар аквада лугъуз умуд авунвай. ⁹Гъируда Исадиз гзаф суалар гана, амма Ада Гъирудаз са жавабни ганач. ¹⁰ЧIехи кешишрини тавратдарри Ам къетIидаказ тахсирлу ийизвай. ¹¹Амма Гъирудани адан аскерри Исадихъ хукIуриз, чпиз кIандай къван рахшандар авурдалай къулухъ, Адал зарафат патал чIагай либасарни алукIарна, Ам элкъурна Пилатан патав ракъурна. ¹²Гъа и юкъуз Пилатни Гъируд чеб чпихъ галаз дуст хъхъана, идалай вилик абур мидяяр тир.

Пилатан патав

¹³Пилата чIехи кешишар, гъакимар, халкъ кIватIна, ¹⁴абуруз лагъана:

– Куъне и Инсан халкъ рекъяй акъудзавайди я лугъуз зи патав гъанва. За куъ вилик ам силисна, амма заз и инсандик куъне лугъузвай тахсирар кваз аквазвач. ¹⁵Гъирудазни и касдик тахсирар кваз акунач. Килиг садра, ада Ам чи патав рахкъурнава. И касди чна вич къена кIандай хътин гъич са затIни авунвач. ¹⁶⁻¹⁸ГъакI хъайила за Адаз са-къве къамчи вегъена ахъая лагъана эмирда. Амма вири халкъ гъарайиз эгечIна:

– Ам йикъ! Чаз Барабба азад ая!

¹⁹ Барабба, шегьерда кьиникъар галай гьулгъула туниз килигна, дустагнавайди тир. ²⁰ Иса азад авун патал Пилата мад вичин ван хкажна. ²¹ Амма кIватI хьанвайбуру гьарайзавай:

– Ам хашуниз ягъ! Хашуниз ягъ!

²² Пилата абуруз пуд лагъай сеферда лагъана:

– Ада вуч пис кар авуна кьван? Заз Адак рекъиз жедай хьтин тахсир кваз аквазвач. ГьакI хьайила, Адаз са-къве къамчи вегъена ахъая лагъана эмирда за. ²³ Амма халкъди Ам хашуниз ягъун тIалабзавай. Абурун гьараюнри чпин кар авуна.

²⁴ Пилата абурун тIалабун кылиз акъудун къетIна. ²⁵ Анал алай инсанрин тIалабуниз килигна дустагда ацукъарнавай Барабба азадна, амма Иса рекъин патал анал алайбурун ихтиярда туна.

Иса хашуниз ягъун

²⁶ Иса хашуниз ягъиз тухузвайбуруз хуърай шегьердиз хквезвай Киренейдай тир Симон лугъудай са кас акуна. Абуру Симонан кIулаз хаш яна, ам Исадин гуьгъуьна аваз финиз мажбулна. ²⁷ Исадин гуьгъуьна аваз халкъдин са зурба кIеретI кьвезвай, абурун арада дерт чIугваз, Адахъ шеларзавай дишегълиярни авай. ²⁸ Абурухъ элкъвена, Исади лагъана:

– Эй, Ярусалим шегьердин дишегълияр! Куьн Захъ шехьмир, куьн квехъ шехъа, куь балайрихъ шехъа. ²⁹ Инсанри «Аялар тежезвайбур, хун тавурбур ва хуру тагузвайбур бахтавар я» лугъудай йикъар алуькьзава. ³⁰ Гьа чIавуз инсанри дагъларихъ элкъвена лугъуда: «Ацахъна чал ават!» Тепейризни лугъуда: «Атана чун кIаник кутур!» ³¹ Эгер къацу тарикI тергзаватIа, кьурай тарцин гьал гьикI хьурай?

³² Адахъ галаз санал кьиникъиз акъуднавай къве тахсиркарни тухузвай. ³³ «Келле» лугъудай чкадал агакъайла, Амни къве тахсиркар, сад Адан эрчIи патай, муькуьдини чапла патай хашуниз яна. ³⁴ Исади Вич хашуниз ягъзавайбур патал Аллагъдиз дуьа авуна:

– Эй Буба! Вуна ибурулай гьил къачу, ибур чпи ийизвай кардин гъавурда авач.

Нуькерри Исадин пекер чип вегьена чпин арада пайна.
³⁵ Халкъ акъвазна килигзавай. Абурухъ галаз санал гъаким-ри рахшандар ийизвай. Абуру лугъуз хъана:

– Ам Аллагда хягънавай Месигъ яз, эгер масадбур Ада къутармишзавайтIа, гила Вичи Вич къутармишрай!

³⁶ Аскеррини Адаз гъинавачир гафар лугъузвай. Адан патав атана, Адаз хъухъ лугъуз цуру чехир теклифзавай. Адан сивив цуру миже авай къаб агудна, ³⁷ Адаз лугъузвай:

– Эгер Вун чувудрин Пачагъ ятIа, Жува Жув къутармиша.

³⁸ Адан кылихъай кхъенвай: «Им чувудрин Пачагъ я».

³⁹ Адахъ галаз санал патав гвай хашуниз янавай тахсир-каррикай сада Адаз пис экъуьгъуьнар авуна:

– Эгер Вун Месигъ ятIа, Вуна Вунни къутармиша, чунни.

⁴⁰ Муькуьда адан гаф атIана, лагъана:

– Ваз Аллагдахъай кичIедачни, бес вазни гъа жаза ганвачни? ⁴¹ Чаз атана кIанзавай жаза чаз ганва; чна авур кардай чун кьин лазим я, амма и касдик гъич са тахсир-ни квач.

⁴² Исадизни ада лагъана:

– Я Худа! Вун Пачагъ хъайила, Вуна зун рикIел хкваш!

⁴³ Адаз Исади лагъана:

– За ваз лап рикIивай лугъузва хьи, гила вун Захъ галаз женнетда жеда.

Исадин кьиникъ

⁴⁴ Нисинлай сятдин пудалди вири дуьньядал мичI акъалтна: ⁴⁵ ракьинин экуьвал зайиф хъана. Аллагдадин КIвале авай перде юкъвай гъуз пад хъана. ⁴⁶ Исади ван алаз гъарайна, лагъана:

– Я Буба! Зи руьгъ За Вав вугузва.

ГъакI лагъана Ада чан гана.

⁴⁷ И крар акур аскеррин кылевай сада Аллагдаиз шукур авуна, лагъана:

– Ам гъакъикъи муьмин Инсан тир.

⁴⁸ Тамашиз анал алтІушнавай вири инсанар инал хьайи кар акурла, чпин хур гатаз-гатаз, чкІиз эгечІна. ⁴⁹ Ам чидай къван вирибуруз, Галилеядай Адан гуьгъуьна аваз атай дишегълийризни, яргъал акъвазна, вири кыляй-кылиз акунай.

Иса къветІе динжарун

⁵⁰⁻⁵² Гьа чІавуз Ягъудиядин Ариматей шегъердай тир Юсуф лугъудай регъимлу ва дугъри са касди, Пилатан патав атана, адавай Исадин мейит къахчудай ихтияр тІалабна. Гьа Юсуф лугъудай кас Меслятдин векил тиртІани, ам дуванди къабулай къарардихъни адан крарихъ галаз рази тушир. Адан вилни Аллагъди пачагъвалдай вахтунал алай. ⁵³ Исадин мейит хашунилай эяна, кафандик кутуна ва чарха атІанвай, гъеле са мейитни тун тавунвай къветІе эцигна. ⁵⁴ А югъ жуьмядин няни тир, киш югъ алуькзавай. ⁵⁵ Юсуфан гуьгъуьна аваз Галилеядай Исадихъ галаз атай дишегълиярни фенай. Ам къветІе гьикІ эцигнатІа, гьикІ кучукнатІа, абуроз акуна. ⁵⁶ Ахпа абур кІвализ хъфена. КІвале абуру атир галай гъери гъазурна. Киш юкъуз Аллагъдин тІалабунив къазвайвал абур ял ягъиз кІвале акъвазна.

Исадал чан хтун

24 ¹ Гьафтедин сад лагъай юкъуз, абур атир галай гъери гваз а къветІ авай чкадал атана. ² КъветІен сив кІевнавай къван алуднаваз акурла, ³ абур къене гъахъна, амма анай абуроз Худа Исадин беден жагъанач. ⁴ Абур серсер хъана акъвазнавайла, садлагъана абурун вилик цІарцІар гузвай пекер алай къве итим пайда хъана. ⁵ Дишегълийриз киче хъана, абурувай вилер хкажиз жезвачир. И гъал акурла, къветІевайбуру дишегълийриз лагъана:

— Куьн чан алайдахъ кьейибурун арада вучиз къекъвезва? ⁶ Ам ина амач: Адал чан хтанва. Галилеяда авайла, Ада квез лагъай гафар рикІел хкваш. ⁷ Ада лагъанай хьи, Инсандин Хва гунагъкаррин гъиле твада, Ам абуру хашуниз ягъда ва пуд лагъай юкъузни Адал чан хквервал я.

⁸ Дишегълийрин рикел Исади лагъай гафар хтана. ⁹ Абуру, къветIай хъфена, цIусад илчидиз ва амай тилмизриз хабарна. ¹⁰ (Илчийриз хабар гайибур маждалви Майрам, Ягъядинни Якъубан диде Майрам ва абурухъ галай маса дишегълияр тир.) ¹¹ Абуру лугъузвай гафар гъакIанбур хъиз хъана, илчийр дишегълийрин чIалахъ хъаначир. ¹² Амма Петруди къарагъна къветI галайвал чукуна. Элкъвена къветIез килигайла, адаз анжах Иса кутур кафан акуна. Хъайи кардал мягътелвал ийиз, ам элкъвена хъфена.

Чан хтанвай Иса

¹³ Гъа и юкъуз Исадин илчийрикай къвед Ярусалимдилаи цIикъвед версина авай Еммаус лугъудай хуьруьз физвай. ¹⁴ Абур чеб чпихъ галаз хъайи и агъвалатрикай рахазвай. ¹⁵ ГъакI рахаз-рахаз абур физвайла, Иса Вич абурун лап мукъув атана, абурухъ галаз санал фена. ¹⁶ Амма тилмизрин вилерин экв тIимил хъанвай хъиз тир, абуруз Иса чир хъхъаначир.

¹⁷ Исади абурувай жузуна:

– Рекъе куьн куькай рахазвай?

Абур чинар пашман яз акъвазна.

¹⁸ Абурукай Клеуп лугъудай сада лагъана:

– Ярусалимда хъайи кардикай аниз атай къван инсанрикай хабар авачирди анжах са Вун я тахъуй?

¹⁹ Исади абурувай жузуна:

– Вуч хабар?

Абуру Адаз жаваб гана:

– Назаретви Исадикай хабар. Ам Аллагъдин ва халкъдин вилик, кардани ва лагъай гафунани къудратлу тир. ²⁰ Чехи кешишрини агъсакълри Ам, къиниз лайихлу я лугъуз, хашуниз яна. ²¹ Амма чна, эхирни Израил къутармишдаиди атана лугъуз, умуд кутазвай. Абуру Ам къейи йикъалай инихъ пуд югъ алатнава. ²² Чи дишегълийрикай са бязибуру чун мягътеларна: абур экуьнахъ фад Исадин мейит эцигай къветIез фенай, ²³ амма абуруз Исадин мейит жагъанач. Бес чпиз акур малаикри Адал чан хтана лугъузвалдай.

²⁴ Чибурукай са бязибур Адан мейит эцигай кветел фе-йила, абуруз акурди гьа дишегьлийри лагьайвал я, амма абуруз Ам ана аваз акунач.

²⁵ Гьа чIавуз Исади абуруз лагьана:

– Куьн вуч акьул кьери ксар тушни! Пайгьамбарри лагьайдан чIалахь хьун гьакьван четин кар хьанани квез?

²⁶ Пайгьамбарри лагьаначирни, Месигьди вири азабар чIугун лазим я. ГьакI хьайила Адан баркалла мадни виниз хкаж жада. ²⁷ Муса пайгьамбарди Тавратда кхьенвайдалай эгечIна амай пайгьамбаррин ктабра кхьенвай гафарал кьведалди Исади Каламда Вичикай вуч лагьанватIа, тилмизар гьадан гьавурда твазвай.

²⁸ Абуру чеб физвай хуьруьз мукьва хьана. Исади Вич гьа хуьрелай анихь физвайди хьиз кьалурна. ²⁹ Амма абуруз Ам чпин патав таз кIанзавай. Абуру Адаз лугьуз хьана:

– Югь алатна няни хьанва, Вун чахь галаз амуькь.

Исани абурухь галаз хуьруьз фена. ³⁰ Ам абурун суфрадихь атайла, Ада кьачуна фу атIана, хийир-дуьа авуна, абуруз пайна. ³¹ Гьа чIавуз абурун вилер ахьа хьана, абуруз Иса чир хьхьана. Амма Ам акуна-такуна квахьна. ³² Абуру са-садаз лагьана:

– Ада чун Каламдин гьавурда твадайла, чи хура кудай рикIер авачирни бес?

³³ Абуру тадиз кьарагьна Ярусалимдиз хтайла, абуруз цIусад тилмиз ва абурухь галайбуру саналлаз жагьана. ³⁴ Анал алайбуру атайбуруз лагьана:

– Худадал гьакьикьатда чан хтанва! Ам Симоназ акуна.

³⁵ Ахпа кьве илчиди рекье абуруз, Иса фу атIудайла, гьикI чир хьанатIа, гьадакай ахьайна.

³⁶ Абуру а кардикай суьгьбетдайла, Иса Вич атана абурун юкьваз акьатна ва абуруз лагьана:

– Хийирар хьуй!

³⁷ Абуру, чеб чпивай квахьна, кичIе хьана, чпин вилерикай Иса карагава лагьана фикирна.

³⁸ Амма Исади абуруз лагьана:

– Куьн акI вучиз ава? Вучиз куьн кьве рикIин хьанва?
³⁹ Зи гьилеризни килиг, Зи кIвачеризни. Зун гьа жув я, Зак гьил кягьна килиг: карагунихъ Захъ хьиз як-кIараб жедач.

⁴⁰ ИкI лагьана, Ада Вичин гьилерни кIвачер кьалурна.

⁴¹ Абуру шадвиляй, гьеле чIалахъ тахьана, мягьтелвилер ийизвайла, Ада абуруз лагьана:

– Ина квехъ недай затI авачни?

⁴² Абуру Адаз чранвай балугьдин са пай гана. ⁴³ Кьачуна Ада абурун вилик тIуьна.

⁴⁴ Ада абуруз лагьана:

– Гьеле Зун квехъ галамайла, За квез лагьанай хьи, Зи кьилел Мусадин Кьанунда, пайгьамбаррин кхьинра ва За-бурда кхьенвайвал вири атун лазим я.

⁴⁵ Ахпа Исади Вичин тилмизриз Пак Каламда кхьенвай-дан гьавурда гьатдай акьул гана. ⁴⁶ Ада абуруз лагьана:

– Каламда кхьенва: Месигьди азабар чIугуна, кьейи пуд лагьай юкьуз Адал чан хквервал я. ⁴⁷ Ярусалимдилай эгечI-на вири халкьариз чпин гунагьрилай гьил кьахчун патал Аллагьдиз килиг хьия лагьайди Месигьдин тIварцIелай малумардайвал я. ⁴⁸ Куьн хьанвай кардин шагьидар я, ⁴⁹ За-ни квез Зи Бубади хиве кьурди ракъурда. Квез цавай гудай кьуват квек акатдалди куьн Ярусалим шегьерда акьваз.

Иса цаварал хьфин

⁵⁰ Исади абур Ярусалимдай Бейтанидиз кьван гьана, гьилер цавуз хкажна, абуруз хийир-дуьа авуна. ⁵¹ Ада абуруз хийир-дуьа ийидайла, Ам абурукай чара хьана, цавуз хкаж жез эгечIна. ⁵² Абур, Адаз икрам авуна, зурба шадвилелди элкьвена Ярусалимдиз хтана. ⁵³ Аллагьдиз хийир-дуьа ийиз, абур гьамиша Аллагьдин КIвале жез хьана.

ИЛЧИЙРИН КРАР

Иса цаварал хкаж хьун

1¹⁻² Зи сад лагъай ктабда, Феофил, за ваз Исади Ам цаварал хутахай йикъал къведалди авур крарикайни чирвилерикай кхъенай. Цаварал хутахдалди Ада Пак Руюгдин куьмекдалди Вичи хкъгъай илчийриз вуч авуна кIандатIа ихтилатнай. ³Вичи хашунал азабар чIугурдалай куьлухъ, Иса яхцIур йикъан къене а илчийрин патав къез хъанай. Ада Вич гъакъикъатда яшамыш жезвайди субутардай гъар жуьредин делилар гъыз хъанай, Ада абуруз Аллагъдин пачагъвал вуч ятIа суьгъбетарнай.

⁴Садр илчийрихъ галаз фу недайла, Исади абуруз ихтин буйругъ гана:

– Юрусалимдай хъфимир, амма цаварал алай Бубади кез хиве кьур савкъватдал вил алаз акъваз. А савкъватдикай кез зи сивяй ван хъанай. ⁵Ягъяди инсанар цив чуьхвенай, куьн, лагъайтIа, са къадар йикъарилай Аллагъди Пак Руюгдай чуьхуьда.

⁶Илчийр санал кIватI хъайила, абуру Адавай хабар къуна:

– Худа, Вуна гила Израилдин пачагълугъ гуьнгуьна хутада ман?

⁷Ада абуруз лагъана:

– Цаварал алай Бубадин ихтиярда авай кIвалахар къиле фидай вахтарни чIавар чир хьун кез талукъ туш. ⁸Квек Пак Руюг акатна куьн адан къуватдив ацIай чIавуз гъам Юрусалимда, гъам Ягъудияда, гъам Шамарияда, гъамни вири дуьньяда куьн зи ва за авур крарин шагъидарни жада.

⁹ ИкI лугун кумаз, Ам абуруз акваз-акваз цавуз хкаж хьана ва лацу булутдик акатна Ам абурун вилерикай хкатна.

¹⁰ Цавуз килигиз амай абурун патав садлагъана лацу пер алай кьве кас пайда хьана.

¹¹ – Галилеявияр, – лагъана абуру, – куьн цавуз тамашиз акъвазнава хьи? Квез Иса куь патавай цаварал хкаж жез акур хьиз Ам гьакI хквенни ийида.

Ягьудан чкадал илчи хкягьун

¹² Идалай кьулухъ абур Зейтун дагъдай эвичIна ва Ярусалимдиз хтана. И дагъ Ярусалимдилае са версинин мензилда авай. ¹³ Петру, Ягья, Якьубни Андрей, Филипни Фома, Барталамайни Матта, Алфеян хва Якьуб, Симон миллетчи* ва Якьубан хва Ягьуд Ярусалимдиз хтана тавдин кIвале санал ацукьнавай. ¹⁴ Абуру датIана вирида сад хьана дуьаяр ийизвай. Абурухъ галаз са бязи дишегълияр, гьакIни Исадин диде Майрам ва Адан стхаяр авай.

¹⁵⁻¹⁷ Садра кIватI хьанвай вишни кьад кас кьван инанмишбурун вилик Петруди, кьарагъна, лагъана:

– Стхаяр, Пак Руьгьди Давуд пачагъдин мецелди Ягьудакан лагъай гафар кьилиз акъат тавуна амуькдачир.

Чи арада аваз, чакъ галаз санал кьуллугъ ийизвайтIани, Ягьуда Иса кьаз кIанз геле кьекъезвайбуруз Ам авай чка кьалурна. (¹⁸ Хаинвал авуналди кьазанмишай пулунихъ адан ник кьачунай, гьа и никIел адан эхир пучни хьана. Ам ана, руфун пад хьана, ратарни чкIанваз жагъанай. ¹⁹ И крарикай Ярусалимда авай вирибуруз хабар хьанай ва а никIиз абуру чпин чIалал Акелдама, яни Ивидин Ник лагъана тIвар ганай.) ²⁰ И крарикай Забуррин ктабдани кхьенва:

«Адан кIвал ичIи хьурай, ана яшамиш жедай касни тамукърай»,

ва:

«Адан кьуллугъдин чкани масада кьурай».

* 1:13 *Симон миллетчи (Зилот)* – Римдин чапхунчийрин аксина женг чIугвазвай са кIеретIдин векил.

²¹⁻²² ГьакI хьайила, чна адан чкадал маса кас хкягъна кIанда. Герек, а кас Ягъяди инсанар цйй чуьхуьз эгечIай чIавалай та Иса чи патавай цаварал хъфей йикъалди Иса-дихъ галаз чи арада хьайи кас жен. Чна хкягъай а касни Исадал чан хтайвеликай чахъ галаз санал шагъидвал ийи-дайди хьун лазим я.

²³ Къве касдин: Юст лакIаб алай Юсуфан (адаз гьакIни Барсаба лугъудай) ва Маттиядин тIварар къунай. ²⁴ КIватI хьанвайбуру дуьаяр авуна:

– Я Худа, Ваз виридан рикIер аквазва, ²⁵ илчивиликай хкатай Ягъудан чка Вуна и къведакай низ хьенватIа чаз къалура.

²⁶ Ахпа абур чип вегъена, чип Маттиядал аватна. Гьа икI, ам цIусад илчидин жергедиз цIикъвед лагъайди яз къабулна.

Пак Руьгъ атун

2 ¹ Песахдин яхцIурни цIуд лагъай йикъан сувар алуькна. ² Мад вири инанмишбур са чкада кIватI хьана. ³ Садлагъана цаварай атай тIурфандин хьтин къати ванци абур авай кIвал ацIурна. ⁴ Илчийриз зулар-зулар жезвай ялаврин мецериз ухшар са вуч ятIани атана чпел гьар садал куьрс хьайиди акуна. ⁵ Пак Руьгъдив ацIай илчийр чара-чара халкъарин чIаларал рахаз эгечIна: Пак Руьгъди абуроз гьа ихтин алакьунар ганай.

⁶ И чIавуз Ярусалимда жуьреба-жуьре уьлквейрай тир чувудар авай. Абур Аллагъ рикIел алай инсанар тир. ⁷ Акъатай гьарай-эвердал гзаф халкъ кIватI хьана. Илчийр рахадайла, анал кIватI хьанвайбуруз, яни жуьреба-жуьре халкъарин векилриз гьар садаз вичин дидед чIалалди рахадай ван хьана, абурок къалабулух акатна. ⁸ Гзаф мягътел хьайи инсанри сада садавай хабар къуна:

– И инсанар вири Галилеядай тушни? ⁹ Чаз абур чи дидед чIалал рахадай ван къезва. Им гьикI жезвай кар я? ¹⁰ Чи арада гьар жуьре уьлквейрай инсанар – парфийвийр, мидийвийр, эламвийр, Месопотамиядин, Ягъудиядин, Кападокиядин, Пунтдин ва Асиядин, ¹¹ Фригиядин, Памфилиядин,

Египетдин агъалияр, Ливиядин, Киринаеядин патарив гвай агъалияр, Римдин агъалияр, ¹¹ чувудар ва чувудрин дин къабулнавай масабур, Критдин ва Аравиядин агъалияр ава. Чаз гъар садаз и инсанар Аллагъдин зурба крарикай чи дидед чЛалал гьикI рахазватIа аквазва!

¹² Чеб чпивай квахъна мягтел хъанвай инсанри сада садавай хабар къазвай:

– Им вуч лагъай чIал я?

¹³ Са бязибуру зарафатар ийизвай:

– Абуру чехир гзаф хъанва.

Петрудин рахунар

¹⁴ Петруди, амай цIусад илчидихъ галаз санал акъвазна, халкъдихъ элкъвена, виридаз ван къведайвал лагъана:

– Ягъудиядин итимар ва Ярусалимдин вири агъалияр! Захъ дикъетдалди яб акала! Квез чир хъухъ хьи, ¹⁵ и инсанар хъвана пиян туш, гъеле сятдин экуънин кIуъд я. ¹⁶ Им Юил пайгъамбарди лагъай гафар къилиз акъатун я:

¹⁷ «Эхиримжи йикъара, – лугъузва Аллагъди, –
За Жуван Руьгъ вири инсанрик кутада.
Куь рухварни рушар Зи мецелди рахаз жеда,
жегъилриз йифиз-юкъуз керематар,
къуьзуьбуруз ахварар аквада.

¹⁸ Зи лукIарик, гъам итимрик, гъамни дишегълийрик,
гъа йикъара За Зи Руьгъ кутада,
абурни Зи мецелди рахаз жеда.

¹⁹ Цаварал За аламатар къалурда, чилерални – лишанар:
ивияр, цIай ва гумадин булутар.

²⁰ Рагъ хкахъна мичIи жеда, варзни иви хъиз яру,
ахпа и вакъийрилай гуьгъуьниз
Худадин чIехи крар виридаз аквадай югъ алукъда.

²¹ Худадин тIвар къур гъар сад къутармиш жеда».

²² Израилвияр, заз яб це! Назаретдай тир Иса – Аллагъди са мурад аваз ракъурнавай инсан я. ИкI тирди Аллагъди Адав ийиз тур аламатрайни Адав къалуриз тур лишанрай аквазва. Квез и крар куь вилералди акуна, хъсандиз чизва. ²³ Иса

куь гъиле туна. Куьне гунагъкаррин куьмекдалди Иса хашуниз яна къена. Аллагъдиз вичиз гъа икI хъана кIанзавай ва икI тирди Адаз чизвай. ²⁴Амма ажалдихъни Иса къуна акъвазариз жедай къуват авайди тушир. Аллагъди Адал чан хкана, Ам ажалдин еперай акъудна.

²⁵Давуд пачагъди Адакай икI лагъана:

«Заз Худа гъамиша зи вилик кваз аквадай.

Жув къве рикIин тахъун патал

Ам зи эрчIи гъилихъ гала.

²⁶ Гъавилай шадвили зи рикI ацIурзава.

За и гафар хвешила лугъузва.

Къуй зун фана хъурай, захъ умуд ава,

²⁷ Я Худа, Вуна зун къенвайбурун арада тадач,

Жуван муьмин сура китIиз тадач!

²⁸ Вуна заз уьмуьрдиз тухузвай рехъ къалурна.

Вун патав гвайла, Зи рикI шадвилив ацIуда».

²⁹Стхаяр, завай квез ачухиз жеда хъи, чи чIехи буба Давудни вири инсанар хъиз дидедиз хъана къейи кас я. Къейила ам динжарни авунай. Чи къейибур кучукнавай сурарин арада Давуд пачагъдин сур гилани ама. ³⁰ЯтIани, Давуд пайгъамбар тир. Давудан сихилдикай тир са касдикай Месигъ ийида ва Месигъдикайни Давуд хъиз пачагъ жеда лагъана Аллагъди кьин къунай. Давудаз и кар чизвай. ³¹Адаз и кар кьилиз акъатдайдини виликамаз хабар авай. «Адан руьгъ агъа дуьньядани амач» ва «Адан беденни руьхъ хъанвач» лугъудайлани, Месигъдал къейидалай къулухъ чан хкведайди Давуд пачагъдин фикирда авай. ³²Аллагъди Исадал чан хкана, чун вири и кардин шагъидар я! ³³Аллагъди Иса хкажна Вичин эрчIи гъилихъ акъвазарна. Хиве къур Пак Руьгъ Вичин Бубадин патай къачур Исади а Руьгъ чакни кутуна. Квез аквазвайди ва ван къвезвайди гъа вакъиадин нетижа я. ³⁴Давуд пачагъ, лагъайтIа, цаварал хутахайди туш, ятIани ада лагъана:

«Худади зи Агъадиз лагъана:

³⁵ „Ви душманар За Ви кIвачерик вегъидалди

Зи эрчIи гъилихъ ацукъ“».

³⁶ Къуй Израилдин вири инсанриз чир хъурай хьи, куь-не хашуниз ягъай Иса Аллагъди ракъурнавай Худа ва Месигъ тир!

³⁷ И гафарин ван хъайила, ийир-тийир квахъай инсанри, Петрудивайни муькуь илчийривай хабар къаз хъана:

— Я стхаяр, чна вуч авун лазим я?

³⁸ Петруди жаваб гана:

— Куьн гъар са кас Аллагъдиз килиг хъувун лазим я. Куь гунагърилай гъил къахчун патал Исадихъ инанмишвал авунин лишан яз циз гъахъун лазим я. Гъа чІавуз квез Аллагъди Пак Руйгъ багъишда. ³⁹ Аллагъди и кар квез, куь аялриз ва яргъара авайбуруз, Ада Вичин патав эверзавай вирибуруз хивени къуна.

⁴⁰ Петруди гъакІни маса гафаралди абур чІалахъарзавай:

— Килиг гъа, и несилдин инсанар рекъяй акъатнава. А ксарихъ галаз куьнни рекъин тийидайвал, жазадикай къутармиш хъун патал квевай вуч жедатІа, гъам ая.

⁴¹ Адан гафарихъ хвешивилелди инанмиш хъайи инсанар циз гъахъна. Гъа юкъуз Исадихъ инанмишбурун къадар пуд агъзур касни артух хъана.

Инанмишбурун уьмуьр

⁴² Инанмиш хъайибуру вири вахт санал акъудзавай: санал илчийрин чирвилериз яб гузвай, санал фуни незвай, санал дуьаярни ийизвай. ⁴³ Илчийри къалурзавай аламатарни керематар акурла, инсанрин рикІера кичІевал гъатзавай. ⁴⁴ Вири инанмишбур санал алай, абурухъ авай-авачирдини уртах тир. ⁴⁵ Абуру чпин мал-мулк, эменни маса гуз, хъайи пул чпин арада гъар садаз герек тир къван пайзавай. ⁴⁶⁻⁴⁷ Абуру гъар юкъуз санал Аллагъдин кІвале дуьаяр ийизвай, шадвилелди фу незвай. Гъар сеферда михьи рикІелди Аллагъдиз шукурар ийиз, са нин ятІани кІвале вирида санал фу незвай. Вири халкъди абуруз гъуьрметзавай, Аллагъдини гунагърикай къутармишзавайбурун къадар югъ-къандавай артухарзавай.

Петруди кьецек сагъарун

З¹ Садра Петруни Ягья Аллагьдин КІвализ фена. Сятдин пуд – дуьа ийидай вахт тир. ²И вахтунда Аллагьдин КІвалин «Иер» тІвар алай варарихъ са кьецек кас гъана. Адавай дидедиз хъайидалай инихъ кьекъвез жезвачир. Гъар юкъуз ам гъана гъанал эцигдай, адани Аллагьдин КІвализ кьезвайбурувай садакъа тІалабдай. ³Петруни Ягья акурла, ада гъабурувайни садакъа тІалабна. ⁴Петруни Ягья элкьвена адаз килигна. Петруди адаз лагъана:

– Чаз килиг!

⁵Абурувай са затІ гъатдатІа акваз вилер хкажна кьекъвераг абуруз килигна. ⁶Инал Петруди лагъана:

– Гимишни къизил захъ авач, амма за ваз захъ авайди гуда. Назаретдай тир Месигъ Исадин тІварцІелай за ваз лугъузва – къарагъна кьекъуьгъ!

⁷Петруди кьецекан эрчІи гъил къуна адаз къарагъиз куьмекна, гъасятда адан кІвачерин кІарабар мягкем хъана. ⁸Ам къудгъунна кІвачел къарагъна, кьекъвез эгечІна. Ам абурухъ галаз хвешила хкадариз, Аллагьдиз алхишар ийиз Аллагьдин КІвализ фена. ⁹Вири инсанриз акуна хъи, кІвачел акъалтай ада кьекъвез Аллагьдиз шукурар ийизва. ¹⁰Абуруз ам Аллагьдин КІвалин «Иер» тІвар алай варарихъ ацукъна, аниз фир-хквердавай садакъа тІалабзавай кас тирди чир хъана. Халкъ ам сагълам хъунал мяггтел хъанвай.

Сулейманан айвандик

¹¹Сагъ хъайи кьецек Петрудилаини Ягъядилай алатзавачир. И кар акур халкъ атана Сулейманан айвандик квай илчийрал алтІушной. ¹²Атанвай инсанар акур Петруди лагъана:

– Израилвиар! Вучиз куьн и кардал тажуб хъанва? Ам икІ кьекъведайвал авун чна чи къуватдалди ва я Аллагьдин вилик чна къалурдай агалкъунрин куьмекдалди авур хъиз яни квез? ¹³Ибрагъиман, Исакъан ва Якъубан Аллагьди, чи бубайрин Аллагьди Вичин бенде Иса баркаллу авуна. Куьне,

лагьайтIа, Ам дувандиз акъудна. Пилатаз Ам азадиз кIан хьанатIани, куьне Пилатан вилик Исадикай кьил къакъудна. ¹⁴ Куьне пак ва гьахьлу Аллагьдин касдикай кьил къакъудна, амма гьа са вахтунда тахсиркар ахьаюн тIалабна. ¹⁵ Куьне уьмуьрдин кьилевай инсан къена! Амма Аллагьди адал чан хкана, чун а кардин шагьидар я. ¹⁶ Месигь Исадин тIварцIин къуватдихь инанмиш хьуни и квез аквазвай ва чидай кас сагьарна. Анжах Исадихь инанмиш хьуни и кас сагьар хьувуна, и кар квез виридаз акваз-акваз кьилиз акъатна.

¹⁷ ГьакI хьайила, стхаяр, квез чир хьухь хьи, куьне ва куь кьиле авайбуру Иса рекьидай чIавуз квез куьне вуч ийизватIа чизвачир. ¹⁸ Амма и кар Аллагьдин къастуналди хьайиди я. Месигьди азаб-азият чIугуна кIанзавайди Аллагьди вири пайгьамбаррин мецелди виликамаз лугьунни авунай.

¹⁹ Гунагьар хиве яхь! Куь гунагьрилай гьил къахчун патал Аллагьдиз килигдайбур хьхьухь! ²⁰ Гьа чIавуз Аллагьди куь рубгьер мягькемарда ва куь патав квез виликамаз та-йинарнавай Месигь Иса ракъурда.

²¹ Гьеле кьуд пад цIийи хьжедалди Ам цаварал аламу-кьун лазим я. Аллагьдини къадим вахтарилай инихь Вичин пак пайгьамбардин мецелди гьа икI жеда лагьанай. ²²⁻²³ Муса пайгьамбарди лагьанай:

— Зун хьтин пайгьамбар Аллагьди квез ракъурда, а пайгьамбар квекай сад жеда. Куьн гьар са карда гьа пайгьамбардиз табий хьухь. Адан чIалаз килигзавачир гьар вуж хьайитIани, халкьдин арадай чукурда ва ам телеф жеда.

²⁴ Самуилалай эгечIна вири пайгьамбарри гьа и йикьара кьиле фейи крарикай виликамаз лагьанай. ²⁵ Пайгьамбаррин мецелди Аллагьди квез хиве кьур крар анжах квез талукь я. Аллагьди чи бубайрихь галаз кутIунай икьрар куьнени кьилиз акъудна кIанда. А икьрар кутIунайла, Ада Ибрагьимаз лагьанай:

— Ви несилрин куьмекдалди За дуьньядин вири халкьариз хийирлу крар ийида.

²⁶ Аллагьди Вичин бендедал чан хкайла, эвелни-эвел Ада Ам куьн гунагь рекьивай яргъа авун патал куь патав ракъурна, гъа икI Аллагьди Вичин бендедин куьмекдалди квел хийирлу крар агакъарна.

Агъсакъалрин КIватIалдин вилик

4 ¹Петруни Ягъя рахадайла, абурун патав кешишар, Аллагьдин КIвалин къаравулрин къилевайбур ва садукъаяр атана. ²Илчийри халкъдиз чирвилер гузвай. Абуру, Исадал къейидалай къулухъ чан хтун чешне гъиз, къейидалай къулухъ чан хтун авай кар тирди чпин рахунра тести-къарзавай. Садукъайриз илчийрин и крарикай гзаф хъел атанвай. ³Абуру Петруни Ягъя къуна ва геж вахт хъуниз килигна, пакамалди абур дустагъна. ⁴Петрудизни Ягъядиз яб гайибур абурун гафарихъ инанмиш хъана, гъа икI инанмишбурун къадарни вад агъзур къван артух хъана.

⁵Пакагъан юкъуз чувудрин гъакимар, агъсакъалар ва тавратдарар Ярусалимда санал кIватI хъана. ⁶Абурук чIехи кешиш Анна, Каяфа, Ягъя, Искендер, чIехи кешишдин маса мукъва-къилиярни акахъ хъувунай. ⁷Абуру Петруни Ягъя чпин патав гъун эмирна, абур гъайила, жузуна:

– Ихътин крар ийидай къуват квез гъинай атана? И крар куьне нин тIварцIелай ийизва?

⁸И чIавуз Пак Руьгъдив ацIай Петруди жаваб гана:

– Эй гъакимар ва Израилдин агъсакъалар! ⁹КъецIек чна сагъар хъувунай. Ам гъикI сагъ хъхъанатIа лагъ лугъуз къе куьне чавай жаваб тIалабзава. ¹⁰Квез ва Израилдин вилик халкъдиз чир хъухъ хъи, и кас исятда куь вилик сагъ хъхъана акъвазун чна Назаретдай тир Исадин тIварцIелай авур кар я, а кар Исадин къуватдин гъунар я! Куьне Ам хашуниз яна къена, амма Аллагьди Адал чан хкана. ¹¹«Куьне – къванцин устIарри гъяз татана гадарай къванцикай цлан хандакIдин пипIе твадай лап къилин къван хъана». И гафар гъа Исадикай кхъенвайбур я. ¹²Анжах Исадин куьмекдалди инсанар гунагъкарвиликай къутармиш жада.

¹³⁻¹⁴Петруни Ягья кЈелнавачир авам инсанар тирди чизвай гьакимар абурун виКегьвални абур рахазвай тегьер акурла тажуб жезвай. Гьакимриз абур Исадихъ галаз хъайи ксар тирди чир хъанай. Петрудинни Ягьядин патав абуру сагъар хъувунвай касни гваз акурла, гьакимривай са гафни лугъуз жезвачир. ¹⁵Инал абуру илчийриз кЈваляй экъечЈун эмирна ва чпин арада меслятар ийиз эгечЈна.

¹⁶– И инсанриз чна вуч ийин? – лугъузвай гьакимри, – абуру набут сагъар хъувунин а алапатдикай Јрусалимдин вири агъалийриз чир хъанва, чавай а кар кваз такъуна жедач. ¹⁷Исадикай халкъдин арада мадни гегъеншдиз ван чуКЈун тавун патал, чна абуруз чпин рахунра Адан тЈвар къун къадагъа авун лазим я.

¹⁸Гьакимри илчийр мад эверна хкана, Исадин тЈварцЈеллай чирвилер гун абуруз кЈевелай къадагъа авуна. ¹⁹Амма Петрудини Ягьяди жаваб гана:

– Квез чун квез Аллагъдилай гзаф табий хъана кЈанзавани? Чна акЈ авуртЈа, ам Аллагъдин вилик дуъз кар жедани? ²⁰Чавай акурдакай ва ван хъайидакай лугъун тавуна акъвазиз жедач.

²¹Гьакимривай илчийриз жаза гудай багъна жагъуриз жезвачир, абуруз кичЈерар гана ахъайна, вучиз лагъайтЈа, илчийри авур кардай вири халкъди Аллагъдиз шукурар ийизвай. ²²Вич сагъ хъхъунин алапат акур къекъверагдин яшар яхцЈур йисалай виниз тир.

Инанмишбурун дуъа

²³Азад хъхъайдалай къулухъ Петруни Ягья чпин хайибурун патав хъфена ва абуру чпиз кешишрини агъсакъалри лагъай къван гафарикай ихтилатна. ²⁴Инанмишбуруз ван хъайила, абуру вирида сад хъана дуъаяр авуна:

– Эй вири ихтияррин иеси! Чилни цав, гъулер ва анра авай гъар са затЈ халкъ авурди Вун я. ²⁵Чи буба ва Ви лукЈни тир Давудан мецелай Вуна Пак Руъгъдин къумекдалди лагъанай:

«Халкъарик вучиз хъел ква?»

Вучиз халкъари са файдани авачир крар гъиле къазва?

²⁶ Дуьньядин пачагъар къарагъзава,
вири гьукумдарар санал Худаиз ва Адан Месигъдиз
акси экъечИз гъазур жезва».

²⁷ РикГивайни, и шегъерда Гъирудни Понтий Пилат мажусий-
рихъни Израилдин халкъдихъ галаз сад хъанва. Абурухъ ви-
ридахъ Вуна хкъягъай Ви пак бенде Исадал гъил хкаждай чНур-
ру къаст авай. ²⁸ ИкI хъана кIандайди Вуна виликамаз къетI-
най. И кар ви къудратдин кар я. ²⁹ Я Худа, гъакимри чаз гъикI
кичIерар гузватIа, килига. Гъавиляй Вуна чаз уьткъемвилел-
ди Ви гаф инсанриз чирдай къуват це. ³⁰ Инсанриз жуван
къудрат къалура, къуй Ви пак бенде Исадин тIвар къур-къур
чкада азарлубур сагъ хъхъурай, аламатарни керематар хъурай!

³¹ Дуьбаяр авуна куьтягъ хъайила, абур алай чка зурзана.
Абур вири Пак Руьгъдив ацIана. Идалай къулухъ абуру Ал-
лагъдин гаф виКегъвилелди чукIуриз хъана.

Вири уртах я

³² Инанмишбур, рикIелдини руьгъдалди вири сад тир.
Садани вичин эменни анжах са вичинди я лугъудачир,
абурухъ авай-авачирди уртах тир. ³³ Илчийри Худа Исадал
чан хтайдакай уьткъемвилелди ва агалкъунар аваз шагъид-
вал авун давамарзавай, Аллагъдини Вичин патай абуруз
чIехи регъим ийизвай. ³⁴ Абурун арада дарвиле авай кас
авачир, вахт-вахтундилай чпихъ мал-мулк авайбуру абур
маса гуз, пул гъиз ³⁵ илчийрин ихтиярда твадай, абуру а
пул инанмишбурун арада гъар садаз герек къадар пайдай.
³⁶ Месела, Юсуфа, Кипрдай тир левитди (адал Барнаба,
яни Секинвал Гудайди лагъай тIварни алай), ³⁷ вичин ник
маса гана, пул гъана илчийрин гъиле вугана.

Анания ва Сапфира

С ¹ Анания лугъудай са кас хъана. Адан папан тIвар Сап-
фира тир. Ананияди вичин мулк маса гана. ² Амма пу-
лунин са пай ада вичиз туна, и кардикай адан папазни
хабар авай. Амукъай пул ада гъана илчийрин гъиле туна.

³ Петруди адаз лагъана:

– Анания, ви рикIиз гьикI хъана Иблис гъахъайди я? Чил маса гайи пулуни са пай жуваз туналди вуна Пак Руьгь алцуарна эхир! ⁴Вуна маса гудалди чил види тир, вуна адахъ къачур пулни ви пул тир. Вуна икI вучиз авуна? Вуна инсанар ваъ, Аллагь алцуарна.

⁵Ананиядиз и гафар ван хъун кумазни, ам гъанал ярх хъана, къена. Петрудин и гафар ван хъайила, виридак кичI акатна. ⁶Ахпа жегьилри, атана, Анания кафандик кутуна ва тухвана кучукна.

⁷Гъул кьейидакай хабар авачир адан паб пуд сятдилай гьугъуьниз иниз атана акъатна. ⁸Петруди адавай хабар къуна:

– Лагь кван, гъуьлуьхъ галаз куьне чил гъа икъван пул-дихъ маса ганани?

– Эхъ, – лагъана ада, – гъакъван пулдихъ.

⁹Петруди адаз лагъана:

– Аллагьдин Руьгь синагь авун патал куьне вучиз гаф-Чал сад авунва? Исятда ви гъуьлуьн мейит сура туна хквезвай-бур къведа, абуру ви мейитни суруз тухуда.

¹⁰Гъа инал пабни абурун кIвачерик ярх хъана, къена. Хтай жегьилриз гъамни къенваз акуна. Абуру пабни тухвана гъуьлуьн патав кучукна. ¹¹Исадихъ инанмишбурук ва и кардикай ван хъайи амай жемьтдик зурба кичI акатна.

Керематар ва аламатар

¹²Халкъдин арада илчийри гзаф керематарни аламатар къалуриз хъана. Вири инанмишбур Сулейманан айвандик кIватI жадай. ¹³Инанмишбурун кIватIалдик квачир инсанри абурук экечIдай жуьрэт ийизвачир, ятIани инсанри инанмишбуруз гъурметзавай. ¹⁴Амма Худади хъ инанмиш жезвай итимринни дишегьлийрин къадар къвердавай артух жезвай. ¹⁵Вири и аламатрин нетижа яз, куьчедай физвай Петрудин хъен хъайитIани акван патал инсанри азарлуяр куьчейриз акъуддай, абур месерал къаткурдай. ¹⁶Ярусалимдин мукъув гвай шегьеррай инсанар кIеретIралди къведай. Аниз чпин азарлуяр ва жинерри къунвайбур гъидай, на-чагьбур чпин тIалрикай азад хъжедай.

Илчийр хурук кутун

¹⁷ Илчийрал пехил хяна рекъизвай лап чІехи кешишди ва адан терефдарар тир садукъайри ¹⁸ илчийр къуна ва шегердин дустагда туна. ¹⁹ Амма йифиз Худадин малаикди инин варар ахъайна, абур ахкъудна.

²⁰ – Аллагъдин КІвалин гъаятдиз алад, – лагъана ада, – фена инсанриз Исади Аллагъ галай уьмуьр гъихътинди ятІа къалурайдакай лагъ.

²¹ Чпиз лагъайвал, экуьнахъ фадамаз Аллагъдин КІвалин гъаятдиз атана, абур халкъдиз чирвилер гуз эгечІна.

И кардикай хабар авачир лап чІехи кешишди ва адан терефдарри экуьнахъ Акъсакъларин КІватІалдин векилар ва Израилдин вири агъсакълар кІватІна, дустагда авай илчийр гъун патал аниз итимар ракъурна. ²² Къуллугъчийр дустагъдиз атайла, илчийр ана авачиз хяна. Элкъвена хтана, чеб ракъурнавайбуруз лагъана:

²³ – Дустагъдин варар мягкъемдиз агалнавай, варарални къаравулар алай, амма чун дустагъдин къенез гъахъайла, чаз ана садни жагъанач.

²⁴ И ван хъайила, чІехи кешишри ва Аллагъдин КІвалин къаравулрин кыле авайда, им вуч лагъай чІал я лугъуз, фикирар ийиз хяна. ²⁵ Ахпа са ни ятІани атана ихътин хабар гана:

– Куьне дустагъ авурбуру Аллагъдин КІвалин гъаятда акъвазна халкъдиз вязер ийизва.

²⁶ Аллагъдин КІвалин къаравулрин кылевайди къуллугъчийрни галаз фена илчийр гваз хтана. Халкъди къван гуникай кичІезвай абуру илчийр гужуналди хканачир.

²⁷ Силис къун патал илчийр лап чІехи кешишдин патав Агъсакъларин КІватІалдиз гъана.

²⁸ – Чна квез Исадин тІвар къун кІевелай къадагъа авуначирни? – лагъана лап чІехи кешишди, – амма куьне куь чирвилер Ярусалим тирвал чукІурзава. Гъадалайни гъейри квез Иса къинин тахсирни чи хиве тваз кІанзава.

²⁹ Петрудини муькуь илчийри жаваб гана:

– Чун инсанриз ваъ, Аллагъдиз табий хъун лазим я! ³⁰Чи бубайрин Аллагъди куъне кIарасдин хашуниз яна кьейи Исадал чан хкана. ³¹Гъа и Исадикай Аллагъди виридан Кьил ва вири Къутармишдайди авуна. Гъа идалди Аллагъди Израилдиз гунагъар хиве къадай мумкинвал гузва, инсанри гунагъар хиве къур чIавуз Аллагъди абурун гунагърилай гьилни къахчуда. ³²И кардин шагъидар неинки са чун, гьакIни Аллагъди Вичиз табийбуруз гузвай Пак Руьгъни я.

³³И гафар ван хъайибурухъ гзаф хъел акатна. Абуруз илчияр рекъиз кIанзавай. ³⁴⁻³⁵И чIавуз Агъсакъалрин КIватIалдин вилик фарисейрикай тир Гамалил экъечIна. Ам Къанундин муаллим тир, вири халкъди адаз гьуьрметзавай. Гамалила илчияр са къадар вахтунда къежел акъудун буйругъна ва дуванханада авайбуруз лагъана:

– Израилвияр! КIвенкIве куъне квез и инсанриз вуч ийиз кIанзаватIа фагъум ая. ³⁶А йикъара вич чIехи касдай къазвай Февда лугъудай са кас хъанай. Саки къуд виш касди адан пад къунай, амма ам яна кьейила, адан вири терефдарар гьарнихъ чкIана, адан крарни тахъайдай хъана. ³⁷Адалай къулухъ Галилеядай тир Ягъуд пайда хъана. Ам агъалияр сиягъдиз къачудай вахт тир. Адани инсанрин са кIватIал вичин терефдал гъана. Гъамни яна къена, гъадан терефдарарни гьар сад санихъ чкIана. ³⁸ГъакI хъайила за квез лугъузва: и инсанрик хукIурмир. Абур ахъая. Эгер абурун мурадарни крар абуруз чпиз кIан хъана ийизвайбур ятIа, а кIвалахар вири терг жеда. ³⁹Эгер абурун крар Аллагъдиз кIан хъана ийизвайбур ятIа, квелай абур неинки тергиз алакьдач, куьди гъатта Аллагъдиз аксивал авун жеда.

⁴⁰Ада кIватI хъанвай инсанар инанмишарна. Абуру илчийриз эверна ва абур къамчидив гатун эмирна. Ахпа илчийриз мад Исадин тIвар хкъун къадагъа авуна, абур ахъайна. ⁴¹Илчияр Агъсакъалрин КIватIалдай экъечIна. Исадин хатурдай Аллагъди чеб ихътин беябурчивилиз лайихлу авунал абуру шадвал ийизвай. ⁴²Гъам Аллагъдин КIвале, гъам кIвалера кIватI жез, абуру югъ-къандавай инсанриз Иса Месигъ тирдакай шад хабар гуз хъана.

Ирид кас хкягъун

6¹ Инанмишбурун къадар артух жез хъайила, грек чІалал рахазвай чувудар чкадин чувудрикай инжиклу хъана. Грек чувудри лугъузвай хъи, гъар йикъан фу пайдайла, чкадин чувудри грек чувудрин хендедаяр кваз къазвач. ²Идаз килигна цІикъвед илчиди амай вири инанмишбур санал кІватІна лагъана:

– Аллагъдин гаф чукІурун гадарна, пулдин месэлаяр гъялун чаз кутугнавач. ³ГъакІ хъайила, стхаяр, куъ арадай ирид кас хкягъа, чнани а везифаяр гъабурун хиве твада. И ксар гъурмет авай, Пак Руьгъдив ацІанвай ва акъуллу ксар хъун лазим я. ⁴Чна, лагъайтІа, чи вахт гзафни-гзаф дуьаяр авунизни Аллагъдин гаф чукІуруниз серфда.

⁵И меслят вирибуруз бегенмиш хъана, абуру Стефан (ам инанмишвилини Пак Руьгъдив ацІанвай), Филип, Прохор, Никанур, Тимун, Пармен ва чувудрин диндал гъанвай антиохви Николай хкягъна. ⁶Ирид касни илчийриз къалурнай, абуру, дуьа авуна, абурун хиве и къуллугъ тунин лишан яз абурал гъилер эцигна.

⁷Аллагъдин гаф гегъеншдиз чкІизвай, инанмишбурун къадарни Ярусалимда къвердавай артух жезвай, гъатта гзаф кешишарни инанмиш хъана.

Стефан дустагъда тун

⁸Аллагъди къуватни регъим ганвай Стефана халкъдин арада зурба аламатарни керематар къалурзавай. ⁹«Азад хъайибурун» мискІиндиз къвезвайбурун арада Стефанан са шумуд рекъиб авай. Абурук Киринаядай, Александриядай, Киликиядай ва Асиядай тир чувударни квай. Абуру датІана Стефанахъ галаз гъуьжетар ийидай. ¹⁰Амма Пак Руьгъди Стефаназ ахъгин акъул гузвай хъи, садавайни гъуьжетра адал гъалибвал къазанмишиз жезвачир. ¹¹ГъакІ хъайила, Стефанан рекъибри са бязи инсанар маса къачуна. А инсанри Стефанакай икІ лугъуз хъана:

– Ада Мусадизни Аллагъдиз акси яз чІуру гафар лугъудайла, чаз ван хъана.

¹²Гъа икІ маса къачунвай инсанри халкъ, тавратдарар ва агъсакъалар Стефаназ акси акъвазарна. Стефанакай хъел авайбуру ам къуна Агъсакъалрин КІватІалдиз гъана. ¹³Абуру жагъурай тапан шагъидри лугъудай:

– Ам гъамиша Аллагъдин КІваликайни Къанундикай чІурукІа рахазва. ¹⁴«Назаретдай тир Исади Аллагъдин КІвал барбатІда, Гъада Мусади чаз тур адетар дегишарда», – лугъуз Стефан рахадайла, чаз ван хъанай.

¹⁵Агъсакъалрин кІватІалда авай къванбур вири Стефаназ дикъетдалди килигзавай. Адан чин абуруз малаикдин чин хъиз аквазвай.

Стефанан рахунар

7 ¹Лап чІехи кешишди Стефанавай хабар къуна:
– Абуру лугъузвай гафар дуъзбур яни?

²Стефана жаваб гана:

– Стхаярни бубаяр! Заз яб це. Чи буба Ибрагъим гъеле Месопотамияда амай. Ам Харандиз фидалди вилик баркалла алай Аллагъ адаз вичив рахаз акунай.

³Аллагъди адаз лагъана:

– Жуван мукъва-къилияр ина туна, вун и чилерай экъечІ, за ваз къалурдай чилерал алад. ⁴Халдейрин чилер туна, Ибрагъим Харандиз куъч хъана. Буба къейила, Аллагъди Ибрагъим исятда куън яшамиш жезвай и чилерал куъчарна. ⁵Аллагъди адаз эменни яз са чІиб чил къванни ганач. Ибрагъимахъ а чІавуз веледар авачир. Амма Аллагъди и чил адаз ва адан варисриз гуда лагъана хиве къунай.

⁶Аллагъди адаз лагъанай:

– Ви несил гъурбатда къурабаяр яз хъана, къуд виш йисан къене лукІвиле жеда, абуруз садани инсафдач. ⁷Амма абуру лукІвилик кутур халкъдиз За жаза гуда. Ахпа За ви несилар а чилерай акъудда, абуру и чилерал атана Заз къуллугъда.

⁸Ахпа Ада Ибрагъимахъ галаз икърар кутІунна, а икърардин лишанни суъннет авун хъана. Ибрагъимаз Исакъ

лугьудай хва хяна, адани ам хайи муьжуьд йикъалай суьн-
нетна. Ахпа Исакъаз Якъуб лугьудай хва хяна, а хцикайни
цИикъвед сихилдин буба хяна.

⁹ Якъубан цIусад хва чпин стха Юсуфал пехил тир, гьакI
ххайла абуру ам Египетда лукIвиллиз маса гана. Амма Ал-
лагь Юсуфахь галаз хяна. ¹⁰ Аллагьди ам вири четинви-
лерай акъудна. Ада Юсуфаз акъул-камал гана, ам Египет
пачагьлугьдин фиргъавандиз* бегенмиш жадаивал авуна.
Фиргъавандини Юсуф вири Египетдин ва вичин мал-мулк
идара ийидай гьакимвиле тайинарна. ¹¹ Ахпа вири Египет-
да ва Хананда каш ва зурба бедбахтвал гьатна. Чи бубай-
риз недай затI гьатзавачир. ¹² Египетда ризкъи ава лагъана
ван ххайи Якъуба аниз вичин рухварь ракъурна. Им абур
Египетдиз физвай сад лагъай сефер тир. ¹³ Къвед лагъай се-
ферда иниз атайла, Юсуфа стхайриз вич вуж ятIа лагъана,
гьа икI фиргъавандизни Юсуфан хзандикай хабар хяна.
¹⁴ Идалай къулухь Юсуфа вичин буба Якъуб ва амай вири
хзан вичин патав гьиз ракъурна – гьа чIавуз хзанда пуд-
къанни цIувад кас авай. ¹⁵ Якъуб Египетдиз атана, ана ам
ва адан рухварь къена. ¹⁶ Абурун мейитар Сихемдиз хкана,
Ибрагъима Сихемдай тир Эммуран рухваривай гимиш-
дин пулди хь къачур сура кучукна.

¹⁷ Аллагьди Ибрагъимаз хиве къур кар къилиз акъуддай
вахт мукъвал жердавай, чи халкъдин къадарни Египетда
лап артух хяна. ¹⁸ Тахтуниз Юсуфакай хабар авачир маса
пачагь атана. Адакай Египетдин гьукумдар хяна. ¹⁹ Чи
халкъдихь галаз а пачагьди вич хаинвилелди тухузвай, ада
чи чIехи бубайриз инсаф ийизвачир. Ада гьатта ханвай би-
цIекар куьчедиз гадарун тIалабзавай, аяларни рекъизвай.

²⁰ Гьа чIавуз Муса дидедиз хяна. Ам лугьуз тежедай
къван иер аял тир. Сифте пуд вацра Муса вичин бубадин
кIвале хяна, ²¹ ахпа аял вацIун къерехдал гадариз тунай,
гьанлай ам фиргъавандин руша къахчунай. Руша аял ви-
чин хайи хва хьиз хвена. ²² Мусадиз Египетдин гьа чIаван

* 7:10 *Фиргъаван* – Египетдин пачагь.

вири илимар чизвай, вични кар алакьдай, рахунрин уstad яз чІехи хъана. ²³ Вичин яхцІур йис тамам хъайила, ада вичин чувуд стхайрал кьил чІугун кьетІна.

²⁴ Садра адаз са египетвиди са чувуддин хатурдик ху-кІурзавайвал акуна. Мусадн чувуддин пад хуьн кьетІна, ада гъахъ гъалиб хъун патал египетви яна кьена. ²⁵ Мусадн вичин куьмекдалди Аллагъди чувудар кьутармишда лугъуз фикирзавай, амма абур и кардин гъавурда гъатзавачир. ²⁶ Пакагъан юкьуз Мусадиз кьве чувудди сада сад язаваз акуна. Ам абур баришугъ хъийиз алахъна. «Куьн стхайр я, – лагъана ада, – вучиз куьне са садан хатур хазва?»

²⁷ Хатурда эцягъзавайда, Муса пайгъамбардиз рум гана хъиз, лагъана:

– Вун чи гъакимвиле, чи чІехиди эцигайди вуж я? ²⁸ Та-хъайтІа накъан египетви хъиз ваз зунни яна рекъиз кІан-завани?

²⁹ И гафарилай гуьгъуьниз Муса Мидиядиз катна, ана кьураба яз яшамиш хъана. Ана Мусадиз кьве гада хъана.

³⁰ ЯхцІур йис алатайла, Синай дагъдин мукъув, баябанда адаз ялавди кьунвай валарин юкьвай малаик акуна. ³¹ Ам акурла, Муса лап тажуб хъана. Вуч хъанватІа чириз кІанз валариз мукъва хъайила, Мусадиз Худадин ван атана:

³² – Зун ви чІехи бубаяр тир Ибрагъиман, Исакъан ва Якъубан Аллагъ я.

КичІе хъана Муса зурзаз акъвазна. Адавай вилер хкажна килигиз хъанач. ³³ Худади адаз лагъана:

– КІвачин кьапар хтІуна, Вун акъвазнавай чка пак чил я. ³⁴ Зи халкъдиз Египетда инсаф тийизвайдакай Заз хабар ава. Заз абурун шел-хвалдин ван кьезва. Зун абур лукІвиликай азад авун патал атанва. За вун Египетдиз рахкьурзава, ахлад.

³⁵ Аллагъди чувудрин патав чувудри чпи «Вун чи гъаким ва чІехиди эцигайди вуж я?» лагъай гъа и Муса рахкьурна. Кузвай валарин юкьвай малаикдин шикилда аваз Мусадиз акур Аллагъди Вичи ам чувудрин гьукумдар ва абур Кьутармишдайди яз рахкьурнавай. ³⁶ Мусадн, аламатарни керематар кьалуриз, чувудар Египетдай акъудна, Яру гьуьлелай

алудна, ахпа абур баябан чуылда яхцIур йис тухвана. ³⁷ Гьа и Мусадн Израилдин халкъдиз лагъана:

– Аллагъди квез куь арадай гьа и зун хътин пайгъамбар ракъурда.

³⁸ Чи чIехи бубаяр баябанда санал кIватI хъанвайла, Мусани гьана авай. Ана малаикди Синай дагъдал Мусадиз ва бубайриз, чал агакъарун патал, эбеди яз амукъдай гафар лагъана. ³⁹ Амма чи бубайриз адан чIалаз килигиз кIан хъанач, абурун рикIе авайди анжах элкъвена Египетдиз хъфин тир. Абуруз Мусадиз гьич ябни гуз кIанзавачир. ⁴⁰ Абуруз адан стха Гьаруназ лугъудай:

– Рехъ къалурдай гъуцар ая чаз, чун Египетдай акъудай Мусадихъ вуч хъанватIа чи къил акъатзавач.

⁴¹ Абуруз къизилдикай данадиз ухшар авай бут авуна, гьадаз къурбандар гъиз ва чпин гьилералди авур бутдин сагълугъдай суварар ийиз хъана. ⁴²⁻⁴³ Аллагъди абурухъ далу элкъурна, абур цава авай гъетеризни маса затIариз икрам ийиз гьана туна. И кардикай пайгъамбаррин ктабда кхъенвай:

«Израилдин халкъ!

Мегер баябанда хъайи яхцIур йисан къене куьне Заз къурбандар авунайни?

Квехъ галайбур куьне квез авунвай бутар тир:

куь гъуц Малухан чардах ва куь гъуц Ремфанан гьед.

Куьне гьабуруз икрамзавай.

ГьакI хъайила, За куьн

Вавилондилаьни анихъ суьргуьнда».

⁴⁴ Аллагъди Мусадиз Шагидвили алачух гьикI туькIурдатIа лагъана адан шикил къалурна. Баябанда а чардах чи бубайрив гваз хъана. ⁴⁵ Ана авай халкъаривай чилер къахчуз Ешу къиле аваз фидайлани, и чардах чи бубайрив гвай. Аллагъдини чи бубаяр атунивай а чилерал алай халкъар чукурзавай. Давуд пачагъдин девир къведалди а чардахни и чилерал аламай. ⁴⁶ Аллагъдиз Давуд пачагъ хуш тир, Давуда, лагъайтIа, вичивай Якъубан Аллагъдиз кIвал эцигайтIа жедани лугъуз Якъубан Аллагъдивай хабар къуна. ⁴⁷ Аллагъдиз кIвал Сулейман пачагъди эцигна. ⁴⁸ Амма Цавараллайди

инсанри эцигнавай кІвалера яшамиш жедач. Пайгъамбарди идакай икІ лагъана:

⁴⁹ «Цавар Зи тахт я, чилни – Зи кІвачерик квай даях.

Квевай Заз гыхьтин кІвал эцигиз жеда? – лугъузва Худади. –

Заз ял ядай чка гынава?

⁵⁰ Духъняда авай къван вири шейэр

За яратмишнавайбур тушни мегер?»

⁵¹ Эй муьтІуьгъ тежедай, Аллагъ тийижир рикІ авай, Аллагъ патал япар бишибур! Куьнни куь бубаяр хьиз гъамиша Пак Руьгъдиз акси экъечІна! ⁵² Куь бубайри хурук кутун тавур са пайгъамбар къванни хъайиди яни? Аллагъдин Вафалу Бенде атуникай виликамаз хабарар гайибур абур у ягъиз, рекъиз хъана, амма исятда куьне хаинвилелди Аллагъдин Вафалу Бенде Вич яна къена. ⁵³ Квез Аллагъди малаикрин куьмекдалди Къанун ганай, амма куьне адаз амал авунач.

Стефаназ къван гун

⁵⁴ Агъсакъалрин КІватІалдин векилриз и гафарин ван хъайила, абур хъел кваз сарар регъвез акъвазна. ⁵⁵ Стефан Пак Руьгъдив ацІанвай. Ам цавуз килигзавай, анай адаз баркалла алай Аллагъ ва Адан эрчІи гъилихъ акъвазнавай Иса акуна.

⁵⁶ – Килиг, – лагъана ада, – заз ахъа хъайи цава Аллагъдин эрчІи гъилихъ акъвазнавай Инсандин Хва аквазва.

⁵⁷ Инал абур, чпин япара тупІар туна, гъарайиз, къив гуз адал алават хъана. ⁵⁸ Абуру ам галчІурна шегъердай къерехдиз акъудна, гъана ам къванцин хура туна. Къван гузвайбуру Саул лугъудай жегъил касдин кІвачерив чпин пекер тунай. ⁵⁹ Абуру Стефанал къванер гъалчдайла, Стефана дад авуна:

– Я Худа Иса, зи руьгъ Вуна къабула.

⁶⁰ Ахпа ада чилиз метІер яна, ван алазди лагъана:

– Я Худа, Вуна абурун и гунагъдилай гъил къачу.

И гафар лагъана, Стефанан чан хкатна.

Саула инанмишбур хурук кутун

8¹Къван гайибурун пекер хвейи Саула Стефан къин дуъз кар яз гьисабнай.

Гъа йикъалай Ярусалимда Исадихъ инанмишбур хурук кутунай. Илчийрилай гъейри, амай вири катна фена, Ягъудиядизни Шамариядиз чкІанай. ²Аллагъ рикІел алай инсанри Стефан кучукна, адахъ шел-хвал ийизвай. ³Саула инанмишбур терг авун къетІна. Ада, кІваляй кІвализ физ, инанмиш хъанвай итимарни папар къаз, абур дустагъда тваз хъана.

Филип Шамарияда

⁴Ярусалимдай катайбуру, чеб гъина аваз хъайитІани ви-ринра Исадин гъакъиндай Шад Хабар агакъариз, Аллагъдин гаф чукІурзавай. ⁵Филип Шамариядин са шегъердиз атана, ана Исадикай Шад Хабар агакъариз хъана. ⁶Филипа къалурзавай аламатарни керематар акваз, адаз яб гайи вири инсанри рикІивай адан крариз фикир гузвай. ⁷Чуру жинерар квайбурукай гъарай галаз абур хкатзавай, фалужди янавайбурни къецІибур сагъ хъжезвай. ⁸Шегъерэгълияр гзаф шад тир.

⁹И шегъерда сугъуърчивилел машгъул са кас авай, адан тІварни Симон тир. Адан сугъуърчивилел шамариявиар вири гъейран тир. Ада вич зурба кас я лугъузвай. ¹⁰Адан аламатри неинки асул-несил авайбурун, гъакІни амай ма-са инсанрин фикирни чпел желбзавай.

– Симон – Аллагъдин Зурба Къудрат я, – лугъузвай абуру.

¹¹Халкъ адахъ агъунвай, вучиз лагъайтІа вичин аламат-ралди ада халкъ фадлай вичел гъейранарнавай. ¹²Филипа Аллагъдин пачагъвиликайни Иса Месигъ тирдакай гузвай Шад Хабаррихъ итимарни, папарни инанмиш жезвай. Абур циз гъахъзавай ва идалди чеб инанмиш хъайиди къалурзавай. ¹³Симонни инанмиш хъана це гъахъна. Гъа чІавалай инихъ ам Филипахъ галаз хъана. Филипа къалурзавай ала-матарни керематар акваз, ам мягътел жезвай.

¹⁴ Шамариядин халкъди Аллагьдин гаф къабулна лугьудай хабар Ярусалимда авай илчийрал агакъайла, абуру аниз Петруни Ягья ракьурна. ¹⁵ Абуру атана, цийиз инанмиш хьанвайбурук Пак Руьгь акатрай лугьуз, дуьаяр ийиз хьана. ¹⁶ Цийиз инанмиш хьайибуру чеб Исадихь инанмиш я лагьанай. Гьаниз килигна, абур цизни гьахьнай. Ятлани, абурок гьеле садакни Пак Руьгь акатнавачир. ¹⁷ Петрудини Ягьяди абурулай гьил алтадна, абурок Пак Руьгь акатна. ¹⁸ Илчийри гьил эцигайла, инсанрик Пак Руьгь акатзавайди акур Симона абуруз пул теклифна ва лагьана:

¹⁹ – За садал гьил эцигайла, гьа касдикни Пак Руьгь акатдайвал куьне зазни гьахьтин къуват це.

²⁰ Петруди жаваб гана:

– Эгер вуна Аллагьди гузвай пай пулдихь къачуз жеда лугьузватла, вун гьа пулни галаз кьий! ²¹ Вакай чун хьтин Аллагьдин Гафуниз къуллугьдайди жедач. Аллагьдиз ви рикI дуьз туширди аквазва. ²² Ви рикIе чIуру фикир авайди хиве яхь, Аллагьдиз дуьаяр ая, белки Ада ви рикIе чIуру фикир хьунилай гьил къачун. ²³ Ви рикI пехилвиливни гунагьрив ацIанвайди заз аквазва.

²⁴ Инал Симона минетар ийиз хьана:

– Куьне лагьай крар зи кьилел текъведайвал за квез зи паталай Аллагьдиз дуьаяр авун тавакъу ийизва.

²⁵ Чпин вилериз акур къван крарикай инсанриз суьгьбетар авуна, Аллагьдин гаф абурал агакъарайдалай къулухь, илчийр Ярусалимдиз хьфена. Хьфидай рекъе абуру Шамариядин гзаф къадар хуьрера Аллагьди Ракьурнавай Шад Хабар чукIуриз хьана.

Филипни эфиоп

²⁶ Худадин малаикди Филипаз лагьана:

– Къарагь, нисинихь Ярусалимдай Газадиз физвай рекьел экъечI. (Исятда а рехь терг хьанва.)

²⁷ Филип фена. И чIавуз хеси авунвай къуллугьчи эфиоп – Эфиопиядин Кандакия тIвар алай дишегьли пачагьдин вири хазина гьиле авай везир а рекъяй файтунда аваз физвай.

Ам Ярусалимдай ибадат авуна ²⁸ кІвализ хъфизвай. Файтунда ацукъна, ада Исаея пайгъамбардин ктаб кІелзавай. ²⁹ Пак Руьгъди Филипаз лагъана:

– А файтундиз мукъва хъана, адан къвалал алаз алад.

³⁰ Филип зверна файтундин патав атана. Анай адаз пайгъамбарди кхъенвай гафар эфиопди гьикІ кІелзаватІа ван хъана.

– Вун кІелзавайдан гъавурда акъазвани? – хабар къуна Филипа адавай.

³¹ – Гъавурда твадай кас тахъайла, зун гьикІ гъатрай? – жаваб гана везирди. Ада Филипаз файтундиз акъахна вичин патав ацукъун теклифна. ³² Везирди Пак Каламдай кІелзавай чка ихътинди тир:

«Ам тукІваз гъанвай хеб хъиз авай,
Ам сар твазвайдан вилик квай кІел хъиз тир.

Ада гьич сивни ахъайзавачир.

³³ Ам акъван русвагъ авунай хъи,
адаз атІай карни адалатлуди хъаначир.
Адан веледрикай лугъуз жедай вуж ава?
Адан руьгъ цаварал хутахнай эхир».

³⁴ Везирди Филипавай хабар къуна:

– Лагъ кван садра заз, ина пайгъамбар никай рахазва?
Вичикай, я тахъайтІа са масадакай?

³⁵ Филипа, ада кІелай чкадилаи башламишна, адаз Исадикай Шад Хабар гана. ³⁶⁻³⁷ Атана абур яд авай чкадив агакъна.

– Ингъе, ина ядни ава, – лагъана везирди, – заз Исадихъ инанмиш хъунин лишан яз циз гъахъиз са куьнини манийвалзавач.

³⁸ Ада файтун акъвазра лагъана эмирна. Филипни везир циз гъахъна. Филипа адалай яд аладарна. ³⁹ Абур цяй экъечІайла, Аллагъдин Руьгъди Филип садлагъана анлай къахчуна хутахна. Везирдиз ам мад ахкунач. Циз гъахъна шад хъанвай везирди вичин рехъ давамарна. ⁴⁰ Филип Азот шегъердиз акъатна. Ада Кесария шегъердиз фидай рекъел алай вири агъалийрал Шад Хабар агакъарна.

Саул Исадихъ инанмиш хьун

9¹ Саула инанмишбурун килел тГурфан акъудзавай, ам абур яна рекъиз кІанз хъиле кузвай. ²Саулаз Дамаск шегъерда Исадихъ инанмишвилине рекъе авай ксар – гьам итимар, гьамни папар – гьилер кутІунна Ярусалимдиз хкиз кІанзавай. И кар авун патал ада лап чІехи кешишдивай Дамаскда авай чувудрин мискІинрин гьакимриз чарар кхьин тГалабна. ³Кхъей чарарни гваз ам Дамаскдив агакъзавайла, садлагъана цава куькІвей экуьни къуд пад ишигълаван авуна. ⁴Саул чилел ярх хъана. Адаз вичихъ элкъвена рахазвай са ван хъана:

– Саул, я Саул, вуна Зун вучиз хурук кутунва?

⁵– Вун вуж я, я Худа? – хабар къуна Саула.

– Зун вуна хурук кутунвай Иса я, – жаваб гана ванци, – ⁶исятда къарагъна шегъердиз алад, ана ваз вуна вуч авуна кІандатІа лугъуда.

⁷Саулахъ галаз авай инсанар анал къах хъана амукъна, садавайни сивяй гаф акъудиз хъанач. Абуруз ван атана, амма акур кас хъанач. ⁸Саул чилелай къарагъна, амма вилер ахъаяйла, ам затІни такваз амукъна. Дамаскдиз ам гьил къуна гъана. ⁹Пуд йикъан къене адаз затІни акуначир, я ада тІуьнни авуначир, я хъунни.

¹⁰Дамаскда Анания тІвар алай вич Исадихъ инанмиш са кас яшаммиш жезвай. Адаз са керемат акуна. Адахъ галаз Худа рахана:

– Анания!

– Зун ина ава, Худа, – лагъана жаваб гана ада.

¹¹Худади адаз лагъана:

– «Дуьз» тІвар алай куьчеда яшаммиш жезвай Ягъудан кІвализ фена, Тарс шегъердай тир Саул лугъудай кас хабар яхъ, ада исятда ана дуьаяр ийизва.

¹²Саулаз вичин патав Анания лугъудай кас алапатдин жуьреда атайди акуна. Ада адан вилерал гьилер эцигна абур сагъар хъувуна.

¹³Ананияди жаваб гана:

– Я Худа, а касди Ви пакбуруз Ярусалимда авур писвилерикай заз гзаф ванер хъана. ¹⁴ Ам иниз чІехи кешишривай чар къачуна атанвайди я. Кешишри адаз ви тІвар кьур кьванди дустагда твадай ихтияр ганва.

¹⁵ Худади Ананиядиз лагъана:

– Алад! А кас Зи тІвар мажусийрин, абурун пачагьрин ва Израилдин халкъдин арада машгьур авун патал За хкягнавайди я. ¹⁶ Зи патахъай вичи гьикьван азаб-азият чІугвадатІа За адаз къалурда.

¹⁷ Анания фена, вичиз лагъай кІвализ гъахъна. Ада Саулал гьилер эцигна, лагъана:

– Саул, стха, вун иниз къведай рекье вал гьалтай Худа Исади зун ви патав ракъурнава. Ада зун ви патав ви вилериз экв ахкун патал ва вак Пак Руьгь акатун патал ракъурнавайди я.

¹⁸ Гъа и арада Саулаз вичин вилерилай перде алатай хъиз хъана, адан вилер ачух хъхъана. Ам къарагъна, гъа инал це гъахъна. ¹⁹ Ахпа ада фу тІуьна, адан чандиз такьат хтана.

Саул Дамаскда

Саул са шумуд юкьуз инанмишбурухъ галаз Дамаскда хъана. ²⁰ Це гъахъайдалай кьулухъ гьасятда ада чувудрин мискІинра Иса Аллагьдин Хва тирдакай хабарар гузвай. ²¹ Адан ван хъайи вирида лугьудай:

– Ярусалимда Исадин тІвар кьурбур хурук кутурди гьам туширни? Ам иниз лап чІехи кешишдин эмирдалди инанмишбур къаз атанвайди туширни?

²² Саулан чирвилер къвердавай гужлу жезвай. Иса Месигъ я лугьуз субутариз, Дамаскда авай чувудрихъ галаз гьуьжетардайла, ам гъамиша гъалиб жедай.

²³ Са къадар вахт алатна фена, чувудри Саул яна рекьин къетІна. ²⁴ Амма Саулаз абурун чІуру къастуникай хабар хъана. Абуру, ам яна рекьиз кІанз, адавай шегьердай катиз тежедайвал, йифдини югьди шегьердин варарихъ къаравулвал чІугуна. ²⁵ Амма йифиз Саулан терефдарри ам куткунда аваз шегьердин цлалай авадарна.

Саул Ярусалимда

²⁶ Саул Ярусалимдиз хтана, гъана ам Исадихъ инанмиш-бурук акахъиз алахъна, амма абуруз адахъбай киче тир, ам инанмиш хъунин ч'Алахъ садни жезвачир. ²⁷ Барнабади ам илчийрин патав гъана. Ада абуруз Саулаз Дамаскдин рекъе Худа акурвал, Худа адахъ галаз рахайвал ва Саула Дамаскда уьтквемвилелди Исадин т'Иварц'Елай чирвилер гайивал ахъайна. ²⁸ Са къадар вахтунда Саула инанмишбурухъ галаз Ярусалимдай патал физ-хквез, Худадин т'Иварц'Елай ви-к'Егъдиз ва ачухдиз чирвилер гузвай. ²⁹ Ам гъамиша грек ч'Лалал рахадай чувудрихъ галаз гъуьжетра гъатдай. Гъавиляй чувудар ам рекъиз алахънай. ³⁰ Инанмиш стхайриз и кар-дикай хабар хъайила, абуру Саул Кесария шегъердиз тухвана, анайни Тарсдиз рекъе туна.

³¹ Гъа и ч'Авуз Ягъудияда, Галилеяда ва Шамарияда Иса-дихъ инанмишбурун к'Иват'Алар патал ислягъ йикъар алуькна. К'Иват'Алар мягкъем, инанмишбурун къадарни гзаф жезвай. Абуру Аллагъдикай киче яз уьмуьр гъалзавай. Абуруз Пак Руюгъди сабур гузвай.

Эней сагъарун

³² Уьлкве тирвал къекъвей Петру Исадихъ инанмиш инсанрал къил ч'Иугун патал Лидда шегъердиз атана. ³³ Ана Эней лугъудай са кас авай. Ам фалужди яна, муьжуьд йи-сан къене меселай къарагъзавачир. ³⁴ Петруди адаз лагъана:
– Эней! Месигъ Исади вун дири хъийизва. Къарагъ! Жуван месни к'Иват' хъия.

Эней гъасятда къарагъна. ³⁵ Лиддадинни Шарундин агъа-лийриз ам сагъ хъхъайди акурла, абур Аллагъдихъ элкъвена.

Тавита

³⁶ Яффа шегъерда Исадихъ инанмиш са дишегъли авай, адан т'Иварни Тавита, грек ч'Лалалди Дорка, яни «жейран» тир. Тавитади гъамиша хъсанвилер ийидай, кесибриз куь-мекар гудай. ³⁷ Гъа и вахтунда ам азарлу хъана къена. Адан

мейит чуьхвена тавдин кIвале эцигна. ³⁸Лидда шегьер Яф-
фадин патав гвай. Петру Лиддада ава лагъана ван хъайи
инанмишбуру адан патав кве кас ракъурна. Абуру Петру-
диз минетдалди лагъана:

– Гьасятда чи шегьердиз ша!

³⁹Петру абурухъ галаз фена. Атана агакъайла, абуру ам
тавдин кIвализ тухвана. Ина вири кесиб хендедаяр атана
адал алтIушна. Абуру, чпиз Доркади цвайи булушкаярни
маса пекер къалуриз, шел-хвал ийизвай. ⁴⁰Петруди абур ви-
ри кIвалаяй акъудна, метIер чилиз яна, дуьаяр авуна, кьен-
вайдахъ элкъвена, лагъана:

– Тавита, къарагъ!

Тавитади вилер ахъайна. Петру акурла, ам хкаж хъана
ацукъна. ⁴¹Петруди адан гьил къуна, адаз къарагъиз куь-
мекна. Ахпа ада хендедайризни амай инанмишбуруз эверна,
чан ахкъалтнавай Тавита къалурна. ⁴²И кардикай Яффада
авай къван вирибуруз хабар хъана. И кардиз килигна, гзаф
къадар инсанар Худадин чIалахъ хъана.

⁴³Яффада Петру са шумуд юкъуз амукъна, ана ам та-
багъчи Симонан кIвале яшамиш хъана.

Петруни Карнилий

10 ¹Кесария шегьерда Карнилий лугъудай са кас яша-
миш жезвай. Ам Италиядин къушундин офицер тир.
²Ам ва адан хзан Аллагъдиз икрамзавай ва Аллагъдикай
кичIезвай инсанар тир. Ада дарвиле авайбуруз захавилел-
ди куьмекардай. Ада Аллагъдиз датIана дуьаяр ийидай.
³Садра, нисинилай къулухъ сятдин пудриз хъиз, Карни-
лийдиз керемат акуна. Адаз ашкара малаик акуна. Ада
лагъана:

– Карнилий!

⁴Карнилий адаз кичI кваз килигна.

– Вуч хъана, Худа? – лагъана ада.

Малаикди лагъана:

– Вуна ийизвай дуьаярни кесибриз гузвай куьмекар
Аллагъдиз аквазва. ⁵Яффадиз инсанар ракъура, абуру

Петру-Симон лугъудай касдиз иниз ша лугъурай. ⁶ Ам та-багъчи Симонан мугъман я. Адан кІвал гъулуьн патав гва.

⁷ Карнилийдихъ галаз рахай малаик хъфейла, ада вичин кве кьуллугъчидиз ва вичин вафалу аскеррикай Аллагъ рикІеллай садаз эверна. ⁸ Хъайи кардикай абуруз лагъайда-лай гуьгъуьниз ада абур Яффадиз ракъурна.

Петрудиз акур аламат

⁹ Пакагъан юкъуз, Карнилийди ракъурнавайбур шегъер-див агакъзавай вахтунда Петру дуьа ийиз кІвалин къавал акъахнавай. ¹⁰ Адаз гишин хъанвай. Туьн гъазур жедалди Петрудиз ахварал алайдаз хъиз аламат акуна: ¹¹ Садлагъана ахъа хъайи цаварай къуд пІипІ са ни ятІани къунвай хътин зурба кетендиз ухшар са затІ агъуз хъана. ¹² А кетендал гъар жуьредин гъайванар, гъулягъар ва къушар алай. ¹³ Ахпа адаз цавай къвезвай ванци лагъана:

– Къарагъ, Петру! И гъайванар тукІуна неъ.

¹⁴ – Гъич са чІавузни, я Худа! – лагъана жаваб гана Пет-руди. – Зи уьмуьрда за мурдар ва я гъарам затІ тІуьрди туш.

¹⁵ Ванци адаз къвед лагъай гъилера хълагъна:

– Аллагъди гъалал авунвай затІуниз мурдарди лугъумир.

¹⁶ Гъа икІ пудра давам хъана, ахпа кетен мад цавуз хкаж хъхъана.

¹⁷ Петру им вуч керемат ятІа лугъуз фикирдик квай ара-да Карнилийди ракъурнавай инсанар, Симонан кІвал жа-гъурна, адан варарив акъвазнавай. ¹⁸ Абуру Петру-Симон ина авани лугъуз, хабар къазвай. ¹⁹ Акур керематдикай хия-лар ийизмай Петрудиз Пак Руьгъди лагъана:

– Симон, вахъ пуд кас къекъвезва. ²⁰ Къарагъ, кІаник эвичІ. Са шакни тавуна абурухъ галаз вач, абур За ракъур-навайбур я.

²¹ КІаник эвичІна, Петруди а ксариз лагъана:

– Куьн къекъвезвай инсан зун я. Квез завай вуч кІанзава?

²² Абуру жаваб гана:

– Чун офицер Карнилийди ракъурнавайбур я. Ам муь-мин ва Аллагъдикай кичІезвай инсан я. Ам вири чувудрин

арада гьурмет авай кас я. Малаикди Карнилийдиз куь ихтилатриз яб гун эмирнава. Гъавилай Карнилийди квез вичин патав ша лагъанва.

²³ Петруди кІвализ ша лагъана абур илифарна.

Карнилийдин кІвале

Пакад юкьуз Петру ва адахъ галаз Яффадай тир са шумуд инанмиш стха мугъманрихъ галаз рекъе гъатна. ²⁴ Са йикъалай абур Кесария шегъердиз акъатна. Карнилийди вичин мукъва-къилияр, ярар-дустар кІватІна, Петру вилив хуъзвай. ²⁵ Петру гъаятдиз гъахъун кумазни, Карнилий Петрудин вилик фена, адан кІвачерихъ ярх хъана.

²⁶ – Къарагъ, – лагъана адаз Петруди, – зунни гъа вун хътин инсан я.

²⁷ Карнилийдихъ галаз рахаз-рахаз, Петру кІвализ гъахъна. КІвале адаз гзаф инсанар кІватІ хъанваз акуна. ²⁸ Ада абуруз лагъана:

– Квез хъсан чизва хъи, чи Къанунди чувуддиз мажусийрихъ галаз рафтарвал авун ва абурун кІвалериз фин къадагъа ийизва. Амма Аллагъди заз гъич са касни кифирдай ва я мурдардай къун тавун лазим тирди къалурна. ²⁹ ГъакІ хъайила, заз ша лагъайла, зун чуькъни тавуна куь патав атана. Гила за квевай куьне заз вучиз эвернавайди ятІа хабар къан.

³⁰ Карнилийди жаваб гана:

– Къуд югъ идалай вилик за жуван кІвале дуьа ийизвай. Вахтни нисинилай къулухъ сятдин къуд тир. Садлагъана зи вилик цІарцІар гузвай пекер алай са кас акъатна.

³¹ – Карнилий, – лагъана ада, – вуна ийизвай дуьаяр Аллагъдал агакънава ва вуна кесибриз гайи куьмекарни Адаз аквазва. ³² Гъавилай вуна Яффа шегъердиз Петру-Симон лугъудай касдиз эвериз инсанар ракъура. Ам табагъчи Симонан кІвале акъвазнава, адан кІвал гъуьлуьн патав гва.

³³ Зани гъасятда ви патав инсанар ракъурна. Вун атана хъсан кар хъана. Аллагъди чаз вуч лагъ лагъана эмирнаватІа

вавай чирун патал исятда чун иниз кІватІ хьанва. Аллагь Вични чахь гала.

³⁴⁻³⁵ Петру рахаз эгечІна:

– Зун рикІивай а кардихь инанмиш хьана хьи, Аллагьди са халкъ маса халкъдилай вине къазвач. Аллагьди Вичикай кичІезвай ва дуьз кІвалахар ийизвай гьар са кас, адан миллетдизни килиг тавуна, къабулзава. ³⁶ Аллагьди Израилдин халкъдиз Исади адаз архайинвал гьида лагьана хабар ракьурна. И хабар квез чизва. Месигь Иса виридан Худани я. ³⁷ Ягьяди циз гьахьа лугьуз хьайидалай къулухь, Галилеядилай эгечІна вири Ягьудияда кьиле фейи крарни квез чизва. ³⁸ Аллагьди Назаретдай тир Исадиз Пак Руьгьни чІехи къуват гана, адакай Месигь авуна. Гьавилай Исади Вич къекъез хьайи вири чкайра хьсан крар авуна, жинерар акатнавайбур дири хьувуна. Аллагьни Адахь галаз хьана. ³⁹ Вири Ягьудияда ва Ярусалимда Исади авур къван крарин шагьидар я чун. Чувудри Ам хашуниз яна къена, ⁴⁰ амма Аллагьди Адал пуд лагьай юкъуз чан хкана ва инсанрин арада жедай мумкинвал гана. ⁴¹ Аллагьди Ам вири инсанриз ваь, анжах чаз, Вичи виликамаз хьагьнавай шагьидриз къалурна! Исадал къейидалай къулухь чан хтайла, чна Адахь галаз фу тІуьнай. ⁴² Аллагьди Ам чан алайбурунни къейибурун гьакимвиле тайинарнава, Исади чун и кардикай инсанриз хабар гудай шагьидар яз ракьурнава. ⁴³ Пайгьамбаррини лугьузвайди гьам я. Абуру лугьузва хьи, Исадихь инанмиш хьана Адан тІвар къур гьар садан гунагьрилай гьил къахчуда.

⁴⁴ Петруди Аллагьдин гафуникай ихтилатар ийизвай чІавуз адаз яб гузвай вирибурук Пак Руьгь акатна. ⁴⁵⁻⁴⁶ Петрудихь галаз атай инанмиш чувудриз Карнилийдихь галай инсанри Аллагьдиз жуьреба-жуьре чІаларал шукурар ийиз акуна. Аллагьди Пак Руьгьдин пай мажусийризни ганвайди чир хьайи чувудар лап мягьтел хьанвай.

Инал Петруди лагьана:

⁴⁷ – И инсанрикни чак хьиз Пак Руьгь акатнава! Абур Исадихь инанмиш хьунин лишан яз циз гьахьун къадагьа ийиз жедани мегер?

⁴⁸ Адани абуруз Месигъ Исадин тІварцІелай циз гьахъ лагъана. Идалай къулухъ абуру Петрудиз са шумуд юкъуз чпиз мугъманвиллиз эверна.

Петруди ярусалимвийриз авур ихтилат

11 ¹ Илчийриз ва Ягъудияда авай инанмиш чувудриз Ал-лагъдин гаф мажусийрини къабулуникай хабар хъана. ² Петру Ярусалимдиз фейила, инанмиш чувудри и кардин патахъай ана адаз ахмурар ийиз хъана.

³ – Суьннет тавунвай мажусийрин кІвализ фена, вуна абурухъ галаз ащукъна фу тІуьна, – лугъузвай абуру.

⁴ Петруди абуруз хъайи-хъайивал ахъайна:

⁵ – Яффа шегъерда са кІвале за жуван дуъаяр ийизвай, – лагъана ада. – За дуъа ийизвай арада заз ихътин керемат акуна. Заз зун авай чкадиз са ни ятІани къуд пІипІ къуна цавай авадарзавай кетен хъгинди акуна. Ам атана лап зи вилик акъвазна. ⁶ Дикъетдив тамашайла, заз адал гъайванарни вагъшияр, гъуьлягъарни къушар акуна.

⁷ Ахпа заз ван атана:

– Петру, къарагъ! Абур тукІуна неъ.

⁸ За жаваб гана:

– Гъич са чІавузни, я Худа! Гъич са чІавузни гъарам ва мурдар шей за сиве турди туш.

⁹ Цавай атай ванци мад лагъана:

– Аллагъди гъалал авур затІуниз гъарам я лугъумир.

¹⁰ Гъа икІ пудра тикрар хъана, ахпа вири цавуз чІугун хъууна. ¹¹ Гъа чІавуз зун илифнавай кІвалин патав пуд кас атана акъатна. Абур зи патав Кесариядай ракъурнавайбур тир. ¹² Пак Руьгъди заз са шакни тавуна абурухъ галаз алад лагъана. Захъ галаз а ругуд стхани рекъе гъатна. Атана чун заз теклифай инсандин кІвализ акъатна. ¹³ Ада вичин кІвале вичихъ галаз малаик рахайдакай чаз ихтилат авуна. Малаикди адаз лагъана:

– Яффадиз, Петру-Симон тІвар алай касдиз эвериз ракъура, ¹⁴ ада ваз жув ва жуван хзан гъикІ къутармишдатІа ихтилатда.

¹⁵ Зун рахаз эгечІайла, лап сифтедай чак гьикІ акатнатІа, гьабурекни гьакІ атана Пак Рувьг акатна. ¹⁶ Гьанал зи рикІел Худади лагьай гафар хтана: «Ягьяди инсанар циз гьахьариз чуьхвенай, куьн Пак Рувьгдалди чуьхуьда». ¹⁷ ГьакІ хьайила, эгер Худа Месигь Исадихь инанмиш хьайи чувудриз хьтин пай Аллагьди мажусийризни ганватІа, завай Аллагьдиз манийвал ийиз женни?

¹⁸ Абуру Петрудиз мад туьгьметар хьувунач. Абуру Аллагьдиз шукурар ийиз, лугьуз хьана:

– ГьакІ хьайила, Аллагьди мажусийризни яшамиш хьун патал чпин гунагьар хиве кьаз инанмишвилини рекьел элячІдай мумкинвал ганва.

Антиохдин кІватІал

¹⁹ Стефан кьейидалай кьулухь хурук кутуна Ярусалимдай катай инанмишбур Финикиядиз, Кипрдиз ва Антиох шегьердиз атана акьатна. Абуру Аллагьдин гафуникай анжах чувудриз хабар гузвай. ²⁰ Катна атай инанмишбурун арада кипривиярни, киринеявияр авай. Антиохдиз атайла, абуру Худа Исадикай Шад Хабар грекризни гузвай.

²¹ Абуруз Аллагьди куьмек гузвай, гзафбур Исадихь инанмиш хьана Аллагьдиз килиг хьувуна. ²² И вакьиадикай хабар Ярусалимдин инанмишбурун кІватІалдивни агакьна. Анай Антиохдиз Барнаба ракъурна. ²³ Антиохдиз атайла, Барнабадиз Аллагьди мажусийриз авур мергьемет акуна. Ам лап шад хьана. Ада цІийиз инанмиш хьайибур вири рикІелди Аллагьдиз вафалу яз амукьун тагькимарзавай. ²⁴ Барнаба Пак Рувьгдив ацІанвай инанмиш ва регьимлу са кас тир. Ам себеб яз гзаф инсанар Худадин рекьиз атана. ²⁵ Ахпа Саул ахкун патал Барнаба Тарсдиз фена. ²⁶ Адаз ам ана жагьана, ада Саул Антиохдиз хкана. Тамам са йисан кьене Барнабани Саул Антиохдин инанмишбурун кІватІалда хьана, абуру инсанриз чирвилер гана. Исадихь чІалахьбуруз христианар сифте Антиохда лагьайди я.

²⁷ И чІавуз Ярусалимдай Антиохдиз са шумуд пайгьамбар атана. ²⁸ Абурукай Агаб пайгьамбарди, Пак Рувьг акатнаваз,

Римдин пачагълугъ михъиз каша къадайдакай виликамаз малумарнай. (Клавдийди пачагълугъ идара ийизвай вахтунда и кар хъунни авуна.) ²⁹ГъакІ хъайила Ягъудияда авай стхайриз инанмишбуру чпелай гъардалай алакьдай къадар куьмек гун къарар къабулна. ³⁰А къарар абуру къилизни акъудна. Абуру, Барнабадивни Саулав вугана, Ярусалимда авай инанмишбурун кІватІалдин чІехибурал чпи кІватІай пул-затІ ракъурна.

Петру дустагъун ва ам къутармишун

12 ¹Тахминан гъа и вахтунда Гъируд пачагъди инанмишбур хурук кутаз хъана. Абурукай са бязибур ада дустагъна. ²Адан буйругъдалди Ягъядин стха Якъуб турналди кукІварна къенай. ³Ихътин крар чувудриз бегенмиш жез акурла, Тили фарин суварин йикъара ада Петруни дустагъда тунай. ⁴Дустагъда тур адал къуд кІеретІ, гъар кІеретІда къуд къаравул эцигна. Гъирудан къаст Песахдилай къулухъ халкъдин вилик Петрудин дуван ийин тир. ⁵Петру дустагъда авай, амма инанмишбурун кІватІалди акъваз тавуна адан паталай Аллагъдиз дуъаяр ийизвай.

⁶Гъирудаз Петрудин дуван ийиз кІанзавай йикъан вилик квай йиф алукъна. Петру зунжурра аваз къве аскердин арада ксанвай. Дустагъдин ракІарални къаравул алай. ⁷Садлагъана Худадин малаик атана акъатна. Дустагъдин кІвал экуьнив ацІана. Малаикди Петрудин къвала эцяна, ам ахварай авудна.

– Гъерекатна къарагъ! – лагъана ада. Петрудин гъилерал алай зунжурар ахъа хъана чилел аватна.

⁸Малаикди лагъана:

– Къилел-кІвачел алуқІ.

Петруди ада лагъайвал авуна.

– Са шей галчукна зи гуьгъуьна аваз ша, – лагъана малаикди.

⁹Абур къведни дустагъдай экъечІна. Петру малаикдин гуьгъуьна аваз фена. Адаз малаикди ийизвай крар гъакъикъатда жезвайбур тирди чизвачир. Адаз и кар ахварин хиялдай карагзавай хъиз тир. ¹⁰Абур сад ва къвед лагъай

къаравурилиай элячІна, шегьердихъ физвай ракъун варарив агакъна. Варар чеб чпелай ахъа хъана, абур анай экъечІна. Куъчедин атІа къилиз къван акъатайла, малаик Петрудин вилерикай квахъна.

¹¹ Петруди, вич вичел хтайла, лагъана:

– Исятда зун рикІивайни гъавурда гъатна хъи, Худади Вичин малаик ракъурна зун Гъирудан гъиляй акъудна, Ада зун чувудри заз къазвай кардикай къутармишна.

¹² Инихъ-анихъ вил яна, Петру Майраман кІвализ фена. Майрам Ягъядин (адаз Маркни лугъузвай) диде тир. Ана дуьаяр ийиз гзаф инанмишбур кІватІ хъанвай. ¹³ Петруди вар гатана – вар гатай ванцелди Рода тІвар алай са къаравуш руш экъечІна. ¹⁴ Адаз Петру ванцелай чир хъхъана. Шадвиляй варни ахъа тавуна, зверна фена кІвализ гъахъна, Родади лагъана:

– Петру хтана варарив гва!

¹⁵ – Вун кими хъанвани?! – лагъана адаз кІвалевайбуру.

Амма рикІивайни Петру хтанва лугъуз къаравуш вичин гафунал акъвазна. И чІавуз абуру лагъана:

– Ам адан малаик я.

¹⁶ Петруди вар гатазмай. Эхирни абуру вар ахъайна. Петру акурла, абур мягътел хъана амукъна. ¹⁷ Петруди абуруз кис хъухъ лагъана, ахпа Худади вич гъикІ дустагъдай акъуднатІа ахъайна.

– Куъне а кардикай Якъубазни амай стхайриз ахъая, – лагъана, вич инай масаниз фена.

¹⁸ Экуънахъ аскеррин арада зурба къалабулукъ гъатна. Петру гъиниз фенатІа саданни къил акъатзавачир. ¹⁹ Адахъ виринра къекъуьгъ лагъана Гъируда кІевелай буйругъар гана, амма Петру санайни жагъанач. Гъируда аскерривай силис къуна, ахпа абур рекъин эмирна.

Гъируд пачагъ къин

Ахпа Гъируд Ягъудиядай Кесариядиз фена, ам ана са къадар вахтунда амукъна. ²⁰ Гъирудаз Тир ва Сидун шегьеррин агъалийрикай гзаф хъел авай, амма недай суърсетдал

гьалтайла, абур Гьирудан уьлкведилай аслу тир. Гьавиляй абур уири сад хьана, пачагьдин ихтибарлу кьуллугьчи Бластакан даях кьуна, чпиз секин яшайиш тIалабун патал пачагьдихь галаз гуьрушмиш жез алахьнавай. ²¹ Гуьрушмишвал тайинарай юкьуз пачагьдин пекер алукина, Гьируд атана кьакьан са чкадал ацукьна, элкьвена халкьдихь галаз рахана. ²² Халкьди гурлудаказ гьарайна:

– Чахь галаз рахазвайди инсан ваь, Аллагь вич я!

²³ И чIавуз Гьируда Аллагь кваз кьунач лугьуз Худадин малаикди ам яна. Ахпа ам чан аламаз кьеняй куквари тIуьна куьтягна.

²⁴ Амма Аллагьдин гаф гегьеншдиз чкIизвай, инанмишбурун кьадарни гзаф жезвай. ²⁵ Барнабадини Саула чпин хиве авай везифа Ярусалимда кьилиз акьудна. Ахпа абур Ягья-Маркни кьахчуна, элкьвена хтана.

ПАВЕЛАН САД ЛАГЬАЙ СИЯГЪАТ

Барнабани Саул кьуллугь ийиз ракьурун

13 ¹ Антиохда авай инанмишбурун кIватIалда пайгьамбарарни муаллимар авай. Абур Барнаба, Нигер лакаб алай Симеон, киринеяви Лукий, Гьируд бегдин некIедин стха Манаил ва гьакIни Саул тир. ² Садра, абур Худаиз ибадат ийиз сив хуьзвайла, Пак Руюгьди абуроз лагьана:

– За тапшурмишдай кар кьилиз акьудун патал Барнабани Саул Зи ихтиярда тур.

³ Ибадат авуна сив хвена куьтягь хьайила, муаллимри чIехи кар тапшурмишунин лишан яз Барнабадинни Саулан кьилерилай гьил алтадна, абур тайинарнавай рекье туна.

Кипрда чирвилер

⁴ Пак Руюгьди ракьурай а кьве илчи Селевкиядиз, анайни гимиде аваз Кипрдиз фена. ⁵ Абур гьуьле авай Саламин лугьудай кьураматдал атана. Ина абур чувудрин мискIинда

Аллагъдин гаф инсанрал агакъарзавай. Ана абурухъ галаз Ягъяни авай, ада абуруз куъмекзавай. ⁶Абур къурамаддин и къилияй а къилиз яна, атана Пафусдиз акъатна. Ана абурал чувудрин суьгъурчи ва тапан пайгъамбар Бар-Иса гьалтна. ⁷Ам Римдин гъаким Сергей Павелан итимрикай тир. Ам акъуллу инсан тир. Ада Барнабадизни Саулаз вичин патав эверна, адаз абурун сивяй Аллагъдин гафуниз яб гуз кІанзавай. ⁸Амма Элима Суьгъурчиди (адан тІварцІин мана гъа ихътинди я), гъаким инанмишвиликай къерех хъун патал Барнабадизни Саулаз гъар жуьредин манийвилер ийизвай. ⁹Инал Пак Руьгъдив ацІанвай Саула (адал Павел лугъудай тІварни алай) Элимадиз атІумна килигна, лагъана:

¹⁰ – Вун Иблисдин хва я, вун гъар са гъахъ кардин душман я! Вун тапаррайни гъиллейрай ацІанва. Вун идалай къулухъни Аллагъдин дуьз рекъер чІуриз алахъдани? ¹¹Аллагъдин къуват ви хура акъвазда. Вун буьркъуь жада, са къадар вахтунда ваз ракъинин экв ахквадач.

Элимадиз гъасятда вич мичІивили къур хъиз хъана. Ам, вич гъил къуна анай акъуддай касдихъ къекъевез хъана. ¹²И кар акур гъаким Худадин гафунихъ авай гъайбатди гъейранарна, ам Аллагъдихъ инанмиш хъана.

Писидиядин Антиохда

¹³Павелни адахъ галайбур Пафусдай гимиди аваз Памфилияда авай Пергадиз рекъе гъатна. Абур аниз агакъайла, Ягъя вич Ярусалимдиз хтана. ¹⁴Амайбур Пергадай Писидиядин Антиох шегъердиз атана. Киш юкъуз абур чувудрин мискІиндиз фена. ¹⁵Ина Къанундаини пайгъамбаррин ктабрай чІукар кІелайдалай къулухъ мискІиндин къилевайбуру абуроз и гафар лугъун патал сад ракъурна:

– Инал кІватІ хъанвайбурук руьгъ кутадай ихтилатар квехъ аватІа, рахух.

¹⁶Павела, къарагъна, гъилелди секин хъухъ ишара авуна, лагъана:

– Израилвиар ва Аллагъ рикІел алай мажусияр, захъ яб акала!

¹⁷ Сад Аллагьди Вичиз икрам авун патал вири халкъарикай чи халкъдин чІехи бубаяр хьягъна. Чувудар Египетда къурабаяр тирла, Ада чи халкъдин къадар артухарна, ахпа Ада Вичин къуватдалди ам Египетдай акъудна. ¹⁸ ЯхцІур йисан къене чи халкъди баябанда авур къван крар Аллагьди эхна. ¹⁹ Ада Ханандин мажусийрин чилерал алай ирид халкъ къирмишна, абурун чилер Израилдин халкъдив вугана. ²⁰ Гъа икІ 450 йис алатна. Ахпа Аллагьди чи халкъдиз гъакимар гана. Эхиримжи гъаким Самуил пайгъамбар хъанай. ²¹ Самуилалай гуьгъуьниз халкъди вичиз гъаким ваъ, пачагъ це лугъуз Аллагьдивай тІалабна. Аллагьди абуруз Бенъяминан сихилдикай тир Кишан хва Саул пачагъвиле гана. Саула яхцІур йисуз пачагъвал авуна. ²² Ахпа, Саул пачагъвилай акъудна, адан чкадал Аллагьди Давуд пачагъ ацукъарна, адакай Аллагьди лагъана:

– Эссейдин хва Давуд Зи рикІиз чими я. Ада Заз кІан хъайи вуч хъайитІани къилиз акъудда.

²³ Аллагьди Вичи гаф гайивал, Израил къутармишун патал Давудан несилрикай тир Иса ракъурна. ²⁴ Иса къведалди Ягъяди вири чувудриз Аллагьдиз килиг хъия ва циз гъахь лугъузвай. ²⁵ Вичи тайинарनावай кІвалах къилиз акъудайла, Ягъяди лугъудай:

– Куьне зун вуж я лагъана фикирзава? Зун Месигъ туш. Ам залай гуьгъуьниз къведа. Зун Адан кІвачин къапарин чІулар ахъа авунизни лайихлу туш.

²⁶ – Стхаяр, Ибрагъиман веледар ва Аллагьдикай кичІезвай масадбур! Къутармиш хъуникай тир и хабар чун патал ракъурнавайди я! ²⁷ Ярусалимдин агъалийризни абурун къилевайбуруз Иса вуж ятІа чир хъанач. Пайгъамбарри виликамаз лагъайвал, чувудрин гъакимри Ам жазаламишна. Идалди чувудри гъар киш юкъуз чпин мискІинра кІелзавай пайгъамбаррин гафар къилиз акъудна. ²⁸ Исадин хиве твадай гъич са тахсирни жагъаначтІани, абуру гъаким Пилатавай Адаз кьинин жаза гун тІалабна. ²⁹ Адан къилел къведай крарикай лагъанвай гафар абуру акъудайдалай къулухъ, чувудри Адан мейит хашунилай эяна кучукна. ³⁰ Амма

Аллагъди Адал чан хкана. ³¹ Виликра Галилеядай Ярусалим-диз физ-хкведай рекъе Адахъ галаз хъайибуруз Иса къена Адал чан хтайдалай гуьгъуьнизни хейлин вахтунда Ам акваз хъана. Исятда абур чи халкъдиз а агъвалатдин шагъидар я.

³² Аллагъди чи бубайриз хиве къур кар чун патал къилиз акъудун яз, Ада Исадал къейидалай къулухъ чан хкана. Гила чна квез и крарикай Шад Хабар гузва.

³³ Къвед лагъай забурда кхъенва:

«Къенин йикъалай Вун Зи Хва,
Зунни Ви Буба я!»

³⁴ И гафаралди Аллагъди Вичи Исадал къейидалай къулухъ Ам накъвадал элкъвен тийидайвал чан хкайдакай лугъзва:

«За Давуд пачагъдиз пак нуьсретар хиве къунай.

Абур За квез вири галай-галайвал гуда». ³⁵ Гъа и кардикай Пак Каламдин маса чкадани кхъенва:

«Вуна Ви муьмин бенде сура китІиз тадач».

³⁶ Давуда вичин девирда Аллагъдиз къуллугъзавай ва Адан къастар къилиз акъудзавай. Давуд рагъметдиз фена. Ам вичин бубайрин патав динжарна. Адан беден чилик акахъ хъувуна. ³⁷ Амма Исадал Аллагъди чан хкана, Адан беден чилик акахъуникай къутармиш хъана!

³⁸ Гъа икІ, стхаяр, Аллагъди Исадин куьмекдалди куь гунагърилай гъил къачунвайдакай малумарна. ³⁹ Муса пайгъамбардин Къанундалди куь вири гунагърилай гъил къачуз хъанач. Исадихъ инанмиш хъайибурун вири гунагърилай гъил къачуна. ⁴⁰ Мукъаят хъухъ, пайгъамбарри лагъай гафар куь къилелни татурай гъа:

⁴¹ «Килиг гъа, къама ял авайбур!

За куь вилик ахътин кІвалахар ийида хъи,
квез абурукай икъван гагъди лагъанайтІани,
куьн са чІавузни чІалахъ жедачир.

Гила килигиз, мягътел хъухъ, куьн терг жеда!»

⁴² Павелни Барнаба чувудрин мискІиндай экъечІна хъфидайла, ана ахъагъай агъвалатрикай мад ихтилатар хъийиз

гуьгъуьнин киш юкъузни иниз атун абуруз теклифна. ⁴³КІватІ хъанвайбур чкІайдалай къулухъ гзаф къадар чувудар ва абурун Аллагъ къабулнавай мажусияр Павеланни Барнабадин гуьгъуьна аваз фена. Павелани Барнабади, чпихъ галаз къвезвайбуруз суьгъбетар ийиз, Аллагъдин регъимди-кай къерех жемир лугъуз абурувай тІалабзавай.

⁴⁴Къведай киш юкъуз саки шегъерда авай къван агъалияр вири Худадин гафунихъ яб акализ мискІиндиз кІватІ хъана. ⁴⁵Икъван гзаф халкъ акурла, чувудар пехил хъана. Абуру Павела ийизвай ихтилатар къундармаяр я лугъузвай. ⁴⁶Гъа инал Павелани Барнабади абуруз викІегъдаказ лагъана:

– Чна Аллагъдин гаф сифте квеv агакъарна кІанзавайди тир. Амма куьне Аллагъдин гаф кваз къунач. Яни куьне куьн эбеди уьмуьрдиз лайихлу яз гъисабнач. Гъавилияй чун мажусийрин патав фида. ⁴⁷Аллагъди лугъузва:

«За Вакай мажусийриз чирагъ авунва,

Вуна дуьньядин а кьилел къван къведалди

авай халкъар къутармишда».

ИкІ лугъуналди Ада чаз мажусийрин патав фин буйругъна. ⁴⁸И гафар мажусийрин япарихъ галукъайла, абуру Худадиз шадвилелди шукурар ийиз хъана. Эбеди уьмуьр къисмет хъанвай къванбур вири Аллагъдин гафунихъ агъуна. ⁴⁹Худадин гаф гъа чкаяр тирвал чкІана. ⁵⁰Амма чувудри шегъердин вилик-къилик квай итимрикни Аллагъ рикІел алай вилик-къилик квай папарик футфа кутуна. Абуру Павелни Барнаба хура туна ва и чкайрай катуниз мажбурна. ⁵¹Илчийри, шегъерэгълийрилай Аллагъ нарази тирвилини лишан яз, чпин кІвачерал ацукънавай руг юзурна. Ахпа абур Икония шегъердиз хъфена. ⁵²И чкайра авай инанмишбур Пак Ругъдивни чІехи шадвилиv ацІанвай.

Икония шегъерда

14 ¹Икония шегъерда Павелни Барнаба чпиз адет хъанвайвал чувудрин мискІиндиз фена. Ана абуру Исадикай суьгъбетар авуна. Гзаф къадар чувударни мажусияр Исадихъ инанмиш хъана. ²Амма Исадихъ инанмиш жез

кІанзавачир чувудри мажусийрин арада футфа туна, абур Павелазни Барнабадиз акси акъвазарна. ³ЯтІани Павелни Барнаба ана гзаф вахтунда амукъна. Абуру Худадикай ви-кІегвилелди чирвилер гузвай. Худади, лагъайтІа, абурув аламатарни керематар къалуриз тунай. Гъа идалди Аллагъди Вичин регъимдикай абуру лугъузвай гафар тестикъарзавай. ⁴Шегъерэгълияр къве пай хъана. Садбур чувудрин, муькуьбурни илчийрин патал хъана. ⁵Мажусийрини чувудри чпин къилевайбурни галаз илчийриз кар къун патал, абур къванциз акъуддайвал гаф-чІал сад авуна. ⁶Амма илчийриз абурун къастуникай хабар хъана. Абур Ликания уьлкведа авай Листра ва Дербала лугъудай шегъерризни абурун патарив гвай чкайриз фена. ⁷Ана абуру Исадин гъакъиндай Шад Хабар гун давамарзавай.

Листрада ва Дербала

⁸Листрада са кас яшамиш жезвай. Ам хайи чІавалай набут тир, адавай уьмуьрда гъич къекъвез хъайиди тушир. ⁹Павела ихтилат ийизвайла, а касди адаз яб гузвай. Ихтилат ийизвайла, Павелаз акуна хъи, и набут касдихъ вич Павела сагъ хъийидайвилин инанмишвал ава.

¹⁰ – КІвачел къарагъна къекъуьгъ! – ван алаз лагъана ада набут касдиз.

Амни къудгъунна къарагъна къекъвез эгечІна. ¹¹Павела авур аламат акур инсанри Ликаниядин чІалал гъарайиз хъана:

– Чи патав инсанрин суфатда аваз гъуцар атанва!

¹²Барнабадиз абуру Зевс лагъана тІвар гана, Павелазни – Гъермес*, вучиз лагъайтІа, абурукай Павел гзаф рахазвай. ¹³Шегъердин къерехда Зевсан ибадатхана авай. Анин кешишди халкъдихъ галаз санал Павелазни Барнабадиз къурбанд авун патал жунгавар ва цуькверин кІунчІар шегъердин

* 14:12 Зевс ва Гъермес къадим грекрин гъуцар, яни аллагъар тир. Зевс виридалай къилин гъуц тир. Гъермес алишверишдинни чІалан устадвилеин чІехиди тир.

варарив гъана. ¹⁴ Барнабадизни Павелаз и кардикай хабар хъайила, абур, чпел алай пекер кукІварна, халкъдин арадиз гъахъна, гъараяр ийиз эгечІна.

¹⁵ – Акъваз, куьне вуч ийизва? Чунни куьн хътин инсанар я! Чна квез чан алай Аллагъдикай Шад Хабар гъанва. Бутар гадарна, чан алай Аллагъдиз килиг! Чилни цав, гъуьлер ва анра авай къван затІар халкъ авурди Гъам я. ¹⁶ Къадим вахтара Ада гъар са халкъдиз вичиз кІандайвал яшамиш жедай ихтияр ганайтІани, ¹⁷ Вичи ийизвай мергъеметлу краралди Ада Вичикай вахт-вахтунда хабарни гузвай. Цаварай квез марф ва герек вахтунда бегъер ракъурзавайди, квез недай суьрсет гузвайди ва куь рикІер шадвилив ацІурзавайди Гъам я.

¹⁸ И гафар лагъана, абуру чпиз къурбандар гъиз кІанзавай халкъ гужа-гуж акъвазарна.

¹⁹ Гъа иниз Антиохдаини Икония шегъердай чувудар атана. Абурун патал атай халкъ Павелаз къван гуз эгечІна. Абуруз ам къейиди хъиз хъайила, абуру галчІурна тухвана адан гъал кумачир беден шегъердин къерехдиз гадарна. ²⁰ Инанмишбур атана адал алтІушна. Павел къарагъна шегъердиз хъфена. Пакад юкъуз ам Барнабадихъ галаз Дербадиз рекъе гъатна. ²¹ Абуру и шегъерда Шад Хабар чукІурна, гзаф инсанар инанмишарайдалай къулухъ элкъвена Листра шегъердиз, анай Икониядиз ва Антиохдиз хтана. ²² Ана абуру инанмишбурун руьгъ мягъкемарзавай ва абуруз Аллагъдихъ инанмиш яз амуькуниз эверзавай. Абуру гъакІ Аллагъдин пачагълугъдиз акъатун патал чна гзаф азиятарни чІугуна кІанда лугъузвай. ²³ Павелани Барнабади инанмишбурун гъар са кІватІалдин къиле са чІехиди тайинарна. Са къадар вахтунда дуьаярни авуна сивни хвейи абуру кІватІалрин къилевайбур чпи вирида Вичихъ инанмишвалзавай регъимлу Аллагъдал аманат авуна. ²⁴ Илчийр Писидиядай яна Памфилиядиз атана, ²⁵ Пергада Аллагъдин гафуникай хабар гайидалай къулухъ абур Атгалиядиз фена. ²⁶ Исятда тамамарнавай кІвалахар къилиз акъудун патал чеб Аллагъдин регъимдал аманатна, абур са мус ятІани Антиохдай экъечІнай.

Гила абур гимид аواز элкъвена гъа Антиохдиз хъфизвай. ²⁷Иниз хтана, инанмишбур кІватІна, Павелани Барнабади, чпин куьмекдалди Аллагъди авур кІвалахрикай рахаз-рахаз, чпи мажусияр Аллагъдин рекъел гьикІ гъанатІа суьгъбет авуна. ²⁸Инанмишбурни галаз абур ана гзаф вахтунда амуькна.

Ярусалимда хъайи меслятар

15 ¹Антиохдиз Ягъудиядай атай са бязи инсанри инанмиш стхайриз лугъуз хъана:

– Эгер куьн Мусадин Къанунда къалурнавайвал суьннет тавуртІа, куьн къутармиш жедач.

²И гафариз килигна, Павелни Барнаба а ксарихъ галаз чІехи гъужетра гъатна. И месэладай къил акъудун патал, Павелни Барнаба са къадар инанмишбурни галаз, Ярусалимдиз илчийринни чІехибурун патав ракъурун меслят хъана. ³Инанмишбурун кІватІалда авайбуруз сагърай лагъана абур рекъе гъатна. Фидай рекъе абур Финикиядизни Шамариядиз фена, ана абуру мажусияр Аллагъдин рекъел къевзвайдакай хабар гана. И хабарди вири инанмишбурук шадвал кутуна.

⁴Ярусалимдиз атайла, абур инанмишбурун кІватІалди, илчийри ва чІехибуру къабулна. Павелани Барнабади Аллагъди чпин гъилералди авур вири крарикай инсанриз ахъайна. ⁵Фарисейрин патал алай инанмишбуру къарагъна, лагъана:

– Инанмиш хъанвай мажусияр гила суьннет авун лазим я, гъабурувайни Мусадин Къанун къилиз акъудун тІалабна кІанда.

⁶И месэладин гъакъиндай илчийрни чІехибур меслятар ийиз кІватІ хъана. ⁷Яргъал гъужетар хъайидалай къулухъ Петруди къарагъна, лагъана:

– Стхаяр, квез чизвани, куь арадай сад лагъайди яз зун Аллагъди мажусияр чІалахъарун патал Шад Хабардикай чирвилер гуз хкъягънай. ⁸Вири инсанрин рикІерикай хабар авай Аллагъди, чаз хъиз мажусийризни Пак Руьгъ

гуналди абурни тафават авачиз гъа чун хъиз къабулзавайди къалурна. ⁹Абур Месигъ Исадихъ чІалахъ хъайила, Аллагъди и инанмишвилелди абурун рикІер михъна. Идалди Ада абурунни чи арада авай тафават квадарна. ¹⁰ГъакІ хъайила, я чавай, я чи бубайривай къаз тахъай пар инанмиш хъайи мажусийрин хивез вегъиз, вучиз куъне Аллагъ синагъ ийизва? ¹¹Гъабур хъиз, чунни Худа Исадин регъим себеш яз къутармиш жадайда хъ инанмиш я эхир!

¹²И чІавуз вирида кисна Павелазни Барнабадиз яб гузвай. Абуру чпин куъмекдалди Аллагъди мажусийриз гъихътин аламатарни керематар къалурнагІа суъгъбетзавай. ¹³Абуру куътягъайла, Якъуба лагъана:

– Стхаяр, захъ яб акала. ¹⁴Сифте яз Аллагъ мажусийрин къайгъу чІугъаз эгечІна, Абурукай Ада Вичин халкъ ийиз хъана. Гила Симона чаз гъа и кардикай лагъана. ¹⁵И кардикай пайгъамбаррини икІ кхъенва:

¹⁶ Ахпа За элкъвена хтана Давудан
дарбадагъ хъанвай пачагълугъ туъхкІуър хъийида.
А пачагълугъдин харапІаяр За чкадиз хкида,
За абур цІийи къилелай гуънгуъна хутада.

¹⁷ Заз вири халкъарикайни жуван халкъ ийиз
кІанзава.

Абур Худади хъ къекъуън патал,
За и крар авунва.
Худади гъа икІ лугъузва,

¹⁸ Ада сур чІаварилай инихъ

Вичин гафар машгъурни ийизва».

¹⁹ГъакІ хъайила за гъисабзава хъи, Аллагъдин рекъиз къевезвай мажусийриз чна манийвал авуна кІандач. ²⁰Бутриз къурбанднавай тІуън, гиликъай гъайванрин як, иви кумай як немир ва зинавиликай яргъаз хъухъ лагъана абуроз за чар кхъин теклифзава. ²¹Мусадин Къанун, лагъайтІа, дегъ чІаварилай гъар са шегъерда чирзава ва чувудрин мискІинра гъар киш юкъуз кІелзава.

Мажусийриз чар

²² Илчийрини инанмишбурун кІватІалдин чІехибуру амай вири инанмишбурухъ галаз санал, чпин арадай са шумуд кас хкягъна, абур Павелахъни Барнабадихъ галаз санал Антиохдиз ракъурдай къарар къабулна. Абуру хкягъайбур Барсаба-Ягъудни Сила тир. И къве кас инанмиш стхайрин арада чІехибур тир. ²³ Инанмишбуру абурув вугана ракъурай чарче икІ кхъенвай:

«Илчийрин, инанмишбурун кІватІалдин чІехибурун ва куь вири стхайрин патай Антиохдин, Сириядин ва Киликиядин инанмиш мажуси стхайриз саламар ракъурзава! ²⁴ Чаз куь патав чи арадай са бязи ксар атайди чизва. Чаз абуру чпин ихтилатралди куь арада гъулгъула тунва ва куь руьгъерик къалабулук кутунва лугъуз ван хъана. Амма чна и кар абуруз буюрмишнавачир. ²⁵ Иниз килигна чна чун вири кІватІ хъанвай чкадал са шумуд кас хкягъна, абур играми Барнабадихъни Павелахъ галаз куь патав ракъурдай меслят авуна. ²⁶ Барнабани Павел чи Худа Месигъ Исадин тІвар патал чпин чандилай гъил къачунвайбур я. ²⁷ И чар гваз чна ракъурзавай Ягъудани Силади чпини и чарче авай гафар квез тестикъ хъийида. ²⁸ Пак Руьгъдизни чаз квел са парни эцигна кІанзавач, амма са бязи къайдайрал куьне амал авун лазим я: ²⁹ бутриз къурбанднавай тІуьн, гиликъай гъайвандин як, иви кумай як немир, зинавиликай яргъаз хъухъ. Эгер и тІа-лабунар куьне къилиз акъудиз хъайитІа, хъсан я. Гъелелиг сагърай».

³⁰ Ракъурнавайбур атана Антиохдиз агакъна. Ана инанмишбур кІватІна, абурув чпив гвай чар вугана. ³¹ Чарче авай руьгъ кутадай гафар кІелайла, абуруз хвеша хъана. ³² Ягъяни Сила чебни пайгъамбарар тир, абуру стхайриз рикІ ахъайдай ва руьгъ мягъкемардай гзаф гафар лагъана. ³³ Абуру ана са къадар вахтунда амукъна, ахпа стхайри абуруз хийир-дуьа авуна, абур иниз ракъурай ксарин патав рекъе хтуна. ³⁴ Анжах Силади гъана амукъун къетІна (Ягъя

лагъайтIа, Ярусалимдиз хъфена). ³⁵Павелни Барнаба Антиохда амукъна. Ана абуру ва абурухъ галай гзаф масабуру Худадин гафуникай чирвилер гузвай.

ПАВЕЛАН КЪВЕД ЛАГЪАЙ СИЯГЪАТ

Павеланни Барнабадин араяр акъун

³⁶Арадай са къадар вахт фейила, Павела Барнабадиз лагъана:

– Чна Худадин гафуникай хабар ганвай къван шегъериз фена, чи инанмиш стхайрал са къил чIугван, абур гъикI яшамиш жезватIа килигин.

³⁷Барнабадиз вичихъ галаз Марк-Ягъяни тухуз кIанзавай. ³⁸Амма Павелаз Памфилияда чеб гадарна чпин крарикай михъиз къил къакъудай Марк чпихъ галаз тухун лайихлу яз акунач. ³⁹Павеланни Барнабадин арада наразивилер гъатна, абур чара хъана. Барнаба, Маркни къачуна, гимида аваз Кипрдиз фена. ⁴⁰Павела вичиз Сила хкъягъна. Инанмиш стхайри Павел Аллагъдин регъимдал аманатна, ам рекъиз экъечIна. ⁴¹Павела Сириядай ва Киликиядай яна фидай рекъе инанмишбурук руьгъ кутаз хъана.

Тимофей гьалтун

16 ¹Павел Дербадиз ва Листрадиз атана. Ана адал Исадихъ инанмиш тир Тимофей гьалтна. Тимофеян диде Исадихъ инанмиш чувуд, бубани грек тир. ²Листрадани Иконияда авай стхаяр Тимофеякай хъсан рахазвай. ³Павелаз вичихъ галаз Тимофейни къачуз кIан хъана, гъакI хъайила ада ам суьннет авуна. И кар ада и чкайра яшамиш жезвай чувудриз Тимофеян буба грек тирди чир хъуниз килигна авунай. ⁴Шегъердай шегъердиз физ, Павелани адахъ галайбуру Ярусалимда илчийрини чIехибуру къабулай къайдайрикай инанмишбурал хабар агакъарзавай, абуру инанмиш мажусийриз и

къайдайрал амал авун тагъкимарзавай. ⁵ КІватІалра авай инанмишбур югъ-къандавай имандал мягкем, абурун къадарни артух жезвай.

Павелан ахвар

⁶ Абур Фригиядајни Галатиядај яна физвай, Асияда Аллагъдин гафуникай хабар чукІурдај ихтияр абуруз Пак Руьгъди ганач. ⁷ Мисиядин часпардал атана агакъайла, абуруз Бифиниядиз физ кІан хъанай. Амма абур Исадин Руьгъди аниз ахъайнач. ⁸ Абурни Мисиядин патавай яна Троададиз фена. ⁹ Йифиз Аллагъди Павелаз ахварай Македониядај тир инсан къалурна. Ада кІвачел акъвазна Павелаз минетзавай:

– Тавакъу ийида, вун чиниз ша, чаз куьмек ая.

¹⁰ Павелаз акур и ахварай чна Аллагъди чаз Шад Хабардикай чирвилер гуз аниз атун теклифзавайди къатІана. Чунни гъасятда Македониядиз рекъе гъатна.

Лидия инанмиш хъун

¹¹ Троададај гимиде аваз чун дуьз Самафракиядиз фена, гъанай пакаган юкъуз чун Неаполдиз акъатна. ¹² Неаполдај чун римвияр яшамиш жезвай Македониядин къилин шегъеррикай сад тир Филипийдиз атана. ¹³ Киш юкъуз шегъердин варарай экъечІна, вацІал фена. Чаз ана ибадат ийидај чка авай хъиз тир. Чун фейила, ана дишегълияр авай, чун абурухъ галаз рахана. ¹⁴ Абурун арада Лидия лугъудай са дишегъли авай, адан пеше Фиатир шегъерда багъа парчаяр маса гун тир. Лидия Аллагъ рикІеллай кас тир, Павелан гафар адан рикІе гъатун патал Худади адан рикІ ачухна. ¹⁵ Лидияни адан кІвале авай вири ксар це гъахъна. Идалай гуьгъуьниз Лидияди чаз вичин кІвализ мугъманвилиз эверна.

– Эгер куьне зун Худади хъухъ, – лагъана ада. Чун рази хъана.

Павелни Сила дустагъун

¹⁶ Садра чун ибадат ийидай чкадал фидайла, рекъе чал жинди къунвай къаравуш руш гьалтна. Жинди рушан мецелай инлай къулухъ жедай крарикай лугъузвай. Фалчи-вал авуналди руша вичин сагъибриз зурба хийирар гъизвай. ¹⁷ Къаравушди, Павеланни чи гуьгъуьна гьатна, гьарайзавай:

– И инсанар Цаварал алай Аллагъдин лукIар я! Абуру квез къутармиш жедай рехъ къалурзава!

¹⁸ Абурун гуьгъуьнай экъечI тийиз, а руша гьар юкъуз гьакI лугъуз гьараярдай. Эхирни бизар хъана, Павела чIуру жиндиз лагъана:

– Месигъ Исадин тIварцIелай за ваз эмирзава, адакай хкат!

Рушакай жин гьасятда хкатна. ¹⁹ Чпиз хийир къвезвай чешме квахъайди чир хъайила, рушан иесийри Павелни Сила къуна, абур шегъердин къилевайбурун патав майдандал тухвана. ²⁰⁻²¹ Павелни Сила Римдин гьакимрин патав гъана ва абур къурбуру лагъана:

– И инсанар чувудар я. Абур чал, римвийрал, чавай къабулиз тежедай хътин къанунсуз адетар илитIиз алахънава, гьа ихътин гафар гваз абуру вири шегъердик гьулгъула ку-тазва.

²² Халкъди Павелни Сила гъайибурун пад къуна. Гьакимри абурулай пекер хтIунна, лашаралди гатун эмирна. ²³ Хъсандиз гатана абур къведни дустагъдиз вегъена, къаравулдални абур мукъаятдаказ хуьн тапшурмишна. ²⁴ Гьа ихътин эмир къачур къаравулди абурун кIвачериз кIарасдин тIапIар яна, абур къене пата авай дустагъдиз чуькъвена.

²⁵ Кьуланфериз Павелани Силади Аллагъдиз дубаяр ийидайла, дустагъда авай муькуьбуру абуруз яб гузвай. ²⁶ Садлагъана ахътин гужлу залзала хъана хьи, дустагъдин бинени кваз юзана. Дустагъдин вири ракIарар ахъа хъана, вири дустагънавайбурун кIвачериз янавай зунжурар алатна.

²⁷ Ахварай аватай къаравулдиз, ахъа хъайи рақарар акурла, вири дустагъар катнавайди хъиз хъана. Гъавиляй адаз турунал вичи вич яна рекъиз кІан хъана. ²⁸ Амма Павела тадиз гъарайна:

– Жуван чандиз къаст ийимир! Чун вири ина ама!

²⁹ Къаравулди экв куькІуьрун эмирна ва ам тадиз дустагнавайбур авай чкадиз гъахъна. Чандик зурзун акатна, ам фена Павеланни Силадин кІвачерик ярх хъана. ³⁰ Ада абур анай акъудна, хабар къуна:

– Агъаяр, за вуч авун лазим я? За жув гъикІ къутармишда?

³¹ – Худа Исадихъ инанмиш хъухъ, – лагъана абуру, – гъақІ авурла вунни къутармиш жада, ви кІвалевайбурни.

³² Абуру адазни адан кІвале авай вирибуруз Худадан гафар лагъана. ³³ Къаравулди абурун хирер чуьхвена, ахпа ам ва адан кІвалевайбурни циз гъахъна. ³⁴ Ада Павелни Сила вичин кІвализ хкана, абуруз хъсан тІуьн-хъун гана. Чеб Худади хъ инанмиш хъана лугъуз ам ва адан кІвале авайбур гзаф шад хъанвай.

³⁵ Югъ алуькна. Гъакимри дустагъдиз къуллугъчияр ракъурна. Гъакимри абуруз Павелни Сила дустагъдай азад ая лагъана эмир гана.

³⁶ Къаравулди Павелаз лагъана:

– Гъакимри вунни Сила дустагъдай ахъая лагъана эмирнава! Квевай хъфейтІа жада, квез хъсан рехъ хъурай!

³⁷ Амма Павела лагъана:

– Чун Римдин ватанэгълияр хъунизни килиг тавуна, абуру дуван галачиз чун халкъдин вилик гатана, дустагъдиз вегъена. Абуруз гила а кардикай садазни чир тежедайвал чун чпелай элягъиз кІанзавани? Ваъ! Иниз абур чеб атана, чпи чун инай акъудрай.

³⁸ Къуллугъчийри Павеланни Силадин гафар гъакимрал агакъарна. Павелни Сила Римдин ватанэгълияр тирдакай чир хъайила, гъакимриз кичІе хъана. ³⁹ Абуру атана багъишламишун тІалабна. Гъакимри абурувай дустагъдай экъечІна шегъердай масаниз хъфин тІалабна. ⁴⁰ Дустагъдай

экъечІна, Павелни Сила Лидиядин кІвализ фена. Абуру ана авай стхайрин руьгь мягкемарна. Адалай гуьгъуьниз абур чпин рекъиз экъечІна.

Фесалоникда халкъ къарагъун

17 ¹Павелни адан юлдашар Амфиполдайни Аполониядай яна Фесалоникдиз атана. Ана чувудрин мискІин авай. ²⁻³Вичиз адет хъанвайвал Павел чувудрин мискІиндиз фена. Ина ада чувудар Пак Каламдин гъавурда твазвай. Пак Каламдал бинеламиш хъана, Павела Месигъди азиятар чІугун ва ахпа Адал къейидалай къулухъ чан хтун лазим тирди субутарзавай.

– Зун Вичикай рахазвай Иса гъа Месигъ я, – лугъузвай Павела.

⁴Адаз яб гайибурукай бязи чувудар, Аллагъ рикІел алай гзаф къадар грекар ва вилик-къилик квай гзаф дишегълияр Исадихъ инанмиш хъана. Абур Павелан патаз атана.

⁵Чувудри адаз пехилвал йизвай. Санал кІватІ хъана абур ру майдандилай гынавай вижесуз ксар жагъурна. Куьчебанрини халкъ кІватІна шегъерда гъулгъула туна. КІватІ хъайибур Павелни Сила жагъуриз Ясунан кІвал галайнихъ фена. Абуруз Павелни Сила халкъдин вилик акъудиз кІанзавай. ⁶⁻⁷Анай Павелни Сила жагъун тавурла, абур шегъердин гъукумдаррин патав Ясун ва амай инанмиш стхайр гъана. Халкъди гъарайзавай:

– Ясуна вичин кІвале къабулай инсанри фадлай дуьньяда гъулгъула тунва, гила абур, иниз атана, Римдин пачагъдин къанунар чІурзава ва Иса тІвар алай маса пачагъ ава лугъузва.

⁸И гафарин ван галукъай шегъердин гъакимрикни халкъдик къалабулукъ акатна. ⁹Абуру Ясунавайни адахъ галайбурувай дувандиз хтун патал залукар къачуна абур ахъайна.

Илчийр Берийда

¹⁰Инанмиш стхайри тадиз йифиз Павелни Сила Берийдиз рекъе туна. Берийдиз агакъайла, абур чувудрин мискІиндиз фена. ¹¹Берийвиар фесалониквийрилай рикІ ахъа

инсанар тир. Абуру Аллагьдин Гаф чИехи гьевесдалди кьабулзавай. Павелан гафар дуьзбур тирдахь инанмиш хьун патал абуру гьар юкьуз Пак Калам кИелзавай. ¹²Гзаф кьадар чувудар ва гьакИни вилик-кьилик квай са кьадар грек дишегьлиярни итимар инанмиш хьана. ¹³Амма Павела Аллагьдин гафуникай Берийда чирвилер гузва лагьана ван хьайила, Фесалоникда авай чувудар гьа инизни атана акьатна. Абуру футфа кутаз, халкь Павелазни Силадиз акси акьвазариз хьана. ¹⁴Стхайри Павел тадиз гьуьл галайвал ракурна, Силани Тимофей Берийда амукьна. ¹⁵Павел рекье твазвайбур адахь галаз Афинадиз кьван атана, ахпа абур Силадизни Тимофеяз жезмай кьван фаддаказ вичин патав хьша лугьузвай Павелан буйругь гваз элкьвена хьфена.

Павел Афинада

¹⁶Хтана кИанзавай вичин юлдашрал вил алаз Павела Афинада вахт акьудзавай. И шегьерда авай кьван бутар акурла, ам перт жезвай. ¹⁷Гьавилияй чувудрин мискИинда ада чувудрихьни Аллагь рикИеллай мажусийрихь галаз суьгьбетар ийизвай. Идалайни гьейри шегьердин майдандал вичел гьалтайбурухь галаз ада гьар юкьуз суьгьбетардай. ¹⁸Садра адахь галаз стойкар ва Эпикуран терефдарар тир са шумуд философ гьужетар ийиз эгечИна. Садбуру хабар кьазвай:

– И лагьлагьчидиз вуч лугьуз кИанзава?

Масадбуру лугьузвай:

– Аквазвайвал, ада яд уьлквейрин гьуцарикай ихтилатзава.

Абуру акИ Павела Месигьдикай ва кьейидалай кьулухь адал чан хтуникай рахазвайдакай лугьузвай.

¹⁹Павелаз Ареопаг тIвар алай кIунтIунал кIватI жедай межлисдиз эверна. Межлисдин кьилевайбуру адавай хабар кьуна:

– Вуна лугьузвай цIийи чирвал вуч ятIа чаз чирайтIа жедачни? ²⁰Вун гьариба затIарикай рахазва, абур вуч гафар ятIа чаз чир хьана кИанзава.

²¹ (Афинадин агъалийрини ана яшамиш жезвай чара уъл-квейрай тир инсанри чпин вахт цИйи хабарар ахъайиз ва абуруз яб гуз акъудзавай.)

КІватІ хъанвайбурун вилик Павела къарагъна лагъана:

²² – Афинадин агъалияр! Гъи патай къачуртІани, заз куь-не куь гъуцариз гъурметзавайвал аквазва. ²³ Куь шегьерда къекъвез-къекъвез гъуцариз икрамдай чкайриз фейила, заз гъатта «ЧАЗ ТЕЧИДАЙ ГЪУЦАРИЗ» лугъудай гафар кхъенвай къурбанддин къванни акуна. Гъа и квез течиз куьне икрамзавай Аллагъдикай за квез суьгъбетда. ²⁴ Дуьнья ва ада авай къван затІар халкъ авур Аллагъ цавунни чилин Худа я. Ам инсанрин гъилералди эцигнавай дараматра яшамиш жезвач. ²⁵ Адаз инсанрин гъил хкІур са затІни герек туш. Акси яз, инсанриз руьгъ, нефес ва амай вири затІар Ада Вичи гузва. ²⁶ Ада са инсандикай инсаният халкъна. Вири инсанриз Ада яшамиш жадай вахтни чка тайинарна. ²⁷ Аллагъди инсанривай Вичихъ къекъвез жадайвал, Вичин патав къвез жадайвал ва Вич жагъуриз жадайвал вири авуна. Ам чи гъар садан мукъув гва эхир. ²⁸ Гъам себеб яз чун Адахъ галаз сих яз яшамиш жезва, гъерекатдани ава, дуьньядални ала. Куь са бязи шаиррини гъа икІ лагъанай:

«Чун Гъадан несил я».

²⁹ Чи Аллагъ къизилдикайни гимишдикай ва я къванцикай инсанрин фикиррини амалри арадал гъанвай суьрет туш. ³⁰ Къадим вахтара са куьникайни хабар авачиз тапан гъуцариз икрамзавай инсанар Аллагъди жазаламишдачир, гила, лагъайтІа, Ада вири инсанриз Вичин рекъел ша лугъузва. ³¹ Аллагъди дуьньядин адалатлу дуван ийидай югъ тайинарнава. А дуван нин гъилералди ийидатІа, гъа Касни къалурнава. А касдал къейидалай къулухъ чан хкуналди, Аллагъди вири инсанриз Вичи тайинарнавайди Гъам тирди субутна.

³² Иналлайбуруз къейидалай къулухъ чан хтана лугъудай гафарин ван атайла, абурукай са бязибуру ягъанатдин хъверна, са бязибуру лагъана:

– Чаз мад сеферда ви и ихтилатдиз яб хгуз кІанзава.

³³ КІватІ хъанвайбур гъанал туна Павел хъфена.

³⁴ Амма са бязибур Павелан гафарихъ инанмиш хъана. Абур адан патав атана. Абурун арада Ареопагдин къул-лугъчи Дионисий, Дамар лугъудай са дишегъли ва масабур авай.

Павел Коринфда

18 ¹Гъадалай къулухъ Афина туна, Павел Коринфдиз фена. ²Ана адал Пунтдай тир Акила лугъудай са чувуд ва адан паб Прискилла гъалтна. Абур Коринфдиз Италиядай и мукъвара атанвайбур тир, вучиз лагъайтІа Клавдий пачагъди вири чувудриз Римдай экъечІна хъфин буйругънавай. Павел абурал къил чІугваз фена. ³Павелни Акила са пешедин инсанар тир – абуру алачухар цвадай, гъакІ хъайила Павел абурухъ галаз кІвалахиз амукъна. ⁴Гъар кишдин юкъуз ада чувудрин мискІинда Иса Месигъ я лугъуз чувударни грекар вичин чІалал гъиз алахъзавай.

⁵Македониядай Силани Тимофей хтайла, Павела вири вичин вахт чирвилериз серфна. Ада чувудриз Иса гъакъикъи Месигъ я лугъуз абур инанмишарзавай. ⁶Чувудри и карда адаз манийвал ийиз, адан хатурдихъ хукІуриз хъайила, ада вичин пекерал ацукънавай руг юзурна абуруз лагъана:

– Аллагъди куън телеф авуртІа, тахсир куъди жеда! За жувавай жедайди авуна, гила за фена мажусийриз чирвилер гуда.

⁷Чувудрин мискІиндай экъечІна ам Аллагъ рикІел алай Юст Тит лугъудай касдин кІвализ фена. Адан кІвал мискІиндин патав гвай.

⁸Чувудрин мискІиндин гъаким Крисп ва адан вири хзан Худадахъ инанмиш хъана. Павелаз яб гайи гзаф къадар коринфвиарни инанмиш хъунин лишан яз циз гъахъна.

⁹⁻¹⁰Са йифиз Павелаз ахварай Худади лагъана:

– КичІе жемир, вахъ Зун гала. И шегъерда зи инсанар гзаф ава, вак хкІадай са касни жедач. Гъавиляй рахух, кисмир.

¹¹ Аллагьдин гафуникай чирвилер гуз, Павела ана йисни зур акьудна.

¹² Галлион Ахаяда гьаким тир ч'авуз чувудар вири сад хьана Павелал гьавалат хьана. Ам кьуна абуру дувандиз гьана. ¹³ Абур адак тахсирар кутаз эгеч'на:

– И кас чи Къанундив кьан тийизвайвал Аллагьдиз ибадат ая лугьуз инсанар вичин рекьиз гьиз алахьнава.

¹⁴ Павела сивяй гаф акьуддалди, Галлиона элкьвена чувудриз лагьана:

– Чувудар, эгер куьне и касди ч'ехи са ч'уру кар авуна лагьана адак тахсир кутазвайт'а, за квез яб гудай. ¹⁵ Амма гьуьжет гафарикай, т'варарикай ва куь Къанундикай физват'а, абурай кьил куьне акьуда. Заз и крапа гьаким жез к'анзавач.

¹⁶ Галлиона абур дуванханадай акьуд лагьана буйругь гана. ¹⁷ Инал абуру чувудрин миск'индин гьаким Сасфен кьуна, дуванханадин вилик ам гатаз эгеч'на, амма Галлиона и кардиз гьич ябни ганач.

Павел Антиохдиз хтун

¹⁸ Са кьадар вахтунда Павел Коринфда амукьна. Ахпа, стхайриз сагьрай лагьана, ам гимиде аваз Сириядиз фена. Адахь галаз Прискилла ва Акила рекье гьатна. Кинхрейдаяй эгьеч'далди Аллагьдин вилик кьин кьунин лишан яз ада уьлгуьчдалди вичин кьил туна. ¹⁹ Абур Эфесдиз акьатна. Прискилла ва Акила гьана амаз, Павела фена чувудрин миск'инда чувудрихь галаз суьгьбетар ийиз хьана. ²⁰ Абуру адаз чпихь галаз са кьадар вахтунда амукьун теклифна, амма ам рази хьанач. ²¹ Хьфидайла ада лагьана:

– Аллагьди рехь гайит'а, куь патав зун мад хкведа.

Павел гимиде аваз Эфесдай хьфена. ²² Кесарияда гимидай эвич'на, ам чкадин инанмишбурун патав фена, абуруз салам-дуьа авуна. Анай ам Антиохдиз рекье гьатна. ²³ Са кьадар вахт Антиохда акьудна, шегьердай шегьердиз физ, Галатияни Фригия тирвал кьекьез, Павела инанмишбурун руьгь амайдалайни мягькемарзавай.

ПАВЕЛАН ПУДЛАГЪАЙ СИЯГЪАТ

Аполлос Эфес шегьерда

²⁴ Гъа чIавуз Эфесдиз Аполлос лугъудай са чувуд атана. Вич Александриядай тир Аполлос кIелнавай инсан тир. Пак Калам адаз хъсандиз чидай. ²⁵ Худадин рекъикайни адаз са ни ятIани хъсандиз чирвилер ганвай. Адаз чизвайди анжах Ягъяди циз гъахь лугъузвайди тиртIани, ада лап рикIивай ва галай-галайвал инсанриз Месигъдикай чирвилер гузвай. ²⁶ Садра ам гъа идакай чувудрин мискIинда викIегъвилелди рахадайла, Прискилладизни Акиладиз адан ван хъана. Абуру ам чпин кIвализ тухвана гъакъикъатда Аллагъдин рехъ вуч затI ятIа гъавурда туна. ²⁷ Аполлосаз Ахайядиз физ кIан хъайила, Исадихъ инанмиш стхайри адаз хъсан рехъ хъурай лагъана. Абуру Ахайяда авай инанмишбуруз Аполлос къабулун паталай чарни кхъенай. Аниз атана агакъайла, адаз Аллагъдин мергъемерт себеб яз инанмиш хъайибур акуна ва ада абуруз зурба куьмекар гана. ²⁸ Аполлоса халкъ авай чкайра чувудрихъ галаз ийизвай гъуьжетра, Пак Каламдал бинеламиш хъана, Иса Месигъ тирди субутдай. А гъуьжетра Аполлос гъамиша гъалиб жедай.

Павел Эфесда

19 ¹ Аполлос Коринфда авай чIавуз Павел вини уьлквейриз сиягъатдиз акъатнай. Ам Эфесдиз атана. Ана адал са шумуд инанмишди гьалтна.

² – Куьн Исадихъ инанмиш хъайила, квек Пак Руьгъ акатнайни? – лагъана ада абурувай хабар къуна.

– Чаз Пак Руьгъ вуч затI ятIа гъич ванни хъайиди туш, – лагъана абуру адаз жаваб гана.

³ Инал Павела абурувай хабар къуна:

– Це гъахъдайла бес куьн квехъ инанмиш тир?

– Чун Ягъяди лагъай гафарихъ инанмиш яз це гъахънай, – лагъана жаваб гана абуру.

⁴Павела лагъана:

– Ягъяди инсанриз Аллагъдиз килиг хъувунин лишан яз це гъахъ ва гъаКI вичелай гуьгъуьниз къведай Исадихъни инанмиш хъухъ лугъузвай.

⁵И гафар ван хъайи абур Худа Исадихъ инанмиш хъунин лишан яз гъасятда це гъахъна. ⁶Павела абурулай гъил алтадна, абурукни Пак Руьгъ акатна. Гъа инал абур, жуьреба-жуьре чIаларал Аллагъдин мецелай рахаз хъана. ⁷Абур цIикъвед кас къван авай.

⁸Павела пуд вацра чувудрин мискIинра чирвилер гана. Ада чувудрихъ галаз авур гъуьжетра Аллагъдин пачагъвал вуч затI ятIа вири чIалахъ жедайвал ачухарна. ⁹Адаз яб гузвайбурукай са бязибур терс тир. Адан гафарин чIалахъ тежез, абуру Аллагъдин рекъиз себ гузвай. Павел абурун патавай хъфена ва вичихъ галаз вичин тилмизарни хутахна. Ада гъар юкъуз Тиранан мектебда чирвилер гузвай. ¹⁰Гъа икI давам хъайи къве йисан къене Асияда яшамиш жезвай вири чувудризни грекриз Худадин гафуникай хабар хъана.

¹¹Аллагъди тежер хътин аламатар Павелан гъилералди къилиз акъудзавай. ¹²Азарлубурун патав гъатта Павела ишлемишай ягълухарни хуруганар гъидай, абурукай себеб жез азарлубур дири хъжедай, чIуру жинерар хкатдай. ¹³А чкайра инсанрикай жинерар хкудзавай са бязи чувудар мадни авай, абуруни, жинерар хкуддайла, Месигъ Исадин тIвар къун къетIна. Абуру жинерриз лугъуз хъана:

– Вичикай Павела ихтилатай Исадин тIварцIелай за ваз и касдикай хкечI лагъана буйругъзава.

¹⁴ЧIехи кешиш Скевадин ирид хва гъа и кардал машгъул тир. ¹⁵Садра абуруз са никай ятIани чIуру жин хкудиз кIан хъайила, ада абуруз лагъана:

– Иса заз чида, Павелакайни заз хабар ава, бес къун ву-
жар я?

¹⁶ЧIуру жин квай инсан абурал гъавалат хъана, ада абур кIаник кутуна. Ада абуруз ахътин гатунар къуна хъи, иви кIвахъна физ, жинерар хкудзавайбур пекерни алачиз а

кІваляй катна хъфена. ¹⁷Эфесда яшамиш жезвай чувудриз-ни грекриз и кардикай хабар хъайила, абурук кичІ акатна. Гъанлай Худа Исадин тІвар абуру зурба гъурметдалди къаз хъана.

¹⁸Инанмиш хъайи гзафбуру, къвез, чпи авур чІуру крар вирибурун вилик хиве къаз хъана. ¹⁹Виликдай суьгъурчивилер авур гзафбуруни чпин суьгъурдин ктабар гваз къвез, абур виридан вилик цІуз гадарнай. ЦІуз вегъей къван ктабрин къимет гысабайла, ам яхцІурни цІуд агъзур драгмадив къван агакънай. ²⁰Гъа икІ халкъарин арада гегъеншдиз чкІиз, Аллагъдин гафуни къуват къачузвай.

Эфесда къал

²¹Хъайи вири крарилай къулухъ Павела Македониядайн Ахайядай яна Ярусалимдиз фидай меслятна.

– Ярусалимда хъайидалай къулухъ зун Римдизни акъатун лазим я, – лагъана ада.

²²Македониядиз ада къве куьмекчи, Тимофейни Эраст ракъурна, вични са тІимил вахтунда Асияда амукъна.

²³И чІавуз Аллагъдин рекъин паталай лап чІехи къалар акъатна. ²⁴Заргар Димитрийди гимишдикай Артемидадин* ибадатханадин гъвечИи кІалубар расиз маса гузвай. И кІва-лахди адазни чкадин устІарриз чІехи хийирар гъизвай. ²⁵Садра ада вичин шакІуртІар ва маса устІарар кІватІна абуруз лагъана:

– И карди чаз хъсан хийир гузвайди квез чизва. ²⁶И Павел лугъудай касди Эфесда ва вири Асияда инсандин гъилеривай гъуцар ийиз жедай туш лугъуз, гзаф инсанар чІалахъарна вичин патаз гъанва. ²⁷Исятда неинки чи пеше къиметдай аватунин, гъакІни чІехи гъуц Артемидадин ибадатхана чкІунин хаталувал арадал атанва. ГъакІ хъайила, вичиз вири Асияди ва вири дуьньяди икрамзавай вилик-къилик квай дишегъли-гъуц Артемида кІвачерик аватун мумкин я.

* 19:24 *Артемида* – къадим Грецияда гъурч авунин гъуц тир.

²⁸ И гафарин ван хъайила, устIаррик хъел акатна, абуру гъарайиз хъана:

– Яшамишрай Эфесдин Артемида!

²⁹ Са герендилаи вири шегъердик юзун акатна. Инсанри Павелан юлдашар тир македонияви Гайни Аристарх кьуна. Вири шегъердин мярекетар кьиле физвай чкадиз фена.

³⁰ Павелаз халкъдин вилик экъечIна рахаз кIан хъана, амма адан терефдарри ам ахъайнач. ³¹ Асиядин са бязи гьукумдарри, чеб Павелан дустар хьуниз килигна, иниз кьвемир лагъана адан патав инсанар ракъурна.

³² КIватI хъанвайбуру вири какахънавай. Садбуру са гафар гъарайзавай, муькуьбуру маса. Чехи паюниз чеб аниз вучиз атанвайбуру ятIа чизвачир. ³³ Чувудри чпин патай рахун патал Искендер вилик акъудна ва адаз вуч лугъудатIа чирна. Искендера гаф къачуз гьилелди ишара авуна. ³⁴ Амма ам чувуд тирди чир хъайила, вирибуру сад хъиз гъарайиз хъана:

– Яшамишрай Эфесдин Артемида!

Абуру кьве сятда кьван гъараяр авуна. ³⁵ Ахпа халкъдин вилик шегъердин чIехибурукай сад экъечIна. Ада абур секинарна, лагъана:

– Эфесвиар! Вилик-кьилик квай гьуц Артемидадин ибадатхана Эфес шегъерда авайдакай вири дуьньядиз хабар авачни? Цавай аватай адан къамат алай кьван Эфесда авайди тийижирди авани? ³⁶ Эгер и кар инкариз жедай кас авачтIа, куьн секин хьун лазим я, фагьум тавуна са карни авуна кIандач. ³⁷ Куьне иниз кьуна гъайи инсанрикай садани ибадатхана атIанач ва куь Артемидадиз экъуьгънач. ³⁸ Эгер Димитрийдини адан юлдашри са нелай ятIани арзайизватIа, чахъ дуван ва гьакимар ава. Куь арзайрай гъабуру кьил акъудда. ³⁹ Эгер кьез гъабурни тIимил яз аквазватIа, халкъдин межлис кьанун тирвал кIватIиз жеда. ⁴⁰ Къал къарагъарна лагъана кье хъайи крарай чак тахсирар кутаз хъайитIа, чаз чун гъахъар хъийидай делилар жагъидач, вучиз лагъайтIа, вири къал-къул бине авачирди я.

⁴¹ Гъа и гафар лагъана, ада халкъ ахъайна.

Павел Македониядизни Грециядиз фин

20 ¹Кьалар кутьягь хьайила, Павела, Исадихь инанмиш-
бур кІватІна, абурук руьгь кутуна. Абуруз сагърай ла-
гьана, ам Македониядиз рекье гьатна. ²Фидай рехъди ада
инанмишбуруз руьгь кутадай гафар лугьуз, абурун инан-
мишвал мягкемарзавай. Грециядиз атайла, ³ада ана пуд
варз акьудна. Сириядиз фидай арада чувудриз адаз акси яз
чІуру кьаст ийиз кІан хьана. Ада Македониядай яна элкь-
вена хтун кьетІна. ⁴Хъфидайла адахь берийви Пирран хва
Супатр, Фесалоникдай тир Аристархни Секунд, Дербатай
тир Гай ва Тимофей, Асиядай тир Трофимни Тихик галай.
⁵Абуру, чалай вилик фена, чун Троадада вилив хуьзвай.
⁶Чун Тили фарин суварилай кьулухь Филипийдай гимида
аваз фена ва вад йикъалай Троадада абурук акахьна. Ана
чун ирид юкьуз амукьна.

Эвтихал чан хкун

⁷Гьафтедин сад лагъай юкьуз-гьяддиз*, чун вири фу нез
кІватІ хьана. Павела кІватІ хьанвайбурухь галаз ихтилатза-
вай. Ам пакад юкьуз хьфин лазим тир. Иниз килигна, их-
тилатар кьуланфералди давам хьана. ⁸Чун кІватІ хьанвай
тавдин кІвале гзаф чирагъар кузвай. ⁹ДакІарда Эвтих лу-
гьудай жегьил гада ацукьнавай. Павел рахазвайла, гада ах-
варин хиялда гьатзавай. Ахпа, михьиз ахварал фейила, ам
пуд лагъай гьавадай аватна. Фена хкажайла, ам кьенваз
жагьана. ¹⁰Павел кІаник эвичІна, жегьил гададин винел
ярх хьана, ам кьужахламишна.

– Архайин хьухь, – лагьана, ам кьарагьна. – Адал чан
алама!

¹¹Павел мад кІвализ хкаж хьхьана. Ада атІуз фу тІуьна.
Экв жедалди ада сугьбетар авуна, пакамахь ам анай хьфе-
на. ¹²Жегьил гадани саламат яз кІвализ хкана. И карди ви-
ридаз хвеша авуна.

* 20:7 Чувудри гьафтедин сад лагъай югь гьяд югь яз гьисабзавай.

Троададай Милитдиз

¹³ Гимида аваз чун Ассдиз фена. Ана Павелни чак ака-хьун лазим тир. Чун ина вичел вил алаз акъвазунин патажай ада вичи лагъанай, амма адаз вичиз къурамаддин рекъай физ кІан хъана. ¹⁴ Ассда ам чи вилик экъечІна, чи гимидиз акъахна, чун вири Митилендиз фена. ¹⁵ Анай пакагъан юкъуз чун Хиосдилай алатна фена. Са югъ арадай фейила, чун Самосдиз, мадни са йикъалай Милитдиз агакхна. ¹⁶ Асияда геж тахьун патал Павела Эфесда акъваз тавуна фин меслятна. Адаз, агакхиз хъайитІа, Ярусалимдиз Песахдин яхцІурни цІуд лагъай йикъан суварик физ кІанзавай, гъавиляй адак тади квай.

Эфесдин агъсакъалрихъ галаз суьгъбет

¹⁷ Эфесдин инанмишбурун кхиле авай агъсакъалар кІватІун патал Павела инсанар ракъурна. ¹⁸ Абур атана кІватІ хъайила, ада абуруз лагъана:

– Асиядиз атай сифте йикъарилай эгечІна зун ина, куь арада, гьикІ яшамиш хъанатІа, квез чизва. ¹⁹ Чувудри зи кхилел еке синагъар гъайи чІавуз за муьтІуьгъдаказ, вилел нагъв алаз Аллагъдиз къуллугъна. ²⁰ Квез хийир гудай са карни за квекай чуьнуьхнач, гъам халкъ алай чкайрани, гъам куь кІвалерани за квез чирвилер гана.

²¹ За чувудризни грекриз абур Аллагъдиз килигун ва чи Худа Исадихъ инанмиш хьун лазим тирди малумарнай. ²² Ингъе, исятда зун Пак Руьгъдин гуьгъуьнаваз Ярусалимдиз физва, заз ана вуч жедатІани чизвач. ²³ Заз анжах чизва хьи, гъар са шегъерда Пак Руьгъди зи кхилел къведай азаб-азиятрикай ва зун душтагъда гъатдайдакай заз виликамаз хабарзава. ²⁴ Амма заз жуван уьмуьр са квяйни аквазвач. Заз кІанзавайди Худа Месигъ Исади зал Аллагъдин мергъемер тир Шад Хабардикай шагъидвал ая лагъана тапшурмишнавай кар кхилиз акъудун я.

²⁵ Куь арада за Аллагъдин пачагъвиликай малумарнай. Гила заз чизва хьи, квекай садазни мад зун ахквадач. ²⁶ ГъакІ

хъайила за квез лугъзува: эгер Аллагъди са вуж ятІани телеф авуртІа, тахсир зиди жедач. ²⁷ За квез, са затІни чуьнуьх тийиз, гъамиша Аллагъдин къастуникай лагъанай. ²⁸ Пак Руьгъди Вичи квекай инанмишбурун суьруьдин чубанар авуна. Жувал ва Аллагъди Вичин ивидалди къазанмишай инанмишбурал вил алаз хъухъ, абурув чІуру крар ийиз тамир.

²⁹ Зун инай хъфейла, куь патав пехъи жанавуруар къведа, абуру суьруьдиз инсаф ийидач. И кардикай заз чизва. ³⁰ Гъатта куь арадайни ягъалмишардай насигъатар гудайбур акъатда, абуруз инанмишбур чпин рекъел гъиз кІан жеда. ³¹ ГъакІ хъайила мукъаят хъухъ! За вилерал нагъв алаз датІана пуд йисан къене квез гъар садаз акъулар гайиди рикІел хухъ!

³² Исятда за куьн Аллагъдал ва Адан регъимлу гафунал аманатзава. И гафунихъ куьн мягъкемардай къуват ава, и гафунивай квекай Аллагъдиз вафалу пак инсанар ийиз жеда. ³³ Заз гъич садавайни я гимиш, я къизил, я пекер къачуз кІан хъайиди туш. ³⁴ Зи ва зи юлдашрин фу за жуван гъилералди къазанмишзавайди квез чизва. ³⁵ Худа Исадин «Гузвай кас къачузвайдалай бахтлу я» лугъудай гафар гъамиша рикІел хвена, за вири краара ажузбуруз куьмек гана. Гъа икІ, жуван къуватар гъайиф татана зегъмет чІугуналди за квез куьнени гъа икІ авуна кІандайди къалурна.

³⁶ И гафар лагъана Павела, виридахъ галаз санал метІер чилиз яна, дуьа авуна. ³⁷ Вирида, шехъиз ва ам къужахламишиз, адаз теменар гузвай. ³⁸ Абуруз иллаки адан чун чаз ахквадач лагъай гафари хажалат авунвай. Павел абуру гимидал къван рекъе туна.

Ярусалимдиз сиягъат

21 ¹ Абурухъ галаз чара хъхъана, чун гъуьлуьз экъечІна ва дуьз Косдал фена. Пакагъан юкъуз чун Родосдиз агакъна. Гъанайни Патарадиз фена. ² Ана Финикиядиз физвай гими жагъурна, гъада аваз рехъ давамарна. ³ Кипр аквадайвал къибле патай яна Сириядиз фена. Тир шегъерда

чи гими гьуьлуьн кьерехдив акъвазарна адай парар авудна. ⁴Ина чна Исадихь инанмишбур жагъурна, абурухъ галаз ирид югъ акъудна. Са бязибуру Павелаз Ярусалимдиз фимир лугъуз минетна. ИкI абуруз Пак Руьгъди лагъанвайди тир. ⁵Вахт атана агакъайла, чун чи рекъиз физ гъазур хъана. Вири инанмишбур, абурун папарни аялар чун рекъе тваз шегъердай гьуьлуьн кьерехдал къван экъечIна. Ана чна метIер чилиз яна дубаяр авуна. ⁶Чун, сада садаз сагърай лагъана, гимидиз акъахна. Абурни чпин кIвалериз хъфена.

⁷Тир шегъердай чун Птолемаиддиз атана. Гъана чи стхайрал къил чIугуна абурухъ галаз са югъ акъудна. ⁸Гуьгъунин юкъуз анай Кесариядиз рекъе гъатна. Ина Шад Хабар чукIурзавай Филипан кIвале акъвазна. Ам Ярусалимдин инанмишбурун кIватIалди тайинарнавай ирид къуллугъчидикай сад тир. ⁹Адахъ гьуьлуьз тегъенвай къуд руш авай, абурувай Аллагъдин мецелай рахаз жадай.

¹⁰Чун ина аваз са шумуд югъ алатайла, иниз Ягъудиядай пайгъамбар Агаб акъатна. ¹¹Ам чи патав атана, ада Павелан чIул къачуна вичин гъилер, кIвачер кутIунна ва лагъана:

– Пак Руьгъди лугъузва хьи, Ярусалимда и чIулунин сажьиб чувудри гъа икI кутIунна мажусийрин гъиле твада.

¹²И гафар чаз ван хъайила, чна ва амай вирибуру Павелаз Ярусалимдиз фимир лугъуз минет ийиз хъана. ¹³Амма Павела лагъана:

– Шелар ийиз куьне зи рикI вучиз падзава? Зун неинки дустагъда ацукъиз, гъакI Худа Исадин хатурдай Ярусалимда чанни гуз гъазур я.

¹⁴Ам чIалал гъиз тахъайла, чун яваш хъана. Чна лагъана:

– Къуй Аллагъдиз кIандайвал хъурай.

¹⁵Са шумуд йикъалай чун рекъе гъатиз гъазур хъана ва Ярусалимдиз фена. ¹⁶Чахъ галаз Кесариядай са бязи инанмишбурни атана. Абуру чун Мнасонан кIвализ гъана, чун гъана амукъна. Кипрдай тир Мнасон лап фад Исадихь инанмиш хъанвайди тир.

Якъубан меслят

¹⁷Ярусалимда стхайри чун хушвилелди къабулна. ¹⁸Пакагъан юкъуз Павел чахъ галаз Якъубан патав атана. Ана инанмишбурун чехибур вири кIватI хъанвай. ¹⁹Салам гайи-далай къулухъ, Павела Аллагъди Вичин куъмекдалди мажусийрин арада авур крарикай галай-галайвал суьгъбетна. ²⁰Адаз дикъетдалди яб гайибуру Аллагъдиз шукурар авуна. Ахпа абуру Павелаз лагъана:

– Гила ваз, стха, инанмиш хъанвай чувудар гыкъван аватIа чидани? Абуру вирида гъакъсагъвилелди Къанундал амалзава. ²¹Вуна, мажусийрин арада яшамиш жезвай вири чувудриз Мусадин Къанундикай кърех хъухъ, аялар мад суьннет хыйимир ва чи адетар къуна ацукъмир лугъзвай ванер абуруз атанва. ²²Абуруз, гьелбетда, вун атанвайдакай хабар жеда. Чна вуч авун лазим я?

²³ГъакI хъайила чна гудай меслятдиз яб це. Чи арада Аллагъдин вилик кьин кър къуд кас ава. ²⁴Гъабурни галаз фена адет тирвал михъвилер ая, абуру гана кIандай пулни вуна це, гъа и чIавуз абурувай Аллагъдин вилик кьин къунин лишан яз кьилерни тваз жеда. Гъа икI авуртIа, вун Къанундихъ къадайвал яшамиш жезвайди виридаз аквада. Вакай чукIурнавай хабарар тапанбур тирди виридаз малум жеда. ²⁵Инанмиш хъанвай мажусийриз, лагъайтIа, чна абуру кьилиз акъудна кIанзавай ихътин къайдаяр авай чар кхъенай: бутриз кърбанднавай тIуьн, гиликъай гъайвандин як, иви кумай як немир, зинавиликай яргъаз хъухъ.

²⁶Пакад юкъуз а ксарихъ галаз фена, Павела михъвилер авуна. Ахпа ада, Аллагъдин КIвализ гъахъна, чпин михъвилерин вахт куьтягъ жедай югъ кешишриз малумарна. И юкъуз Павелани адахъ галай къуд касди кърбандар авун лазим тир.

Павел дустагъун

²⁷⁻²⁸Михъвилер авуна ирид югъ алатайла, Павел Аллагъдин КIвале аваз акур Асиядай тир са шумуд чувуд гъарайиз эгечIна:

– Израилвиар! Чи куьмекдиз ша! Виринра чи халкъдиз, чи кьанунриз ва Пак Аллагьдин КІвализ акси гафар лугузвай кас гьа им я. Ада иниз грекарни кваз гьанва, гьадалди ада чи Аллагьдин КІвал мурдар авунва.

Гьа икІ футфа кутуна абуру халкъдив Павел кьаз туна.

²⁹ Виликрай садра абуруз Павелахъ галаз шегьерда Эфесдай тир грек Трофим акунай, гьакІ хьайила абуру ам Павела вичихъ галаз Аллагьдин КІвализ гьанва лагьана фикирнай. ³⁰ Вири шегьерда гьулгьула гьатна. Кьуд патухьай кьез инсанар кІватІ жезвай. Павел кьуна, Аллагьдин КІвалай галчІурна акьудна. Гьанин варарни гьасятда КІвена. ³¹ Абур ам рекьиз алахьнавай, амма вири Ярусалимда гьулгьула гьатнавайдакай шегьерда авай Римдин кьушундин кьилевайдаз хабар гана. ³² Ам, тадиз са шумуд офицерни аскер галаз халкъдин арадиз гьахьна. Абур акурла, кьал кьачунвайбуру Павелаз кьазвай гатунар акьвазарна. ³³ Кьушундин кьилевайда Павел кьуна адаз кьандавар ягьун буйругьна. Офицерди халкъдивай гатазвай кас вуж я, ада вуч авуна лагьана хабар кьуна. ³⁴ Халкъдин арадай садбуру са гафар, муькуьбуру маса гафар гьарайзавай, гьулгьуладин гьилий адаз са тайин жаваб жагьанач. ГьакІ хьайила, ада Павел кьеледиз тухун эмирна. ³⁵ Абур кьеледин гуарив агакьайла, халкъ акІ кьизмиш хьана хьи, аскерар Павел гьилерал алаз тухуниз мажбур хьана.

³⁶ Халкъди:

– Ам яна йикъ! – лугуз гьарайзавай.

Гуарал рахунар

³⁷ Аскерри Павел кьеледин кьенез тухузвайла, ада кьушундин кьилевайдахъ элкьвена лагьана:

– Жечни квевай са кардикай тІалабайтІа?

– Яъ, вун грек чІалал рахазвани?! – жаваб яз хабар кьуна кьушундин кьилевайда. ³⁸ Вун и мукьвара кьалар акьудна, кьумлухдиз кьуд агьзур кьачагъ галаз катай египетви яни?

³⁹ Павела жаваб гана:

– Зун чувуд я, Киликияда авай Тарс лугьудай тIвар-ван авай шегьердин эгъли я. За тавакъу ийида, заз халкъдихъ элкъвена рахадай ихтияр це.

⁴⁰ Къушундин къилевайда ихтияр гайила, Павела гурарал акъвазна халкъдиз гъилелди ишара авуна. Халкъ кисайла, ам чувуд чIалал рахаз эгечIна.

Ярусалимдин чувудрин вилик

22¹– Бубаяр, стхаяр, куъне заз жув хуън паталай къве гаф лугьудай ихтияр це.

² Ам чувуд чIалал рахаз акурла, абур вири михъиз кис хъана.

³– Зун чувуд я, зи сихил Киликияда авай Тарсдай я. И шегьерда заз тербия гана. Чи бубайрин къанундин дибар Гамалила заз лап хъсандиз чирна. Инал акъвазнавай куън хъиз, зунни Аллагъдин гафар рикIивай къилиз акъудиз алахъна. ⁴ Зун Исадин рекъел атайбур хурук кутаз ва абур рекъидай рекъер жагъуриз хъана. За итимарни папар къаз, дустагъриз вегъедай. ⁵ Лап чIехи кешишдивайни амай кешишривай а крарин шагъидвал ийиз жеда. За абурувай Дамаскдиз фин патал стхайриз кхъенвай чарни къачунай. Аниз фейила, заз вири инанмишбур къаз ва Ярусалимдиз хкана абуруз жаза гуз кIанзавай.

⁶ Физвай рекъе, нисинриз хъиз Дамаскдиз агакъзавайла, садлагъана цаварай атай къати экуъни зун ишигълаванна.

⁷ Ахпа зун чилел ярх хъана, гъа и арада захъ элкъвена рахазвай ван акъатна:

– Я Саул! Я Саул! Вуна Зун вучиз хурук кутунва?

⁸ За хабар къуна:

– Вун вуж я, я Худа?

Ада заз жаваб гана:

– Зун вуна хурук кутунвай Назаретдай тир Иса я.

⁹ Захъ галай юлдашриз экв ақунай, амма заз атай ван абуруз атанач. ¹⁰ За хабар къуна:

– Я Худа, за вуч авун лазим я?

Худади заз жаваб гана:

– Къарагъна Дамаскдиз алад, Аллагъди кхъенвай вуна авуна кІандай крарикай ваз ана лугъуда.

¹¹Аллагъдин баркалладин экуьни зун буьркьюь авуниз килигна, юлдаши гъил къуна, зун Дамаскдиз гъана. ¹²Ана Анания лугъудай са кас зи патав атана. Ам Аллагъ рикІел алай, Мусадин Къанундал амалзавай инсан тир, чувудрин арада адас зурба гъурмет авай. ¹³Зи патав атана, зи вилик акъвазна, ада заз лагъана:

– Саул стха, ви вилериз экв хтанва!

Зи вилер гъасятда ахъа хъхъана, заз ам акуна. ¹⁴⁻¹⁵Ада лагъана:

– Чи бубайрин Худади вун хкъягъна ви гъакъиндай Вичин къаст ваз къалурна. Ваз Аллагъдин Пак Бенде акуна, ваз Адан гафар ван хъана, гила акурдакайни ван хъайидакай вавай шагъидди хъиз ихтилат ийиз жеда. ¹⁶Вучиз вуна ге- жарзава? Къарагъ, це гъахъ, жувак квай гунагърилай яд ала- дарна, Адан тІвар яхъ.

¹⁷Ахпа зун элкъвена Ярусалимдиз хтана. Аллагъдин КІвале дубаяр ийидайла, заз зун ахварал алай хъиз хъана. ¹⁸Заз захъ галаз рахазвай Худа акуна. Ада заз лагъана:

– Тадиз Ярусалимдай ахлад, ина авайбуру Завай чир хъа- йи крарикай ви шагъидвал къабулдач.

¹⁹За жаваб гана:

– Я Худа, чувудрин мискІиндай мискІиндиз физ, вахъ инанмиш вири ксар къаз, абур дустагъда кутаз хъайи кас зун тирди и инсанриз хабар ава. ²⁰Ви шагъид хъайи Сте- фан къванцин хура турлани зун гъанал алай, за къван га- йибурун пад къунай. За ам къейибурун пекер хуьзвай.

²¹Инал Худади заз лагъана:

– Алад, За вун яргъал уьлквейриз мажусийрин патав ра- къурзава.

Къушундин къилевайдан патав

²²И гафарал къведалди халкъди Павелаз яб гузвай, амма и гафар лугъунни кумаз, абур гъарайиз эгечІна:

– Ам дубъндылай терг ая, адал чан туна виже къведач!

²³ Абуру гъарайиз, чпин пекер гадариз, руг хчализ цавуз ахъайдайла, ²⁴ къушундин кылевайда Павел къеледиз твах лагъана эмирна. Вучиз халкъди адаз икъван гъарайзаватІа чириз кІанз ада ам гатана силис къун буйругъна. ²⁵ Гатун патал Павел кутІунзавайла, патав акъвазнавай офицердиз ада лагъана:

– Римдин къанунди гъахъ-дуван тавунвай Римдин ватанэгъли гатадай ихтияр гузвани?

²⁶ И гафар ван хъайила, ада фена къушундин кылевайдаз лагъана:

– Куъне вуч ийизва? А инсан Римдин ватанэгъли я.

²⁷ Павелан патав фена, къушундин кылевайда адавай хабар къуна:

– Лагъ кван заз, вун рикІивайни Римдин ватанэгъли яни?

– Эхъ, – лагъана жаваб гана Павела.

²⁸ Къушундин кылевайда лагъана:

– Римдин ватанэгъли хъун патал за гзаф пул гайиди тир.

– Зун Римдин ватанэгъли яз хайиди я, – лагъана жаваб гана Павела.

²⁹ Адавай силис къаз кІанзавайбур къулухъ хъана. Вичи Римдин ватанэгъли зунжурра турди къатІайла, къушундин кылевайдакни къалабулук акатна.

³⁰ Пакад юкъуз къушундин кылевайда Павел азадна. Чувудри адан хиве вуч тахсир твазватІа, авайвал чирун патал ада вири кешишар ва Агъсакъалрин КІватІал кІватІна. Ахпа ада Павел гъана, ам гъабурун вилик акъвазарна.

Агъсакъалрин КІватІалдин вилик

23 ¹ КІватІ хъанвайбуруз вил яна, Павела лагъана: – Стхаяр, къенин йикъал къведалди за жуван уьмуьрда Аллагъдин вилик зи везифаяр ачух рикІелди кылизи акъудзавай, зи виждан михъи я.

² Инал Павелан патав акъвазнавай лап чІехи кешиш Ананияди адан сив кутуна ягъ лагъана. ³ Павела адаз жаваб гана:

– Аллагьди вунни ягда, лацу чепедай асуннавай цал!
Вун инал гьахь-дуван авун патал ацукьнавайди я, амма вун
на зун ягь лугьуналди Къанун чІурзава.

⁴Павелан патав ацукьнавайбуру адаз лагъана:

– Аллагьдин лап чІехи кешишдин хатурдик вуна вуч ла-
гъана хукІурзава?

⁵Павела жаваб гана:

– Стхаяр, аз ам лап чІехи кешиш тирди чизвачир. Пак
Каламдани кхъенва эхир: «Ви халкъдин кбиле авайдакай
чІурукІа рахамир».

⁶КІватІ хъанвайбурукай садбур садукъаяр, муькуьбурни
фарисеяр тирди Павелаз чизвай, гьакІ хъайила ада ван
алаз Агъсакъалрин КІватІалдин векилриз лагъана:

– Стхаяр, зун фарисейдин хва фарисей я, зи дуванни
къейибурал чан хтуник умуд ква лугъуз ийизва.

⁷Ада икІ лугъун кумазни, фарисейринни садукъайрин арада
гьуьжет гьатна. КІватІал кьве патал пай хъана, вучиз лагъай-
тІа, ⁸садукъайри мейитрал чан хтунар, малаикар, жинерар
кваз къазвачир. Амма фарисейри абур авай крар я лугъузвай.
⁹ЧІехи гьарай-эвер акъатна. Фарисейрин патай тавратдарри-
кай са бязибур къарагъна хци гьуьжетар ийиз эгечІна:

– И касди авунвай са пис карни авач. Низ чида къван,
адав Руьгь ва я малаик раханачтІа?

¹⁰Гьуьжет акъван къати хъана хъи, къушундин кбилевай-
даз абуру Павел кІус-кІус ийиз кичІе хъана. Гъавиляй ада
ам ккІизвайбурун юкъвай акъудна къеледиз хутах лагъана
аскерриз буйругь гана.

¹¹Гуьгьуьнин йифиз Павелан патав акъвазна Худади ла-
гъана:

– ВикІегь хьухь! Ярусалимда вуна Закай шагьидвал
гьикІ авунатІа, Римдани вуна гьакІ шагьидвал ийида.

Павелаз акси чІуру къаст

¹²Пакагъан экуьнахъ са бязи чувудар кІватІ хъана. Павел
яна текъенмаз чпи сиве гьич са затІни твадач лагъана абур-
ру кьин къуна. ¹³Павелаз чІуру къаст ийиз кІанзавайбурун

къадар яхцГур касдилаини гзаф авай. ¹⁴Чехи кешишринни агъсакъалрин патав фена, абуру лагъана:

– Чна, Павел яна кьин тавунмаз, гьич са затИни я ненни ийидач, я хъванни, – лагъана кЕвелай кьин кьунва. ¹⁵Гъа икI куьне ва вири Агъсакъалрин КIватIалди, квез Павелавай галай-галайвал силис къаз кIанзава лагъана, къушундин кьилевайдав ам иниз гьиз тур. Чун гъазур хъана акъвазда. Ам аниз агакьунни кумаз, чна ам яна рекьиди.

¹⁶И чГуру къастуникай Павелан вахан хциз хабар хъана. Адани къеледиз фена Павелаз хабар гана. ¹⁷Павелани офицердиз эверна лагъана:

– И гада къушундин кьилевайдан патав твах, и касдиз адахъ галаз ийидай ихтилатар ава.

¹⁸Офицерди гада тухвана къушундин кьилевайдаз лагъана:

– Дустагънавай Павела и гада ви патав твах лагъана заз минетна. Адахъ ваз ийидай ихтилат ава.

¹⁹Къушундин кьилевайда гададин гьил къуна са патяхъ тухвана. Адахъ галаз кьилди амукъайла, адавай хабар къуна:

– Ваз вуч лугъуз кIанзава?

²⁰Гадади лагъана:

– Чувудриз вавай Павел пака Агъсакъалрин КIватIалдиз гьун тIалабиз кIанзава. И тIалабун абуру гуя Павелавай галай-галайвал силис къун патал ийизвайди я. ²¹Амма вун рази жемир, яхцГур касди ам чинеба вилив хуьда. Абуру ам текъенмаз чпи я недач, я хъвадач лугъуз кьин кьунва. Вун рази жеда лугъуз, абур гъазур хъана акъвазнава.

²²Къушундин кьилевайда гада ахъайна ва адаз буйругъна:

– Вуна заз и агъвалатдикай ихтилатайди гьич садазни лугъумир.

Павел Кесариядиз ракъурун

²³Къушундин кьилевайда вичин офицеррикай къведаз эверна абуруз буйругъ гана:

– Къве виш ях аскер, пудкъанни цГуд атлу ва къве виш кас жидаяр гвай аскерар гъазура. Нянин кIуьдаз чна Павел

Кесариядиз тухуда. ²⁴Павелаз улакь гъзура. Ибур вири Павел гъаким Феликсан патав агакьарун патал герек я.

²⁵Ада ихьтин чар кхьена: «²⁶Лисий Клавдийдин патай жанаби гъаким Феликсаз. Квез за саламар ракьурзава. ²⁷И кас чувудри кьунай, абур ам рекьиз гъзур хьанвай. Зун жуван аскерар галаз атана, ам Римдин ватанэгъли хьуниз килигна, за ам кьутармишна. ²⁸Абуру адак гьихьтин тахсирар кутазватIа чирун патал за ам Агьсакьалрин КIватIалдиз тухванай. ²⁹Зун гъавурда гьатайвал, абуру адак кутазвай тахсиркарвал чувудрин кьанундихь галаз алакьалу я. Заз адакай я рекьидай хьтин ва я дустагьда твадай хьтин тахсир жагьанач. ³⁰И касдиз чIуру кьаст авун патал чувудри гаф-чIал сад авунвайди заз малум хьайила, за ам тадиз ви патав ракьурна. Адак тахсир кутазвайбуруз за чпин делилар гьихьтинбур ятIа ваз чир ая лагьанва».

³¹Аскерар, чпиз буйругь гайивал, Павелни кьачуна йифиз Антипатридадиз атана. ³²Гуьгуьнин юкьуз Кесариядиз атлуяр фин лазим тир, амайбур элкьвена кьеледиз хтана. ³³Атлуяр Кесариядиз атана агакьайла, абуру гъакимдив чар ва Павел вич вахкана. ³⁴Гъакимди чар кIелна, Павелавай вич гьи вилаятдай я лагьана хабар кьуна. Павел Киликядай тирди чир хьайила, ³⁵ада лагьана:

– Вун тахсирлу ийизвайбур иниз атайтIа, гьа чIавуз за ви кардиз яб гуда.

Гъакимди Павел Кесария шегьерда Гьируда эцигай дараматда кьаравулар алаз хуьх лагьана буйругь гана.

Павелак кутазвай тахсир

24 ¹Вад югь алатайла, чIехи кешиш Анания Кесариядиз атана. Адаз Павелак квай тахсир гъакимдиз кьалуриз кIанзавай. Адахь са бязи агьсакьалар ва дувандал рахун патал хкягьнавай Тертул лугьудай са кас галай. ²Павел дуванханадиз гьайила, анал Тертул Павелак кутазвай тахсирдикай рахана:

– Жанаби гъаким Феликс! Вун себеб яз чи уьлкведа ислягьвал ава. Вуна, камаллудаказ халкьдин гъакимвал

авуналди адан яшайиш хъсанарзава. ³Уълкведин вири пипера, жанаби Феликс, халкъди ваз рикИн сидкъидай сагърай лугъзва. ⁴Вун инжиклу тавун патал, за куьрелди лугъуда. За вавай яб гун тIалабзава.

⁵Чаз и инсан халкъдик гьулгъула кутазвайди яз чида. Ам вири дуьньяда, вири Ягъудияда къал твазвай назаретвийрин кIватIал тIвар алайбурун къил я. ⁶Ам гьатта чи Аллагъдин КIвал мурдар ийизни алахънай. Гьа чIавуз чна ам къунни авунай. ⁷Анжах къушундин къилевай Лисийди атана чIехи зулумдалди ам чибурун гъилий къутармишна ва ви къилив ракъурна. ⁸Вуна адавай хабар къурла, чна адак тахсирар кутун дуьз кар тирдахъ вунни инанмиш жеда.

⁹Вири чувудри Тертулан пад къуна Павелак кутазвай тахсирар гьахълубур я лагъана.

Феликсан вилик авур рахунар

¹⁰Гьакимди Павелаз рахадай ихтияр гайила, ада лагъана:

– Вун и уълкведа халкъдин гьаким яз са шумуд йис тирди заз хабар ава, гьакI хъайила ви вилик жув хуьн патал рахадай мумкинвал хъунал зун шад я. ¹¹Зун ибадат авун патал Ярусалимдиз атана цIикъвед йикъалай гзаф туширди вавай регъатдиз чириз жеда. ¹²Зак тахсирар кутазвайбуруз за Аллагъдин КIвале са нихъ галаз ятIани гьуьжетар ийиз ва я чувудрин мискIинрани шегъерда халкъдин арада гьулгъула тваз акунач. ¹³Исятда зак кутазвай тахсирар абурувай са къуналдини субутариз жедач. ¹⁴ЯтIани, за чи бубайрин Аллагъдиз, Адан рекъел алайда хъиз ибадат ийизвайди хиве къазва. Чувудри, лагъайтIа, за къунвай рехъ чIуру чирвал яз гьисабзава. Къанунда лугъузвайдахъ ва пайгъамбарри кхъенвайдахъ зун чIалахъ я. ¹⁵Къейи муьминбурални гунагъкаррал Аллагъди чан хкунихъ зунни, вири чувудар хъиз, инанмиш я. ¹⁶Гъабур хъиз зунни Аллагъдинни инсанрин вилик гьамиша жуван намус михъи яз хуьн патал алахънава.

¹⁷Зун инра авачиз са шумуд йис алатна. Гила жуван халкъдидай тир кесибриз куьмек гун патал ва Аллагъдин

КІвале кърбандар авун патал Ярусалимдиз хтанва. ¹⁸ И ксар атана зал гьалтайла, за вири и кІвалахар кхиле тухванвай ва Къанундиз дигай михъивилерни авунвай. А чІавуз зи гуьгъуьна халкъ авайди тушир, я къл акъуддайбурни авачир. ¹⁹ Зак тахсирар кутаз кІанзавай са бязи чувудар ава. Абур Асиядай я. Ингъе, исятда абур инал ви вилик квайтІа ва чпи зак кутазвай тахсирар лагъанайтІа хъсан тир! ²⁰ Я тахбайтІа, къуй инал алайбуру – Агъсакълрин КІватІалдиз закай вуч тахсир жагъанатІа, гьадакай лугъурай. ²¹ Абурувай зак кутаз жадай тахсир – за «Къейибурал чан хтунихъ зун инанмиш хъуниз килигна, абуру кье куь вилик зи дуван ийизва» гафар лугъун я.

²² Феликсаз Худадин рекъел алайбур хъиз ибадат авун вуч затІ ятІа чизвай. Ада ийизвай дуван акъвазарна.

– Ви кардай кърар, кьушундин кхилевай Лисий иниз атайла, чна ахпа акъудда, – лагъана ада.

²³ Ада офицердиз, Павел гуьзчивилик кваз хуьн, гъа са вахтунда адаз вич вичин ихтиярда жадай мумкинвални гун буйругъна ва Павелан дустаризни адан къайгъу чІугу лагъана.

²⁴ Са шумуд югъ алатайла, Феликс вичин чувуд паб Друзиллани галаз атана. Ада Павел гъун буйругъна. Феликсаз Месигъ Исадихъ инанмиш хъунухъ вуч затІ ятІа чириз кІанзавай. ²⁵ Павела муъминвиликай, Аллагъди гайидалай артуханди кІан тахъуникай ва Къияматдин йикъакай лагъайла, Феликсаз кичІе хъана. Ада Павелаз лагъана:

– Кье авур ихтилатар бес я! Ахлад, маса гхилера заз вахт хъайила, за ваз мад эвер хъийида.

²⁶ Гъа са чІавуз адан вил Павела вичиз ришвет гунални алай, гъакІ хъайила ада, ам мукъвал-мукъвал вичин патав гъиз таз, адахъ галаз ихтилатар ийидай.

²⁷ Кье йис алатна, Феликсан кьуллугъдин чкадални Поркий Фест хъана, амма Феликса чувудриз хвеша авун патал Павел дустагъда хвена.

Павелан тІалабун

25 ¹Гьакимдин везифайрив эгечІай пуд йикъалай, Фест Кесариядай Ярусалимдиз фена. ²Ярусалимда адан патав кешишар ва чувудрин вилик-кылик квай ксар атана, абуру Павелан хиве авай тахсиррикай гьакимдиз лагъана. ³Абуру Павел Ярусалимдиз хкун Феставай тІалабна. Абуруз ам хкидай рекъе къуна яна рекъидай къаст авай. ⁴Феста жаваб гана:

– Павел Кесарияда дустагъвиле жеда. Къе-пака зунни гъаниз фида. ⁵Къуй куь кылеваибурни захъ галаз атурай. Павела рикІивайни авунвай чІуру кар аватІа, абуру гъана адак квай тахсирар лугъурай.

⁶Феста абурун арада муьжуьд-цІуд югъ акъудна, ахпа элкъвена Кесариядиз хтана. Пакагъан юкъуз ада гьакимар кІватІ хьун тайинарна ва Павел дувандиз гъунин буйругъ гана. ⁷Павел дуванханадиз гъана. Ярусалимдай атай чувудри Павел юкъва туна адак еке тахсирар кутаз хъана, амма абурувай а тахсирар субутариз жезвачир. ⁸Павела вич хуьн патал лагъана:

– За я чувудрин Къанундиз, я Аллагъдин КІвализ, я Римдин пачагъдиз акси гъич са чІуру карни авунач.

⁹Феста, чувудриз бегенмиш жедайвал ийиз кІанз Павелавай хабар къуна:

– Ви дуван Ярусалимда авун патал за вун гъаниз ракъурунал вун рази яни?

¹⁰Павела жаваб гана:

– Римдин пачагъди гъина зи дуван авун лазим ятІа, гъана зун авазва. Ваз хъсандиз чизвайвал, чувудриз за гъич са пис карни авунвайди туш. ¹¹АвунватІа, за кыникыкай кыл къакъудзавач. Чувудри зак кутазвай тахсирар садни за авунвайбур туштІа, гъич садазни зун абурун гъиле твадай ихтияр авач. За зи дуван Римдин пачагъди авун тІалабзава!

¹²Меслятар авурдалай къулухъ, Феста малумарна:

– Вуна ви дуван Римдин пачагъди авун тІалабзаватІа, вун гъадан патав финни ийида.

Агриппа пачагьдин вилик

¹³Са шумуд югь арадай фейила, Фестал кьил чIугваз Кесариядиз Агриппа пачагь вичин вах Береникани галаз атана. ¹⁴Вичин патав абур са шумуд югь санал хьайидалай кьулухь Феста пачагьдихь галаз Павелан кардикай ихтилатна. Ада лагъана:

– Ина гьеле Феликса душтагьда тур са инсан ама. ¹⁵Зун Ярусалимда амайла, чувудрин чIехи кешишри ва агьсакьалри адак тахсирар кутуна. Абуру завай адаз кар атIун тIалабзавай. ¹⁶За абуруз лагъана хьи, инсандиз вичик тахсирар кутагьвайбурукай вич хуьдай мумкинвал тахьанмаз кьиникьдин жаза гуни Римдин кьанундихь галаз кьазвач. ¹⁷Абур захь галаз иниз атана акурла, и кар яргьалди вегьин тавуна за дуван пакадин юкьуз тайинарна ва а кас дувандал гьун буйругь гана. ¹⁸Абуру адак кутагьвай тахсирар лугьуз эгечIайла, за вилив хвейи хьтин тахсиркарвилерикай анал са гафни хьаначир. ¹⁹Амма абуру кутагьвай тахсирар чпин диндин са бязи месэлайрикай тир. Кьилди кьачуртIа, Павела Иса лугьудай са кьенвай касдикай Адал чан алама лугьуз тестикьарзавай. ²⁰Зун кIеве акIанай, заз вуч авуна кIандатIа чизвачир. ГьакI хьайила, за адавай вичин дуван Ярусалимда авунал ам рази яни лагъана хабар кьуна. ²¹Амма Павела вичин дуван авунин месэладай эхиримжи гаф Римдин пачагьди лугьун тIалабна. Римдин пачагьдин патав рагьурдай мумкинвал жедалди, за ам ина тун буйругьна.

²²Агриппади Фестаз лагъана:

– Зазни а инсандиз яб гуз кIанзава.

– Пака вуна адаз яб гуда, – лагъана жаваб гана Феста.

²³Пакадин юкьуз Агриппани Береника дамахар авуна, дуванханадиз атана. Абурухь кьушундин кьилевайбур ва шегьердин вилик-кьилик квай инсанар галай. Фестан эмирдалди Павел аниз гъана. ²⁴Феста лагъана:

– Агриппа пачагь ва ина чахь галаз кIватI хьанвай ксар! Куьн и касдиз килиг. Ярусалимда ва Кесарияда авай вири

чувудри, зи патав къвез, и касдин патахъай заз лугъуз хъанай. А кас мад яшамиш хъхъун лазим туш лугъуз абуру гъараярнай. ²⁵Заз, лагъайтIа, ам къиникъиз акъуддай хътин са тахсирни адак кваз жагъанач. Амма и касди вичин дуван Римдин пачагъди авун тIалабна, гъавилай за ам Римдиз ракъурдай къарар къабулна. ²⁶Амма адан гъакъиндай гъурметлу пачагъдиз хъидай якъин делилар тахъуниз килигна, за ам куъ вилик, иллаки ви вилик, Агриппа пачагъ, гъанва. Адавай жузун-качузун авурла, белки, заз адакай хъидай делилар жагъин. ²⁷Квай тахсирар къалур тавуна дустагънавайди Римдин пачагъдин патав ракъурун за дуъз кар яз гъисабзавач.

Павелан рахунар

26 ¹— За ваз дувандал жув хуън патал рахадай ихтияр гузва, — лагъана Агриппади Павелаз.

Павела гъил хкажна ва дувандин вилик вич хуъз эгечIна.

²— Агриппа пачагъ! Къе чувудри зак кутазвай тахсиррикай жува жув хуън патал ийидай рахунар ви вилик акъвазна авун за бахт яз гъисабзава, ³вучиз лагъайтIа, чувудрин адетрихъ ва гъуъжет алай абурун месэлайрихъ галаз вун хъсандиз таниш я. ГъакI хъайила, заз сабурдалди яб гун тIалабда. ⁴Вири чувудриз зи уъмуър аял чIавалай инихъ хъсандиз чизва. Зи аялвал зи халкъдин арада фейиди тир, ахпа зун Ярусалимда яшамиш жез хъана. Виридаз и кардикай чизва. ⁵Зун фарисей тир. Вири фарисейри хъиз, чи диндин вири къайдаяр за кIевелай къилиз акъудзавай. Гъа икI зун гъа чIавалай чизвайбурувай, эгер абуруз кIан хъайитIа, и кар тестикъариз жеда. ⁶Ингъе, къе зи дуван Аллагъди чи бубайриз хиве къур кардик за умуд кутазва лугъуз ийизва. ⁷Гъа икI, Аллагъди хиве къур кар къилиз акъатунник чи цIикъвед сихилдини умуд кутазва, абуру а хиве къун къилиз акъатун паталай юкъузни йифиз рикIивай Аллагъдиз ибадат ийизва. Эхъ, пачагъ, анжах гъа и са умуддиз килигна чувудри зак тахсирар кутазва. ⁸Куъне вучиз къейибурал Аллагъди чан хкидач лугъузва?

⁹ Зунни Назаретдай тир Исадин хура акъвазнавай, За инсанар Адахъ инанмиш тахъун патал вири къуватар кІватІна кІанда лагъанай. ¹⁰ Ярусалимда за гъакІни авунай. Чехи кешишдин буйругъдалди За Исадихъ инанмиш инсанар дустагъра тунай. Абуруз къиникъин жаза гудайла, зун ахътин къарардин терефдар жадай. ¹¹ Абуруз жазаяр гун патал зун шумудни садра чувудрин мискІиндай мискІиндиз фенай. Зун абурув инанмишвиликай къил къакъудиз таз алахъдай. Заз абурукай акъван хъел авай хъи, зун абур хурук кутун патал гъатта Ягъудиядин къеце патазни фидай.

¹² Садра гъа къаст рикІе аваз кешишривай разивални ихтияр къачуна, зун Дамаскдиз рекъе гъатнай. ¹³ Физвай рекъе, нисинрихъ, Агриппа пачагъ, заз ракъинилайни экуъз цІарцІар гузвай экв цаварай къевез акуна. Ада зун ва захъ галай юлдашар къуд патахъай ишигълаван авуна. ¹⁴ Чун вири чилел ярх хъайила, заз чувуд чІалал рахадай ван атана:

– Я Саул, я Саул, вуна Зун вучиз хурук кутазва? Аллагъдиз ийиз кІанзавай крарин хура акъвазиз хъайитІа, ви гьал чІур жада.

¹⁵ За хабар къуна:

– Вун вуж я, я Худа?

– Зун вуна хурук кутазвай Иса я, – лагъана жаваб гана Худади. ¹⁶ – Къарагъ, Зун вакай Заз къуллугъ ийидайди авун патал атанвайди я. За ваз исятдани ва идалай къулухъни къалурдайдакай вавай шагъидвал ийиз жада. ¹⁷ За вун мажусийрин патав ракъурзава, за вун чувудрикайни мажусийрикай хуьда. ¹⁸ Иблисдин мичІи пачагълугъдай Аллагъдин экуъ пачагълугъдиз хтун патал вуна абурун вилер ачухда. Абур Захъ инанмиш жедатІа, За абурун гунагърилай гьил къахчуда, и чІавуз абурукай Аллагъдин рикІ алай халкъ жада. За вун и къаст аваз абурун патав ракъурзава.

¹⁹ Агриппа пачагъ, цавай атай эмирдиз зун табий хъана. ²⁰ ГъакІ хъайила сифте за Дамаскда, ахпа Ярусалимда, ахпани Ягъудияда авай инсанриз ва гуьгъуьнлайни мажусийриз

гунагъар хиве яхъ, ша Аллагъдиз килиг, куьне гунагъар тийизмай чІал лайихлу краралди къалура лагъана. ²¹ Анжах гъа и кардиз килигна чувудар Аллагъдин КІвале зун рекъиз алахънай. ²²⁻²³ Амма Аллагъди къенин йикъалди заз куьмекзава. Ингъе зун инал акъвазнава, за гъвечІидалай чІехидал къведалди виридан вилик шагъидвал ийизва. Пак Каламда кхъенва хъи, Месигъди азабар чІугун лазим тир. Къейибурукай чан хтай сад лагъайди хъана, Ада Вичин халкъдизни мажусийриз экв гъун лазим тир. ИкІ лугъуналди за анжах Муса пайгъамбардинни амай пайгъамбаррин гафар мисал яз гъизва.

²⁴ Павела вичи вич икІ хуъзвайла, Феста адан гаф атІана:

– Вун кими хъанва, Павел, – лагъана гъарайна ада, – ви зурба чирвилери вун кими авунва!

²⁵ Павела жаваб гана:

– Гъурметлу Фест, зун кими туш, зи гафар дуъзбуър ва акъуллубур я. ²⁶ Пачагъдиз за лугъузвай гафар вири чизва, гъакІ хъайила адахъ галаз завай ачухдаказ рахаз жеда. За лугъузвай крар садазни таквадай са далдадик хъайибур туш. Абурукай пачагъдиз хабар тахъун жедай кар туш. ²⁷ Агриппа пачагъ, вун пайгъамбаррин гафарихъ инанмиш яни? Вун инанмиш тирди заз чизва.

²⁸ – И са куьруъ вахтунда ваз закайни христиан ийиз кІанзавани? – жузуна Агриппади.

²⁹ Павела жаваб гана:

– За анжах са вун ваъ, заз къе яб ни ганатІа, гъабурни са куьруъ ва я яргъал вахтарилай вири крара зун хътинбур хъун патал, амма зун хъиз дустагъда тун тавун патал Аллагъдиз дуъа ийизва.

³⁰ Пачагъ, адахъ галаз гъаким, Береника ва дуванханада ацукънавай амайбурни къарагъна. ³¹ Сад садахъ галаз рахаз-рахаз анай экъечІна:

– И касди ам къиникъин жаза гуз ва я дустагъда тваз жедай са карни авунвач. ³² Эгер ада Римдин пачагъди вичин дуван авун тІалабначиртІа, ам фадлай азадиз жедай, – лагъана Агриппади Фестаз.

Павел Римдиз рекъе гъатун

27 ¹Чун Италиядиз рекъе твада лагъай къарар ага-
къайла, Павел ва дустагънавай масабур Юлийдал
тапшурмишна. Ам Римдин пачагъдин къушундин офицер
тир. ²Адрамитдай экъечІна Асиядин къерехра авай бан-
дарай яна физвай гимиде акъахна. Гими рекъе гъатна.
Чахъ Фесалоникдай тир македонияви Аристарх галай.
³Пакагъан юкъуз чун Сидун лугъудай бандуниз агакъна.
Ана Юлийди Павелаз хъсанвал авуна. Ада Павелаз герек
затІар къачун патал дустарал къил чІугвадай ихтияр гана.
⁴Чун мад гъулуъз экъечІна, гар чиниз ягъиз килигна,
чун Кипрдин гар авачир къибле патай яна фена. ⁵Кили-
киядилаи Памфилиядилай алатна, чна ачух гъул атІа-
на, чун Ликияда авай Мирар шегъердиз атана, ⁶анай
офицердиз Александриядай Италиядиз физвай гими жа-
гъана. Чун ада гъадаз акъадарна. ⁷Чи гими яваш-яваш
вилик физ са шумуд югъ хъана. Эхирни, чІехи четинви-
лелди чун Книддилай алатна. Чиниз ягъизвай гару чаз
гъа рехъ давамардай мумкинвал гузвачир, гъавиляй чи
гими Критдилай къекъуън гана, адан гар авачир патай
Салмонан пІипІ лугъудай чкадилай элячІна фена. ⁸Гъу-
луън къерехдай яна, эхирни чун Ласейдикай яргъаз ава-
чир Хъсан Бандар лугъудай чкадиз са гужуналди акъатна.
⁹Іна чун гзаф вахтунда амукъна, гъатта чувудрин сив
хуьдай суварни атана алатнавай. ХъуьтІуьн цІиг хъуниз
килигна, гъулуъз экъечІун хаталу тир. Павела абуруз
ихътин меслят къалурна:

¹⁰ – Стхаяр, заз чун мад гъулуъз экъечІун хаталу тирди
аквазва. Чи гимини, чи парарни, гъакІ чи уьмуьрни хата-
лувилик ква.

¹¹ Офицерди Павелаз яб ганач, ада гимидин иесиди-
ни капитанди лагъайвал авуна. ¹²Чи гими акъвазнавай
бандар къуьд акъудун патал къулайди тушир, гъакІ хъайи-
ла инсанрин чІехи паюни рехъ давамарун къетІна. Абу-
ру, Фойникдиз агакъдай мумкинвал хъайитІа, ана къуьд

акъудда лугъуз умудзавай. Фойник Критдин рагъакІидай пата авай. Ам кефердихъни кьибледихъ гимияр фин патал ачух банд тир.

Кьибле патан гар

¹³ Кьибле патай гар къарагъна. А гару гимичийриз чпин рикІик квай кар кьилиз акъудиз куьмекдай хьиз хъана. Абуру, лабар хкажна, Критдин кьерех кьуна гими гьална. ¹⁴ Са тІимил вахт арадай фейила, Крит галай патахъай къати гар акъатна, ахътин гаруз Еврокилон, яни «кефердинни рагъэкъечІидай патан гар» лугъудай. ¹⁵ Гар гимидин хура гъатна, гимидивай гаруз дурум гуз хъанач. Чун гарун басрухдиз са къадар вахт аксивал ийиз алахъна, затІ арадал татайла, чна гими лепейрин ихтиярда туна. ¹⁶⁻¹⁷ Гьуьле авай Кавда лугъудай гъвечІи къураматдин патавай фидайла, чаз са тІимил вахтунда гарукай чуьнуьх жедай мумкинвал хъана. Ана гимичийри зурба азиятрик кьутармишай луйткве гимидал хкажна. Ахпа гимичийри цІилер чІугуна, луйткве гимидин кІуфал кутІунна. Цикай хкатнавай, кьум квай Сирга лугъудай чилел алкІиз кичІела, абуру елкен авадарна, гими лепейрив тухуз туна. ¹⁸ Къати гар яргъалди давам хъуниз килигна, чун пакад юкъуз гимида авай пар гьуьлуьз гадаруниз мажбур хъана. ¹⁹ Мад са йикъалай гимичийри чпин гьилералди гимидин алатарни гьуьлуьз гадарна. ²⁰ Са шумуд йикъан къене тІурфан давам хъанай, я рагъ, я гьетер аквазмачир. Чун кьутармиш хъуникай чи умудар атІана. ²¹ Хейлин вахтунда инсанри са затІни тІуьнвачир. Павела къарагъна лагъана:

– Стхаяр, эгер за авур меслятдиз яб гана Критдай куьн экъечІиначиртІа, чун и баладикни акатдачир, я чаз зиянарни жедачир. ²² Амма исятда за квевай рикІер кІевиз кьун тІалабзава, квекай садни рекьидач, анжах гими кукІвар жеда. ²³ За Вичиз муьтІуьгъ лукІра хьиз кьуллугъзавай Аллагъди сенфиз зи патав малаик ракъурна. ²⁴ Ада заз лагъана:

– КичІе жемир, Павел. Ваз дуванханада Римдин пачагъдин вилик акъвазун кьисметнава. Аллагъди ваз ийидай

мергье мет себеб яз и гимида аваз вахъ галаз физвайбур вири сагъ яз амукьда.

²⁵ ГьакI хъайила виКегъ хъухъ! Зун Аллагъди заз лагъайвал жадайда хъ чIалахъ я. ²⁶ Къураматрикай садал чи гими яд къери чкадал ацукьда.

²⁷ Им чун гъуьлелай физвай цIукьуд лагъай йиф тир. Турфанди чун Чехи гъуьл галай патахъ тухузвай. Йифен къулариз хъиз гимичийриз чун чилиз мукьва жезвай хъиз хъана. ²⁸ Абуру гъуьлуьн деринвал алцумайла, яхцIур метр къван хъана. Са къадар вахтунилай мад алцум хъувурла, къанни цIуд метр къван хъхъана. ²⁹ Гимичийри чи гими къванерихъ галукьиз кичIела адан къулухъ патай къуд лабар вегъена ва абуру югъ фад алукърай лугъуз дуьаяр авуна. ³⁰ Садбур гимидай катизни алахъна, и кар къилиз акъудун патал, абур гимидин вилик къиляй лабар авадардай амалар ийиз, къутармишдай луйткве цел авудиз алахъна. ³¹ Павела офицердизни аскерриз лагъана:

– И ксар гимида амукъ тавуртIа, куьн къутармиш жадач.

³² Инал аскерри луйткве кутIуннавай цIилер турунив яна атIана, луйткве гъуьлуьз аватна.

³³ Экв жадайла Павел инсанрал фу неъ лугъуз алахъна.

– ЦIукьуд йикъан къене куьне са вуч ятIани вилив хуьз са затIни тIуьнвач, – лагъана ада. – ³⁴ Исятда за квез са кIус фу неъ лугъуз минетзава. Фу тIуьртIа, ада квез чан аламукьиз куьмекда. КичIе жемир, квекай садни рекъидач.

³⁵ ИкI лагъана, Павела фу къачуна, виридан вилик Аллагъдиз хийир-дуьа авуна, ам атIана, нез эгечIна. ³⁶ И карди инсанар кIубанарна. Инлай вирибур нез эгечIна. ³⁷ Гимида чун вири къве вишни пудкъанни цIуругуд кас авай. ³⁸ Инсанри тух жадалди тIуьрдалай къулухъ, гимида авай техил гъуьлуьз гадарна, гими къезиларна.

³⁹ Экв хъайила, гимичийриз къумади къунвай къерех акуна. Амма чун гъиниз акъатнаватIа, садазни чизвачир. Чпелай алакъайтIа, гимичийри гими къери чкадал ацукъардай

меслят авуна. ⁴⁰Лабар, цИлер атІана гьуьлуьз вегьена, ах-па гимичийри гимидин кІаник квай, гими тухузвай кьусу-яр кутІуннавай цИлерни атІана, кьусуйрив кІвалахиз туна. Гару кьерехдихъ тухудайвал гьвечи елкен хкажна. ⁴¹Гьа икІ, гими кьерехдив агакьна, кьумада гьатна акьваз хьана. КІуф кьумада акІай гими юазмачир. Адан кьулухъ пад кьати лепейри кукІвариз хьана. ⁴²Дустагьнавай са касдивайни катиз тежедайвал, аскерриз абур рекьиз кІан хьана. ⁴³Амма офицердиз Павел кьутармишиз кІанзавай, гьакІ хьайила ада аскерар акьвазарна. Ада сирнавиз чидайбуруз, вирибурулайни вилик циз хкадарна, кьерех галайвал сирнав авун буйругьна. ⁴⁴Амайбуруз тахтайрални гимидикай амукьай маса затІарал алаз кьерехдиз экьечи лагьана. Гьа икІ вири сагь-саламатдиз гьуьлуьн кьерехдиз акьатна.

Малта кьураматдал

28 ¹Сагь-саламатдиз гьуьлуьн кьерехдиз акьатайла, чаз чун Малта лугьудай кьураматдал алай хьиз хьана. ²Кьураматдин агьалийри чун лап хьсандиз кьабулна. Марф кьвана, мекьи хьана. Абуру цІай хьувуна, чун илифарна. ³Павела са кьужагда авай кІарасар кІватІна, абур цІуз вегьез хьана. ЦІун чимивал гьиссна са гьинай ятІани садлагьана акьатай гьуьлягь Павелан гьилик ккІана. ⁴Кьураматдин агьалийриз Павелан гьиликай куьрс хьанвай гьуьлягь акурла, абуру сада садаз лугьузвай:

– Гьуьле завалдикай кьутармиш хьанватІани кьисметди ихьтин жазадив агакьарнавай и кас са инсан яна кьенвайди хьун мумкин я.

⁵И чІавуз Павела гьил юзурна, гьуьлягь цІуз вегьена. Гьуьлягьди адаз гьич са зиянни ганач. ⁶Инсанар адал вил алаз акьвазнавай. Абуру ам дакІвада ва я садлагьана рекьиде лугьуз вил алаз гзаф вахт хьана, амма адаз затІни тахьанвайди акурла, абур мягьтел хьана. Абуру чпин фикирар дегишарна, ам гьуц я лугьуз акьвазна.

⁷Чун акьвазнавай чка гьаким Публийдин мулкарин мукьув гвай. Ада чун хьсандиз илифарна. Пуд юкьуз чун

адан кІвале хьана. ⁸Адан буба азарлу яз месе авай. Адак цІайни руфунин тІал квай. Павела, адан патав фена, дуьа авуна, адал гїилер эцигна, ам сагьар хьувуна. ⁹И кардилай гуьгьуьниз кьураматдал алай вири азарлуяр адан патав кьведай ва сагь хьхьана хьфидай. ¹⁰Абуру чаз гзаф гуьрметарзавай ва хьсан савкьватар гузвай. Чун рекьиз физ кІвачин хьайила, абуру рекьиз герек кьведай кьван затІаралди чун таьминарна.

Павел Римда

¹¹Кьураматдал пуд варз акьудайдалай кьулухь чун ина кьуд акьудай «Диоскурар» («Кьветхверар») лугьудай Александрия шегьердай тир гимиде аваз гуьлуьз экьечІна. ¹²Сиракузриз атана, гьана чи пуд югь хьана. ¹³Анай чун Регийдиз фена. Пакагьан юкьуз кьибле патан гар акьатна, чун Путиолриз акьатна. ¹⁴Чаз ана Исадихь инанмиш стхаяр жагьана, абуру чавай чпихь галаз са гьафтеда акьвазун тІалабна. Эхирни чун Римдиз атана агакьна. ¹⁵Чун кьвезвайдакай ина авай стхайриз хабар авай, абуру чи вилик экьечІна, та Апийдин Майданни Пуд Духан лугьудай шегьеррал кьведалди чун кьаршиламишиз атана. Павелаз а инсанар акурла, ада Аллагьдиз шукур авуна. Ам кІубан хьана. ¹⁶Чун Римдиз агакьайла, анин гьакимри Павелаз кьилди, амма кьаравулдин вил алаз яшамиш жедай ихтияр гана.

Римда гайи чирвилер

¹⁷Пуд югь алатайла, Павела Римдин чувудрин кьилевайбуруз вичин патав эверна. Абуру кІватІ хьайила, ада лагьана:

– Стхаяр, за я чи халкьдиз, я чи чІехи бубайрин адетриз акси тир гьич са карни авуначІани, зун Ярусалимда дустагьна, римвийрин гьиле туна. ¹⁸Римдин гьакимриз, дувандал зак яна рекьидай хьтин са тахсирни квачиз акурла, зун ахьайиз кІан хьана. ¹⁹Амма чувудар акси хьуниз килигна, за зи дуван Римдин пачагьди авун тІалабна.

И кар за зи халкъдал буюгътен вегъин патал авурди туш.
²⁰ Къе за куън кІватІни гъа и кар патал авунва. Вири Из-
раилди умуд кутунвай кардихъ инанмиш хъана лугъуз къе
зун дустагъдани тунва.

²¹ Павелаз яб гузвайбуру жаваб гана:

— Ягъудиядай ви гъакъиндай чаз гъич са чарни атанач. Чи
патав Ярусалимдай атанвай стхайрикай гъич садани чаз
вакай са пис гафни лагъанач. ²²Амма вири вичикай чІурукІа
рахазвай инанмишбурун кІватІалдикай чаз ван хъана. ГъакІ
хъайила, чаз вуна вуч лугъудатІа гъадаз яб гуз кІанзава.

²³Абуру чеб Павелан патав къведай югъ тайинарна. А
юкъуз адан патав гъаф инсанар атана. Экуънилай няналди
Павела абуруз Аллагъдин пачагъвеликай суьгъбетар ийиз-
вай. Ада абур Мусадин Къанундал ва пайгъамбаррин ктаб-
рал бинеламиш хъана, Иса Месигъ тирдан чІалахъарзавай.
²⁴Садбур ада инанмишарна, муькуьбур адан чІалахъ жез-
вачир. ²⁵Абур чпи чпин арада гъуьжетар ийиз-ийиз хъфи-
дайла, Павела лагъанай:

— Пак Руюгъди Исая пайгъамбардин мецелди куь бубай-
риз хъсандиз лагъанай:

²⁶ «А халкъдин патав фена лагъ:

куьне яргъалди яб гуда,
амма куьн са куьнинни гъавурда гъатдач,
куьн яргъалди килигда,
амма куь вилериз са затІни аквадач.

²⁷ А халкъдин рикІ буьркьюь хъанва.

Абуру япар кІевнава, вилер акъалнава.
Эгер икІ туширтІа, абурун вилериз аквадай,
Япариз ван къведай, рикІ гъавурда акъадай,
абур зи патав хкъведай.

Гъа чІавуз за абур сагъар хъийидай».

²⁸ — ГъакІ хъайила, квез чир хъухъ хъи, инсаният къу-
тармиш хъуникай хабар Аллагъди мажусийрал ракъурзава.
Гъабуру ябни гуда.

²⁹Ада икІ лагъайла, чувудар са-садахъ галаз гъуьжетар
ийиз-ийиз хъфена.

³⁰ Павел вичи къазанмишзавай харжуналди Римда къве йисуз амукъна. Ада вичин патав вуж атайтІани къабулдай. ³¹Ада Аллагъди пачагъвалдай вахт алукунавайдакай хабар гузвай, инсанар Худа Иса чи Месигъ тирдан гъавурда твазвай. Ам лап виКІегъдиз рахазвайтІани, адаз садани манийвал ийизвачир.

ГАФАРГАН

- АГЪСАКЪАЛАР** – Исадин девирда чувудрин арада вилик-кылик квай гъурметлу инсанар тир. Абура диндин ва жемьтдин са бязи крар кылиз акъудун ихтибардай. Чувудрин гъар са мискИнда са шумуд агъсакъал жедай.
- АГЪСАКЪАЛРИН КІВАТІАЛ** – Чувудрин кылин меслят. Адахъ дуван ийидай ихтияр авай. Исадин девирда, чувудар Римдин гъукуматдик квайла, Агъсакъалрин КІватІалди къабулай къарар анжах Палестинда авай Римдин гъукумдарри тестикъарайла къуватда гъатдай.
- АЛЛАГЪДИН КІВАЛ** – Чувудрин диндин кылин дарамат. Чувудри анжах гъаниз къурбандар гъидай ва диндин амай адетарни гъана кыле тухудай. Ярусалимда авай Аллагъдин КІвал дуъньядин вири чувудрин меркез тир. Сифте Аллагъдин КІвал Сулейман пачагъдин девирда, цІийи эрадилай вилик Х асирда эцигнай. Ахпа ам цІийи эрадал къведалди V асирда, ягудиявияр Бабилундай есирвиляй хтайла, цІийи кылелай туькІуьр хъувунай. 70 лагъай йисуз Ярусалимда къарагъай бунт къаткурдайла Римдин къушунри Аллагъдин КІвал харапІайриз элкъуьрнай. Гъадалай къулухъ ам туьхкІуьр хъувунач.
- АСИ** – Аллагъдикай пис рахадайди.
- БУТ** – Бязи халкъарин динра кІарасдикай ва я маса затІарикай инсандин, гъайвандин ва я маса шейэрин шикилда аваз раснавай гъуцдин суьрет.
- ДАВУД** – Израилдин виридалай машгур пачагъ. Ам чи эрадал къведалди яшамиш хъайи Ягудан несилдай тир. Давуд Къадим Икърардин Манийрин ктаб кхъенвайбурукай сад я. И кардиз килигна Аллагъди адан вири несилар

Израилдин пачагъар ийида лагъана гаф ганай. Чувудрин пайгъамбарри виликамаз лугъузвай хьи, Месигъ Давудан несилдай жервал я.

ЗАБУР – Давуд пачагъдин манийрин ктабдин тIвар я.

ЗИНАВАЛ – КIвал-югъ, хзан аваз ва я авачиз акатай гъи касдихъ галаз хъайитIани чуру рекъе хъун ва явавилер авун.

ИБАДАТ – Аллагъ рикIел гъун, Адаз икрам авун, дубаяр авун.

ИКЪРАР – Аллагъдинни инсанрин арада хъайи икърар. А икърарда, эгер инсанри Аллагъди абуруз лагъай вуч хъайитIани къилиз акъудайтIа, Аллагъди Вичи инсанриз куьмек гуда лагъана хиве къунва. А икърар кутIунин лишан яз Аллагъди Ибрагъимаз адан веледар суьннет ая лагъана буйругънава. Муса пайгъамбардиз Аллагъди инсанри къилиз акъудун патал тIалабунар авуна. Исадин къиникъди Аллагъдинни инсанрин арада ЦIийи Икърар кутIуннавайдакай лугъузва.

ИЛЧИЯР – Иса Месигъдин лап мукъва векилар. Адахъ ихътин цIикъвед векил авай. Абур Месигъдал къейидалай къулухъ чан хтуникай шад хабар гуз ракъурнай.

ИНСАНДИН ХВА – Исади Вичи Вичиз гъа икI лугъудай. Ихътин тIвар чувудрин са бязи Пак Ктабра Аллагъдилай къведайдиз гудай. Гъа и тIвар ишлемишуналди Исадиз Вич са патахъай Месигъ, муькуь патахъайни, Пачагъ я лугъуз кIанзавай.

КЕШИШ – Ярусалимда авай Аллагъдин КIвале къуллугъ ийизвай кас. Адан буржи, Къанундихъ галаз къадайвал, жезмай къван гзаф къурбандар гъун тир. Лап машгъур ва гафуни атIудай кешишар Агъсакъалрин КIватIалдизни хкъягъдай.

КЕШИШРИН КЪИЛЕВАЙДИ – Са йисан муьгълетда тайинардай чувудрин къилин кешиш. Ам Агъсакъалрин КIватIалдин къиле жедай. Аллагъдин КIвалин лап пак тир чкадиз гъахъдай ихтияр анжах гъадаз авай.

КИШ ЮГЪ – Чувудрин гъафтедин эхиримжи югъ. Къанунди ягъудиявийриз киш юкъуз кIвалахун къадагъа

ийизва. Исадин девирда киш юкьуз вири ягьудиявийри чувудрин мискИндиз кІватІ хъана, гъана дуьаяр ийиз, Пак Ктабар кІелдай.

КЪАНУН – Библиядин лап къадим вад ктаб. И ктабра дуьнья халкъ авуникай, сифте яз Аллагьдин ван хъайи муьминрикай, чувуд халкъдин тарихдикай, ам Египетда лукІвиликай азадна адаз Палестин бахш авуникай ва мсб. суьгьбетзава. И ктабра гьакІни Аллагьди чувуд халкъдиз авур тІалабунарни гьатнава. Къанунда авай виридалайни важиблу къайдаяр Аллагьди Мусадив гана ракъурна лугьуз, и ктабдиз «Мусадин къанунар»ни лугьузвай.

ЛЕВИТ – Леvidин велед. Леви Якъубан цІикъвед хцикай садан тІвар я. Левитар Аллагьдин КІвале кешишрилай гугьгьуниз вилик-къилик квай ксар тир.

МАЖУСИ – Чувудрин диндик квачир кас.

МЕСИГЪ – «Зейтундин гьеридай чуьхвенвайди» лагьай чІал я. И къайда Израилда пуд жуьре инсанрихъ галаз алакьада аваз кардик кутадай: кешишрихъ, пайгьамбаррихъ ва пачагьрихъ галаз. Месигъ – кешиш хьиз тамамдиз Аллагьдиз къуллугьзавай, Аллагьди са тайин мурад аваз, пайгьамбар хьиз хьагьнавай ва Аллагьди пачагьдин гьукумдив гекьигиз жедай хьтин гуж ганвай кас я. Месигъ – инсанар къутармиш хьун патал Аллагьди хьагьнавайди я.

Исадин девирда инсанри Израил Давуд пачагьдин девирда хъайидалай къуватлу ва баркаллу ийиз жедай хьтин Месигъ вилив хуьзвай. Гъавилай Исади ачухдиз вич Месигъ я лугьузвач.

МУЪМИН – Аллагьдин рекъел алай кас.

ПАК КАЛАМ – Пак ктабрин кІватІал я. Ам Тавратдикай (Муса пайгьамбардин вад ктабдикай), пайгьамбаррин ктабрикай ва тарихдин вакъияяр галай-галайвал къалурзавай ктабрикай ибарат я.

ПАЙГЪАМБАР – Аллагьди Израилдин халкъдин арадай хьагьнавай пак инсан я. Ада Аллагьдин мецелай рахаз, Аллагьдин фикирар, къастар, тІалабунар халкъдал

агакъардай. Исадин девирдал къведалди ягъудиявий-рихъ гзаф пайгъамбарар авай. Пайгъамбаррикай гзаф-буру вязерин ктабарни кхъенай. Гъа ктабар ягъудиявий-риз кІандай. Гзафни гзаф Яшай пайгъамбардин, Еремий пайгъамбардин ва Езекил пайгъамбардин ктабар гъилера авай.

ПЕСАХ – Египетдай лукІвиле авай чувудрин чІехи бубаяр катай йикъаз бахшнавай сувар. Песах суварин нязиз хвенвай кІел нен адет я.

САДУКЪАЯР – Къанундал кІевиз акъвазнавай, гъар са кардикай хабар авай, кІелнавай чувудар. Къанунда ачух-даказ кхъенвайдалай гъейри садукъайри гъич са затІни кваз къадачир. Месела, къейибурал чан хкведа лугъудай гафарихъ абур агъадачир, вучиз лагъайтІа адакай Къанунда са гафни авач.

ТАВРАТ – Муса пайгъамбардин вад ктаб. И ктабра Муса пайгъамбардин Къанун ава.

ТАВРАТДАРАР – Къанун хъсандиз чидай ва адан тарсар маса чувудриз чирдай инсанар. Тавратдарар халкъдин патай зурба гъурмет авай инсанар тир. Абурукай гзаф-бур Агъсакъалрин КІватІалдиз хкъягнавай тир.

ТИЛМИЗАР – Исадал чан аламаз Адахъ галаз хъайи инсанар. Иса къейидалай къулухъни абур Иса Месигъ тирдан чІалахъ тир.

ТІАЛАБУНРИН АЛАЧУХ – Аллагъдин тІалабунар кхъена атІанвай къванер хуъзвай алачух. Чувудри ам чпихъ галаз тухудай. Аллагъдин КІвал эцигайдалай гуьгъуьниз тІалабунрин алачух къилдин чкада, виридалайни пак кІвале авай.

ТІИЛИ ФАРИН СУВАР – Песахдилай къулухъ къведай, ирид йикъан къене къиле тухудай сувар. Гъа суварин вахтунда гъвар квачир фу нен адет тир.

ФАРИСЕЯР – Исадин девирдал къведалди пуд-къуд виш йис вилик арадиз атай ва Исадин девирдани къуватда амай сиясатдални диндал машгъул тир, чувудрин арада хъайи кІватІал. Фарисеяр Къанундал ва гъадалай

кьулухъ арадал атай, диндин адетар кьайдадик кутаз-
вай Къанундал гзаф кIеви тир.

ХАШУНИЗ ЯГЪУН – Инсан зулуматдикди кьинин са
жуьре. Кьиникъиз акъуднавай инсан тик акъвазарнавай
кIарасдин хашуник, аладарнавай гилериз, кIвачериз
михер яна, куддай. Бунтчийр, лукIар, дяведин тахсирка-
рар гьа жуьреда рекъидай. Гьяднавайди са шумуд юкьуз
азабрик чан хкатдалди хашунал тадай. Ам кучукун патал
махсус ихтияр кьачуна кIандай.

ЦИЗ ГЪАХЪУН – ЧIуру кар авур, гьалатIдиз рехъ гайи
касди хушуналди абур хиве кьунин лишан яз чуьхуьнар
авун. Идалай гьейри, Къанунда кьалурнавай михьиви-
лер авунин адетрин са жергедани це гьахъун кьилин кар
яз гьисабзавай. Мажусийрив чувудрин дин кьабулиз та-
дайлани циз гьахъунин кьайда кардик кутадай.

ЦIАРНАХ – ЦIарнах квайди мурдар яз гьисабдай. Ахь-
тиндак гьил хукIурдини чиркин хьанвайдай кьадай. Ке-
шишди цIарнах квайбур жагъурун ва абур амай инсан-
рикай кьерех авун лазим тир. Ахьтин азар квайди дири
хьхъунин шагьидвални кешиди ийидай.

ШАМАРИЯ, ШАМАРИЯВИЯР – Шамариявийри Пак Ка-
ламдикай анжах Таврат кваз кьазвай. Гьавилай чувудри
абур мажусийрай гьисабзавай. Чувудриз абур такIандай.